

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

ВАСИЛЬ КУК – «ЛЕМІШ»

КОЛГОСПНЕ РАБСТВО

Львів – 2005

Василь Кук - «Леміш». Колгоспне рабство. — Львів: Центр досліджень визвольного руху, 2005, — ПОСТАВ СКІЛЬКИ с., іл.

Видання проілюстроване гравюрами підпільного художника Ніла Хасевича та антиколгоспними листівками підпілля.

Одним із вагомих результатів діяльності українського визвольного руху стала велика кількість аналітичних робіт, що до сьогодні можуть вважатися окрасою української та світової політологічної думки. Українські автори, незважаючи на те, що їм доводилося працювати в екстремальних умовах підпілля, зуміли значно швидше, ніж їхні колеги в академічних установах Заходу, розгледіти справжню суть радянської тоталітарної системи, загрози, які вона несе демократичним засадам, правам людини, економічному розвитку.

В даному виданні представлена одна із фундаментальних праць українського підпілля з приводу проблем колективізації авторства Василя Кука – «Леміша» – останнього головного командира УПА – «Колгоспне рабство» (1952). Автор ретельно розглядає засади роботи колгоспів, їх оподаткування державою, методи утримання компартійною верхівкою контролю над селянами. Важливо, що детальному аналізу колгоспів як сформованого явища передують історичний екскурс у становлення колгоспної системи.

«Колгоспне рабство», безперечно, належить до кращих зразків публіцистики українського визвольного руху 1940–1950-их років. Більш того, досі в українській історіографії питання організації колгоспів не набуло такого глибинного розкриття. Тому сучасні дослідники історії українського селянства цей твір можуть використовувати і як унікальне джерело, і як цікаву історіографічну пам'ятку, спробу узагальненого аналізу історії сільського господарства СРСР 1930–1950-их років.

Затверджено до друку Вченою радою Інституту українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України

Головним фронтом протистояння українського визвольного руху радянській тоталітарній системі після завершення Другої світової війни стала боротьба на ідеологічному полі. Відповідно до цього після 1945 року Українська Повстанська Армія поступово реформувалася через перехід до діяльності дрібнішими збройними групами, відмову від повстанської тактики та оперування засобами підпільної боротьби. Керівництво визвольного руху чітко розуміло, що мілітарна перемога над СРСР, повалення його засобами збройної боротьби на той момент були неможливі. Досвід повстанців підказував теж, що марно сподіватися на вирішення українського питання у ході нового глобального протистояння, цього разу між СРСР та країнами Заходу. Тим більше, що саме перспектива розгортання цього протистояння ставала дедалі туманнішою.

У такій ситуації головною метою визвольного руху стала підготовка національної революції через поширення ідей національного та соціального визволення народу, зміна свідомості місцевого населення, виховання його готовності до цієї революції. Основними засобами в цій боротьбі стали підпільні видання, основними об'єктами для атак – засади внутрішньої та зовнішньої політики СРСР.

Українським повстанцям не вдалося скористатися плодами власної праці: жодних умов для національної революції в 1940–1950 роках не було. Проте саме терени активної діяльності ОУН та УПА стали головним вогнищем зародження та розростання національно-демократичного руху кінця 1980-их – початку 1990-их років, який завершився відновленням незалежності України 1991 року. Отже, обрана керівництвом визвольного руху у післявоєнний період стратегія виявилася слушною на далеку перспективу. В ідейній площині український визвольний рух завдав нищівної поразки, здавалося б, нездоланній радянській системі.

Іншим безпосереднім результатом зосередженості українського визвольного руху на ідеологічно-пропагандистській діяльності стала велика кількість аналітичних робіт, що до сьогодні можуть вважатися окрасою української та світової політологічної думки. На жаль, українському, а тим більше закордонному читачеві мало відомі такі імена як Йосип Позичанюк, Яків Бусел, Дмитро Маївський, Ярослав Старух, Петро Федун, Осип Дяків, Василь Галаса. Тимчасом ці та інші автори, незважаючи на те, що їм доводилося працювати в екстремальних умовах підпілля, зуміли значно швидше, ніж їхні колеги, які працювали в академічних установах Заходу, розгледіти справжню суть радянської тоталітарної системи, загрози, які вона несе демократичним засадам та правам людини. Серед тем, які розкривали у своїх роботах під-

пільні автори, – імперіалістична зовнішня політика СРСР і її загроза для сусідніх держав; аналогії між більшовизмом та фашизмом; придушення свободи слова в СРСР; невідповідність декларованим ідеологічним постулатам про соціалізм та марксизм реальної політики; фіктивність виборчого процесу; формування привілейованого класу «компартійних вельмож»; економічна експлуатація населення; русифікаційна та денационалізаційна політика¹.

Одним із питань, до якого зверталися ідеологи та публіцисти визвольного руху, була колективізація. Це питання було чи не найважливішим для українського селянства – головної соціальної бази цього руху. З іншого боку, цей процес був вкрай важливим і для окупантів, адже розглядався ними як один із засобів придушення визвольних змагань та встановлення режимом тотального контролю над населенням. На програмному рівні вирішення земельного питання учасники визвольного руху представили у рішеннях Третього надзвичайного великого збору 1943 року. Тут зокрема зазначалося, що ОУН бореться «За знищення большевицько-німецької експлуаторсько-кріпацької системи в організації сільського господарства. Виходячи з того, що земля є власністю народу, українська державна влада не накидуватиме селянам однієї форми користування землею. Тому в Українській Державі допускатиметься індивідуальне та колективне користування землею в залежності від волі селян»². Ці положення були доопрацьовані у рішеннях Конференції Проводу ОУН 1950 року, де зокрема додано, що українські націоналісти також «проти повороту поміщицько-капіталістичної системи». Уточнювалося, що організація відстоює ідею безоплатної передачі землі селянам в розмірах трудових господарств та право створення селянами господарсько-кооперативних та спілкових форм господарювання³.

Для популяризації позиції підпілля в земельному питанні і посилення опору селянства колективізації періодично видавалися великими тиражами протиколгоспні листівки⁴. Досить багато колгоспна проблематика представлена в спеціальних тематичних брошурах підпільних авторів. Причому за жанрами ці роботи були найрізноманітніші – від аналітично-політичних, таких як, наприклад, Ярослава Старуха «Нова голодова катастрофа в Україні»⁵, Осипа Дяківа «Новий наступ сталінських вельмож на колгоспників»⁶, «Скоба» (прізвище та ім'я невідомі) «Що несе селянам колгосп?»⁷, «Уляни Дніпровської» (прізвище та ім'я невідомі) «Колгоспники в Україні»⁸; до художніх оповідань (Михайла Дяченка «У колгоспних путях») та сатиричних творів («Для прикладу так скажу... (Перша промова колгоспного агітатора)»)⁹.

¹Про це детальніше див. Стасюк О. Видання ОУН (б) післявоєнного періоду: тематичний огляд публікацій // Український визвольний рух. – № 6. – С. 148–170.

²ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби. 1929–1955. Збірка документів. – Видання Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів, 1955. – С. 109.

³Там само. – С. 108–109.

⁴Аналіз цих листівок див. Романюк М. Селянське питання в повстанських листівках // Визвольний шлях. – 2001. – Кн. 9. – С. 49–65.

⁵Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі ГДА СБУ). – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 40. – Арк. 268–274.

⁶ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 40. – Арк. 243–247.

⁷ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 40. – Арк. 211–241.

⁸Можливо, псевдонім Уляни Крюченко, дружини Василя Кука.

⁹ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 40. – Арк. 253–265.

¹⁰ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 40. – Арк. 395–396 зв.

Праця Василя Кука вирізняється з-посеред названих робіт не тільки своїм великим об'ємом (158 аркушів), але й глибиною аналізу матеріалу. Автор використав величезну кількість джерел та літератури найрізноманітнішого походження. Очевидно, що він користувався підпільними звітами осередків ОУН, що детально розповідали про процеси колективізації в Західній Україні. Багато інформації автор почерпнув із власного досвіду та спілкування із селянами. Та все ж, як не парадоксально, але основним джерелом для викриття експлуаторської суті колгоспів стали офіційні радянські публікації. Їх у роботі використано найбільше – це радянська преса (газети «Правда», «Радянська Україна», «Известия», журнал «Большевик»), праці ідеологічної класики режиму (Маркса, Леніна, Сталіна), радянські історичні роботи (сумнозвісний «Краткий курс истории ВКП(б)», «Історія України»), спеціальні праці, присвячені організації роботи колгоспів. «Колгоспне рабство» містить десятки статистичних таблиць, дані для яких почерпнуті автором із відкритих радянських публікацій, які, проте, з різною очевидністю показують жорстокість радянського режиму щодо селянства. Василь Кук, вправно використовуючи свої аналітичні здібності, влучно відшукував зерно істини посеред пропагандистської полови. Він проробив справді титанічну роботу, причому реалізовано її в жахливих підпільних умовах у кривії протягом кількох зимових місяців 1951–1952 років.

Цікаво, що Василь Кук не належав до кола провідних публіцистів підпілля. Протягом довгого періоду підпільної діяльності він проявив себе в першу чергу як практик, організатор роботи різних ланок визвольного руху. Кук був професійним революціонером із найбільшим стажем підпільної діяльності – діяв нелегально 17 років із 1937 до 1954, перейшовши через переслідування польськими, німецькими та радянськими каральними органами. Можливо, саме тому його перша опублікована робота «Пашні буряки» (1938 рік) була присвячена дуже конкретному і практичному питанню – прийомам конспірації. Такою ж суто практичною була й друга написана ним робота «Гранатний вишкіл»¹⁰. Згодом Василь Кук знову поринув у практичну діяльність – в 1939–1941 роках працює у Військовому штабі ОУН (б), у 1941 році стає організаційним референтом Проводу ОУН, очолює Центральний штаб Похідних груп, під час німецької окупації керує роботою підпілля в Південно-Східній Україні, в 1944 стає командиром УПА-Південь, згодом заступником Головного командира УПА Романа Шухевича, а відтак після його смерті у 1950 році очолює усі структури визвольного руху – ОУН, УПА та УГВР. Часу займатися ідейно-теоретичною діяльністю у Василя Кука, очевидно, не було. Тим більше, що ця ділянка була представлена цілою плеядою талановитих публіцистів та ідеологів. Проте станом на 1952 рік, коли писалося «Колгоспне рабство», українське підпілля зазнало дуже відчутних втрат, зокрема серед провідних публіцистів визвольного руху – в боях із карателями загинули Ярослав Старух, Осип Дяків, Петро Федун та інші. Замінити досвідчених підпільників та авторів уже не було ким, тому освоювати нову зброю – друковане слово – довелося Василю Кукові. Як бачимо із тексту роботи, Василь Кук блискуче справився із завданням. Читаючи рядки «Колгоспного рабства», важко повірити, що їх автор не мав спеціальної економічної освіти (Василь Кук навчався на правничому факультеті Люблінського університету) – вільне оперування термінологією, застосування спеціальних методів економічних підрахунків, розуміння внутрішньої логіки економічних процесів, притаманні Куку, варті доброго економіста. Автор ретельно розгля-

¹⁰ГДА СБУ – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 68. – Арк. 26–40

дає засади роботи колгоспів, їх оподаткування державою, методи утримання компартійною верхівкою контролю над селянами. Важливо, що детальному аналізу колгоспів як сформованого явища передує історичний екскурс у становлення колгоспної системи. Автор вдало спробував себе у якості спеціаліста економічної історії. До речі, інтерес до цієї галузі історії у Василя Кука не зник і згодом, коли в кінці 1960-их – на початку 1970-их років він підготував у Інституті історії АН УРСР кандидатську дисертацію «Роль селянського післяреформеного банку в проведенні аграрної столипінської реформи в Україні».

«Колгоспне рабство», безперечно, належить до кращих зразків публіцистики українського визвольного руху 1940–1950-их років. Більш того, досі в українській історіографії питання організації колгоспів не набуло такого глибинного розкриття. Тому сучасні дослідники історії українського селянства цей твір можуть використовувати і як унікальне джерело, і як цікаву історіографічну пам'ятку, спробу узагальненого аналізу історії сільського господарства СРСР 1930–1950-их років.

При публікації тексту залишено більшість мовно-стилістичних особливостей оригіналу; виправлялися очевидні орфографічні помилки та пунктуація (згідно із діючим правописом). Текст друкується за оригіналом брошури, яка міститься у Галузевому державному архіві Служби безпеки України у фонді 13 (фонд друкованих видань), справі 376, томі 40, аркуші 49–210.

Центр досліджень визвольного руху висловлює подяку керівництву та працівникам архіву, особливо Олександрові Іщуку, за допомогу в підготовці цього видання.

Володимир В'ятрович,
директор Центру досліджень визвольного руху

ВСТУПНЕ СЛОВО

«Колгоспне рабство» написане взимку 1951–1952 років в умовах підпілля. Потреба в такій праці була зумовлена тим, що ОУН діяла переважно серед селянства. Село було базою діяльності ОУН. Тому необхідно було знати умови його життя і дальшу долю розвитку села у більшовицьких умовах. Більшовицько-советська влада послідовно йшла до знищення селян як суспільного класу. Вся влада в Советському Союзі була в руках партії – в руках більшовицького класу вельмож, як ми їх тоді називали.

Восени 1952 року я зустрівся з провідником ОУН на ПЗУЗ – Василем Галасою, який тоді прибув до мене для отримання нових інструкцій діяльності ОУН. Він ознайомився з працею «Колгоспне рабство» і дав цій роботі таку оцінку:

«Живучи у “Леміша” (кінець серпня – початок вересня 1952 року) я прочитав його капітальну працю “Колгоспне рабство”. Автор із глибоким знанням справи розкривав експлуататорську суть колгоспно-радянської системи. Висновки, підкріплені офіціальними документами, переконували всякого, хто здатний об'єктивно і логічно мислити, у тому, що більшовицько-колгоспна система – це справжнє рабство, кероване державою. Усі закони, нормативні акти, вся практична діяльність державно-партійного апарату були спрямовані не на поліпшення добробуту селян – колгоспників, а на те, щоб якомога надійніше їх уярмити, видавити з них якнайбільше праці для своїх потреб» (Василь Галаса. Наше життя і боротьба. Спогади. – Львів, Видавництво «МС», 2005. – С. 85.)

Черговим читачем книжки «Колгоспне рабство», призначеної для широкого розповсюдження на ПЗУЗ і сході України, була дружина і помічниця Василя Галаси.

Ось яка її оцінка цієї книжки:

«Орлан приніс від Леміша працю “Колгоспне рабство”, автором якої був він же, Василь Коваль (Ю. Леміш). Опрацював у ній питання колгоспної системи. Це – найсолідніша праця на згадану тему, яка в нас вийшла.

Автор докладно проаналізував усі ділянки структури колгоспів, починаючи від їх організації. На сторінках своєї праці Леміш висвітлював також сис-

тему правління, доводячи, що колгоспники зовсім не мали впливу на вибір колгоспної адміністрації. Проаналізував, яка користь держави з укрупнення колгоспів. Свою працю Леміш базував на двох джерелах – советських інформаційних документах, звітах (ОУН), звідомленнях і на конкретних фактах, взятих безпосередньо з життя колгоспників. Власне, ці два джерела він постійно конфронтував, підтверджуючи свої висновки цифрами, відсотками, конкретними прикладами, подаючи джерела інформації. “Колгоспне рабство” – не пропагандивна брошура. Це – об’єктивна наукова праця, у якій автор глибиною проаналізував колгоспне питання і тим розгорнув на всю широчінь панораму огидної експлуатації селянина в советській системі.

Протягом зими (1952–1953 р.) я переписала “Колгоспне рабство” на машинці і навесні (1953 р.) Орлан вислав по примірникові провідним людям ОУН на ПЗУЗ” (Літопис УПА. – Т. 28: Марія Савчин. Тисяча доріг (Спогади). – Торонто–Львів, 1995. – С. 451–452).

Досі ця праця знаходилася в архіві СБ України і лише у 2006 році була видана авторові.

Спогади цих перших читачів книжки “Колгоспне рабство” – найкраща ілюстрація важливості цієї праці у тому часі і найкраще слово для вступу сьогодні.

Київ, січень 2007 р.
Василь Кук (“Юрко Леміш”)

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСТВА ПРОТЯГОМ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(Короткий історичний перегляд до 1917 р.)

ВСТУП

Доля українського селянства кровно зв’язана з долею цілого народу, з його самостійним державним існуванням чи його бездержавністю, поневоленням. Тільки тоді, коли український народ мав власну самостійну державу, міг він вільно, заможно і культурно жити, розвиватися і рости. Тільки тоді справді вільно, заможно і культурно жили українські селяни.

Коли ж український народ втрачав свою власну самостійну державу, то й селянство разом з усім народом попадало у чужинецьку неволю. Життя українського народу, українського селянства в час бездержавності ставало дуже-дуже важке. Чужинці-окупанти грабували нещадно тоді цілий народ, знущалися і глумилися над ним, а в великій мірі також фізично знищували, вимордовували. В часи нашого національного поневолення найважче приходилось селянам. Вони жили у найжахливішій біді, нужді і злиднях, втрачали особисту волю; окупанти-наїзники перетворювали їх у звичайних рабів-невільників.

Тільки одиноко власна самостійна суверенна держава українського народу може запевнити цілому народові, всім трудящим України – селянам, робітникам і інтелігенції – волю, добробут і щастя, життя радісне і культурне.

Тому боротьба проти чужинецького поневолення українського народу, боротьба за самостійну суверенну соборну українську державу – це єдино вірний і правильний шлях, що веде до визволення, до прекрасного майбутнього, до життя, що його вільно творитиме сам по своїй волі й уподобанню український народ – трудящі селяни, робітники і інтелігенція.

Оцю незаперечну велику правду про те, що тільки у власній національній державі народ може щасливо жити і розвивати усі свої творчі сили, або, як писав Т. Шевченко, що тільки «в своїй хаті своя правда і сила, і воля», промовисто підтверджують усі факти життя, вся історія українського народу.

Писати про долю українського селянства протягом нашої історії означало б писати історію українського народу, бо саме українське селянство, зовсім відмінно від селян багатьох других народів, становило основне ядро української нації, було головним творцем української історії.

Ми обмежимося тільки до дуже короткої і найзагальнішої характеристики долі українського селянства на різних етапах історичного розвитку українського народу, розглядаючи дещо докладніше часи після скасування кріпацтва, а зокрема часи найновіші, що стосуються життя селян у російсько-більшевицькому колгоспному рабстві.

КНЯЖА ДОБА

За часів існування самостійної української держави княжої Київської Русі українські селяни, або, як їх тоді звали, смерди, були вільними громадянами. Вони самі рядили й управляли собою, самі чинили суди над порушниками їхнього громадського порядку.

Землі тоді було багато і кожний селянин мав її стільки, скільки лише міг обробити. Багато тоді було у селян різної худоби, домашньої птиці і мали [селяни] великі пасіки.

Усі селяни жили вільно, заможно і, як на ті часи, висококультурно. Про Україну того часу справедливо говорили, що це «країна молоком і медом текуча».

У ПОЛЬСЬКІЙ НЕВОЛІ

Із втратою власної держави, коли Україна врешті опинилася у польській неволі, становище селян значно погіршилося. Чужинці-окупанти понаклали на українських селян різні важкі повинності, податки, а врешті закріпостили, запровадили панщину.

Селяни втратили особисту волю, стали звичайними рабами. Пан що хотів, те міг робити зі своїми селянами; міг побити, вбити і ні перед ким за це не відповідав. Життя селян було дуже важке. Вони жили в біді, і пани та різні панські наставники-гайдуки поводитися з селянами гірше, ніж з худобою.

ВЕЛИКА ВИЗВОЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ 1648 Р.

Українські селяни довго і завзято боролися проти польських панщизняних порядків та часто піднімали збройні повстання за своє визволення. Але щойно в 1648 р. український народ у висліді переможного всенародного повстання під керівництвом великого гетьмана Б. Хмельницького прогнав з України польських поневолювачів та власними силами визволився з важких кайдан неволі.

По довгих і важких часах підневільного бездержавного життя український народ створив власну самостійну державу і почав класти підвалини під нове вільне і радісне життя.

В українській державі селяни стали вільними громадянами. Українська держава була їм рідною і дорогою. Вони виборювали її в завзятих боях з польськими загарбниками, вони мужньо стояли в її обороні, вони також встановляли у ній лад і порядок, який найкраще відповідав їхнім інтересам і бажанням.

Суспільно-політичний лад, що його тоді український народ вільно встановляв у своїй державі, був найпереводішим і найсправедливішим у тодішніх часах. В час, коли всюди поза Україною народні селянські маси мучилися в панщизняно-кріпосній неволі, в Україні знищено в корені панщину, прогнано панів, встановлено волю для всіх селян, для всього народу.

УПАДОК ГЕТЬМАНСЬКО-КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Вільна незалежна українська держава була сіллю в очах її сусідів, а зокрема царсько-дворянської Московщини і королівсько-шляхетської Польщі, в яких панщизняно-кріпосні порядки були основою державно-суспільного ладу. Московщина і Польща то кожна зокрема, то в спілці по довгих важких війнах знищили українську гетьманську державу.

В парі з тим, як український народ втратив власну незалежну державу, українське селянство на довгі роки опинилося в панщизняно-кріпосній неволі, під владою Польщі і Росії, а з кінця XVIII ст. (по упадку Польщі) – Росії і Австро-Угорщини, які поділили поміж себе всі українські землі.

КРІПАЧЧИНА

Дуже важке і злиденне було життя селян за часів кріпащини. Крім того, що селяни даром працювали на панських ланах і в їх маєтках, вони були також позбавлені основних людських прав: були невільниками, рабами поміщика. Пан міг свobodно розпоряджатися своїми селянами-кріпаками, так як будь-якими своїми речами чи тваринами. Дуже часто пани поводитися з селянами-кріпаками гірше, як із звірятами: вони своїх кріпаків били, катували, вбивали, програвали в карти, вимінювали на мисливських собак, дарували іншим панам і т. п.; гарніших жінок і дівчат гвалтували, а за право одруження мушили селяни платити панові так зване куничне; пани всяко глумилися над своїми кріпаками та знущалися над ними. Пан був також найвищим суддею над своїми кріпаками, і як йому забажалося, так він міг з ними поводитися.

Зовсім природно, що з таким своїм становищем селяни не мирилися. Вони втікали від своїх панів, піднімали проти них бунти, повстання. Селяни вели весь час завзяту і вперту боротьбу проти панщизняних порядків.

СКАСУВАННЯ КРІПАЦТВА

Вже задовго до скасування кріпацтва самі поміщики почали розуміти, що вдержати селян у кріпацтві їм не вдасться та що сама система кріпосного господарювання віджила свій вік. Про konieczність ліквідувати кріпосні порядки і то згори, самими поміщиками-дворянами, дуже влучно висловився російський цар Олександр II, коли на прийомі представників дворянства у 1856 р. сказав, що краще скасувати кріпацтво зверху, ніж дочекатися до того часу, коли воно почне скасовуватися само собою знизу.

Нові селянські бунти і повстання, що назрівали, серйозно загрожували як самому існуванню панів-поміщиків, так і цілій їхній кріпосній системі панування. Скасування кріпацтва – це не прояв благородного добродійства панів по відношенні до селян; вони прямо мусили піти по шляху реформ та мусили «дарувати» селянам волю, щоб бодай трохи заспокоїти невдоволену і розбурхану селянську стихію. Та, звільняючи селян від кріпацтва, пани добре подбали про свої всі інтереси. Проведення реформи про скасування кріпацтва відбулося так, що пани зовсім нічого не втрачали на тому, а в деяких відношеннях навіть користали. Натомість селяни мали дуже багато причин до незадоволення й обурення як з самої суті реформи, так, у ще більшій мірі, із способів її переведення.

В Західно-Українських Землях (ЗУЗ), які знаходилися під владою австро-угорської цісарської монархії, панщину скасовано 1848 р. (16 квітня за ст. стилем), а на інших українських землях, над якими панувала царська Росія, скасування кріпацтва наступило в 1861 р. (19 лютого за ст. стилем), тобто 13 років пізніше.

Визволення селян з кріпацтва в основі зводилося до того, що селян звільнено із залежності від поміщиків, вони ставали особисто вільними людьми, але всіх тих прав, що їх мали інші суспільні класи, їм не дано.

Землю, що нею користувалися селяни за часів кріпащини, одержували селяни у власність по сплаченні відповідного викупу. Ціни на викуплювану землю були набагато вищі за її справжню вартість, так що селяни, викуплюючи свої земельні наділи, платили не тільки за землю, але також за всі ті прибутки, що їх дотепер мали поміщики від експлуатації селян, тобто сплачували поміщикам за право бути вільними.

Західноукраїнські селяни сплатили поміщикам протягом 40 років (від 1858–1898 рр.) величезну суму в 225 млн. ринських, причому самі тільки проценти на капітал виносили 128 млн. ринських, тобто перевищували вартість всієї викупленої землі.

Українці під царською Росією за свої земельні наділи мали сплачувати протягом 49 років. Вартість одержаної селянами землі дорівнювала за дореформеними цінами 128 млн. крб. Поміщики одержали за неї 156,6 млн. крб., а держава мала одержати приблизно 500 млн. крб.

Всі розрахунки по викупних платежах за землю селяни вели не з поміщиками, лише з державою, яка розплачувалася з поміщиками. Розстрочка викупних платежів не давала селянам жодних користей, бо щороку на решту несплаченої суми наростали проценти, які збільшували селянську заборгованість.

Звільненим з кріпацтва селянам поміщики не хотіли віддати у викуп усієї тієї землі, що нею вони (селяни) віддавна користувалися. В Україні в загальному поміщики відрізали від селянських наділів приблизно 40 % землі. Розмір всієї відрізаної від селян землі виносив понад 1 мільйон десятин. У відрізки попадали найурожайніші ділянки, а також ліси, пасовиська і вигони.

Розмір наділу на одну ревізьку душу в Україні в загальному виносив 4,5 десятин, причому найнижчий він був у Полтавщині – 1,7 десятин, а найвищий на півдні України (Таврійська губернія) – 6,5 десятин. (Треба відмітити, що на той час необхідна норма для прохарчування середньої селянської сім'ї виносила 8 десятин).

Багато селян, так званих дворових, тобто тих, що не займалися хліборобською працею, а були, напр., зайняті у різних поміщицьких ремеслах або сповняли у поміщиків різні домашні послуги, землі зовсім не одержували.

Викуп землі селянами був обов'язковий для поміщиків тільки на Правобережній Україні, а на решті українських земель (під Росією) аж до 1883 р. викуп залежав від волі поміщиків. Коли поміщик не згоджувався на викуплювання, селяни, як і раніше, мусили залежати від поміщика і платити йому за користування землею оброк (податок).

Визволення селян з кріпацького рабства на всіх українських землях (під Росією і під Австро-Угорщиною) зовсім не було таким, як того бажали самі селяни. Вони хотіли справжньої волі, хотіли землі, хотіли по-людському жити, жити без панів і без визиску. Пани ж зате, «даруючи» селянам волю, так комбінували, щоб селян не випустити із своїх рук, щоб вони і далі даром робили на них і були від них залежні. Найпростішим засобом для того було не дати селянам стільки землі, щоб вони могли з неї прохарчуватися. Пани так і робили.

Така «подарована» панами «воля» не могла, очевидно, задовольнити селян. Тому вже перший рік проголошення маніфесту про знесення кріпацтва позначився в Україні цілим рядом революційних виступів селян. Зокрема сильні вони були на Правобережжі, а також в Чернігівщині, Полтавщині і Харківщині. За офіційними даними у травні 1861 р. в Чернігівщині нараховано до 20 тисяч «селян, що бунтували». У багатьох місцевостях України нову реформу доводилось часто запроваджувати за допомогою військової сили.

ПІСЛЯ СКАСУВАННЯ КРІПАЦТВА

Важке було життя селян і після скасування кріпащини, але мали вони хоч особисту волю, і це було їхнім великим здобутком. Хоч і як важко приходилось селянам викупляти свої невеличкі земельні наділи, то, проте, кожний стягався з останнього, щоб сплатити належну суму, одержати землю на власність і мати своє господарство. Та стати справжнім господарем селянинові було важко. Він мав мало землі. Селяни, щоб прохарчувати себе, мушили найматися до поміщиків на працю або брати в них землю в оренду. За орендовану землю селяни віддавали поміщикам половину зібраного врожаю або своїм знаряддям і худобою обробляли певну кількість поміщицької землі. Залежність селян від поміщиків і далі була велика. Крім того, селяни мушили платити різні податки та відбувати різні повинності.

Постійною і найбільшою турботою селянства була земля. Сільське населення збільшувалося – землі ж, проте, не прибувало. І так малі селянські господарства дедалі більше дробилися і маліли. Багато селянських господарств були такими дрібними, що не оплачувалось тримати в них робочу худобу. Напр., в Чернігівській губернії було понад 36 % безкінних господарств. Багато найбільш селян часто були змушені продавати свої господарства і йти у найми або шукати заробітку в місті. Середньозаможні селяни, які мали вже власні коні, з трудом пробивались крізь життя і ледве могли прожити зі свого господарства. Багатих і заможних селян було дуже мало.

Пошукуючи за землею і за заробітками, українські селяни мандрували у різні малозаселені сторони російської імперії: вони переселялися в Сибір, Туркестан, Уссурійський край та в інші малозаселені місця. Так, напр., за час від 1886–1896 рр. з Чернігівщини переселилось близько 70 тисяч, з Полтавщини понад 100 тисяч. З Галичини біда гнала селян «у світ за очі» – на заробіткову еміграцію до Америки, Канади, Бразилії та інших країн. На початку XX ст. з галицьких сіл щорічно виходило понад 1 мільйон селян на заробітки.

В Україні багато селян з перенаселених областей (Полтавщина, Київщина, Чернігівщина і ін.) ішли на заробітки в степові малозаселені області, де наймалися сезонними сільськогосподарськими робітниками у поміщиків і великих сільських багатців. Напр., тільки в містечку Каховці Таврійської губернії щороку 9-го травня на т. зв. Миколаївський ярмарок збиралося до 30 тисяч с/г робітників, що шукали праці.

У той час, як багатомільйонне українське сільське населення тиснулося і бідувало у своїх дрібних мізерних малоземельних господарствах, у руках невеликої купки поміщиків, головним чином чужинців (росіян, поляків, німців та ін.), знаходилися колосальні простори найкращої землі.

На українських землях під російською окупацією було наприкінці XIX ст. в руках поміщиків 40 % усієї посівної площі. Одні тільки поль-

ські поміщики на Правобережжі мали 1 мільйон 600 тисяч десятин землі і лісу. На Полтавщині 17 % селян було безземельними, а одні тільки герцоги Мекленбург-Стреліцькі мали 40 тисяч десятин. На Херсонщині в селянських руках було лише 37,3 % усієї землі. Понад 27 % селянських дворів Херсонщини мали всього 2–4 десятини землі на двір.

В Галичині в кінці XIX ст. (1890 р.) 598 тис. сільських господарств мали менше як по 2 га землі. Вони становили 48 % усіх селянських господарств, а землі мали всього лише приблизно 9 %. Сільських господарств, які мали до 5 га землі, нараховувано 400 тис. Безземельні і малоземельні селянські господарства становили 80 % усіх селянських господарств.

Зате у руках 3.235 польських поміщиків і шляхти було 3 млн. га землі, тобто приблизно половина території Галичини була в польсько-поміщицьких руках. В середньому на один поміщицький двір припадало понад 927 га землі. Окремі поміщики-шляхтичі володіли величезними просторами землі, напр.:

двох графів Потоцьких	мали	129 тис. моргів
граф Дідушицький	мав	42 тис. моргів
граф Бадені	мав	40 тис. моргів
князь Сапега	мав	36 тис. моргів

(Один морг дорівнює 0,57 га).

Скасування панщини не розв'язало селянського питання. Між селянами і поміщиками часто доходило до спорів, головню на тлі користування пасовиськами і лісами, а також і орними землями. Невдоволення селян проти поміщиків постійно зростало і переходило у відверті бунти, що їх уряд придушував військом. Українські селяни, крім важкого соціального становища, зазнавали з боку чужинців ще й різних утисків (від поляків і росіян) на національному і релігійному тлі.

РЕВОЛЮЦІЯ 1905 і 1907 рр.

Початок XX ст. позначився в історії українського селянського руху значним зростом політичної і національної свідомості селян та посиленням боротьби за визволення. Свідоміша частина селянства гуртувалася в політичні партії, різні культурно-освітні і господарсько-кооперативні організації. Селянські виступи прибрали характер організований і пов'язаний з цілістю життя українського народу. Знищуючи поміщицькі маєтки, українські селяни, в парі з тим, нищили опору російського самодержавія в Україні, валили російську імперію.

Почавши з 1900 року, селянські рухи проти поміщиків не припинялись. Особливо набрали вони великих розмірів на Полтавщині і Харківщині 1902 р. Селяни захоплювали поміщицькі землі, забирали хліб і худобу та ділили

поміж себе. Тільки великими військовими силами вдалось царському урядові придушити повстання селян. Багато селян за це розстріляли, збили і посудили на довгі роки в'язниці та заслання. Але ці жорстокі розправи поміщицько-царського російського уряду не зліквідували революційної боротьби українських селян і в наступних роках вона знову розгорілася із ще більшою силою.

В Галичині на початку ХХ ст. українські селяни також вели широку боротьбу з поміщиками. В 1902 р. в багатьох повітах зорганізували сільсько-господарські робітники величезний страйк, який охопив понад 100 тис. осіб.

Всюди по Україні український народ ждав тільки нагоди, щоб розправитися зі своїми гнобителями та вирватися на волю. І така нагода прийшла. В 1904 р. (м. лютий) почалася російсько-японська війна. Український народ, а також і другі народи, поневолені Росією, піднялися на боротьбу. Боротьба розгорялась поволі, починалася від малих, незначних виступів і розросталась у масове революційне повстання.

В Україні набрала революція найбільшого розмаху в 1905 і 1906 рр. На боротьбу піднялось українське робітництво Донбасу, Криворіжжя, Катеринослава, Києва, Харкова, Одеси і других міст та українське селянство майже всіх губерній. Селяни проганяли з сіл поміщиків, ділили між себе поміщицьке майно і землю та створювали власну революційну владу на селах.

Переляканий царський уряд розгубився і намагався обіцянками втихомирити повсталі народи. Окремим маніфестом (від 17 жовтня 1905 р.) цар обіцявав: «Недоторканість особи, свободу совісти, слова, зборів, спілок», скликання законодавчої думи і т. п. Селянам обіцяно знести всі викупні платежі, що їх платили селяни ще з 1861 р.

Але царсько-поміщицькі обіцянки були зроблені тільки для того, щоб, тимчасово задобрюючи невдоволені народні маси, зискати на часі і зібрати потрібні сили для подавлення революції. Так і сталося. Після замирення з Японією, у м. вересні 1905 р., царський уряд кинув усі свої сили проти повсталих народів. По завзятих боях вдалося царським військам і поліції під кінець 1907 р. придушити вибухлу революцію.

Дуже жорстокою була російсько-царська розправа з учасниками повстання, а особливо з українськими селянами і їх керівниками. Спеціальні «карательні отряди», вислані царським урядом на села для «втихомирювання» незадоволених, розстріляли тисячі селян без будь-якого слідства або суду. В селах, де були революційні виступи, били всіх селян, катували, а їх господарства грабували і руйнували. Дуже багато селян заарештовано і вигнано на заслання. Але «втихомирювання» українського села не проходило легко. Селяни часто вступали в бій з «карательними отрядами», відбивали арештованих та знищували урядових представників.

Революційна боротьба в 1905–1907 рр., хоч і не дала українському та іншим поневоленим Росією народам бажаної волі, проте значно загартувала

і зміцнила їхні революційні сили, підняла національно-політичну свідомість широких народних мас, підготувала їх до чергової революції.

Революція 1905 р. потрясла до самих основ царський самодержавний лад. Щоб вдержатися при владі, царський уряд змушений був піти на ряд поступок політично-громадського характеру, а у відношенні до селянства – провести земельну реформу.

Прийнята царським урядом аграрна реформа – так звана реформа Столипіна від 9 листопада 1906 р. – в основному зводилася до того:

а) рішено продати селянам у власність частину казенних і поміщицьких земель;

б) надано селянам право виділятися з общин на хутори;

в) земля стала приватною власністю селян і могла вільно продаватися чи купуватися.

Вислід проведення в життя столипінської реформи в Україні був такий:

а) з 1907–1910 рр. селяни купили у власність приблизно 865 тис. га казенних і поміщицьких земель;

б) число господарств, які до 1915 р. вийшли з общин на хутори і закрипили у приватну власність землю, в загальному доходило до 50 % всіх общинників. До 1911 р. вийшло на хутори 226,5 тис. господарств, що мали 1.803 тис. десятин землі;

в) найбільша частина селянства, яка не мала сільськогосподарського (с/г) знаряддя і робочої худоби, одержавши наділи у власність, у більшій частині їх продавала. За час від 1907–1911 рр. понад 84 тис. бідняцьких господарств продали 253 тис. десятин землі;

г) з малоземельних районів України переселено до Сибіру за час від 1906–1912 рр. майже 1 млн. осіб.

Ціллю столипінської аграрної реформи було створити широкий прошарок заможного селянства, задовольнити його інтереси і в той спосіб знайти на селі опору для царського уряду в боротьбі з рештою селянства. Заможна частина селянства була задоволена цією реформою. Багаті селяни купували землю, виділялися на хутори і розводили добре розвинуті прибуткові господарства. Зате селяни бідні, малоземельні і безземельні не мали за що купувати землю, а часто були змушені продавати і ці наділи, що мали.

Столипінська реформа в значній мірі прискіпила розділення селян на багатих і бідних та поглибила ворожнечу між ними. Кількість безземельних і малоземельних господарств в Україні після реформи не зменшилася. Ніяких корисних наслідків не дало також переселення українських селян поза межі України, головню на Далекий Схід. Близько 70 % з них повернуло назад в Україну без жодних засобів до життя. Більшість селян була реформою незадоволена.

Аграрне питання, яке було однією з основних причин революції 1905–1907 рр., залишилося нерозв'язаним і після реформи. Загальною вимогою

селянства в той час була націоналізація поміщицьких земель і передача їх у селянські руки без викупу. Задовольнити в той спосіб селян уряд не хотів, бо поміщицтво було основною опорою цілої російської імперії та інтереси поміщиків ставились російським урядом вище інтересів народу, інтересів селянства.

В Україні поміщики і далі володіли величезними земельними просторами. В їхніх руках була приблизно половина всієї земельної площі. 8 тис. поміщиків мали 13 млн. десятин найурожайнішої землі, тобто в середньому – по 2 тис. га кожний. Окремі земельні магнати володіли величезними земельними просторами. Напр., Браніцькі мали 167 тис. десятин, Потоцькі – 170 тис. десятин, Терещенко – 141 тис. десятин.

Безземельні і малоземельні селяни, щоб прожити, мусили найматися на роботи до поміщиків чи багачів і працювати на них за дуже низьку платню. Частина малоземельного селянства виходила зі свого важкого становища в той спосіб, що винаймала у поміщиків землю в оренду, але умовини оренди були для селян дуже некорисні. Земля і надалі була основним питанням життя селян, головною причиною їх невдоволення та боротьби. Крім малоземелля, українське селянство ще дуже гостро відчувало різні утиски і переслідування національно-політичного характеру, сваволю адміністративно-поліційного апарату і т. п. У великої частини українського селянства життєво-побутовий рівень був низький, але ще нижче стояв його культурно-освітний рівень; також національно-політична свідомість українського селянства була невисока.

РЕВОЛЮЦІЯ 1917–20 рр.

Світова війна, що почалася 1914 р., наглядно виявила всю нежиттєздатність багатонаціональних держав, гнилизну їх суспільних ладів, опертих на поміщицько-буржуазній системі експлуатації селян і робітників, та їх державно-політичних устроїв, побудованих на самодержавних монархічних основах.

В 1917 р. розвалилась царська російська імперія, а в 1918 р. австро-угорська монархія. Поневолені народи ставали вільними і приступали до творення власних національних держав. Український народ створив у 1917 р. власну українську державу, ліквідував старі ворожі порядки і запроваджував нові, кращі, які відповідали його інтересам і бажанням.

Українські селяни проганяли з сіл ненависних представників ворожої влади, поміщиків та створювали свою власну народну владу на місцях. Поміщицькі землі по закону переходили в селянські руки, які їм, як справжнім трудівникам-землеробам, справедливо належалися. Нездійсненні до того часу мрії селян про землю перетворювалися в українській державі у дійсність. Безземельні і малоземельні селяни ставали господарями.

Та дуже рано на молоду українську державу з усіх боків напали різні імперіялістичні хижаки, а в першу чергу російські та польські. Українські землі стали ареною кривавих воєн, які з перемінними успіхами продовжувалися до 1920 р., а почасти – до 1922 р. По важких завязятих боях втратив український народ свою державу і знову попав у неволю чужинців: росіян, поляків, румун і чехів. Найважчою стала російсько-большевицька неволя, в якій під сучасну пору знаходиться весь український народ і всі його землі.

Багато склалося причин – внутрішніх і зовнішніх – на те, що український народ втратив свою державу. Розглядати їх не будемо. Ми лише хочемо відмітити, що участь українського селянства в боротьбі за державну незалежність була рішуче замала. Вправді найсвідоміша частина українського селянства, головно молодь, винесла на своїх плечах майже весь тягар боротьби за українську державу, але це була кількісно дуже незначна частина в порівнянні з багатомільйонними селянськими масами, які тільки збоку приглядалися і ждали, «чия візьме». Для багатьох селян земля була всім. Засліплена прив'язаність до землі робила їх політично короткозорими. За своїм власним подвір'ям і землею не добачали вони найважливішого – необхідності боротися за власну державу. Багато українських селян не розуміло тоді ще того, що не досить взяти землю у власність, але треба ще подбати, щоб її вдержати, закріпити за собою напостійне; а це одиноко можливе тільки у власній самостійній суверенній державі і тільки тоді, коли державна влада буде в надійних руках народних представників, які віддано охоронятимуть народні інтереси, а в тому й інтереси селян.

Усі ці життєві правди зрозумів загаль українського селянства щойно тоді, коли українська держава під напором переважаючих ворожих сил упала, а на українські землі вмарширували війська поневолювачів.

Особливо жорстоко повелися з українськими селянами російсько-большевицькі загарбники України. Вони не тільки відібрали від селян поміщицьку землю, але і їх власну, разом з усім с/г реманентом, робочою худобою і господарськими будинками. Селяни знайшлися у ще гіршому становищі, як за часів кріпаччини. Їх силою загнано у колгоспи і перетворено у німих рабів нових експлуататорів – большевицьких вельмож.

Важка непосильна праця, нужденне життя, постійне марево голодної смерті, мільйони передчасно вмерлих з голоду, виснаження, а понад усе презирлива неволя і рабство – це та жахлива данина, що її по сьогоднішній день платить українське селянство і весь український народ за те тільки, що не має Української Самостійної Соборної Держави (УССД).

Воля народам!

Воля людині!

Смерть тирані!

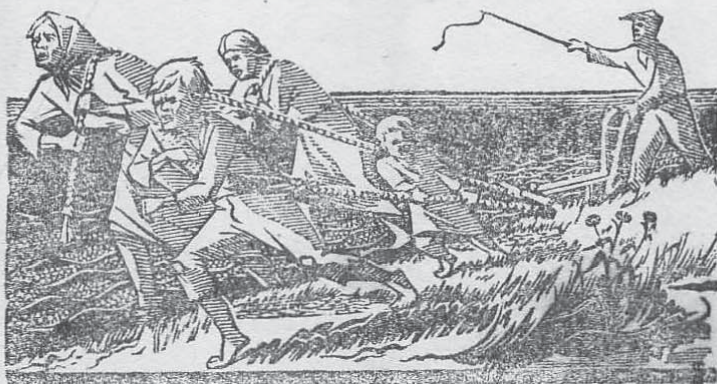
П19-5

ВЕСНЯНА СІВБА В КОЛГОСПІ

411905

„Успіх проведення весняної сівби в значній мірі залежає тиме від правильного поєднання роботи тракторів з живим тяглом в колгоспі і повного їх використання“

(з доповіді Голови Ради Міністрів УРСР М. С. Хрущова на пленумі ЦК КП(б)У 10. III. 1947 року).

„Аж страх погано
У тім хорошому селі:
Чорніше чорної землі
Блукають люди; повсихали
Сади зелені; погнили
Біленькі хати, повалились;

Стави бур'яном поросли,
Село неначе погоріло,
Неначе люди подуріли,
Німі на пеньчану ідуть
І діточок своїх ведуть.

І не в однім отім селі,
А скрізь на славній Україні
Людей у ярма запрягли...“

Тарас Шевченко

Збірка документів Миколи Губенка
(Архів Гролого, Нью-Йорк)

СЕЛЯНИ!

Сталінські окупанти приготують для Вас колгоспне ярмо. Не йдіть до колгоспів! Не слухайте облудної пропаганди! Мужньо протиставтесь теророві НКВД! Хай живе вільний селянин в Українській Самостійній Соборній Державі!

Смерть сталінсько-більшевицьким експлуата-
торам!

Геть сталінські колгоспи!

Хай живе Українська Національно-Визвольна
Революція!

Хай живе Українська Самостійна Соборна
Держава!

1947 рік.

УКРАЇНСЬКІ ПРАСТАВЦІ

СТАНОВИЩЕ СЕЛЯНСТВА У РОСІЙСЬКІЙ СОВЕТСЬКО- БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ КОЛГОСПНІЙ НЕВОЛІ

ЖОВТНЕВА КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ

У м. жовтні (за ст. стилем) 1917 р. російські більшовики зробили збройний переворот, повалили т. зв. Тимчасовий уряд Росії і насильно захопили владу в свої руки, зразу тільки в Петербурзі і Москві, а через деякий час майже у всій колишній російській імперії. Встановивши свою владу на російських землях, більшовики зразу ж пішли війною проти всіх народів, що скинули з себе царсько-російське ярмо і побудували власні національні держави. Жертвою російсько-більшевицької загарбницької війни стала і держава українського народу.

Війною, терором, підступом і обманом вдалось російсько-більшевицьким імперіялістам впродовж кількох років відновити стару російську імперію Романових під новою назвою – Союз Советських Соціалістичних Республік (СССР) та встановити в ній найреакційніший в світі соціальний і політичний лад. В перші роки свого панування більшовики, щоб запевнити собі піддержку з боку широких народних мас, на широку скалю застосували політику обману. Все, що тільки могли бажати люди, вони обіцяли їм дати, знаючи наперед, що, встановивши свою владу, зроблять з народами те, що самі схочуть. Тому більшовики обіцяли всім: робітникам – фабрики і заводи; селянам – землю; народам – самовизначення аж до відокремлення; а всім – швидке закінчення війни, мир та заможне і щасливе життя.

Багато було тоді простодушних і наївних людей, які повірили брехливим більшевицьким демагогам, піддержали їхню протинародну політику і в той спосіб допомогли самі заложити на себе і на свій народ ярмо неволі.

ВОЄННИЙ КОМУНІЗМ (1918–1920 рр.)

Більшовики дуже скоро відкрили своє справжнє обличчя у відношенні до селян. Прибравши в свої руки політичну владу, вони глумливо говорили селянам: «Земля ваша, а хліб наш», і грабували у селян все, що

попадало під руки і що було їм потрібне. Про цей нахабний грабіж Ленін писав так:

«...Ми фактично брали від селян усі лишки і навіть, іноді, не лишки, а частину необхідного для селянина продовольства. Брали здебільшого в борг, за паперові гроші» («Продовольчий податок», Київ, 1946, ст. 15).

Цей жажливий грабіж села організували більшовики в той спосіб. На основі спеціального декрету від 11.6.1918 р. у селах потворено т. зв. комітети бідноти (комбеди), або, як їх в Україні звали, – комітети незаможних (комнезами). У комбеди підбирали більшовики найбільш відданих собі типів, дуже часто це був елемент із злочинно-проступного середовища. Ці комбеди були опірними пунктами більшовиків у їхній боротьбі з селянством. Завданням комбедів було допомагати більшовицьким органам грабувати «хлібні лишки» у селян. Крім того, на села були вислані т. зв. «продовольственние отряди» зі спеціально підібраних аморальних і бандитських типів та міського шумовиння з-посеред т. зв. люмпен-пролетаріату. Вся ця різношерстна зграя кинулась на село, мов тічня зголоднілих вовків, під ленінським лозунгом: «Борба за хліб – ето борба за соціалізм», – і безжалісно грабувала все, що тільки знайшла в селян. Спочатку брали в найбагатших селян, потім у менш багатих і т. д., не поминаючи і найбідніших. Перестали брати лиш тоді, коли дійсно не було вже що брати в селян. З особливою жорстокістю грабували більшовики хліб в українських селян. Всі більшовицькі часописи в Україні виходили в той час з центральним лозунгом: «Хліба голодуючій Півночі», «Хліба ЧА».

Починаючи з VIII з'їзду партії (початок 1919 р.), більшовики приступили до організування «великих соціалістичних економій» (радгоспів) на базі поміщицьких маєтків. В 1919 р. в РСФСР було вже таких «соціалістичних» економій 3101 зі земельною площею в 4,1 млн. га. Недовго довелося селянам користуватися поміщицькою землею, її поволі відбирано в селян і перетворювано в державні радгоспи. На цьому з'їзді прийнято також рішення про організування великих спільних сільських господарств у формі Товариств Спільного Обробітку Землі (ТСОЗ) і Сільськогосподарських Комун.

Таким чином, більшовики вже в ранніх порах свого панування ясно намітили шлях розвитку сільського господарства, а саме – колективний шлях. Провідною думкою запланованої колективізації було, щоб не більшовики ходили до селян за хлібом, а навпаки, щоб селяни випрошували його у більшовиків. Перехід на нові форми господарювання мав бути добровільний, і більшовики робили всі можливі заходи, щоб заохотити селян до цього нового способу господарювання. Заставити силою селян до того вони не могли, бо при владі сиділи ще не надто міцно. Селянам були зовсім не до вподоби більшовицькі колективні форми господарювання і вони ставили їм рішучий опір.

Щоб легше здавити опір селянства і прибрати їх до своїх рук, більшовики пішли по лінії підлого підступного розпалювання боротьби внутрі

самого селянства. Селян вони розділили на три основні групи: куркулів, середняків і бідняків. Визначення, хто до якої групи належить, проводилось більшовиками самовільно, без будь-якого точнішого окреслення. Для більшовиків основним було нищити селян частинами, а найперше тих, які найсильніше спротивлялися більшовизації села. В оперті на бідняків і в тимчасовому союзі з середняками більшовики взялися нищити насамперед економічно найсильніші господарства в селі. Це їм вдалося відносно легко. Від заможніших селян, що їх більшовики звали куркулями або кулаками, відібрано землю, сільськогосподарський реманент, їхні господарства розграбовано, а самих господарів частинно поарештовано, частинно повиселовано чи силою загнано на різні примусові роботи.

Руйнування села йшло пляново і безперервно. Більшовики знали, що, тільки зруйнувавши найперше дотеперішні селянські господарства, можна буде змусити селян перейти на новий колективний спосіб господарювання. Більшовицькі практики грабування селян і руйнування їхніх господарств у період т. зв. воєнного комунізму довели, врешті, сільське господарство на край пропасти, що з черги грозило провалом всієї більшовицької економічної системи. Про той стан сільського господарства найкраще свідчать такі статистичні відомості (по ССРСР):

«Посівна площа зменшилася з 105,0 млн. га в 1913 р. до 77,7 млн. га в 1922 р.: посіви зернових зменшилися за той час з 94,4 млн га до 66,2 млн га; посіви пшениці з 31,5 млн га до 14,4 млн га. В 1920 р. гуртова (валова) продукція с/г дорівнювала близько половині довоєнної (докладно: валовий збір хліба в 1913 р. виносив 4.661 млн пудів, а в 1920 р. – 1.979 млн пуд.). Дуже різко зменшилося тваринництво» (Б.С.Е., стор. 843).

Становище у промисловості було в тому часі ще гірше:

«Продукція великої промисловости в 1920 р. була майже в 7 разів менша ніж довоєнна. Більшість фабрик і заводів стояла, рудники і шахти були зруйновані, затоплені... Витоп чавуну за весь 1921 р. становив близько 3 % довоєнного. Не вистачало палива. Транспорт був зруйнований. В країні відчувалась гостра недостача найбільш необхідного: хліба, жирів, м'яса, взуття, одягу, сірників, соли, гасу, мила» (Історія ВКП (б), ст. 233).

В Україні в той же час стан народного господарства представлявся так: «Видобуток вугілля в Донбасі в 1920 р. ледве досягав 5–8 % довоєнного рівня. Із 57 домен, що діяли в Україні в 1913 р., працювала тільки одна. Вся металургійна промисловість давала 5 % продукції довоєнного рівня».

«Засівна площа на Україні в 1920 р. зменшилася навіть відносно 1916 р. на 30–40 %» (Історія України, Київ, 1940 р., ст. 332).

Валова продукція зернових культур зменшилася у 1920 р. порівняно з 1909–1913 рр. майже наполовину і становила заледве 58,9 % довоєнної.

Грабіжницький характер економічної політики більшовиків у час воєнного комунізму, як це виразно бачимо з вищенаведеного, допровадив усе

народне господарство до повної руйни і катастрофи. В 1921 р. все населення голодувало. Люди пухли і гинули з голоду. Не голодували тільки, річ ясна, большевики. Вони, виправдуючись, пояснювали такий стан війною і частинним неврожаєм у 1920 р., а зовсім приховували той факт, що до такого жахливого стану довели народ вони самі своїми «соціалістичними» експериментами в економічному житті країни. Війни і неврожаї були тоді в багатьох країнах, але в жодній країні люди з голоду не вмирали. Тільки при большевицькій владі «війни і неврожаї» довели тоді і доводять до сьогодні до жахливого вимирання з голоду мільйонів трудящих. В Україні в 1920–21 рр., крім голоду, широко поширена була ще й страшна епідемія тифу, від якого померло сотні тисяч людей. Тифозну епідемію в Україні поширили большевики, застосовуючи її як бактеріологічну зброю проти української армії й українських повстанців.

Невдоволення селянства і робітництва в період воєнного комунізму зростало і перетворювалось у відверті революційні повстання. Вибухли збройні повстання проти большевиків в Україні, в Сибірі, в Тамбовщині (Антоновщина). Повстали робітники і матроси в Кронштадті (Ленінград). По всій Росії пролунав новий революційний лозунг: «За ради, але без комуністів». Тільки нечуваним кривавим червоним терором, з великим трудом вдалося большевикам опанувати ситуацію і вдержати владу в своїх руках.

В Україні в часи воєнного комунізму аж до кінця 1921 р. большевицька влада була дуже нестійка і часто мусила втікати з України. Український народ продовжував вести дуже завзяту боротьбу проти російсько-большевицьких поневолювачів і їхніх агентів – українських большевиків. Боротьба ця мала загальнонародний, визвольний характер. Український народ боровся за своє соціальне і національне визволення, за відновлення незалежної самостійної української держави. В 1919 р. вибухли по всій Україні масові протибольшевицькі народні повстання. За большевицькими урядовими даними, тільки в одному м. травні 1919 р. нараховано в Україні 93 протибольшевицькі революційні повстання, а за час від 3 квітня по 19 червня 1919 р. було в Україні таких повстань 326. Большевицька влада в Україні була лише в тих місцях, де перебували більші військові сили російсько-большевицьких окупантів.

В день 31 серпня 1919 р. українські війська знову визволили столицю України Київ і більшу частину української території. Тільки в м. грудні того ж року вдалося большевикам завоювати Київ. Але вже 6 травня 1920 р. змушені були большевики знову втікати з Києва, а в місто вмарширували війська Головного Отамана С. Петлюри. Щойно в 1921 р., коли большевицька Росія в порозумінні з пансько-буржуазною Польщею Ризьким договором від 18.03.1921 р. розділили між себе українські землі, влада большевиків в Україні стала дещо стійкішою і певнішою.

Повстанська боротьба українського народу продовжувалась даліше і тривала майже до кінця 1924 р., не даючи російським загарбникам встано-

вити повністю свої рабські порядки в Україні. Ця боротьба примусила большевиків робити по відношенні до України деякі тимчасові поступки та застосовувати різні хитрощі й обман.

НЕП – НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА (1921 – 1925)

Дальше продовжувати большевизацію економічного життя дотеперішніми методами большевики вже не могли і почали відступ. Доповідаючи на IV конгресі комінтерну, Ленін вимагав, щоб негайно повести відступ від дотеперішньої політики. Бо, як він заявив, «... ми у своєму економічному наступі надто далеко просунулись вперед». Часи відступу характеризувала нова економічна політика, прийнята на X з'їзді партії у 1921 р. На зміну «продразвйорстки», яка забирала в селян всю їх сільськогосподарську продукцію, встановлено натуральний продовольчий податок, а все, що залишилося після здачі продподатку державі, було в розпорядженні селян, які могли свobodно розпоряджатися цими рештками с/г продукції: продавати, міняти і т. п. У зв'язку з тим дозволено приватну торгівлю і дрібні приватні підприємства. Замість збанкрутованої і скомпрометованої большевицької системи господарства повернено фактично до капіталістичної системи господарства, яку названо НЕП-ом. Підводячи теоретичні основи під цю «нову» економічну політику, яка насправді була зовсім старою економічною політикою капіталізму, Ленін у брошурі «Значення нової політики та її умови» писав:

«Державний капіталізм був би кроком вперед проти теперішнього стану справ у нашій радянській республіці. Якби, приміром, через півроку у нас встановився державний капіталізм, це було б величезним успіхом і найбільшою гарантією того, що через рік у нас остаточно зміцніє і непереможним стане соціалізм» (ст. 3).

«Державний капіталізм економічно незрівнянно вищий, ніж наша теперішня економіка, це – по-перше.

По-друге, у ньому нема для радянської влади нічого страшного, бо радянська держава є держава, в якій забезпечена влада робітників і бідноти» (ст. 7).

Логіка Леніна в цьому випадку така: «Далой капіталізм!», коли при владі буржуазія, і «Давай державний капіталізм!», коли при владі він, Ленін, і його партія большевиків. В першому випадку капіталізм – це найбільше нещастя для трудящих, в другому, той же самий капіталізм – це вже найбільше добродійство.

«Наше завдання, – пише Ленін, – вчитися державного капіталізму в німців, всіма силами переймати його, не шкодуючи диктаторських прийомів для того, щоб прискорити це приймання західництва варварською Росією,

не спиняючись перед варварськими засобами боротьби проти варварства» (Ленін, «Значення нов. пол...», стор. 8).

У вищезгаданій статті Ленін недвозначно вказав, що для того, щоб увійти у вимірне царство «соціалізму», насамперед потрібно завести державний капіталізм, і то методами суто російськими, тобто варварськими. Та далеко було ще тоді Росії до державного капіталізму. Вона стояла в своєму економічному розвитку далеко позаду капіталістичних держав. Капіталізм з часів НЕП-у був радше в своїй основі дрібним приватновласницьким капіталізмом з незначними тільки зачатками державного капіталізму.

Перехід до нової економічної політики, згідно з правилами якої допускалися в організації економічного життя приватний капітал, вільна торгівля, вільна господарська ініціатива і т. п., хоч і в доволі-таки обмежених розмірах, в значній мірі спричинився до піднесення продуктивних сил в усій країні, а зокрема в сільському господарстві. Продовольчий податок, хоч був досить великий, проте після його сплачення все-таки залишалося дещо і селянам. Тому зростало заінтересування селян у збільшенні с/г продукції. В результаті того сільське господарство поволі піднялося з упадку і в 1926 р. наближалося своїми розмірами до передвоєнного стану. Посівна площа в СРСР у 1925 р. становила 104,3 млн га, а гуртова продукція зерна – 4,5 млрд пудів (в дореволюційній царській Росії гуртова продукція зерна становила 4,5–5,0 млрд пудів зерна).

Завдяки НЕП-ові вдалося більшовикам до деякої міри оживити завмираюче сільське господарство, дістати зі села харчові продукти, промислову сировину і в той спосіб як-так відбудувати промисловість.

Забезпечення села промтоварами було і далі дуже незадовільне, бо ціни на с/г продукти були низькі, а на виробі промисловости – порівняно дуже високі; до того ж, вартість грошей була дуже нестійка. Та все-таки життя селянства настільки покращало, що бодай не помирили селяни з голоду.

ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ (1926–1929)

Починаючи з XIV з'їзду партії, що відбувся в грудні 1925 р., більшовики спрямували економіку країни по шляху індустріалізації.

«Перетворити нашу країну з аграрної в індустріальну – ось у чому суть, основа нашої генеральної лінії», – вказував Сталін (Історія ВКП(б), ст. 259).

Для переведення запланованої індустріалізації потрібні були величезні суми грошей. Більшовики їх не мали. Не могли вони дістати потрібних капіталів і з-за кордону. Єдине, що залишалося, це шукати за цими капіталами всередині країни, а країна була тоді ще дуже бідна. Від кого ж взяли більшовики ці мільярди карбованців на індустріалізацію? Взяли їх в основному від

селян, пограбувавши їх і загнавши в колгоспи. Тому в парі з індустріалізацією йшла і колективізація. На злиднях селянства, на витиснутих непосильною працею останніх потах робітництва піднімалася вгору большевицька індустріалізація.

«Якщо в 1926/27 р. було вкладено в промисловість близько 1 млрд крб, то через 3 роки вдалося вкласти вже близько 5 млрд крб» (Іст. ВКП(б), ст. 265).

Селянство було в цю пору самотнім продукційним чинником, яке своєю продукцією годувало місто, партію, поліцію, армію; на базі сільського господарства відбудовувалося усе народне господарство, а тепер мала побудуватися заново ще й важка індустрія, в першу чергу – воєнного значення. Більшовики трактували селянство за дійні тварини, з яких видоювали все, що для них потрібне, в тому числі видоювали і потрібні капітали на індустріалізацію, але з кожним днем це приходилося щораз важче.

Більшовики знали, що доки с/г матиме індивідуальний, приватновласницький характер, то витиснути з села потрібні для них капітали буде прямо неможливо. Про це вони вже переконалися. Ні «продразвіорстка» в період воєнного комунізму, ні «продподаток» в часи НЕП-у не дали більшовикам бажаних результатів. Єдино переведення с/г-ства на колективні рейки могло забезпечити більшовикам можливість забрати зі села все, що їм лише забажається. Тому, почавши від XV-го з'їзду партії (2.12.1927 р.), більшовики здецидовано пішли по лінії колективізації с/г-ства. В постановках того ж з'їзду доручається:

«Розвивати далі наступ на куркульство і вжити ряд нових заходів, які обмежують розвиток капіталізму на селі і ведуть сільське господарство в напрямі до соціалізму («ВКП(б) в резолюціях», ч. II, ст. 260).

Наступ на ліквідацію дотеперішньої с/г системи прикривали більшовики боротьбою з куркульством, зараховуючи до куркулів усіх тих селян, які спротивлялися їти в колгосп. У випадках, коли до скрайньо бідних селян назва «куркуль» ніяк не підходила, робили з них «підкуркульників», «ворогів народу» тощо. Насправді ж це була боротьба проти існування незалежного вільного трудового селянства, за цілковите підкорення його диктаторській політиці партії більшовиків.

Піти добровільно в нову большевицьку панщину, у колгоспи, селянство не хотіло. Воно аж надто добре розуміло, а ще більше інстинктивно відчувало, яке злиденне і страшне життя приготують йому більшовики в колгоспній системі. Селяни мали вже доволі часу, щоб переконалися в тому, що більшовики для них і для всіх трудящих взагалі нічого більше не наміряються дати, крім нової експлуатації.

Здійснюючи лінію партії, більшовики справді вжили всіх можливих заходів для «обмеження капіталізму» на селі і запровадження на його місце свого горезвісного «соціалізму». Одним з таких большевицьких заходів було

морення селян голодом. З цією ж ціллю наказано [здійснити] обов'язковий продаж державі «лишків» хліба по твердих державних цінах. Продаж цей був рівнозначний прямому грабежу. Хто від згаданого «продажу» відмовлявся, того на основі 107 статті Кримінального кодексу засуджували як кримінального злочинця і конфіскували в нього все майно.

Проти таких варварських большевицьких заходів селяни почали безоглядну боротьбу і боролися так, як могли і вміли: палили насильно організовані колгоспи, знищували державні зсипні зернопункти, в яких зберігалося пограбоване в селян зерно; відмовлялися виконувати наложені повинності по заготівлях, вбивали найлютіших народних ворогів – большевицьких активістів, партійців, міліціонерів, поліційних донощиків.

Боротьбу проти большевицьких загарбників України і проти колгоспів українське селянство вело тоді під керівництвом своїх підпільних революційних організацій – Спілки Визволення України (СВУ), Спілки Української Молоді (СУМ) та Української Військової Організації (УВО).

Боротьба большевиків зі селянством щораз більше загострювалась. Виступи селян приймали масовий характер. Проти такої лінії партії на селі виступили також і деякі керівні комуністи, як Бухарін, Риков та інші, вбачаючи в такій політиці цілковиту руїну сільського господарства. Сталінові, проте, вдалося здавити опозицію в партії, і з 1929 р. він приступив до ще сильнішого наступу на село.

В загальному колективізаційна акція до кінця 1928 р. дала тільки дуже незначні результати. В 1928 р. посівна площа колгоспів в цілому СРСР виносила ледве 1.390 тис. га, що становить 1,2 % до всієї посівної площі (113 млн га).

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ (1929–1933)

Із ще більшою брутальністю взялися большевики до насадження колгоспів у 1929 р., а зокрема в другій половині року. І так, коли за весь час колективізаційної акції до літа (по 1.VIII.) 1929 р. у колгоспах нараховувалося всього приблизно 1 млн сільських господарств, то на початку жовтня цього ж року (лише за 3 місяці) число сільських господарств у колгоспах подвоїлося і досягло двох мільйонів.

Зріст колгоспів в Україні характеризується такими даними: в 1925 р. було 3.500 колгоспів, або 1,1 % сільських господарств; в липні 1927 р. в колгоспах було 296 тис. їдців з земельною площею 496 тис. десятин, або приблизно 2 % усієї посівної площі України; в 1928 р. було 12.042 колгоспів, а в 1929 р. колгоспів було 16.932.

Такого «успіху» добилися большевики внаслідок застосування особливо «рішучих заходів». Почавши з першої половини 1929 р., большевики

в наступі на селянство вже не задовольнялися лише частинним обмежуванням селянських індивідуальних господарств (підвищені обов'язкові поставки с/г продукції державі, різні додаткові повинності, обмеження в користуванні земплеююю і т. п., і т. д.), але перейшли до цілковитої ліквідації дотеперішньої системи сільського господарства. У селян насильно конфіскувалась не тільки земля і зерно, але й худоба, різний с/г-кий реманент, с/г будівлі, а навіть житлові дома. «Розкуркулених» селян, тобто всіх, які відмовлялись вступити добровільно в колгосп, здебільшого арештовували і виселявали.

Про ці «рішучі заходи» партії в 1929 р. в ділянці колективізації селянства большевики пишуть так:

«Куркульство було експропріоване. Воно було експропріоване так само, як у 1918 р. були експропріовані капіталісти в галузі промисловости, з тією, однак, різницею, що засоби виробництва куркульства перейшли на цей раз не в руки держави, а в руки об'єднаних селян, в руки колгоспів.

Це був найглибший революційний переворот... рівнозначний своїми наслідками революційному переворотові в жовтні 1917 р.

Своєрідність цієї революції полягала в тому, що вона була проведена зверху, з ініціативи державної влади...» (Історія ВКП(б), ст. 286).

З наведених вище слів ясно видно, як радо йшов селянин у большевицькі колгоспи. Його туди гнали «зверху, з ініціативи державної влади», – гнали брутальним чекістсько-поліційним терором і голодом. Тільки шляхом експропріації, тобто насильного вивласнення, подібно, як це діялось з поміщицтвом в час революції; тільки тоді, коли селянина позбавлено всякої власности, коли пограбовано в нього все, що до цього часу було його; тільки тоді, коли перед селянином поставлено до вибору: або колгосп, або виселення, тюрма чи голодна смерть, – він поневолі вступає у колгоспне ярмо. По таких «рішучих заходах» большевиків щодо частини селянства (звичайно, найвпливовішої і найсвідомішої частини в селі) решта селян ставила вже невеликий спротив «добровільному об'єднуванню» їх у колгосп. Це й дало Сталінові підставу твердити, що

«... в колгосп пішов середняк. В цьому основа того корінного перелому в розвитку сільського господарства, який становить найважливіше досягнення радянської влади» («Рік великого перелому»).

Хоч досягнення колективізаційної акції і в 1929 р. були ще незначні, а саме: посівна площа колгоспів виносила менше 5 % від усієї посівної площі, а кількість селянських господарств у колгоспах становила менше 4 % всіх селянських господарств, – проте в 1929 р. вдалося большевикам заломити солідарну поставу селянства в боротьбі проти колгоспів. Це саме й було для большевиків великим досягненням.

В боротьбі зі селянством большевики стисли придерживувались старій тактики всіх імперіалістів і всіх експлуататорів, а саме: «Розділяй і пануй!». І так – роз'єднували і розсварювали селянство знутри, нацьковуючи одну

частину селян проти другої, а коли почали насильну колективізацію, то не проводили її відразу у всіх районах, в цілому ССРСР, але також по частинах. З тою ціллю поділено області ССРСР на три основні групи, які з черги ділилися на менші групи, підгрупи і т. д. Для кожної групи був визначений час проведення колективізаційної акції. Проведення колективізаційної акції в основних с/г районах ССРСР було розплановано на час від 1931–1933 рр., тобто до кінця першої п'ятирічки.

Заганяючи селян у колгоспи по частинах, по окремих районах, більшовики заздалегідь забезпечилися перед витворенням одностайного селянського фронту боротьби на більшій території.

Про те, якими методами послуговувалися більшовики при проведенні колективізації в часах першої п'ятирічки (1929–1932), можна дещо знайти в Короткому курсі історії ВКП(б). Ось що пишеться там про цю горезвісну колективізацію:

«Багато партійних працівників стали штучно форсувати колективізацію, незважаючи на умови місця і часу, незважаючи на ступінь підготовленості селян до вступу в колгоспи.

Виявилось, що порушувався принцип добровільності. В ряді районів добровільність замінялась примушуванням до вступу в колгоспи під загрозою «розкуркулення», позбавлення виборчих прав і т. д.» (ст. 288, 289).

«... проводилось усупільнювання житлових будівель, нетоварної, молочної і дрібної худоби, домашньої птиці і т. д.» (ст. 289, там же).

«... в результаті допущених партійними організаціями помилок... в другій половині лютого 1930 р... в ряді районів з'явилися небезпечні ознаки серйозного невдоволення селянства. Подекуди куркулям та їх агентам удалося навіть підбити селян на прями антирадянські виступи» (ст. 289, там же).

Насправді дійсна картина насаджування колгоспів виглядала без порівняння жахливіше. Прикладом цього страхітливого спустошення, що його вчинила колективізація, може послужити Україна. В Україні колективізація основних с/г районів мала бути закінчена на початок 1932 р. Українські селяни дуже завзято боролися проти більшовицьких колективізаційних плянів. Усі заходи більшовиків загнати українських селян у колгосп провалювались. Селяни і слухати не хотіли про перехід на «нові соціалістичні» форми господарювання. Боротьба проти колгоспів в Україні була масова, її вели всі селяни, незалежно від того, чи звали їх більшовики бідняками, середняками чи куркулями. Щоб зломити селянський опір і Україну таки сколективізувати, більшовики застосували проти українського селянства найбрутальніше насильство, грабїж і безпербірливий терор. Будь-які спротиви селянства проти колгоспів трактовано як протидержавні виступи. Безпощадно та демонстративно (показово) карано всіх тих селян, які наслідувалися виявити свою нехїть до вступу в колгосп. Коли відверті виступи стали неможливі, селяни, щоб не дати свого майна в колгосп, заховували його або нищили.

Зокрема масово знищили вони тваринництво. І так, з одного боку, руйнували і нищили селянські господарства більшовики, а з другого боку, селянин сам, у розпучливому і безвихідному положенні, донищував те, чого не встигли пограбувати у нього більшовицькі варвари.

На кінець першої п'ятирічки плян колективізації в Україні виконано і перевиконано. В колгоспах знайшлася не тільки вся селянська земля, але і весь селянський с/г інвентар, худоба, будівлі і т. п. Селяни лишилися без нічого, від них відібрано все, але вступати в колгосп не хотіли. Щоб змусити селян вступити в колгоспи, більшовики зорганізували в Україні штучний голод. Весь збір хліба зі жнив 1932 р. більшовики насильно грабували і спішно вивозили зі сіл. На села вислано спеціальні бригади, які, як тоді говорили, «під щітку» вимітали все зерно й інші харчові продукти, які лише знайшли. Так пограбовано не тільки селян, які не були ще в колгоспах, але також колгоспників і навіть колгоспні комори.

У висліді таких більшовицьких звироднілих засобів вже з осені 1932 р. почався по селах голод, який з кожним днем і тижнем зростав і поширювався. Настала жахлива голодна зима й весна 1933 р. Серед нелюдських і найстрашніших голодових мук загинуло приблизно від 5 до 7 млн українських селян і робітників. Тільки по таких «заходах» селяни «добровільно» натягнули на себе колгоспні ярма і мовчки згоджувалися з усіма плянами більшовицької сільського господарства.

Беручи до уваги всі більшовицькі заходи, що їх вони стосували під час колективізації, і генеральну лінію більшовиків у питанні сільського господарства, сформульовану ще в червні 1930 р. на VI з'їзді партії, який Сталін характеризував як «з'їзд ліквідації куркульства як класу і проведення в життя суцільної колективізації» (Іст. ВКП(б), ст. 291), – треба ствердити, що дуже важко приходилася більшовикам ця війна з селянством. Селянство всюди, в усій більшовицькій імперії, ставило незвичайно сильний опір колективізації.

Результати, що їх більшовики осягнули на кінець першої п'ятирічки в справі колективізації, набагато не відставали від запланованої суцільної колективізації. За більшовицькою урядовою статистикою стан цей на кінець 1932 р. по ССРСР виглядав так: усіх колгоспів було 211,1 тисяч; сколективізовано селянських господарств 14,9 млн, що становить 61,5 % усіх сільських господарств; сколективізовано посівної площі 77,7 % від усієї посівної площі селянства.

В Україні під кінець першої п'ятирічки (кінець 1932 р.) загнано в колгоспи понад 70 % селянських господарств і сконфіковано в користь колгоспів 80 % селянської посівної площі. У володінні колгоспів і радгоспів УССР було в 1932 р. 82,8 % усієї посівної площі, проти 5,5 % у 1928 р.

Вигляд цих насильством поорганізованих колгоспів був дуже жалюгідний. В колгоспах панував нелад, а що найважливіше – на кожному кроці

селяни проявляли своє вороже ставлення до всього колгоспного. С/г машини і реманент іржавіли без догляду, псувалися, худоба хворіла і масово гинула, а колгоспники жили у крайніх злиднях. Стан у колгоспах був такий, що знову, подібно як у 1921 р., загрожував цілковитою руйною сільського господарства.

Як жахливо нищили большевики своїми «соціалістичними» практиками сільське господарство під час воєнного комунізму, а опісля запровадженням насильної колективізації, найкраще можна бачити на тлі стану поголів'я тваринництва. Ріст або упадок поголів'я тваринництва – це прекрасний і дуже вірний показник росту або упадку всього сільського господарства. (Подаємо за урядовими большевицькими даними, вміщеними в Б. С. Енциклопедии, ст. 915–918, 1819, 1820).

Поголів'я тваринництва в ССРСР

а) в мільйонах голів, б) в процентах

		Час війни	Воен. комун.	Перед колективізацією		Часи колективізації			
				1928	1929	1930	1931	1932	1933
Коні	а)	35,8	24,1	33,5	34,6	30,2	26,2	19,6	16,6
	б)	100,0	67,3	93,6	96,7	84,4	73,2	54,8	46,4
Велика рогата худоба	а)	60,6	45,8	70,5	67,1	52,5	47,9	40,7	38,4
	б)	100,0	75,6	116,3	110,7	86,6	79,1	67,2	63,4
Вівці і кози	а)	121,2	91,1	146,7	147,0	108,8	77,7	52,1	50,2
	б)	100,0	75,2	121,1	121,3	89,9	64,1	42,9	41,4
Свині	а)	20,9	12,1	26,0	20,4	13,6	14,4	11,6	12,1
	б)	100,0	57,9	124,4	97,6	65,1	68,9	55,5	57,9

Стан поголів'я тваринництва в УСРСР

а) в мільйонах голів, б) в процентах до 1916 р.

		Час війни	Перед колективізацією	Колективізація	
				1932	1933
Коні	а)	5,5	5,5	2,4	2,6
	б)	100,0	100,0	43,82	47,3
Велика рогата худоба	а)	7,7	8,6	4,0	4,4
	б)	100,0	113,0	51,9	57,1
Вівці і кози	а)	6,4	8,1	1,5	2,0
	б)	100,0	126,4	23,4	31,2
Свині	а)	4,6	0,7	2,6	2,1
	б)	100,0	152,2	56,5	45,6

Як бачимо з наведених даних, стан поголів'я в ССРСР в 1922 р. внаслідок господарської політики большевиків під час т. зв. воєнного комунізму різко знизився в порівнянні з воєнним 1916 роком. В час НЕП-у і аж до 1928–29 рр., коли селяни в подавляючій більшості господарювали індивідуально, сільське господарство зростало, а в парі з тим росло і поголів'я тваринництва. В 1928 р. стан поголів'я тваринництва, не числячи коней, значно перевищує стан з 1916 р. Зате в часи колективізації стан поголів'я тваринництва спадає і в 1932–33 рр. стає набагато нижчим навіть в порівнянні з післявоєнним голодовим 1922 р., не говорячи вже про часи передвоєнні. Коли взяти до уваги, що сільське господарство у передвоєнній царській Росії, як твердять большевики, було «чудовішно отсталим», а під час дволітньої війни (від 1914 по 1916 рр.) цей стан значно погіршився, то стан сільського господарства в ССРСР у 1932–33 рр. був у цілковитому упадку. До такого стану довели сільське господарство большевики своєю 15-річною грабіжницькою політикою і колективізаційними практиками. У висліді большевицького господарювання в селі прийшов, як логічний наслідок, 1933 рік – голодний рік, що є жахливим актом обвинувачення проти большевиків та їхньої сільськогосподарської політики.

Щоб заставити селян працювати в колгоспах, большевики знову мушили застосовувати примус і насильство. Виконати це завдання покладено тим разом на політвідділи при МТС (рішення ЦК ВКП(б) від січня 1933 р.). «На село на допомогу колгоспам було послано 17 тисяч партійних працівників для роботи в політвідділах» (Історія ВКП(б), ст. 297).

В Україні в цьому часі (січень 1933 р.) було зорганізовано 645 політвідділів МТС і 203 політвідділи, куди послано 4.500 партійних працівників. Поряд з тим послано на села ще до 10.000 партійних і радянських працівників, в тому числі на постійну роботу голів колгоспів, секретарів партосередків, парторгів – 3.000 чоловік (Історія України, Київ, 1940 р., стор. 362, вид. АН УРСР).

«На допомогу» колгоспам України вислано приблизно 15.000 різних большевицьких гайдуків із завданням приборати до рук невдоволених селян. В оперті на політруків і поліцію большевикам вдалось впродовж двох років (1933–34) опанувати становище всередині колгоспів і заставити колгоспників працювати та берегти большевицьку колгоспну власність так, як цього вимагав Сталін: «працювати в колгоспі чесно і берегти колгоспну власність» (Промова на I з'їзді колгоспників у лютому 1933 р.).

Від селян відібрано землю, всі засоби та знаряддя виробництва, але большевикам цього було мало. Їм потрібні були ще селянські руки, праця селян. До праці примусили большевики селян силою своєї влади-закону і силою голоду. Примусили так, як це у свій час робили рабовласники зі своїми рабами. Щойно після того могли большевики похвалитися своєю перемогою не селі та своїм «соціалізмом» у сільському господарстві.

На кінець другої п'ятирічки (квітень 1937 р.), тобто за 20 років свого панування, вдалось большевикам перетворити сільське господарство у господар-

ство колективне. В 1937 р. у колгоспах ССРСР було 18,5 млн селянських господарств, або 93 % усіх сільських господарств, і 99 % всієї селянської посівної площі. В УССР на кінець другої п'ятирічки загнано в колгоспи 96,3 % селянських господарств, а посівні площі колгоспів становили 99,7 % усіх посівів.

Цифрові показники кількості сільських господарств і посівних площ, охоплених колективізацією, зростали далі. Напередодні другої світової війни, у 1938 р., охоплених колективізацією селянських господарств в ССРСР було 93,5 %. 6,5 % селянських господарств не йшли в колгоспне рабство навіть тоді, коли залишилось за ними всього 0,6 % (приблизно 600 тис. га) посівної площі зернових. Але стан сільського господарства не поправився від суцільної його колективізації. В 1940 р. стан поголів'я в УССР по конях виносив заледве 58,2 % у порівнянні зі станом з 1916 р., по вівцях і козах виносив 73,5 % в порівнянні з 1916 р., а по великій рогатій худобі був на рівні 1916 р. Навіть за пляном на 1950 рік стан поголів'я тваринництва в ССРСР нижчий від 1916 р. і представляється так: по конях – 13,7 млн голів, або 38,2 %, по великій рогатій худобі – 57,2 млн голів, або 96,1 %, по вівцях і козах – 99 млн голів, або 81 %, і по свинях – 24,1 млн голів, або 15,3 %.

З 1939 р., коли большевики в спілці з гітлерівськими фашистами розпочали нові загарбницькі війни і коли під большевицькою владою знайшлися нові території і народи, де селянство жило вільно і господарювало індивідуально у своїх власних господарствах, – нова хвиля колективізаційних практик почалася знову. Але не економічні переваги колгоспного ладу, не «щасливе» життя селян-колгоспників були тими переконливими аргументами, що приваблювали і заохочували селян до вступу у колгоспи, а тільки звичайне грубе насильство, сваволя і терор партії та її поліційних органів загнали селян у колгоспне ярмо.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

Російські большевики, на основі союзу з німецькими гітлерівцями і попереднього домовлення з ними про розподіл Польщі, восени 1939 р. зайняли своїми військами Волинсько-Галицькі землі і приєднали їх до УССР, з'єднуючи в той спосіб західних і східних українців під одним дахом большевицької неволі. З моментом об'єднання поширилися на Західну Україну і всі радянські закони та почалася советизація і большевизація всього життя, а у сільському господарстві – колективізація.

Большевицьке панування над Західною Україною тривало коротко: тільки до червня 1941 р., до часу війни з гітлерівською Німеччиною. Але й за цей короткий час встигли большевики накоїти дуже багато лиха.

В колективізуванні селянських господарств зробили большевики тільки перші кроки. Майже у кожному районі західних областей вдалось їм насильно і терором зорганізувати по кілька колгоспів. Та всі ці колгоспи відразу розлетілись, коли тільки большевики втекли зі Західної України.

Колективізація сільського господарства в західних областях України посправжньому почалася щойно після повторної їх окупації, після розгрому Німеччини. Процес колективізації західних областей тривав від 1944 р. до 1950 р., тобто цілих 7 років.

До організування колгоспів приступили большевики вже в 1944 р., відновлюючи списки колгоспників з 1940–41 рр. та заохочуючи селян до вступу в колгоспи різними обіцянками, полегшеннями, матеріальними користями тощо. Організаторам колгоспів і майбутнім колгоспним начальникам, як: головам, бригадирам, рахівникам і ін., давали звільнення з обов'язку йти в ЧА, матеріальні допомоги і т. п. Все це, однак, не давало жодних вислідів, ніхто з селян у колгоспи не писався.

Після закінчення війни в травні 1945 р. і аж до осені 1947 р. вправді вдалося большевикам підступом і насильством подекуди позакладати колгоспи, але такі колгоспи існували тільки на папері, а селяни господарювали по-давньому, індивідуально.

Перших успіхів в справі колективізування сільського господарства добилися большевики щойно у 1948 р. після масового вивозу селян на Сибір,

який відбувся наприкінці жовтня 1947 р. Вивіз був більшовиками дуже докладно підготовлений: він відбувався рівночасно майже у всіх західних областях України, був масовий, майже не було села, щоб з нього не вивозили, а число вивезених перевищувало півмільйона осіб, до того ж був і несподіваним. Таким вивозом думали більшовицькі людологи зламати опір селянства та примусити вступити до колгоспів. Та це їм не вдалося. Вивіз не застрашив селян, і вони далі не йшли у колгоспи. Однак з того часу більшовики повели на село сконцентрований наступ, застосовуючи всі способи, що їх спосібна вигадати звиродніла фантазія, і так змушували село за селом вступити у колгосп.

Та навіть мимо їх найвищих зусиль, результати колективізації на початок 1949 р. були ще дуже мізерні. За більшовицькою урядовою статистикою, станом на 1.01.1949 р. було у колгоспах селянських господарств: у Станіславській області – 17 %, у Рівненській – 25 %, у Львівській і Тернопільській – по 34 %, у Закарпатській – 46 % і одиноко у Волинській та Дрогобицькій областях цей стан доходив до 80 %, а це тому, що ці області прикордонні і переповнені пограничними військами НКВД, які «допомогли» загнати селян у колгоспи. Значна частина селянських господарств була у колгоспах тільки формально, по заяві, а практично далі господарювала індивідуально.

Тільки щойно протягом дальших двох років колективізація сільського господарства поступила значно вперед і в 1951 р. сільське господарство західних областей України в основному стало колективним. Майже всюди в селах засновано колгоспи, а селян перетворено в колгоспників, у рабів більшовицьких вельмож.

Українські селяни дуже хоробро і по-геройськи боролися впродовж цих 7 років проти більшовицьких поневолювачів і проти їх рабських колгоспів. Організовані у бойові відділи УПА, вони завдавали більшовикам багато нищівних ударів. Тисячі більшовицьких партійних гайдуків заплатили головою за спробу загнати селян у більшовицькі колгоспні ярма. Одностайна, солідарна постава селян проти більшовиків і їх колгоспів була така рішуча і масова, що довгий час усі більшовицькі заходи в організуванні колгоспів, навіть найжорстокіші, не давали жоднісінських вислідів.

Що, врешті, після довгої і завзятої боротьби вдалося більшовикам організувати колгоспи в західних областях, то на це склалося багато причин. Основна ж причина перемоги більшовиків в цьому питанні – це тимчасова мирна міжнародна ситуація, яка, з одного боку, дозволила більшовикам зібрати потрібні сили проти українського визвольного руху для того, щоб могли його знищити у відвертих боях, а з другого боку, подиктувати цьому ж рухові і його збройним відділам УПА нову, суто підпільну, тактику.

З переходом визвольного руху від повстанчих до підпільних методів боротьби мусили, очевидно, змінити свою тактику і селяни у відношенні до

колгоспів. Проте незвичайно багато потребуватимуть більшовики ще часу, щоб вдалося їм заломити опір селян. Селяни навіть у колгоспах не припинили своєї боротьби проти більшовиків і колгоспів, вони ведуть її далі, але іншими методами. Разом з тим борються і далі ОУН і УПА як оборонці і керівники так колгоспного селянства, як і всього народу.

У нас немає змоги подати в цьому короткому розділі повний перегляд подій, що стосуються колективізації сільського господарства в західних областях України і боротьби проти цієї колективізації. Щодо цього довелося б писати окрему працю. Найкращою характеристикою того, як ця колективізація у різних областях і районах проходила, буде зілюстрування рядом фактів, що їх подають у своїх звітах різні теренові керівники українського визвольного підпілля.

Нижче подаємо кілька таких звітів про колективізацію в уривках, взятих із головного архіву УГВР.

1. Звіт про організування колгоспів та стан у них з Берестечківського і Демидівського районів Рівненської обл., поданий другом Дмитром.

«... З приходом більшовиків в Західну Україну кожний селянин відчув те велике нещастя, яке чекає його в “союзи рад”. Кожний добре пам’ятав тих же більшовиків з 1939–41 рр. Чесний, миролюбний селянин тремтів на саму згадку про прихід “більшовицької пошести”. Багато кращого національно свідомого елементу, бажаючи відомстити ворогові за помордованих братів, батьків і сестер в 1941 р., кинулось всеціло у вир визвольної революційної боротьби. УПА стала для них найближчою матір’ю, школою і всім, що являлось в той час найдорожчим для українця. Гноблене всіма окупантами українське селянство бачило одинокого свого оборонця в УПАрмії. Не було такого волинського чи поліського села, яке не вислало б у цей нерівний бій своїх найкращих улюбленців. Вороги шаліли. Вони на кожному кроці зустрічали цільну повстанську кулю, яка не давала їм змоги спокійно наставляти свою владу по селах, райцентрах, а то й областях. Щоденно точились завзяті бої. Так минають 1944, 45, 46, 47, 48 і 49 роки. Починаючи від 1944 р. на селян спадали безконечні оподаткування, хлібопоставки, молоко- і м’ясоздачі, різні наряди, контингенти молоді на роботи в Донбас і т. д. В парі з тим в роках 1946–48 з’явилися в селах різні агітатори, що всіма способами вихваляли колгоспне життя та закликали селян закладати колгосп. Обіцяли зменшити податок, обов’язкові поставки і т. д. Не маючи однак успіхів, більшовики пустили в рух машину терору. Щоденні арештування, допити з побоями не припинялись. Десятники не встигали скликати людей до сільради, де силою заставляли підписувати заяви вступу в колгосп, шантажуючи кожного обвинуваченням то в співпраці з повстанцями, то в причисленні до куркульства, то дописуючи землю і заставляючи платити за неї додатковий податок в таких розмірах, що ніяк не були можливі до виконання. В акції примушування селянства вступити в колгоспи активну участь брали всі від-

діли державного апарату, в тому числі МВД і МГБ. Багато селян втікало зі своїх хат, шукаючи притулку в місті, багато тинялось по лісах. Поборюючи опір селян, більшовики часто захоплювали кращих селян, засуджували на каторжні роботи, щоб тим застрашити і зломити волю до опору з боку всіх інших. Багатьох селян разом з тим ограблено з останньої сорочки, останньої корови, забрано останній пуд зерна. При всьому цьому не припинялись постійні арештування, допити і биття.

Зрозуміти правильно весь процес колективізації українських сіл може тільки людина, яка безпосередньо це відчула на своїй шкірі.

Основними методами, що їх примінювали більшовики в організуванні колгоспів по селах Берестечківського і Демидівського районів були: а) притягування до колгоспної відповідальності бувших колгоспників з 1941 р., б) оподаткування та обкладування різними поставками, в) шантажування багатших селян та запідозрених у співпраці з повстанцями».

Дальше йдуть подрібні описи більшовицьких методів при закладанні колгоспів у селах вищезгаданих районів.

2. Матеріяли в справі закладання колгоспів у селах Олександрійського району Рівненської обл. за 1949 р., що їх подав д. Віктор.

«... В 1949 р. більшовики зробили особливий натиск на організування колгоспів. Кожна розмова з селянином чи то урядовця, чи то емведиста, спокійна вона чи лайлива, зводилась до одного – “пишись в колгосп!”. Селяни під впливом нашої пропаганди і пам'ятаючи похід голодних в 1946 р. на ЗУЗ за хлібом, у колгоспи їти не хотіли. Найбільш розповсюдженим серед селян способом рятунку від записування в колгосп було: скриватись так, щоб не попадати в руки більшовицьких посіпак, в складі яких завжди були емведисти. В цьому році більшовики, хоч і не занедбували агітації, биття, арештувань, рішуче взялися організувати колгоспи такими способами: а) виявляли затаєну селянами землю і притягали їх до судової відповідальності; б) обкладали селян неможливими до виконання поставками, податками, нарядами, а за невиконання їх притягали до суду; в) притягали до судової відповідальності за всякі вигадані злочини; г) закидали співпрацю з повстанцями та грозили арештуванням. Як вихід з усіх цих положень пропонували селянам вступити в колгосп. Слід відмітити, що найбільшу роль у закладанні колгоспів відіграло МВД. Нижче подаємо, як проходила колективізація по окремих селах...».

3. Матеріяли в справі закладання колгоспів по селах Гощанського району Рівненської обл. за 1948–49 рр. Подав друг Горобець.

«... Хвалені сталінські колгоспи, підступно зорганізовані більшовиками у 1939–41 рр., розпалися буквально в один день після панічної втечі більшовиків у 1941 р.

Повернувшись в 1944 р. в Західну Україну та знаючи, як вороже ставиться населення до колгоспів, більшовики мовчали якийсь час про колгоспи. Під час переходу фронту, щоб здобути симпатії та прихильність селянства, більшовики поширювали легенду про те, що в них «все змінилося», що після війни колгоспів не буде, а земля перейде у власність селян.

У 1945 р., після розгрому Німеччини, про колгоспи більшовики також ще не відважувались говорити, а то з тих причин, що все селянство було охоплене українським революційним рухом. Вперше більшовики приступили до організування колгоспів восени 1947 р. після масового вивозу населення на Сибір.

По невдалих спробах заохотити селян добровільно вступати в колгоспи більшовики вдалися до інших методів, а саме: накладання величезних податків, поставок і т. п. повинностей. Коли селянин не міг ніяк вив'язатися з наложених на нього зобов'язань, йому пропонували як вихід із скрутного положення вступити в колгосп. Але цими методами не вдалось більшовикам заложити колгоспи. Більшовики, бачучи рішучий спротив селянства їти в колгоспи, застосували більш жорстокі методи, а саме: терор, конфіскацію майна, грабіж, арештування і виселювання».

Дальше йдуть подрібні описи закладання колгоспів по селах.

4. Звіт з північних районів Рівненської обл. Подав д. Зінько.

«... Починаючи від листопада 1947 р., більшовики наполегливо взялися за творення колгоспів. Закладання колгоспів проходило під сильним терором і шантажем. Населення боронилося, як тільки могло. Для закладання колгоспів більшовики вибрали зимову пору. Це тому, що зимою обмежений рух повстанців та й селянам важче скриватись. На добровільне заложення колгоспів більшовики не розраховували. Для “добровільного” прийому в колгосп завжди приїжджала з райцентру добре озброєна експедиція в числі 10–20 осіб. Намітивши в якомусь селі заложити колгосп, більшовики спершу добре його (село) вивчали і ділили населення на такі групи: а) прихильники радвлади, б) прихильники визвольного революційного руху, в) куркулі, г) ті, які мають якусь провину перед радвладою, д) всі інші.

До кожної “групи” селян мали більшовики інший підхід і з кожною групою інакше говорили.

Своїх прихильників вони лаяли якнайменше і насамперед заходили до другої і третьої групи. Тут вони пускали в хід знаний шантаж: або заява до колгоспу, – або на Сибір. Коли це не помагало, тоді до цього долучувались всякі інші справи, як невиконання різного роду повинностей перед державою, нараховуючи їх за час від 1940 р., і т. п. “Доказавши” селянинові його вину перед державою, передавали його до суду, а суд так керував справою, щоб селянин підписав заяву вступу в колгосп і тоді йому дарувалась провина. Коли не помагав шантаж, тоді застосовували терор. Притискали селя-

нам пальці дверима, душили голови в шухлядах, били намоченими шнурками, а вкінці саджали до арешту. Тероризували так довго, доки не добилися підпису на вступлення в колгосп.

В окремих районах, щоб змусити селян вступати в колгосп, заборонили їм виходити в поле. Так, з весною 1948 р. майже по всіх селах районів Костопіль і Деражне було заборонено селянам сіяти, повідбирано від селян сільськогосподарські знаряддя.

При творенні колгоспів большевицька адміністрація старалася за всяку ціну зібрати в селі хоч 10–20 заяв, щоб могли створити ініціативну групу. Коли така група створена, їм відмірюють найкращу селянську землю. Таким першим колгоспникам видають на 1 трудовень від 5 до 10 кг зерна.

Щоб не дати свого підпису на заяві вступу в колгосп, населення в більшості втікає і скривається.

Колгоспи, які є на цих теренах, виглядають жахливо. В Люцинівському колгоспі за одну тільки зиму 1948 р. погинула вся рогата худоба, а вівці облізли від голоду».

5. Звіт з Острожецького району Рівненської обл. Подав д. Тарас.

«Большевицька дурійка в способі загнання селян у колгоспи переходить вже всяку міру. Всі інші життєві сторінки народу відходять в тінь перед тим терором, який приходиться переносити селянам тепер від большевицької влади. На цьому місці подаємо факти большевицьких звірств, які вдалося зібрати за звітний час, хоч це далеко не все.

В днях 9–10.II.1949 р. до села Яновичі, район Острожецький, прибули представники з району і розпочали всім знану практику організування колгоспу. Зловлених селян приводили до канцелярії сільради, де показували своє геройство над безборонним населенням, змушуючи підписати заяви вступу до колгоспу. Романюк Степаниду (років 50, сім'ї – 7 осіб, землі – 7 га, зернопоставок здала 30 ц.) 4 організатори колгоспу піднімали вгору і кидали на землю до того часу, аж поки не пішла кров з полових органів. Романюка Михайла (років 24, землі – 5 га) побили так, що став плювати кров'ю. Лікар ствердив ушкодження здоров'я на 80 %, але лікарської посвідки не видав, бо без справки з МГБ заборонено видавати такі посвідки. Романюк Софію (років 36) побито так, що була чорна від побоїв. Романчук Катерину (років 28, сім'ї – 5 осіб, землі – 3 га), яка була вагітна, так побили, що породила передчасно неживу дитину. Коробку Тихона (років 44) рвали за волосся і вибили зуба і т. д.

Дня 8.II.1949 р. до села Городниця Велика, район Острожець, прибули організатори колгоспу ще досвіта. Як тільки в'їхали в село, розсипалися по хатах і забирали сонних людей та гнали до канцелярії сільради. Брали кого застали: як не було мужчин – брали жінок, якщо не було жінок – то дітей, а якщо була жінка з малими дітьми, то забирали її разом з дітьми. Приведеним

до сільради селянам пропонували большевики, без огляду на вік, підписати заяви вступу в колгосп. Як звичайно, ніхто не годився. Тоді большевики застосували інші методи: молодих побоями та всякими іншими способами мордували на місці, в канцелярії, а старих та вагітних жінок заганяли напівроздягнених на горище хати. Хата вкрита бляхою, і мороз стояв понад 15 градусів. Хто мав кожух, то знімали, і шапок теж не давали брати з собою.

Романюка Костя (років 42, сім'ї 3 особи, землі – 3,5 га, хлібопоставки здав 15 ц., податку – 2.000 крб і виконав усі інші повинності) тримали три дні, напереміну то били, то заганяли на горище хати. Вкінці заявили йому, що коли не хоче підписати заяви рукою, то підпише її кров'ю. За три дні такого мордування селянин знесилився і підписав. Але зараз жінка відвезла його в лікарню. В подібний спосіб мордували Табачука Семена (років 38, сім'ї – 3 особи, землі – 2,5 га). За те, що він не погоджувався вступити в колгосп, Лебедін (секретар райпарткому) вдарив його мармуровою чорнильницею в потилицю. Він не встояв на ногах і повалився на землю. Тоді Лебедін встав йому на груди і, підсакаючи, приговорював: «Підпишеш заяву, або не будеш жити». Цей селянин є робітником на шосе, тому вважав, що має право відмовитися від вступу у колгосп. Однак це нічого не допомогло і по трьохденному мордуванні селянин підписав заяву. Він хотів передати справу в суд, пішов до поліклініки в м. Луцьк, але там йому сказали, що без справки від міліції посвідки вони не можуть видати, хоч він пояснив, хто його бив. Левчука Павла (років 45, сім'ї – 4 особи, землі – 4,5 га, хлібопоставки здав 20 ц. зерна, податку – 3.000 крб) так побили, що стала йти кров носом. Тоді винесли його надвір і поставили ногами догори, а носом в сніг, щоб в такий спосіб затамувати кров. Після цього знову били, аж доки не підписав заяву...

З жінками переважно поступали так: кількох посіпак тримали жінку, а один з них брав її за руку і в той спосіб підписував заяву. Так, між іншим, було з Середюк Катериною, Середюк Людмилою та багатьма іншими. Дехто з селян, довідавшись про таке організування колгоспів, вспів утекти. Тоді большевицькі організатори колгоспу розбивали в таких хатах замки і все, що там знаходили, з'їдали. Таке організування колгоспу тривало 5 днів.

Дня 14.II.1949 р. вночі о 3-ій годині прибули організатори колгоспу до села Городниця Мала, район Острожець. Найперше зайшли до десятника, щоб з ним ходити по хатах за людьми. Але люди почали розбігатися. Большевики бігли за ними, стріляли, а кого зловили – безоглядно били. Наприклад, Степанюка Авксентія зловили аж у сусідньому селі, в Ярославичах, і так збили, що не міг підвестися. Люди занесли його до хати, а в хаті представники радвлади з району мордували його далі, доки, врешті, не погодився підписати заяву.

Подібні способи приміювали й до жінок: штовхали під боки, били в груди, в шию, а як хто хотів кричати – душили за горло і затуляли уста. Коли ж бійки не помогали, виводили розібраних надвір і ставили на струнко на

снігу по дві години (був сильний мороз). За найменший рух вартовий бив. Одна жінка, Остапук Домаха, все-таки заяви підписати не хотіла, хоч пройшла всю цю процедуру тортур і була вже синя від побоїв. Тоді большевицькі садисти силою впхнули їй у руку олівця і самі її рукою поставили хрестика на заяві...

В такий спосіб (по-большевицьки це – добровільно) селяни вступають у колгосп. Що ж далі діється з тими «добровільно» зорганізованими колгоспами?

Найперше намагаються большевики за всяку ціну ці колгоспи оформити, тобто вибрати правління, стягнути насіння на посів, стягнути с/г реманент, щоб вже весняну сівбу провести колективно. Селяни, з вірою, що скоро вибухне війна, стараються якнадовше зволікати із збиранням від них с/г реманенту та всяко не допускають до колективної сівби. Також ніхто з селян не хоче вступати до правління колгоспів. При появі в селі большевицького начальства всі селяни втікають. Часами зловлять кількох жінок, то зараз же призначають когось із них на голову чи бригадира колгоспу. Тоді ці «вибранці» хворіють або й зовсім втікають з села.

В с. Городниця Велика всі, що підписали заяви, незважаючи ні на що, сіяли кожний сам на своєму полі».

6. Протокол з акції організування колгоспів у селі Човгани, район Болехів, Станіславівської обл., проведеної большевиками в днях 15–19.VI/.1949 р.

«Село Човгани – найбільше і найбагатше село в Болехівському районі. Прихильна постава селян до визвольного руху, їх висока національна свідомість та громадська солідарність відомі широко поза межами району. З Човган беруть собі довколишні села приклад з усього, а головню у ворожій поставі до московсько-большевицьких окупантів... Вже кілька разів намагалися большевики зорганізувати в Човганах колгосп, та всі їхні намагання не давали результатів. В місяці червні поспробували большевики ще раз щастя... Акція розпочалась 15 червня. До села приїхала т. зв. урядова бригада в числі 65 чоловік. В її склад входили спецбоївки РО МВД і РО МГБ, озброєні урядовці та большевицькі головачі... 15.VI. ніхто з селян на мітинг не пішов. Тоді большевики розділили бригаду на групи, приділили кожній такій групі 4 господарства і вислали в село ловити людей. За якийсь час зігнали до сільради приблизно 30 селян і переводили з ними мітинг та вимагали від селян заяв у колгосп. Але ніхто не вносив заяв. Розлючені большевики почали застрашувати селян судом за співпрацю з повстанцями, зірвання всяких поставок та інших повинностей і т. п. Це також не дало жодних результатів

Большевики, побачивши що мітингами не затягнуть селян до колгоспу, вдалися до терору. Того дня чекісти побили ні в чому не винних селян: Лукач Павла, Сеньків Івана, Сеньків Марію, Пушан Василя. Щоб підлабузнитись до

селян і показати, що нібито советська влада не дозволяє бити, большевицькі ватажки пустилися на такі хитрощі: одних заставляли бити, а других – списувати на тих, що били, протоколи і говорити селянам, що це сталося без згоди «начальства», що винні будуть покарані і т. д.

18.VI. до села приїхали ще 24 большевики, в тому 6 жінок. Вони привезли зі собою оркестр, буфет і примістилися в хаті Синишин Рузі. Сюди привели зловлених у селі 12 людей, наказали оркестрові грати, почали селян гостити, а після того намовляли підписати заяви про вступ до колгоспу. Селяни відмовились. Тоді большевики брали селян по одному до окремої кімнати і там старалися всякими способами дістати від селян заяви: одних страшили арештуванням і вивозом, других – судом за невиконання різних повинностей, а супроти інших вживали фізичного примусу. Напр., селянку Цюцюру Явдоху, яка не хотіла підписати заяви, большевицькі главари підвішували два рази на шнурку за шию, так що вона зімліла. Всіх цих людей тримали в хаті протягом двох днів, але ні від кого не дістали заяви. Протягом двох днів большевики піячили та забавлялися; ловили дівчат і силою тягнули їх на забаву. Дівчат, які не хотіли з ними гуляти, большевики били. Найважче побили за те дівчину Синишин Анну.

19.VI. взяли большевики до ще підлішого методу. Вони вишукували таких селян, які не вив'язались з різних повинностей, і за те конфіскували в них худобу та обкладали грошовими штрафами... Штрафи виносили від 500 до 2.000 крб. Хто з покараних селян не мав грошей, щоб змісця заплатити штраф, у того большевики конфіскували худобу. Всім покараним пропонували вписуватися до колгоспу і обіцяли за те звільнити від кари. Але і цей метод не дав большевикам бажаних успіхів. Селяни воліли зректися останньої корови, останньої копійки, перетерпіти побої і знущання, чим добровільно вкласти свої шії у ярмо колгоспного кріпацтва. Большевикам і цим разом не вдалося в с. Човгани втягнути до колгоспу ні одного селянина».

7. Правда про село Мужилівичі Яворівського р-ну Львівської обл.

«З початком 1950 р. большевики в цілій Львівській області взяли до «організування» колгоспів у селах, де ще їх не було. Українські селяни до колгоспів не пішли та аж до останньої хвилини спільно боролись проти намагань большевицької влади заложити колгоспи... Щоб зламати одностайний опір селян села Мужилівичі, які не йшли на збори, не підписували заяв вступу в колгосп, – большевики вдалися до найрізномодніших форм терору, як: залякування, побиття, вивози на Сибір, облави і т. ін.

І так, дня 3.I.1950 р. приїхав з Києва якийсь представник та хотів перекопати селян про «щасливе життя» в колгоспі. Однак ніхто з селян не вступив добровільно в колгосп. При від'їзді цей представник наказав своїм військам іншими методами переконувати селян.

7.I.1950 р. большевики вивезли на Сибір 14 родин, а селянина Бубісь Василя, який не хотів дати заяви вступу у колгосп, збили до непритомности та зламали ребро.

В днях 12–14.I.1950 р. зігнали людей до одного приміщення. Розбираючи до нага, по кільканадцять виводили надвір та клали на сніг, придержуючи зверху ногами. Подержавши так деякий час, вводили до теплої кімнати, де били їх і виводили інших. Зломили руку і ребро Дзюбі Григорієві, до крови побили Бубісь Івана та Мись Петра. Бух Едвардові перев'язали дротом уста і живіт та непритомного викинули на дорогу. Тяжко побили Радюк Михайла, Дзюбу Василя, Дзюбу Петра, Васько Михайла і Макаревич Івана. Подібні знущання переводили над іншими селянами.

В днях 17, 18, 22, 30 січня приблизно 700 большевиків озброєні в автомати, кулемети і протитанкову зброю перевели чотири стислі облави, під час яких розвалювали печі, розбирали клуні, відкривали кіпці з картоплями та й в найнеймовірніший спосіб знущалися над селянами. В часі облави дівчина Дусик Софія, років 27, яка скривалася перед большевиками, вскочила в криницю, щоб не потрапити в їхні руки.

Дня 5.III.1950 р. большевики вивезли на Сибір ще 40 родин. В часі вивозу селяни по-геройськи ставились до большевиків. Дида Василь, років приблизно 30, прощаючись з людьми сказав: “Люди, не плачте і не сумуйте за нами! Ми й на Сибірі не загинемо, ми і там створимо Мужилівичі, ми й там не забудемо про Україну. Всюди, де ми будемо, буде й Україна!”.

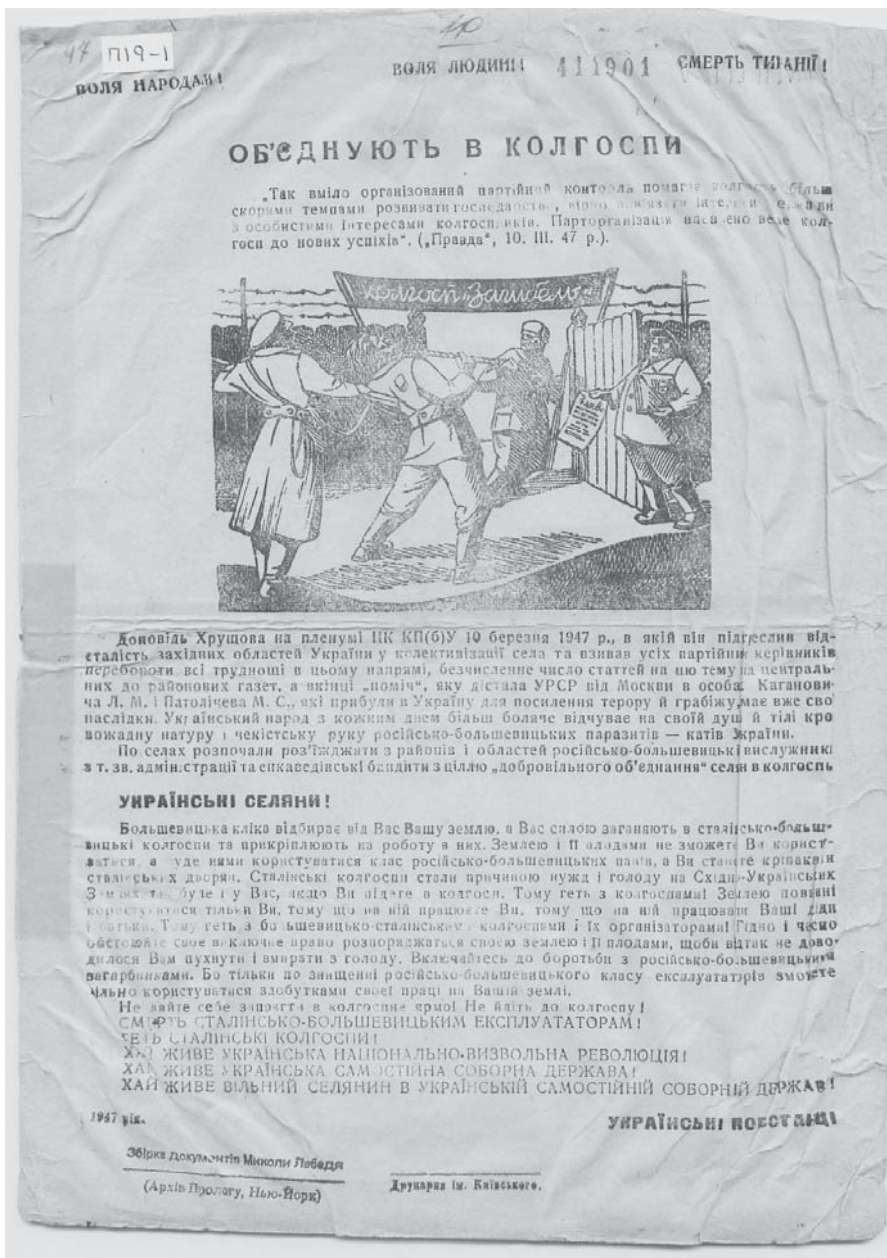
Внаслідок всіх цих підступних метод, шахрайств та терору здобули большевики всього кілька заяв.

А от що написав якийсь Буквін в районній газеті “Вільне життя” (орган Яворівського РК КП(б)У, № 11(327), 5 лютого, 1950 р.) під заголовком “Село Мужилівичі стало селом суцільної колективізації”: “На допомогу біднякам і середнякам прийшов сільський актив, прийшли комуністи і комсомольці з району, які розгорнули в селі роз'яснювальну роботу, довели до свідомості хліборобів, що єдино вірний шлях селянина – це колгоспний шлях... Селяни масово приходили з заявами... І ось настав знаменний день в житті Мужилівецького бідняка і середняка – 31 січня 1950 р. – день перших організаційних зборів молодих колгоспників...”.

Ось як виглядає підла большевицька брехня! Ось як виглядає “допомога” комуністів і комсомольців з району – поламані руки і ребра, повибиті зуби, відморожене тіло, вивози на Сибір, залякування тюрмою, нещадні побої, терор та інші знущання. Добровільних зборів колгоспників (ніхто до колгоспу не вступив!), про які так розписується Буквін, на ділі зовсім не було. Правління колгоспу було згори призначене без відома і згоди селян, які на той час навіть не були в селі».

Думаємо, що цих кілька фактів, що їх ми навели вище, вистачить, щоб мати ясну картину того, як большевики закладають в Західній Україні свої

колгоспи та як борються проти них селяни. А подібних звітів з подрібним і докладним описом большевицьких звірств, що їх вони доконували, колективізуючи сільське господарство в західних областях України, в архівах українського визвольного революційного руху повні «банки» (герметично замкнені залізні посудини, напр., молочарські банки, які служать за сейфи для зберігання в землі підпільних архівів). Для вищенаведених цитат ми взяли прямо ці звіти, що були під руками; вони всі по суті до себе подібні, бо всюди большевицька колективізація проходила по одному і тому самому шаблону.

ЧОМУ БОЛЬШЕВИКИ КОЛЕКТИВІЗУВАЛИ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Захопивши в жовні 1917 р. державну владу, большевики зараз же почали прибирати до своїх рук також і ціле народне господарство. Робили вони це згідно зі своїм вченням, що «не можна відділяти політику від господарства... Політика і господарство нероздільні. Вони існують разом і діють разом» (Сталін, Короткий філософ. словник, ст. 84).

Централізація і стислий суворий контроль над всім господарським життям був потрібний большевикам для того, щоб, з одного боку, позбавити всіх своїх політичних противників будь-якої економічної бази для протинаступу, а з другого боку, створити матеріальну базу для себе і в той спосіб тривало закріпити за собою владу і панування над народом. Ступаючи по шляху диктатури, большевики ніяк не могли миритися з таким становищем, щоб існувала і розвивалася незалежно від їх волі будь-яка ділянка життя народу. Така вже природа кожної диктатури. Диктатура завжди і всюди придушує бруталним чоботом поліційного насильства все вільне, незалежне, бо інакше вона не може вдержати своєї влади. Не інакше поступила і большевицька «диктатура пролетаріату».

Захопити промисловість, транспорт, банки, торгівлю та взагалі все, що досі було в руках буржуазії, вдалось большевикам доволі легко, – куди складніше було все це урухомити й оживити. Коли ж ідеться про сільське господарство, то справа ця була для большевиків дуже важка до вирішення. Вправді великі землевласники були експропріовані (позбавлені прав власності), всі землі націоналізовані, але землю цупко держали в своїх руках багатомільйонні селянські маси, готові битися з кожним, хто поспробував би у них цю землю відбирати. Тому большевики на початках свого панування задовольнялися тим, що шляхом «продразвйорстки», а згодом «продподатку» брали від селян тільки «лишки» хліба та іншої с/г продукції. Але це «брання» приходилось большевикам доволі дорого. Селяни бунтувались, піднімали збройну боротьбу, так що большевики мусили відступати і на швидку руку міняти свою тактику на селянським відтинку. «Не вдалося, – як писав Ленін в часах НЕП-у, – взяти фортецю капіталістичних елементів у селі штурмом, лобовою атакою», і треба було «відійти трохи назад, відступити на якийсь

час, перейти від штурму до більш тривалої облоги фортеці, щоб, нагромадивши сили, знов почати наступ» (Історія ВКП(б), ст. 241).

В питаннях сільського господарства і селянства большевики часто міняли свою тактику, пробували різних заходів, але їх генеральний плян в тих питаннях був ясний і простий від самого початку перебрання влади. Їх ціллю було підкорити все господарське життя країни, в тому і с/г-ство, під свою всевладну диктатуру. Встановити таку диктатуру у сільському господарстві найвигідніше було через колективізацію селянських господарств. Але щоб завести колгоспи, треба було найперше повністю зруйнувати дотеперішню систему господарства і дотеперішніх вільних і незалежних селян.

Селянських господарств у 1928 р. в ССРСР нараховувалось приблизно 25 млн, а до революції їх було всього 16 млн, тобто майже всі дореволюційні безземельні селяни і батраки мали свої господарства. Коли оцінювати стан с/г-ства в 1928 р. у порівнянні з часами передвоєнними, то він в багатьох відношеннях перевищує стан передвоєнний. Посівні площі збільшилися з 105,0 млн га у 1913 р. до 112,4 млн га у 1927 р. Значно зросло також поголів'я тваринництва:

Поголів'я тваринництва в ССРСР	1916	1928	1928
а) – в млн голів	а)	а)	б)
б) – в процентах			
Коні	35,8	33,5	93,6
Велика рогата худоба	60,6	70,5	116,3
Вівці	113,0	133,0	100,0
Кози	8,2	13,4	163,4
Свині	20,9	26,0	124,4

Валова продукція хліба дорівнювала передвоєнному станові і виносила коло 5 млрд пудів.

В загальному, почавши від часів НЕП-у, тобто відколи большевики припинили свій наступ на село, сільське господарство постійно зростало, а в парі з тим піднімався добробут і заможність селянства. Розвиток сільського господарства поступав поволі, бо большевики своєю с/г політикою, зокрема високими продовольчими податками, постійно цей ріст спинювали. Большевики ніяк не хотіли дозволити, щоб селянство зміцнювалось господарсько й незалежнувалось, бо тоді, зовсім природно, воно також могло зміцнитися політично та організовано боронити себе перед большевицьким визиском, що у висліді могло б привести до усунення большевиків від влади. Крім того, збільшувалися большевицькі апетити. Їхні матеріальні потреби зростали з кожним роком. Для забезпечення своїх інтересів і панування треба було розбудовувати промисловість. На все потрібно було капіталів, і то багато. Капітали ці можна було взяти, так як це большевики робили й досі, тільки від селянства. Не легко однак було «брати» в селянства потрібні большеви-

кам капітали. Селянство справедливо ждало платні за свою с/г продукцію, а большевики платити не хотіли.

Тому, хоч валова продукція хліба в ССРСР у 1927 р. виносила майже стільки, як в 1913 р., тобто приблизно 91 %, – його товарність була набагато нижча і виносила всього 13,3 % проти 26,7 % у 1913 р.

В млн пудів	1913	1927
Валова продукція хліба	5000,0	4749,0
Товарного хліба	1300,6	630,0
Процент товарности	26,7	13,3

Головною причиною того, що селяни в 1927 р. продавали хліба наполовину менше, було те, що їм, селянам, такий продаж не оплачувався; за одержані з продажу своєї продукції гроші вони не могли купити майже ніяких потрібних їм промислових виробів. Також ціна на с/г продукцію в порівнянні з промисловою була смішно низька. Тому селяни, замість «продавати», налагодили в тому часі безпосередній зв'язок з робітництвом, і взаємно обмінювались продукцією, поминаючи при тому всякі державні і їм подібні заготівельні організації. Низький процент товарности хліба свідчить одиноко про це, що всі большевицькі намагання змусити селян «продавати» державі хліб по твердих цінах потерпіли повну невдачу. Ніяких виглядів на краще в тому відношенні большевики не мали. Про це вони пишуть так в Історії ВКП(б):

«... Всі дані говорили про те, що є небезпека дальшого падіння товарної продукції зерна» (ст. 269).

Збільшення товарности зерна могло постати тільки в тому випадку, коли б селяни були економічно зацікавлені в продажі своєї продукції, коли б могли одержати за неї, відповідно до затраченої праці, рівновартість в грошах чи інших виробах. Коли б такі умови господарського зацікавлення в с/г-стві тоді існували, товарна продукція с/г-ства навіть у 1927 р. була б вища від довоєнної і в майбутньому постійно збільшувалася б.

Большевики пішли по другому шляху, по шляху колгоспному.

«Одинокий шлях розв'язання проблеми с/г-тва взагалі, а зернової проблеми зокрема, – говорив Сталін на XVI з'їзді партії, – це шлях насадження великих господарств, то є шлях радгоспів і колгоспів» («Питання ленінізму», ст. 371–372).

Існуючі колгоспи і радгоспи переконували большевиків у вигідності для них колективних форм господарювання. В 1927 р. було небагато колгоспів і радгоспів. Вся валова продукція зерна цих радгоспів і колгоспів виносила 80 млн пудів, тобто всього 1,7 % всієї продукції с/г-ства, а дали вони товарного зерна 37,8 млн пудів, що становило 47,2 % товарности. Отже, майже половина продукції радгоспів і колгоспів була товарною, тобто йшла на задоволення большевицьких потреб. Такий високий процент товарности був у

1913 р. тільки в поміщицьких господарствах (47,0 %), тобто у господарствах, які були експлуаторські. Немає сумніву, що такий високий процент товарності у колективізованих сільських господарствах (47,2 %) в порівнянні зі загальним процентом товарності в цілому сільському господарстві, що виносив усього 13,3 %, був для большевиків дуже великою заохотою, щоб представити все сільське господарство на колективні рейки.

Усупільнивши в колгоспах селянську землю, засоби і знаряддя виробництва, як робочу худобу, реманент, будівлі, насіння і т. п., большевики легко встановили в колгоспах свої порядки. Позбавлені всіх засобів виробництва селяни приневолені були вступити в колгоспи. За свою працю одержували мізерні лишки з того, що залишилось по задоволенні всіх державних потреб. Незважаючи на жахливе нужденне життя колгоспного селянства, ні на упадок с/г-ства під час насаджування колективізації, товарність зерна у колективізованих господарствах постійно збільшувалася. Про ці великі користі, яких добилися большевики, запроваджуючи колгоспи, Сталін, підсумовуючи досягнення першої п'ятирічки, в січні 1933 р. говорив:

«Партія добилась того, що, замість 500–600 млн пудів товарного зерна, що заготовлялось в період, коли переважало індивідуальне сільське господарство, вона має тепер можливість заготовляти 1.200–1.333 млн пудів» («Вопросы ленинизма», ст. 381).

Коли в 1927 р. при валовій продукції зерна в кількості 4749,0 млн пудів було товарного зерна 630,0 млн пудів, то по колективізуванні більшості сільських господарств стан цей різко змінився. В 1932 р. при валовій продукції зерна в 4366,8 млн пудів, тобто меншій від 1927 р. на приблизно 400 млн пудів (точно – 382,2 млн пудів), товарність зерна дуже значно зросла і виносила аж 1.300 млн пудів, тобто більше на 670 млн пудів.

Роки	Валов. збір зерна в млн пудів	Товар. зерно в млн пудів	Товарність у процентах
1927	4749,0	630,0	13,3
1932	4366,8	1300,0	29,8

Про що ж говорять ці статистичні дані, взяті з офіційних советських джерел? Говорять вони про одне: про жахливу, нелюдську експлуатацію колгоспного селянства. Не диво, що по такому зрості товарності в кінці 1932 р., весною 1933 р. селяни, зокрема українці, масово вимирали голодною смертю.

При індивідуальному вільному господарюванні важко забрати від селянина продукти його праці; щоб забезпечитися перед грабежем партії, він може свої продукти заховати. Зовсім інакше при колгоспній системі. Там уся продукція весь час під наглядом спеціальної охорони – сторожі. З готової сільськогосподарської продукції мусить колгоспне правління найперше задовольнити всі державні вимоги, це і є т. зв. перша заповідь колгоспу. І коли

колгосп не розрахується з державою по всіх видах обов'язкових поставок і тому подібному, не має права розпоряджатися своєю продукцією. За найменше порушення законів по розрахуванні колгоспу з державою встановлена сувора кримінальна відповідальність.

Забезпечивши в такий спосіб в колгоспі свої большевицькі інтереси, могла партія пляново збільшувати «товарність» зерна і всякої іншої с/г продукції до крайніх границь можливості. І так, коли в 1927 р. большевики могли заготовити всього тільки 630 млн пудів, то вже в 1932 р. партія заготовила приблизно 1300 млн пудів, у 1937 р. – 1700 млн пудів, у 1938/39 р. товарність піднеслася аж до 2229,4 млн пудів, а в 1940 р. – до 2374 млн пудів.

В млн пудів	1927	1932	1937	1938/39	1940
Товарного зерна	630,0	1300,0	1700,0	2229,4	2374,0
Процент товарності	13,3	29,8	36,9	38,5	32,9

Зовсім ясно, що кожночасний зріст товарності зерна в основному завжди відбувався за рахунок зменшення оплати праці колгоспників, за рахунок постійного ожебрачування і голодування колгоспного селянства. Висока товарність хліба при колгоспній системі не доказує, що життя колгоспників заможне, бо про те, скільки «продати» колгоспного зерна, рішають большевики, а не колгоспники. Большевицька пропаганда про те, що тільки в колгоспі знайшли селяни справді щасливе і заможне життя, призначена на те, щоб заглушити прокльони, якими обдаровує большевиків колгоспне селянство за колгоспне рабство і злидні.

Колгоспи вигідні тільки для большевицьких вельмож. Колгоспи і радгоспи – це большевицькі високотоварні маєтки – економії, в яких працюють під примусом новітні раби, колгоспне селянство.

Впроваджуючи колгоспну систему, большевики добилися таких цілей:

- а) запевнили для себе повний диктант і контроль у с/г-стві;
- б) мають можливість планово заготовляти, тобто грабувати, стільки всякої с/г продукції, скільки це лише реально можливе;
- в) позбавили селянство волі і узалежили більше, чим це було при кріпосному праві;
- г) в парі з економічною неволею накинули селянству неволю політичну, змушуючи його до цілковитої покори своїй партійній диктатурі.

ПРО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКУ АРТІЛЬ І ІНШІ ФОРМИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОЛЕКТИВНИХ ГОСПОДАРСТВ

Сучасні большевицькі колгоспи, які являються основою соціалістичного сільського господарства ССРСР, не зразу прийняли сьгоднішню форму. Большевики довго експериментували різні форми й способи с/г-тва, поки, врешті, зупинилися на с/г артіль і в 1935 р. затвердили її законом як найбільш для них вигідну форму господарювання у с/г-стві.

Розглянемо по черзі основні форми колективних господарств, що їх большевики стосували і стосують зараз у сільському господарстві.

РАДГОСП

Першою формою колективного с/г-тва був т. зв. радгосп (радянське господарство), або по-російськи – совхоз (советское хозяйство). Радгоспи – це на ділі ці самі поміщицькі великі економії, що існували до революції; їх большевики з приходом до влади повідновлювали та попереїменовували у совхози, або радгоспи.

Судьбою поміщицьких маєтків большевики дуже турбувалися і зразу ж на перших початках свого панування заопікувалися ними належно. Ленін був проти того, щоб поміщицькі економії переходили у селянські руки. Він ще у квітні 1917 р. пропонував: «... творити з кожного поміщицького маєтку великі взірцеві господарства» (Ленін, Соч., т. XX, ст. 122, изд. 2). Від попередніх «поместий» різнилися радгоспи тим, що замість поміщика господарював там наставлений большевиками директор. Селяни, які раніше працювали на якогось одного, конкретного, з таким чи іншим прізвищем експлуататора-поміщика, тепер мусили працювати на сотні тисяч невідомих експлуаторів, яким одне спільне ім'я – большевицький вельможа. Становище селян у радгоспі не покращало, а навпаки – багато погіршало.

Радгоспи – це суто державні, большевицькі с/г-ські підприємства. Селяни в радгоспах – це наймані робітники, які одержують за працю зарплату, подібно як і всі інші робітники в ССРСР. Радгоспи це перші соціаліс-

тичні колективні сільські господарства. Постали вони на ґрунті великих, добре загосподарених поміщицьких економій.

Радгосп як форма колективного господарства для загалу селянства не надався. В радгоспі селянин, що досі був незалежним господарем, мусив би стати наємним батраком-наймитом. Така форма не вигідна була і більшовикам, бо тоді держава мусила б перебрати на себе усі турботи щодо забезпечення і виживлення всього селянства, яке при радгоспах перетворилося б у звичайних найманих робітників. Тому для колективізування селянських господарств більшовики вжили інших форм.

ТОВАРИСТВО СПІЛЬНОГО ОБРОБІТКУ ЗЕМЛІ (ТСОЗ)

ТСОЗ – це початкова, перехідна форма колективного господарювання. Стосували її більшовики для того, щоб поволі, ступнево привчати селян до колективних способів господарювання, щоб легше було затягнути їх згодом у справжні колгоспи. ТСОЗ-и були для селян, можливо, найменш невисокою формою колективного господарювання. В ТСОЗ-ах селяни об'єднували тільки свої основні земельні ділянки і працю на них в час посіву і збирання. Зате засоби виробництва не усуспільнювалися і були у приватній власності селян. Прибутки товариства ділились поміж членів, в залежності від виконаної праці і від засобів, що їх член віддав у користування товариства. Зі своїх прибутків товариство в потребі купувало складніші с/г машини (трактори, сівалки, молотілки і т. д.), які були спільною власністю усіх членів.

Така форма господарювання давала селянам можливість користуватися деякими перевагами, що їх дає велике сільське господарство. Селяни могли приміняти у господарстві різні с/г машини, примінявати різні агротехнічні удішення. ТСОЗ-и у багатьох відношеннях давали селянам деякі матеріальні вигоди. Залежність селян від більшовиків була у ТСОЗ-ах невелика, і саме тому ТСОЗ-и були не вигідною формою для більшовиків. У ТСОЗ-ах більшовики не мали ще повної контролю над с/г-ством, а тому дуже швидко «допомогали» селянам перетворювати їх у справжні колгоспи.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КОМУНА

Комуна – це така форма колективного господарювання, при якій усуспільнювалася не тільки земля, але й взагалі всі без винятку засоби і знаряддя виробництва. Члени комун не мали ніякого підсобного господарства, було тільки одне спільне господарство для всіх. Спільною була праця,

спільний і рівний був розподіл продуктів праці. Побутові установи, як кухні-їдальні, хлібопекарні, пральні і т. д., в яких члени комун задовольняли свої побутові потреби, також були спільні. Всі члени комун мали спільно працювати для добра цілої комуні і за це мали одержувати від комуні все, що їм було потрібне в їх особистому житті. В той спосіб мав зникнути раз назавжди всякий визиск, всяка нерівність і несправдливність, всяка експлуатація.

Спочатку більшовики дуже розхвалювали такі комуні і всяко допомагали їх організувати. В комунах, як говорили тоді більшовики, всі трудящі селяни мали зажити щасливим, мало що не райським життям. Та життя дуже швидко розвіяло солодку мрію про щастя в комуні. Комуни в зустрічі з життєвою практичною дійсністю цілковито розвалились, розложились, допровадивши членів комуні до повної руїни і деморалізації.

Щоб бодай трохи вибілити й оборонити саму ідею комуні, потрібно було аж вияснення Сталіна. Сталін, як годиться в таких випадках, посварив загорільців, що вони заскоро і передчасно почали запроваджувати комуну, і при тому повчив:

«... Майбутня комуна виникне на базі більш розвинутої техніки і більш розвинутої артілі, на базі достатку продуктів. Коли це буде? Звичайно, не скоро. Але це буде» («Питання лєнінізму», ст. 469).

А поки що скомпрометовані комуні перетворено у сільськогосподарські артілі, або колгоспи.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА АРТІЛЬ, АБО КОЛГОСП

С/г артіль, або, як звичайно її зовуть, колгосп, прийняла своє остаточне оформлення (організаційне і правне) на II-ому всесоюзному з'їзді колгоспників-ударників у лютому 1935 р., на якому прийнято «Примірний статут с/г артілі». Статут цей згодом затвердила рада народних комісарів і ЦК ВКП(б), і тим самим став він зобов'язуючим законом. Формально статут ухвалювали ніби самі колгоспники, яких більшовики покликали на з'їзд, та насправді він був опрацьований верхівкою партії більшовиків під безпосереднім керівництвом Сталіна вже задовго до з'їзду.

Статутом цим узаконили більшовики те фактичне рабство трудящих селян, в яке вони їх заганяли від самих початків приходу до влади. Хоч яких пишних і приманливих фраз не добирали більшовики-автори «примірного статуту» для того, щоб замаскувати справжню експлуататорську суть «артілі», проте їм цього зробити не вдалося. Жахливе паразитарне обличчя новітніх рабовласників – більшовицьких вельмож вишкірює свої огидні хижі зуби з кожної сторінки, з кожного рядка, а то й слова цього ганебного сталінського статуту с/г артілі.

Для відтворення, по можливості, ясної картини, що собою являє с/г артіль, розглянемо «примірний статут» с/г артілі по розділах.

1. Цілі і завдання

«Виконувати завдання своєї робітничо-селянської держави і таким чином зробити свій колгосп большевицьким» (розд. 1, п. 1). Така ціль і завдання селян, об'єднаних в с/г артіль.

Трудящі селяни добре розуміють усі справжні цілі і завдання артілі. Вони на власній шкірі пересвідчилися, що означають зобов'язання, наложені на них статутом. Безупинне виконання все нових державних «завдань» – складає весь зміст життя кожного колгоспника. Саме завдяки цим «завданням» «робітничо-селянська держава» перетворила колгоспника у людиноподібну робочу худобу, яку нещадно визискує і над якою безкарно знущається той же большевицький вельможа, якому належить держава і все, що в ній знаходиться. Йому належать також і колгоспи.

2. Про землю

3. Про засоби виробництва

Згідно зі статутом артілі селянська земля перейшла «в колективне користування артілі» (п. 2), а всі селянські засоби виробництва «усуспільнено», тобто перейшли в громадську, колгоспну власність. Ось так-то по закону відібрано у селян землю й усе їхнє господарство, а самих селян перетворено у звичайних колгоспних наймитів – у членів с/г артілі.

Вправді кожному колгоспному дворові виділяється в його особисте користування «по невеликій ділянці у вигляді присадибної замлі (город, сад)» (п. 2) і залишається «житлові будівлі, його особиста худоба і птиця, господарські будівлі, необхідні для утримання худоби» (п. 4).

Оце все, що «великодушно» дозволили большевики селянам мати у їх особистому користуванні. Зробили вони це з розумом, для того, щоб тісніше пов'язати колгоспника з його неволею, – постійно погрожуючи відібрати і це крихітне присадибне господарство, якщо він незадовільно ходитиме у колгоспному ярмі.

Щоб колгоспник не розжився на цьому присадибному «господарстві» і, тим самим, не незалежнися від колгоспу, статутом визначено дуже докладно, що і скільки дозволяється мати колгоспникові на його особистому господарстві:

«Кожний колгоспний двір у зернових ... районах може мати в особистому користуванні корову, до 2-ох голів молодняка рогатої худоби, 1 свиноматку, до 10 овець і кіз разом, необмежену кількість птиці і кролів і до 20 вуликів».

Все це по закону може мати колгоспний двір, має на це законне право, але це зовсім не означає, що він усе це дійсно має. Матеріальні спроможності колгоспників такі, що небагато є таких щасливців, які можуть цим законним правом покористуватися. Між тим, що колгоспний двір може мати і що має насправді, існує дуже велика різниця. Зате, коли б колгоспник хотів мати у своєму господарстві, напр., 2 корови, то це вже буде протизаконна дія, і йому заберуть другу корову, сконфіскують, а його самого покарають. Такого дикого обмеження немає, крім СРСР, ніде в світі. Навіть при кріпосному праві мали селяни в тому відношенні без порівняння більше волі, чим має його зараз колгоспне селянство при «найпередовішому» большевицькому соціалістичному господарстві.

4. Діяльність артілі та її правління

Вся с/г діяльність артілі проходить по визначеному згори пляні, і колгоспники не мають на нього найменшого впливу. Їхнє завдання – виконувати й перевиконувати накинені їм пляни і мовчати. Статутом це сформульовано так:

«Артіль зобов'язується вести своє колгоспне господарство за пляном, точно додержуючи встановлених органами робітничо-селянського уряду плянів сільськогосподарського виробництва і зобов'язань артілі перед державою.

Артіль приймає до точного виконання: пляни сівби, підняття парів, міжрядного обробітку, збирання, молотьби і зяблевої оранки,.. а також державний плян розвитку тваринництва» (п. 6).

Вищенаведеним пунктом большевики вповні встановили свій диктант в колгоспі і запевнили за собою фактичне керівництво усією с/г діяльністю колгоспу. Встановлюючи для кожного колгоспу виробничі пляни, большевики зовсім не числяться з волею, бажаннями і справжніми потребами колгоспників, – бо не колгоспники є хазяїнами-господарями в артілі, а є ним большевицький вельможа. Саме він через різні свої с/г органи плянує, контролює і наказує: що, як і коли має бути в колгоспі зроблене. Дуже смішно й дуже гидко звучать слова большевицьких пропагандистів про те, що «господарем в колгоспі є сам селянин-колгоспник».

5. Про членство

Поволі і з великими труднощами заганяли большевики селян у члени артілі, але небагато церемоняться вони, коли треба їм прогнати колгоспника з артілі. Забравши від селян все їхнє майно до колгоспу, большевики, тим самим, цілковито узалежнили від себе селян і змусили до безоглядного послуху. Одним із засобів, який держить колгоспників у послузі, є членство

артілі. Кожночасно, без більших трудів, можна виключити колгоспника з артілі і відібрати від нього присадибну ділянку, а це означає – відібрати від нього всі засоби прожитку.

6. Кошти артілі

Дуже докладно повизначувано в статуті всі зобов'язання колгоспу, які стосуються готової с/г продукції і грошових прибутків та їх розподілу. Найпершими і найголовнішими зобов'язаннями – це зобов'язання перед державою по поставках, по натуроплаті МТС-ові, по контрактації, по податках, по різних страхових платежах, по поверненні державних позик і т. п. Даліше перераховано у статуті ще довгий ряд других важливих «зобов'язань», аж, врешті, у самому кінці згадано про те, що «всю решту» врожаю продуктів, тваринництва і грошових прибутків «артіль розподіляє між членами артілі за трудовими» (п. 11-д, 12-е).

Як це зовсім виразно видно зі статуту, колгоспники не мають найменшого впливу на розподіл своєї колгоспної продукції і грошових прибутків колгоспу. Обов'язком колгоспників – «чесно працювати», а ділити готове – це справа не їхня, це «діло хазяйське», яким займається цей же всевладний большевицький вельможа. Він через свої заготівельні, фінансові і т. п. органи свobodно розпоряджається всіма прибутками колгоспів. Розпоряджається так, що у висліді в колгоспі по виконанні усіх першочергових державних зобов'язань залишається дуже малою ця «вся решта», яка призначена до розподілу між членів артілі по трудових. Часто буває, що у колгоспі по розрахуванні з державою і по засипанні різних обов'язкових фондів «вся решта», призначена для колгоспників, – рівна нулю, або, що ще гірше, колгосп стає довжником і мусить сплачувати свою заборгованість у черговому році.

7. Організація, оплата і дисципліна праці

Праця в колгоспі організована. Всі члени порозділювані по виробничих бригадах, а в бригадах – по ланках.

«Всі члени артілі зобов'язуються ... працювати чесно, коритися вимогам статуту... акуратно виконувати роботи і громадські обов'язки, що накладаються на них правлінням і бригадиром, суворо додержувати дисципліни праці» (п. 17).

За порушення дисципліни праці встановлені статутом кари, аж до виключення з членів артілі.

В доповнення статуту, за існуючими совєтськими законами для кожного колгоспника визначено виробити обов'язкове мінімум трудових, яке виносить до 150 трудових на рік. За невироблення встановленого мінімуму притягається колгоспників до судової відповідальності і засуджується на примусові

роботи або на заслання. Обов'язковий мінімум трудових встановлено також і для підлітків – віком від 12 до 16 років, у розмірі не менше 50 трудових.

Докладно і до подробиць перераховує статут всі обов'язки колгоспника, що стосуються праці. Є там і про якість праці, і про норми виробітку, і про кари за недоброякісну працю, і про кари за порушення дисципліни праці і т. п. Та ніде в цілому статуті немає ні словечка згадки про те, скільки має одержати грошей чи с/г продуктів колгоспник за свою чесну працю в колгоспі. Колгоспник робить цілий рік, робить не вісім годин, а «від зорі до зорі», і ніколи не знає, скільки йому за його важку працю зовлять заплатити. Бо платять колгоспникам не так, як це прийнято в усьому світі – грiшми чи с/г продуктами, але платять умовними трудовими, вартість яких залежить від того, скільки виноситиме «вся решта», що залишиться для розподілу на трудові. У випадках, коли в колгоспі не залишається «решти», колгоспники приречені на голодну смерть і ніхто тоді ними не турбується в «робітничо-селянській державі» большевицьких вельмож. Навіть раби в давних часах рабовласницької системи являли собою більшу вартість, ніж зараз колгоспники при большевицькій соціалістичній системі. Бо рабовласник, в певній мірі, турбувався і за прохарчування своїх рабів, і дбав про їх фізичні сили та працездатність. Колгоспниками ніхто не турбується, бо їх багато і ніколи не буде замало.

8. Керування справами артілі

Визначивши якнай докладніше всю діяльність артілі; встановивши статутом, законами, постановами і прерізними «практичними заходами», як кожна справа в артілі має бути вирішена, – большевики заявляють: колгоспники самі господарять і самі керують усіма справами артілі. Так записано також і в примірному статуті: «Справами артілі керують загальні збори членів артілі» (п. 19). Таке керування справами становить всю суть т. зв. колгоспної демократії, при якій у колгоспників стільки свободи при вирішуванні справ артілі – скільки її має у камері в'язень, або на ланцюгу собака.

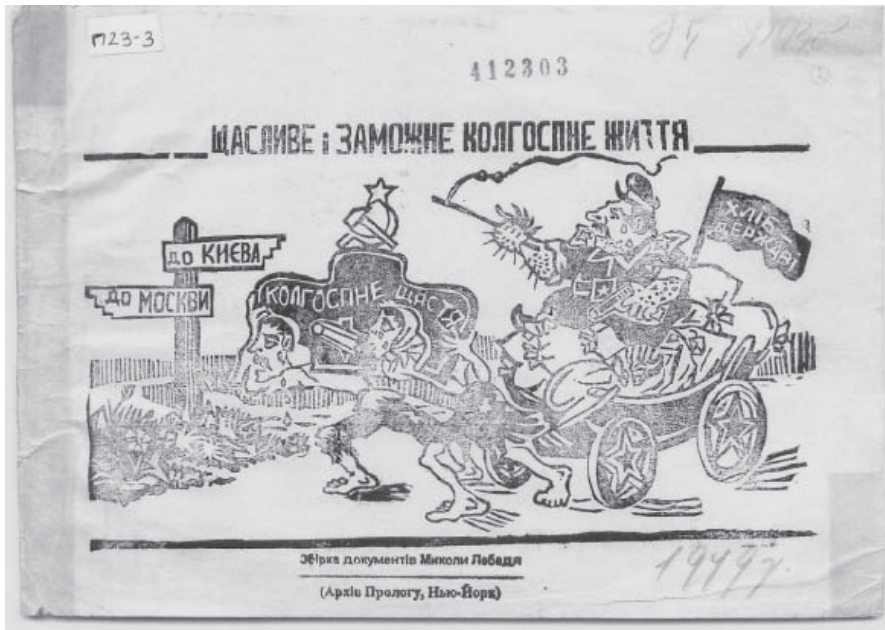
- - -

Дуже сумно і понуру картину представляє собою с/г артіль навіть в світлі примірного статуту, – цієї проклятої дійової сталінської конституції колгоспного життя. Куди жадливіша колгоспна дійсність у щоденному житті. І не інакше, як безсоромним глуфом над долею колгоспного селянства звучать слова примірного статуту:

«Трудящі селяни ... добровільно об'єднуються в сільськогосподарську артіль, щоб ... забезпечити повну перемогу над усіма експлуататорами і ворогами трудящих... забезпечити, таким чином, краще життя колгоспників» (п. 1).

Насправді в с/г артілі забезпечили большевицькі вельможі собі щасливе, заможне і безтурботне життя, а селянам – нове колгоспне рабство.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ В КОЛГОСПАХ

Колгосп – це велике і багатогалузеве господарство, у якому працюють сотні тисячі осіб. Для справжнього функціонування такого господарства незвичайно важливим є питання організації праці, бо в залежності від того, як організована у колгоспі праця, знаходиться вся виробнича діяльність колгоспу, а то й само його існування.

Большевики, очевидно, це добре розуміють і питанню організації праці в колгоспах присвячують дуже багато уваги. Большевицькі заходи щодо цього питання спрямовані в основному на те, щоб запровадити в колгоспах такі форми і методи організації праці, які, по-перше, витискали б з кожного колгоспника максимум праці, на яку він лише спроможний («від кожного по його здібностях»); по-друге, заставляли колгоспника працювати якнайбільш продуктивно, тобто так, щоб впродовж того самого часу постійно збільшувалася кількість і якість виконаної праці; по-третє, давали найкращі можливості колгоспному начальству слідкувати за ходом праці колгоспників та встановлювати сувору відповідальність за доручені їм зняряддя праці.

Колгоспники не мають майже ніякого впливу на встановлювання форм і методів організації праці. Вони встановлені згори статутом артїлі, радянськими законами, постановами большевицької партії і уряду, інструкціями с/г міністерства і його відділів, наказами безпосередніх колгоспних начальників тощо. Ми розглянемо в цьому розділі тільки найсуттєвіші риси організації праці в колгоспах, а головню – організаційні форми праці.

Організаційна побудова колгоспу сперта на засадах єдиноначальства і строгої дисципліни. Всі колгоспники працюють під керівництвом і наглядом колгоспного начальства, а всякий непослух, нераде чи недобре ставлення до наказів цього начальства розглядається як порушення основ колгоспного порядку і колгоспної дисципліни праці та потягає за собою відповідні кари. Все це створює для колгоспників дуже дошкульні умови праці і життя взагалі.

Назовні колгосп виступає як окрема господарська і правна одиниця та творить своєрідну окрему цілість. Одначе внутрі колгосп організаційно поділяється на ряд менших виробничих частин. Основними виробничими частинами колгоспу є бригади, а в бригадах – ланки.

У колгоспах бувають різні бригади, як: рільничі, тваринницькі, овочеві (огородні), садові, будівельні, шляхові та інші. Кількість бригад у колгоспі і їх розміри залежать від величини колгоспу та напряму його виробничої діяльності. Для в'яснення питання організації праці в колгоспах розглянемо тільки організацію праці в рільництві (рільничу бригаду), тому що це основна галузь виробництва подавляючої більшості колгоспів.

РІЛЬНИЧА БРИГАДА

Завданням рільничих бригад – проводити всі праці з вирощування і збирання різних с/г культур. Кількість бригад у колгоспах, розміри земельної площі бригад, а також кількість робочої сили залежать від кількості землі в колгоспі, напрямку господарства та наявної у колгоспі робочої сили. В Україні, до укрупнення колгоспів, кількість бригад у колгоспах виносила 2 до 3, а у великих – 4 до 6 і більше; земельна площа бригад в середньому виносила 150–200 га, а у великих – 500–600 га; людський склад вагався між 30–60 працездатних осіб.

Бригади повинні залишитися незмінними принаймні на час повної сівозміни, тобто на 8–10 років. На той період часу відводиться бригадам ділянки в полях сівозмін, закріплюється весь потрібний інвентар, робочу худобу і господарські будівлі (стайні, приміщення для зберігання інвентаря, фуражу і т. п.). У багатьох колгоспах мають бригади свої окремі двори, де розміщене все господарство бригади. Людський склад бригади також повинен бути в основі постійний.

Кожна бригада сама або з допомогою тракторної бригади виконує всі с/г роботи на своїх ділянках.

Начальником бригади є бригадир, назначений колгоспним правлінням на час не менше 2 роки. Бригадирами, як правило, бувають партійці або такі, що користуються повним довір'ям у партії (герої, орденосці і т. п.). Підпорядковуються вони по роботі голові колгоспу і від нього одержують всі розпорядження для бригади. Бригадир у своїй бригаді користується всіма правами єдиноначальства і кожний колгоспник бригади зобов'язаний його слухати і йому підпорядковуватися. Бригадир визначає наряди праці підлеглим колгоспникам через ланкових або безпосередньо, переводить контроль праці, наглядає за дисципліною праці та дає інші потрібні розпорядження і накази.

Від безпосередньої виробничої праці бригадири звільнені. За керівні функції їм щомісячно нараховуються у відповідній кількості трудові.

ЛАНКА

Ланки створюються у бригадах, але можуть бути і самостійні. Рільничі бригади складаються з декількох ланок. В малих і середніх колгоспах знаходиться у ланці 5–7 колгоспників, а у великих – 8–12 осіб. Особовий склад ланки повинен бути незмінний впродовж кількох років, а, як правило, є він постійний впродовж не менше одного року. При комплектуванні ланок звичайно враховують місце проживання колгоспників (щоб не були порозкидані по селі, а жили близько себе), родинне становище, а також бажання працювати в тій чи іншій ланці.

Всі с/г роботи виконує бригада при допомозі ланок. Подібно як у колгоспі бригади, так у бригадах ланки ведуть на виділених їм ділянках самостійно всі с/г роботи. За кожною окремою ланкою закріплюються такі ділянки с/г культур, як: просапні, технічні, овочеві, насінні і інші на час не менше одного року, а у садівництві та виноградництві – на час 5–7 років. Розміри ділянок, закріплюваних за ланками, так враховують, щоб ланка мала доволі праці впродовж цілого року. В середньому розмір закріплених ділянок за однією ланкою виносить приблизно 8–10 га ріллі. Крім своєї постійної праці на закріплених ділянках, ланки виконують ще різні загальні бригадні роботи.

Роботи у ланці, як і всі роботи в колгоспі, ведуться за встановленим згори планом. Ланка одержує від бригадира виробничі завдання, в якому вказуються: закріплені за ланкою ділянки, культури і дрібний інвентар, план урожайності по культурах, перелік всіх робіт і речинці їх виконання.

Ланкою керує ланковий, якого назначає на пропозицію бригадира правління колгоспу. Ланковий підчиняється бригадирові, від якого одержує виробничі завдання на цілий рік та на окремі пори року, кожноразові наряди праці та інші розпорядження. Завдання ланкового – організувати працю колгоспників всередині ланки; стежити, щоб члени ланки додержували встановлений розпорядок робочого дня, виробляли норми; контролювати працю колгоспників ланки і т. д.

ПРАЦЯ У ЛАНЦІ

Хоч ланка дуже невеликий гурт людей (8–12 осіб), але також не працює індивідуально, а, як правило, всі роботи в ланці виконуються колгоспниками індивідуально.

Основною формою праці колгоспників є т. зв. індивідуальна відрядність, тобто колгоспник одержує індивідуально конкретне завдання по роботі і це завдання сам виконує. Тільки там, де це зумовлено самим процесом роботи (при роботі на машинах), застосовують дрібногруппову відрядність, але й тоді за кожний окремий рід праці нараховуються трудові по різних розцінках.

Напр., на праці кінною сівалкою за виконання норми сівальникові нараховують 2 трудодні, а погоничеві – 1,25 трудодня. Дуже рідкі є такі випадки, щоб колгоспники працювали спільно ланкою чи меншим гуртом на якійсь роботі і щоб їм усім по-рівному нараховувалися трудодні.

Чому саме гуртова ланкова праця у сільському господарстві не надається? На думку большевицьких організаторів колгоспної системи, причини того такі:

«Як гарно не підібраний був би склад ланки, до неї неминуче ввійдуть люди, які відрізняються один від одного і по навиках праці, і по натурі, і по своєму відношенні до суспільної праці; один може працювати швидко, другий повільно, у одного звичкою є не допускати браку, а другому потрібно постійної контролі» («Вопросы организации колхозного производства», Москва, 1945, ст. 90).

Індивідуалізм у праці колгоспників дійшов до того, що, напр., по вирощуванні посівів технічних культур чи інших трудомістких культур за кожним колгоспником ланки закріплюється певна кількість рядків посіву, невеличкі ділянки його на час проведення усіх с/г робіт, тобто окремі колгоспники практично працюють самі на закріплених за ними ділянках, без нічиєї допомоги, впродовж цілого року. Ланковий лише контролює, чи колгоспники вчасно і добре виконують роботи на закріплених ділянках, та дбає, щоб ланка в цілому виконала встановлений для неї виробничий план і досягнула визначений їй план урожайності.

ІНДИВІДУАЛІЗМ І КОЛЕКТИВІЗМ У ПРАЦІ В КОЛГОСПАХ

При організуванні колгоспів большевики переконували селян у великих перевагах колективних форм праці над формами індивідуальними. «При колективній праці, – говорили вони, – і працювати легше, і користі з праці більше». Селяни, очевидно, у це не вірили і вперто повторювали своє: «Гуртове – чортове». Але большевики терором заставили їх замовчати та силою загнали їх у колгоспи. Однак життя розвивалося за своїми законами і перемогло всі штучні, надумані большевицькі теорії колективізму в праці.

Большевицькі колективні форми праці в колгоспах виказалися не лише непридатними, але і наскрізь шкідливими; вони доводили сільське господарство до занепаду і руїни. Колгоспники працювали нерадо і недбало та без будь-якого зацікавлення; продуктивність праці була невелика, урожаї низькі і, у висліді, незвичайно малі прибутки. Така праця не давала користі нікому: ні большевикам (державі), ні колгоспові, ні колгоспникам. Тому у колгоспах перейшли дуже швидко до індивідуальних форм праці.

Практика показала, що індивідуальна праця дає найкращі результати не тільки у приватних, але також і в колгоспних господарствах. Тому індивідуальні форми організації праці застосовуються у большевицьких колгоспах аж до скрайньо можливих меж. Уся большевицька с/г колгоспна література переповнена фактами про перевагу індивідуальних форм праці над формами колективними.

Декілька таких очевидних фактів подаємо нашим читачам. Цікаві вони тим, що про це пишуть не індивідуалісти-одноосібники, але організатори й оборонці колгоспної системи. Тому їх твердження мають особливу вартість.

(Приклади від 1 до 4 взяті з книжки «Вопросы организации колхозного производства», Москва, 1946, ст. 119–124; приклади 5 і 6 – з Колгоспної виробничої енциклопедії, Київ, 1950, т. I, ст. 128).

1. «У колгоспі “Звезда”, Сіверського р-ну, Краснодарського краю, за колгоспниками вже третій рік закріплюються постійні ділянки посівів тютюну, кукурудзи, соняшника для індивідуального вирощування і збору. В 1944 р. за кожною колгоспницею було закріплено по 0,25 га тютюну, по 0,25 кукурудзи і 0,25 га соняшнику. В результаті колгосп зібрав і здав державі з 1 га по

10,3 ц. тютюну, замість 5,1 ц. по плану, урожайність кукурудзи піднялась до 21 ц. з гектара і була на 7 ц. вища, чим у минулому році (коли за колгоспниками ділянок не закріплювано)».

2. «У колгоспі ім. Будьонного, Брюховецького р-ну, Краснодарського краю, за окремими колгоспниками закріплюють більше число культур. В результаті індивідуальної організації праці в колгоспі одержали врожай в півтора до два рази вищий від запланованого. Осимої пшениці зібрано по 19 ц. з 1 га, замість 9,5 ц. за планом, кукурудзи – по 25 ц., замість 16,5 ц. за планом, соняшника – по 21,6 ц., замість 13 ц. за планом, проса – по 10,3 ц., замість 7 ц. за планом».

3. «У колгоспі “Застрельщик” у Московській обл. за колгоспниками закріплено ділянки городини і картоплі на цілий період вирощування і збору врожаю. В результаті цього був величезний зріст продуктивності праці. Напр., за планом всі ланки мали зібрати в 1943 р. капусти – 7,08 ц., а збрали 11,816 ц., перевиконавши план на 67 %, помідорів зібрано 240 ц., замість 120 ц. за планом, столових буряків – 840 ц., замість 480 ц. за планом. Валовий збір картоплі збільшився проти минулого року майже в три рази і виносив в 1943 р. – 13466 ц. проти 4800 ц. у 1942 р.».

4. «Наводимо приклад, який показує переваги закріплення ділянок за членами ланки. В колгоспі ім. Ворошилова, Краснодарського краю, ланка тов. Харченка збрала в середньому по 27,9 ц. кукурудзи з 1 га і витратила по 44 трудодні на 1 га. В той же час сусідня ланка тов. Горлач, де посіви були закріплені за окремими колгоспниками, при тому ж плані (15,5 ц. з 1 га) збрала по 40,6 ц. кукурудзи і витратила тільки 41,5 трудоднів на 1 га.

Ланка тов. Бельмес, де посіви соняшника були закріплені за членами ланки, збрала в середньому з 1 га по 18,6 ц., затративши по 18 трудоднів на 1 га. Друга ланка, в якій ділянки не закріплювались за членами ланки, затратила на 1 га по 21 трудодень, зібравши врожай тільки по 15,4 ц.».

5. «У колгоспі ім. Шевченка, Тальнівського р-ну, Київської обл., коли при роботі на боронуванні ... в загінку ставили 4–5 упряжок, виробіток на одну борону становив від 3,0 до 3,5 га, а після того, як для кожної упряжки була відділена окрема загінка, виробіток підвищився до 6 га».

6. «У колгоспі “Серп і молот”, Копайгородського р-ну, Вінницької обл., у 1947 р. за ланками Медвідь і Матієк були закріплені однакові щодо якості ґрунту і забур'яненості ділянки. Але ланка Медвідь працювала на основі групової відрядності, тобто всією ланкою разом і виробляла на шаруванні цукрових буряків по 0,16 га за день на одного колгоспника, а ланка Матієк, яка працювала на основі індивідуальної відрядності, виробляла по 0,26 га».

Для більшої ясності переваг індивідуальних форм праці над колективними, на основі наведених прикладів, складемо таке зіставлення:

	При колективній праці	При індивід. праці	Зріст у %
а) Урожайність культур			
Тютюн (прик. 1) у ц з 1 га	5,1	10,3	202
Кукурудза (прик. 1) –//– –//–	14,0	21,0	150
Кукурудза (прик. 2) –//– –//–	16,5	25,0	152
Кукурудза (прик. 4) –//– –//–	27,9	40,6	146
Озима пшениця (прик. 2) –//– –//–	9,5	19,0	200
Просо (прик. 2) –//– –//–	7,0	10,3	147
Соняшник (прик. 2) –//– –//–	13,0	21,6	166
Соняшник (прик. 4) –//– –//–	15,4	18,6	121
Капуста (прик. 3) –//– валовий збір	7080,0	11816,0	139
Столові буряки (прик. 3) –//– –//– –//–	480,0	840,0	175
Картопля (прик. 3) –//– –//– –//–	4800,0	13466,0	285
б) Продуктивність праці			
Виробіток на 1 борону у га (прик. 5)	3,0–3,5	6,0	171
Шарування буряків (вироблено 1 колгоспником га за 1 день) (прик. 6)	0,16	0,26	163
в) Затрата трудоднів на 1 га			
Кукурудза (прик. 4)	44,0 т/д	41,5 т/д	<u>Зменшення</u> 94
Соняшник (прик. 4)	21,0 т/д	18,0 т/д	86

В результаті застосування індивідуальної організації праці, як бачимо, урожайність збільшилась в окремих колгоспах у півтора, два і три рази, так же само значно збільшилась і продуктивність праці; зате витрата трудоднів на оплату праці зменшилась. Такі ствердження большевицьких сільськогосподарських спеціалістів. Стверджуючи це все, вони, очевидно, нічого нового не видумали, бо це стара, всім добре відома правда. Цікавим у тому хіба те, що такі факти є повним запереченням усіх большевицьких тверджень про перевагу колективних форм праці в с/г-стві над індивідуальними формами.

Коли розглянути причини переваг індивідуальних форм праці над колективними в колгоспах, то вони в основному зводяться до того:

При колективних формах праці колгоспники працюють повільно, недбало, так аби день пройшов, бо як не роби, а всім однакова платня в трудоднях: і тим, що чесно і добре працювали, і лінтяям. При індивідуальних формах, коли колгоспникові виділили окрему ділянку і згори визначили, скільки нарахують йому трудоднів за обробіток цієї ділянки, а у випадку осягнення надпланового урожаю, скільки він одержить додаткової платні, – значно збільшується зацікавленість колгоспника в тому, щоб «свою» ділянку він вчасно, швидко і добре обробив та добився понадпланового урожаю. Саме ця деяка певність конкретного заробітку та надія на його збільшення при перевиконанні плану врожайності є тим товчком, що постійно підганяє його у праці і у висліді дає кращі результати.

Большевицьким експлуататорам індивідуальна система організації праці в колгоспах дуже вигідна, а то з таких, як вони самі пишуть, міркувань:

«При індивідуальній відрядності норми виробітку часто перевиконуються в півтора до два рази. При індивідуальній відрядності полегшується організація соціалістичного змагання за виконання і перевиконання норм виробітку» («Организация труда в полеводческой бригаде», доцент Г. Лоза, Москва, 1947, ст. 22).

«При індивідуальній відрядності робочий день більше ущільнений. Колгоспник старається приступити до роботи ранше, скорочує простої, працює з більшою уважністю» («Вопросы организации...», ст. 110).

Як видно з повищих большевицьких цитат, при індивідуальних формах праці колгоспники працюють багато більш напружено, робочий день збільшується й ущільнюється, норми перевиконуються, але, треба ще додати, тоді також непомірно збільшується і визиск праці колгоспників. За збільшену кількість праці колгоспники не то що не одержують ніякої додаткової оплати, але, як правило, заробляють менше трудоднів, ніж їх вони заробили б, працюючи гуртом.

Індивідуальна праця колгоспників – це основна форма праці в колгоспах. Подібно як колись, ще до колективізації, так і тепер у колгоспах селяни далі працюють індивідуально, хоч поорганізовано їх у ланки і бригади. Ланки і бригади – це тільки організаційні форми, потрібні для того, щоб цупко держати колгоспників в руках, мати їх під постійною контролею.

Проте між індивідуальною працею колгоспників, а такою ж індивідуальною працею вільних селян є засаднича різниця. Селянин вільний – працює вільно, без наставників і контролерів, сам розпоряджається собою, своєю працею і своїми продуктами праці. Зате у большевицькому колгоспі селянин позбавлений волі, його перетворено у раба, у послухне знаряддя большевицького колгоспного начальства – большевицького класу вельмож. Його праця підневільна і під контролем колгоспних наставників, він не має ніякого права розпоряджатися продуктами своєї праці, ані навіть права вимагати за свою працю загарантованої мінімальної платні.

БОЛЬШЕВИЦЬКА «КРИТИКА» ПРЕКРУЧЕНЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ В КОЛГОСПАХ

Застосування у колгоспах індивідуальних форм організації праці послідовно допровадило до того, що поставило під сумнів доцільність існування бригади, колгоспу, а то й цілої колективної системи господарювання. Бо що ж являє собою колгосп, у якому вся праця організована на основі індивідуальності? Вся земля колгоспу закріплена за ланками, тобто поміж них розділена; за ними закріплено так само і знаряддя праці та тяглову силу. Ось один приклад:

«В колгоспі “Борьба”, Льговського р-ну, Курської обл., організація праці на цукрових буряках виглядала так:

Вся посівна площа цукрового буряка в 40 га закріплювалася за 12 постійними ланками, а всередині ланок – за окремими колгоспниками по 0,35–0,40 га. За ланками ділянки закріплювалися на час повної сівозмінки. Кожній ланці виділено – 3 плуги, 2 борони, 3 вози, 1 кінь і 1 віл.

Буряки зібрані з кожної індивідуальної ділянки везуть на завод окремо. Перевозять буряки підроски або перестарілі члени родин колгоспників часто на своїх коровах (висока колгоспна механізація!)» («Вопросы организации ...», ст. 122).

На одне господарство ланки (приблизно 8 осіб) припадало в даному колгоспі в середньому по 3,3 га площі цукрових буряків. (Крім цукрового буряка, за ланками були закріплені, напевне, й інші культури). Всі праці на «своєї» ділянці ланка виконувала при допомозі «своїх» знарядь виробництва. Так мала працювати ланка не рік, а років 10 (на час повної сівозмінки). Основні роботи, як оранка і т. п., де потрібна тяглова сила, проводилися спільними засобами ланки, а всю решту робіт колгоспники виконували індивідуально. Внутрі ланки за кожним колгоспником закріплено ділянку в розмірі приблизно 0,4 га. На тій «своєї» ділянці колгоспник працює впродовж цілого року спільно з усіма членами своєї сім'ї, та ще й возить ці буряки на завод своїми коровами.

Чи ж для такої організації праці, як у колгоспі «Борьба» (а так є майже у всіх колгоспах) потрібний колгосп? Очевидно що ні!

Доцільно на цьому місці привести характеристику селянської праці при старому капіталістично-поміщицькому устрої в царській Росії, дану

Сталінін, і порівняти з тим, що існує в колгоспах при «новому соціалістичному» устрої. Сталін говорив:

«При старому устрої селяни працювали в одиночку, працювали старими дідівськими способами, працювали на поміщиків і капіталістів, на куркулів і спекулянтів, працювали, живучи впроголодь і збагачуючи інших» («Вопросы ленинизма», изд. 11, ст. 413).

Повища сталінська характеристика селянської праці зовсім вірна і для того стану, що є в большевицьких колгоспах. Єдина зміна між «старим» і «новим» устроями – це зміна назв експлуататорів: при старому устрої селяни працювали на поміщиків, капіталістів і т. п., при новому – на «советское государство», на большевицький клас вельмож. Проте, треба додати, експлуатація селянської праці при новому, сталінському устрої незрівнянно вища. Все інше по суті без змін.

Колгосп, у якому вся праця зорганізована на основі індивідуальності, стає, з господарської точки зору, непотрібним і, практично, колгосп перетворюється з великого колективного господарства у ряд дрібних ланкових господарств, які за розмірами землі і робочої сили можна прирівняти до бувших індивідуальних родинних господарств.

Часами так на практиці і ставалось з большевицькими колгоспами. Приводимо офіційні большевицькі твердження в цьому питанні:

«За ланками закріплювались посіви, в тому зернові, а також робоча худоба, інвентар і рілля. Окремо від бригади ланка проводила всі с/г роботи. Роль бригадира розвінчувалася, дискредитувалася, а постійні виробничі бригади, по суті, ліквідувались».

При такій організації праці великі земельні масиви в полях сівозмін дробляться на дрібні ділянки, а велике виробництво – на окремі дрібні осередки. Ланки базуються на примітивній ручній і кінній техніці і цей технічний рівень закріплюють...» («Большевик», № 11, июнь, 1950 р., ст. 45 і 46).

Великому колгоспному господарству соціалістичного типу відповідають, як твердять большевики, також і нові соціалістичні колективні форми організації праці. Отже, логічно думаючи, висновок з такого твердження повинен бути такий: індивідуальній формі праці колгосп не відповідає. Так воно на практиці і є. Колгосп як колективна форма організації с/г-кого виробництва в СРСР цілковито себе не виправдав і, щоб с'як-так налагодити виробничу діяльність, мусив перейти до індивідуалізму в організації праці, а тим самим – до самозаперечення.

Не можна сказати, щоб большевики не бачили і не розуміли тих всіх наслідків, до яких вело застосування індивідуальних форм організації праці в колгоспах. Вони це бачили і дуже добре розуміли, але мусили миритися з таким станом справ у колгоспах, бо іншого способу для піднесення продуктивності праці не мали.

Про безпеки індивідуалізму в колгоспах заговорили большевики

щойно в 1950 р. Політбюро ВКП(б) вдарило на сполох і дуже гостро засудило «шкідливі» індивідуалістичні тенденції в колгоспах та всіх, що такі тенденції боронили.

Цікавою з того погляду є редакційна стаття «Правды» під заголовком: «Проти перекручень в організації праці в колгоспах» (за 19.II.1950 р.). Тому що стаття не підписана, вважати її треба як офіційну думку політбюро і самого Сталіна. Що так воно є, видно також з цього, що в ній гостро скритиковано «індивідуалістичні» погляди одного з членів політбюро Андреева, а це можливе тільки з дозволу Сталіна.

Згадана стаття не тільки інтересна тим, що висловлює погляди на питання організації праці в колгоспах найвищого диктаторського ядра партії большевицьких вельмож – політбюро, але в ній ясно викладено погляди, незгідні з партійними інтересами, і намічено лінію «нового курсу». Важливо відмітити, що стаття засуджує дотеперішню офіційну лінію ЦК партії в питанні організації праці в колгоспах, яка, аж до часу появи згаданої статті, пропагувалася довгі роки перед війною і після війни не тільки окремими членами ЦК партії і політбюро, але також була офіційно висловлювана у всіх дотеперішніх постановках партії і уряду в цьому питанні. Та оскільки лінії партії критикувати не вільно, то скритиковано і засуджено тільки погляди деяких видніших оборонців цієї лінії, в тому числі члена політбюро Андреева. Звичайно, Андреев та інші це тільки «козли отпущенія», примусові жертви, потрібні на новому повороті большевицького колективного господарювання.

Насамперед процитуємо деякі уривки про переваги індивідуальних форм організації праці в колгоспах, як їх висловлював у різний час (від 1939 по 1950 рр.) Андреев та які засуджуються як неправильні:

«Кажучи про переваги ланок, т. Андреев зазначав: “Чим більше праця в колгоспах індивідуалізована у вигляді ланок або окремих колгоспників, чим більше їх праця матеріально заохочена, тим більше вона продуктивна, як в урожаї, так і в тваринництві”. І далі: “Знеосіблювання праці колгоспників у великих бригадах є основною перешкодою до дальшого росту продуктивності праці в колгоспах”».

Виходить, таким чином, що рілничка бригада ... перешкоджає піднесенню продуктивності праці...» (Воно не тільки так «виходить», але так є насправді – прим. авт.).

«Трохи згодом т. Андреев ще повніше виклав свої погляди про переваги, які нібито має ланкова організація праці у зернових колгоспах. “Ланки, – говорив він ... в 1940 р., – повністю себе виправдали на таких культурах, як буряки, бавовник, льон і просо. Вони виправдовують себе також і на пшениці та інших польових культурах, як показує досвід масової організації ланок по зернових культурах у колгоспах Новосибірської, Омської областей, Алтайського і Красноярського країв та багатьох інших областей”».

Зовсім недавно, наприкінці 1949 року, в своєму виступі у пресі тов. Андреев повторив своє твердження про переваги ланкової системи».

Так говорив і писав Андреев 10 років, але суть питання не в говоренні і писанні Андреева і йому подібних. Так, як говорив Андреев, поступали колгоспи в цілому СРСР, бо така була офіційна лінія партії. Як приклад того, наводимо з цієї ж статті цитату про Курську область:

«В 1947 р. у колгоспах Курської області налічувалось близько 42 тис. ланок, за якими було закріплено 96 % усіх посівів зернових культур (без кукурудзи). У 1948 р. за ланками було закріплено 89 % усіх посівів зернових культур.

Ланка відосібно, поза бригадою, проводить весь цикл сільськогосподарських робіт. Ланку зобов'язують самостійно здавати зерно на державний заготівельний пункт» і т. д.

Наведені цитати поза всяким сумнівом ясно стверджують: по-перше, факт перетворення великих колективних господарств у дрібні ланкові й одноосібні господарства; по-друге, у господарствах дрібних, ланкових набагато вища продуктивність праці і врожайність; по-третє, колгоспники тільки тоді працюють продуктивно, коли матеріально зацікавлені, а це можливе тільки при індивідуальній системі праці на ділянках, закріплених за окремими колгоспниками.

Основний аргумент проти ланкових і індивідуальних форм організації праці в колгоспах «Правда» видигає момент механізації і пише, що така лінія «... є антимеханізаторською, веде до згорання механізації сільськогосподарських робіт». «Досить тільки роздрібнити велике колективне господарство на дрібні виробничі осередки, якими є ланки і складна машина стає невідгодною, а значить і непотрібною» і т. д., і т. п.

Насправді справа з механізацією в колгоспах представляється якраз навпаки. Не тому колгоспи не застосовують на своїх полях машинну техніку, що вони поділилися на «дрібні виробничі осередки», але саме брак у колгоспах цієї техніки був однією з тих причин, що велике колективне господарство подробилося на дрібні ланкові і на ще дрібніші індивідуальні «господарства-ділянки». Бо яка логіка в існуванні великого колективного господарства, коли колгоспники мусять майже всі с/г роботи виконувати ручно, при допомозі тварин, в тому і власних корів. А бувають у колгоспах і такі взірці «високої техніки», що колгоспники, запряжені в шлеї, вручну тягнуть вози, боронують, а навіть орють!

Для обслуговування колгоспів машиною технікою, вправді, існують державні МТС, але їх машинні засоби цілковито замалі, щоб задовольнити технічні вимоги таких великих господарств, як колгоспи. До того, розмір оплати за роботи МТС такий високий, що навіть цієї можливої технічної допомоги колгоспи вповні не використовують.

Невистачаюче вивінування колгоспів технікою примушувало колгоспи працювати вручну, найпримітивнішими знаряддями, а до ручної праці най-

краще підходять індивідуальні форми її організації. Так-то цілком закономірно і логічно великі соціалістичні большевицькі господарства розпадалися на дрібні і на практиці доводили повну непотрібність бригад і самих колгоспів.

Видигнені «Правдою» аргументи машинізації колгоспів не були, однак, тією причиною, з якої піднято тривогу. Всім відомо, що колгоспи в обов'язковому порядку мусять користуватися усіма машиново-технічними послугами МТС без огляду на форми організації праці всередині колгоспів.

Далеко важливішою справою стало це, що в парі з індивідуалізацією форм праці у колгоспах, їх очевидними перевагами над формами колективними, йшло, як пише «Правда», «розхитування основних підпор великого колективного соціалістичного землеробства». Більш ясно про ці самі справи висловився кілька місяців пізніше центральний орган ВКП(б) «Большевик», № 11, за червень 1950 р. Ось декілька цитат:

«...Це хибний і шкідливий шлях, бо він протирічить всьому ходові розвитку колгоспів, підриває їх основи, перешкоджає рухові вперед» (ст. 45).

«Організація відокремлених ланок і ліквідація постійних виробничих бригад зводять нінащо переваги колгоспів, стають гальмом у виповненні колгоспами їх великої ролі» (ст. 46 і 47).

«... за дрібними ділянками, за грядками, закріпленими за окремими колгоспниками, зникає обличчя колгоспу. Слабне відповідальність колгоспників як членів колективу за все усупільнене господарство артілі, за його долю, за перспективи його розвитку. Велике господарство розпоршується на дрібні осередки, а окремі колгоспники, озброєні ручними знаряддями, протиставляються механізованому (?) суспільному виробництву.

Організація відокремлених ланок таїть в собі і другі шкідливі (для большевиків – прим. авт.) наслідки. Штовхаючи на дальше дріблення ділянок і закріплювання їх за сім'ями та за окремими колгоспниками, вона задержує переборювання старої дрібновласницької психології...» (ст. 52).

А це, як пишеться далі в цій же статті, незгідне з наукою Сталіна, який вчив: «Велике значення колгоспів у тому іменно заключається, що вони творять основну базу для переробки (переделки) селянина, для перероблення його психології в дусі соціалізму» (Сталин, соч., т. XII, ст. 165).

Справжніми причинами тривоги большевицьких вельмож, як це видно з вищенаведеного, стало те, що індивідуально-ланкова система праці в колгоспах:

- а) підірвала і розхитала основні підпори колгоспної системи с/г-ства;
- б) звела нінащо вартість колгоспу, так що обличчя колгоспу зникло, а сам колгосп перетворився, розпоршися на дрібні осередки, дрібні індивідуальні господарства окремих колгоспників;
- в) привела до непримиренної протилежності і боротьби між інтересами колгоспників і інтересами усупільненого господарства колгоспу;

г) відродила в повній силі «стару» дрібновласницьку психологію селянства, незважаючи на 33-річну «переділку» її в душі «соціалізму».

Дуже це прикра і гірка для большевиків правда, а ще більше небезпечна, бо таїть у собі загрозу не тільки для большевицької експлуаторської колгоспної системи, але також різні небезпечні наслідки для цілої їхньої системи тиранії і диктатури.

Такою страшною руйнуючою силою стала ідея індивідуалізму праці в колгоспах завдяки простим незаперечним фактам. Бо оскільки факти, основані на безпосередніх досвідах колгоспного виробництва, доказували, що індивідуальна система праці дає у сільському господарстві набагато кращі результати від колективної, то це завдавало розторощуючого удару по самій ідеї колективізму, по всій колективній системі господарювання.

Кожна тверезо мисляча людина не могла не бачити такого різючого протиріччя між колективізмом як системою господарювання та індивідуалізмом як формою організації праці. Офіційне розхвалювання індивідуальних форм праці та підкреслювання їх переваг над колективними не тільки посилювало існуючі протиколективістичні погляди колгоспників, але також такі погляди прищиплювало навіть частині партійців, зокрема тим, які мали безпосереднє відношення до сільського господарства.

Большевицькі проповідники ланковізму та індивідуалізму, захоплені збільшенням продуктивності праці, мало турбувалися всезростаючими протиріччями між колективізмом і індивідуалізмом; вони не добачали в тому небезпеки для «соціалістичного» господарства, основаного на колективізмі, бо вірили, що цю систему завжди буде можна вдержати при допомозі насильства і терору так, як це діялося впродовж всього большевицького панування. Та Сталін враз з іншими верховодами з політбюро були іншої думки; вони добачали в пропаганді індивідуальних форм організації праці серйозну небезпеку для колективної системи господарювання і оцінили її як «розхитування основних підпор колективного соціалістичного землеробства», як змову проти інтересів класу большевицьких вельмож – їх партії і їх соціалістичної держави, як змову проти їх права на необмежений грабіж та експлуатацію колгоспного селянства. З повищих причин пропагування переваг індивідуалізму над колективізмом визнано за погляди порочні, реакційні, антисталінські, антимеханізаторські і т. д., і т. п. А тим своїм партійним колегам, які цього всього в пору не добачили, «Правда» нагадує вчення Сталіна, в якому говориться: «Щоб не помилятися в політиці, треба дивитися вперед, а не назад». Кремлівські диктатори перші поглянули вперед і побачили страшну картину: провал експлуаторського колективізму, визволення праці трудящих, перемогу індивідуальної людини та ще багато інших невтішних картин і оцінили їх як загрозу для свого ситого життя, основаного на колективному визискові і грабежу. З черги закликають кремлівські тирані «подивитися вперед» всіх інших своїх спільників в колективному грабежу, щоб і вони,

поглянувши вперед, зрозуміли ту грізну небезпеку, що її таїть в собі пропагування переваг індивідуалізму над колективізмом.

Після засудження «порочних» індивідуалістично-ланкових поглядів у питанні організації праці в колгоспах логічно слід було б сподіватися, що політбюрівські диктатори запропонують колгоспникам перейти до колективних форм праці, без огляду на те, що при їх застосуванні продуктивність праці зменшиться. Нічого подібного не сталося. Вони і далі пропонують застосовувати цей «порочний» індивідуалізм, але не всюди, а тільки там, де ще виробництво «недостатньо механізоване». Ось цитата:

«Досвід показав, що на вирощуванні цукрових буряків, овочевих і деяких інших просапних культур на даному етапі є доцільним створення ланок всередині бригади, оскільки виробництво цих культур ще недостатньо механізоване».

Отже, «на даному етапі», який тягнеться вже понад три десятки років, хоч і треба терпіти ланкову систему організації праці, але, – як пишеться далі у статті, – «треба мати на увазі при цьому, що всебічне зміцнення виробничої бригади було і лишається головним завданням у питаннях організації праці в колгоспах».

В чому ж тоді заключається порочність критикованих ланково-індивідуалістичних форм праці, коли і далі їх доцільно застосовувати, хоч і в трохи менших масштабах? Виходить, ця система справді таки добра і дає найкращі результати. Так, система сама по собі добра, навіть дуже добра для большевицьких вельмож, бо дозволяє у найпростіший спосіб збільшити розмір продукції, а тим самим і прибутки большевицького класу вельмож; але дуже недобра, прямо страшна, пропаганда переваг цієї системи праці, пропаганда переваг індивідуалізму над колективізмом, бо така пропаганда вдаряє в основи цілої рабської системи большевицького колективного господарювання.

Та даремне сподіватися від кремлівських вельмож, щоб вони заговорили про те відверто. Скриваючи справжні причини своїх серйозних турбот, вони заговорили про зовсім інші справи, головним чином про механізацію, а саме: що недооцінювання механізації привело окремих партійців до вихвалання переваг індивідуалізму у праці, що недостатня механізація є причиною застосування ідивідуально-ланкових форм праці і т. д., і т. п. Лише мимоходом, у кінці статті, відмітили, що «боротьба за правильну організацію праці в колгоспах є не тільки виробничо-технічним, але і найважливішим господарсько-політичним завданням». Саме ті політичні завдання, а не що інше, були тими вирішальними моментами в оцінці порочності індивідуальних форм організації праці в колгоспах.

Які ж заходи рішили застосувати кремлівські вельможі проти тих небезпечних тенденцій в питанні організації праці в колгоспах? Найперше, повели роз'яснювальну кампанію і «вияснили», перекутивши факти, що індивідуальні форми праці гірші від колективних, бо при таких формах неможливо

користуватися машиною технікою. З черги «вияснили», що «джерело сили і високих темпів розвитку соціалістичного господарства в тому, що воно ... базується на громадській власності і колективній праці...». І врешті, що індивідуальні форми праці доцільно застосовувати тільки «на даному етапі», поки колгоспне виробництво «ще недостатньо механізоване, але у ніякому разі тому, що вони кращі від колективних» і т. д. Суть усіх цих «роз'яснень» така: вихвалювання переваг індивідуальних форм організації праці над колективними антинаукове і всяка подібна пропаганда – це перекручування партійної лінії в питанні організації праці в колгоспах.

У практичних заходах порекомендовано: по-перше, «всебічне зміцнення виробничої бригади; по-друге, ліквідацію ланкових форм організації праці» насамперед у зерновому господарстві, тому що зернове господарство є високо-механізованим»; по-третє, на виробництві інших культур, хоч і задержати ланкову систему, але якнайменше її усамостійнювати. Тобто у всіх колгоспах поробити такі заходи, щоб ніщо не нагадувало колгоспникам про можливість господарювання без бригад і колгоспів. Найосновнішим однак заходом проти індивідуалізму стало укрупнення колгоспів і будова агроміст, але про це говориться в окремому розділі.

Вся т. зв. критика кремлівськими більшовицькими вельможами «перекручень в організації праці в колгоспах» ще раз у найочевидніший спосіб підтверджує той незаперечний факт, що запровадження колгоспної системи в СРСР та її теперішнє існування зумовлене не такими чи іншими економічними перевагами цієї системи, але причинами суто політичними. Бо тільки при колгоспній системі мають більшовицькі вельможі найкращі можливості нічим не обмеженого грабежу й експлуатації селянства та тверді основи під свою диктаторську владу над народом.

РОБОЧИЙ ДЕНЬ У КОЛГОСПАХ

Багато пишуть і говорять наймані платні агенти більшовицьких вельмож про восьмигодинний день праці, про відпочинок працюючих і про всякі інші «добродійства» соціального забезпечення трудящих в СРСР. Пригляньмося, як усе це виглядає в колгоспах, хто і як цими «здобутками соціалізму» насолоджується.

Приклади на довжину робочого дня взяті з книжки: «Орг. вопросы...». Ці приклади дають більшовицькі організатори колгоспів, як одні з кращих, які, немає в тому найменшого сумніву, підібрані спеціально в пропагандивних цілях. Тому-то представлений в них порядок і довжина робочого дня набагато кращі від того, як дійсно є в пересічному колгоспі. Та вистачить і тих більшовицьких прикладів, щоб зрозуміти всю звирячість більшовицького визиску праці. Ось декілька прикладів.

Приклад 1. Порядок дня в колгоспі ім. Тимірязева, Городецького р-ну Горківської обл., виглядає так:

«... на час весняних польових робіт і збору врожаю вихід на роботу встановити з 4-ох год. ранку; перерва на снідання з 8–9 год.; перерва на обід з 13–15 год.; кінець робочого дня в 22 год. На ручних роботах, які не зв'язані з роботами на конях, – обідня перерва скорочується на 1 годину і робота продовжується до 21 год. Конюхи починають підготовку коней не менше як за півтори години до початку польових робіт. Коні годувати обов'язково в борозні під час сніданку бригади» (ст. 94–95).

Як бачимо, робочий день тягнеться від 4-ої год. ранку до 10-ої ночі, тобто триває 18 годин, а час самої праці, без відпочинків, вносить 15 годин. Найконечнішого відпочинку протягом цілого робочого дня є всього 2 години, і тільки коли при праці є коні, то, з турботи про тварин, відпочинок збільшується ще на одну годину.

Приклад 2. «В колгоспі ім. Червоної Армії, Орловського р-ну, Тамбовської обл., був встановлений такий порядок дня: в 5 год. ранку подавався перший попереджувачий дзвінок, через 30 хвилин – другий дзвінок. В цей час всі колгоспники повинні бути вже при праці. Робота закінчується в 9 год. вечора. Облік виходу на роботу провадився на табелі. Щоденно ранком,

в 5 год., бригадир відмічав по списку колгоспників, які з'являлися до другого дзвінка. Колгоспники, які прийшли після другого дзвінка, рахувалися спізненими, і про них доносилося колгоспному правлінню. Вечером бригадир у списку відмічав час відходу з роботи» (ст. 95).

Як бачимо, довжина робочого дня в цьому колгоспі вносить 16 годин. На звуки дзвінка всі колгоспники зобов'язані спішити на працю; їх прихід на роботу і відхід з роботи відмічає бригадир у таблиці. За спізнення – донос до начальства і кара за порушення дисципліни праці. Цілоденна робота колгоспників під наглядом колгоспних наглядачів. Напевне, в кращих умовах працюють сьогодні негри на плянтаціях у капіталістичних хазяїв.

Приклад 3. В колгоспах Білоруської ССР, на конюшнях примірний розпорядок робочого дня рекомендує: роботи в зимову пору починати з 5 год. ранку, а кінчати у 9 год. вечора з тим, що ще одна година праці є опівночі, від 12 до 1 год. Всього впродовж доби є 17 год. праці. В літню пору рекомендується починати працю з 3 год. ранку, а кінчати в 10 год. вечора (ст. 191).

Робочий день, згідно з большевицькими рекомендаціями, повинен тривати 19 годин, з трьома годинами відпочинку – в часі від 9 до 12 год. вполудні. Час самої праці повинен вносити 16 годин. Практично робітники конюшень і ферм так навантажені працею, що там, де працюють, там і ночують.

У наведених прикладах, як і в інших, вмішених у вищезгаданому підручнику з колгоспного будівництва, що їх не наводиться з браку місця, – всюди, як приклад, ставиться таку організацію праці, де робочий день триває від 16 до 19 годин, причому самої праці, без відпочинку, повинно бути від 15 до 17 годин. Називати таку довжину праці робочим днем зовсім невірно, бо це справжня доба праці. Впродовж цієї доби праці колгоспників, у першому прикладі, залишається на нічний відпочинок всього 6 годин. Приймім до уваги, що впродовж цієї доби бодай одну годину треба витратити на хід додому і з дому на поле, і принайменше дві год. на приготування найпримітивнішої їжі для себе, та ще зо дві години потрібно витратити на найконецніші роботи у власному підсобному господарстві – тоді на нічний відпочинок залишається всього-на-всього 1 година. Коли ж колгоспник, перевтомлений цілоденною працею, схотів би заснути більше як одну годину, тоді мусить лягати і вставати голодний та їсти раз на день «баланду» із спільної колгоспної кухні, якою частують на полі колгоспників.

При розгляданні питання довжини робочого дня у колгоспах доцільно буде навести порівняння з довжиною робочого дня для найманих с/г робітників за часів поміщицько-царського панування у Росії, яке большевики вважають за найбільш експлуаторське. Цитую слова Леніна:

«Робочий день триває загалом від 12 до 15 год. Перерви в роботі під час найсильнішої спеки бувають лише як вийнятки» (Ленін, «Розвиток капіталізму в Росії», Київ, 1948 р., ст. 160).

Ленін, зовсім природно, справедливо обурювався таким становищем

с/г робітників, але наскільки в гіршому становищі сьогодні знаходяться колгоспники під пануванням большевицьких вельмож. Притому треба мати на увазі, що с/г робітникам у поміщиків ніхто не визначав денних норм виробітку; що вони могли кожночасно покинути працю, коли умовини праці їм не подобалися, а що найважливіше – поміщики мусили платити робітникам за працю грошми чи продуктами, а не, так як у колгоспах, умовними трудовими днями.

Почавши з весни аж до пізньої осені, а зокрема під час жнив, колгоспники працюють насправді круглу добу, і добре, коли зможуть впродовж цієї доби праці бодай з 3–4 години виспатися. Праця «від зорі до зорі» – це звичайна довжина робочого дня у колгоспах. Під час посівної, збирання врожаю, молочення – колгоспники, як правило, працюють безперервно впродовж цілої доби. Найгарячіше працюють колгоспники під час жнив і молотьби. Большевицькі експлуататори проявляють дуже великий поспіх під час збору і молотьби та вживають «найрішучіших мір», щоб змусити колгоспників працювати не тільки вдень, але і вночі при штучному (звичайно електричному) освітленні.

Большевицькі організатори визиску, для того, щоб повністю використати робочі сили колгоспників, влаштовують на час напружених польових робіт кухні на полях для спільного харчування, курені для ночівлі людей, польові стайні для худоби і т. п., так щоб колгоспники там, де працюють, харчувалися і ночували. Під час основних с/г робіт не існують для колгоспників ніякі дні відпочинку; немає для них неділі ані свята, – кожний день робочий, кожного дня обов'язковий вихід на роботу. Навіть у найбільші релігійні свята, як-от Великдень (Воскресіння Христове), силою примушують колгоспників працювати на колгоспних полях.

Праця жінок, у яких малі діти, використовується в той спосіб, що у колгоспі організовується т. зв. дитячі ясла і майданчики. Матері щоденно ранком відводять чи відносять туди своїх малих дітей, а самі йдуть на колгоспні лани і працюють там нарівні з мужчинами. Треба притому зазначити, що за всі «урядження», які нібито мають полегшувати колгоспникам працю, а також за «харчі», що ними годують колгоспників у полі або дітей у яслах, – платять колгоспники. Бо всі того роду витрати колгоспна адміністрація переводить шляхом зменшення вартості трудових днів.

Крім постійної праці на колгоспних ланах, колгоспник мусить ще знайти час на працю у своєму підсобному господарстві. Хоч це особисте підсобне «господарство» невелике, але, щоб його належно доглянути, – приходиться попрацювати у ньому чимало. Тому навіть тоді, коли за колгоспником числиться, що він «відпочиває», тобто не працює в колгоспі, він насправді під час того відпочинку мусить дуже важко працювати у своєму особистому господарстві. Основні труднощі колгоспників у веденні присадибних господарств полягають у тому, що всі роботи в них мусять виконувати ручно, найпримітивнішими знаряддями, бо потрібні знаряддя праці у них забрано і усуспільнено в колгоспах.

Довжина робочого дня в колгоспах, за большевицькими пропагандивними «примірними розпорядками» виносить 16–19 годин. Насправді колгоспники працюють круглу добу з невеликими і кінцевими для людського організму відпочинками. Одиною границею довжини робочого дня у колгоспах – це фізичні спроможності працюючих колгоспників. Такого довгого робочого дня, як в СРСР у колгоспах, немає ніде в світі. Всюди там, де, за большевицькими твердженнями, панує найбільший визиск – при капіталістичних і фашистських режимах – робочий день для с/г робітників виносить 8–10 годин з обов'язковими недільними і святковими відпочинками. Навіть на рабовласницьких плантаціях у найбільш відсталих країнах Африки довжина робочого дня рідко де переходить за 15 годин.

Большевицькі лицеміри дуже добре вміють бачити і розуміти всю шкідливість довгого робочого дня у капіталістичних країнах, але в себе вдома вони ніяк не хочуть бачити цих же самих наслідків довгого робочого дня, – їм не дозволяє цього зробити їхня засліплена зиском експлуаторська хижацька порода. Большевицький академік-економіст Островітянов у своїй книжці «Політична економія» доволі переконливо пише про те, яку руїну і спустошення несе для працюючого класу і всього суспільства довгий робочий день, але, річ ясна, тільки у капіталістичному світі. Аргументи його такі:

«Довгий робочий день вимогує всі сили працюючого, не дає йому вільного часу на те, щоб він міг розвиватися, підвищувати свій культурний рівень, брати участь у суспільному житті і класовій боротьбі. Надмірне здовження робочого дня приводить до фізичного виродження робітничого класу, до передчасної старости і смерти, до розвитку спеціальних професійних захворювань. Крім того, це спиноє розвиток техніки капіталістичного суспільства: капіталіст стає менше заінтересований у технічних вдосконаленнях, бо і без цього витягує з працюючого високу додаткову вартість. Саме тому довгий робочий день, майже неподільно, панував на зорі капіталізму, коли продуктивність праці була ще на дуже низькому рівні; і зараз панує тільки в найбільш відсталих країнах. І всюди невідлучним супутником довгого робочого дня являються найбільш варварські способи експлуатації: низька заробітна платня, погані життєві умовини, нужденна одежа, мізерна їжа, а в результаті – незвичайно низький політичний і культурний рівень робітничого класу, передчасне виснаження і смерть» (ст. 159–160).

І так пише про наслідки довгого дня праці сучасний большевицький економіст – академік Островітянов.

З черги послухаймо ще, як висловлювався приблизно сто років тому про довжину робочого дня К. Маркс, якого большевики вважають ідейним основоположником їхньої господарської соціалістичної системи:

«... у своєму безграничному сліпому стремлінні, у своїх вовчій жадобі додаткової праці капітал відкидає не тільки моральні, але і чисто фізичні максимальні границі робочого дня...».

«... не нормальне збереження робочої сили визначає границі робочого дня, а, навпаки, якнайбільша щоденна затрата робочої сили, як до болю насильницька і виснажуюча вона не була б, ставить границі для відпочинку робітника. Капітал не питає про довжину життя робочої сили. Його інтересує одиною те максимум робочої сили, що її можна пустити в рух протягом робочого дня. Він досягає ту ціль шляхом скорочення життя робочої сили, подібно, як захланний господар-селянин добивається підвищення прибутку землі шляхом хижацького використання урожайности ґрунту» (Маркс, «Капітал», т. I, изд. 1937 г., ст. 251–252).

Все це цілком вірно, скажуть большевицькі експлуатори, бо ж цілком виразно написано, що такі наслідки довгого робочого дня відносяться до капіталістичної системи господарювання, але при нашій радянській соціалістичній системі цього всього немає, хоч у колгоспах справді є найдовший робочий день. А це тому, що у колгоспах селяни не працюють на жодного експлуатора, а «працюють на себе, на свою державу» і «самі встановлюють» порядок дня і довжину дня праці. Тракувати подібні большевицькі аргументи серйозно – немає ніякого смислу. Бо тоді послідовно треба було б також твердити, що колгоспники самі хочуть нужденно жити, голодувати, хворіти і передчасно помирати.

Незаперечним фактом є, що довжина робочого дня в большевицьких колгоспах є не лише найбільша в світі, але також найбільша в самому СРСР. Колгоспне селянство – це найбільш визискуваний і гноблений клас. Крім колгоспників, ніхто в СРСР ані так довго, ані так багато не працює і, рівночасно, ніхто не живе від них гірше і нужденніше. Бо хоч як важке життя робітничого класу, то, проте, його праця в цілому, в тому і довжина робочого дня, нормовані законами. По відношенні ж до праці колгоспників панує повна сваволя.

Наслідки довгого робочого дня для трудящих завжди однакові при кожній системі господарювання, незалежно від того, як зветься вона: капіталістична чи соціалістична, і незалежно від того, чи експлуатором є капіталіст-поміщик, чи большевицький вельможа або його держава. Большевицькі вельможі, очевидно, не такі дурні, щоб не розуміти всього того. А коли поступають інакше, то роблять це свідомо, бо так вимагають інтереси їхнього експлуаторського класу.

Повертаючи до вищезитованих слів большевицького академіка і Маркса, треба ствердити, що все сказане ними про шкідливість довгого робочого дня при капіталістичній системі в такій же самій мірі стосується і до большевицької системи. Большевицький академік Островітянов і разом з ним усі большевицькі вельможі дуже добре розуміють і цілком свідомі того, що довгий робочий день:

- а) вимогує всі сили працюючих;
- б) приводить до фізичного виродження трудящих, до їх передчасної старости і смерти;

- в) спиноє розвій техніки;
- г) це найбільш варварський спосіб експлуатації;
- д) це низька заробітна плата, погані життєві умовини: нужденна одежа, мізерна їжа;
- е) це незвичайно низький політичний і культурний рівень трудящих і т. д., і т. п.

Коли ж довгий робочий день допроваджує до таких жакливых наслідків, то кожна тверезо мисляча людина, а зокрема державні і господарські керівники, повинні змагати до того, щоб довжину робочого дня зменшити до необхідного мінімуму. Так, наприклад, поступлено у країнах Західної Європи, в Америці, де робочий день для с/г робітників не перевищує 8 годин, а в багатьох галузях промисловости робітники там працюють всього 40 годин на тиждень та мають протягом тижня 2 дні відпочинку. Тільки у найбільш відсталих країнах, як це твердить Островітянов, панує зараз довгий робочий день.

Зовсім зрозуміло постає питання: чому ж такий довгий робочий день у большевицьких колгоспах? За твердженнями того ж самого Островітянова відповідь була б така:

- а) СССР – дуже відстала країна, а найбільш відсталим є її сільське господарство;
- б) большевицькі експлуататори мало заінтересовані в технічних удосконаленнях с/г праці, бо і без того витягають з колгоспників високу додаткову вартість.

Крім тих, чисто економічних, причин довгого робочого дня в колгоспах, у большевиків є ще й суто політичні причини щодо цього. Причини ці такі.

По-перше, при довгому робочому дні колгоспне селянство не має часу підвищувати свій культурний рівень, а тим самим його культурні вимоги до життя незвичайно низькі, і селяни можуть задовольнятися будь-чим. При низькому культурному рівні люди дуже мало вимогливі: можуть жити у поганих, вонючих хатинах чи навіть землянках, вбиратися в подерте лахміття, жититися найгіршими харчами; їхніми розвагами найчастіше стає п'ятка і груба тваринна розпушта. При низькому культурному розвитку люди уподібнюються до звичайних тварин. З такими людьми большевицький експлуататор легко може робити що завгодно.

По-друге, при довгому робочому дні колгоспне селянство не має часу думати про своє важке становище. Його політична свідомість невисока, воно слабо розбирається в тому, де справжні причини його біди, не бачить ніяких можливостей змінити своє становище на краще, а в парі з тим, стає політично пасивним і зневіреним в те, що йому втовкмачують большевицькі агітатори. Низький рівень політичної свідомости послідовно доводить людей і до заникну національної свідомости, так що часто бувають такі випадки, що такі люди не знають, якої вони національності, не знають, як писав колись

Т. Шевченко, – «хто ми, чії сини, ким, за що закуті?».

При низькому політичному рівні, при слабій національній і соціальної свідомості важко таким людям вести організовану боротьбу проти своїх гнобителів. Саме цей момент дуже важливий для большевиків, бо тоді вони безпечно можуть панувати і насолоджуватися усіма «здобутками соціалізму».

Врешті, по-третє, – большевицьким експлуататорам потрібний довгий робочий день у колгоспах для того, щоб колгоспне селянство не мало ні хвилини вільного часу думати взагалі про що-небудь інше, як про те, що подає їм щоденно і щогодини «на роздумування» облудна большевицька пропаганда. В той спосіб намагаються большевицькі вельможі перетворити колгоспне селянство в бездушну і недумаючу машину-робота, що не тільки зі страху, але й по совісті слухняно працюватиме та без спротиву виконуватиме всі зарядження партійних і радянських паразитів.

Такі, як це з'ясовано вище, справжні причини довгого робочого дня у колгоспах. Та чи вдалося большевикам здійснити в той спосіб свої цілі? Є всі підстави твердити, що ні. Колгоспне селянство, а зокрема українське і інших поневолених народів, наперекір всім большевицьким замірам, незвичайно сильно піднесло свій політичний рівень, свою національно-державну свідомість. Незаперечним доказом цього – масова участь колгоспного селянства у революційно-визвольних підпільних організаціях, які ведуть безпощадну боротьбу за повне національне і соціальне визволення своїх народів з-під рабського большевицького панування.

Важко собі уявити, щоб селяни добровільно погоджувалися на такі жахливі умови праці, які існують у колгоспах. Тому большевики не покладаються на добровільність праці, і то не лише в колгоспах, але взагалі всюди, де тільки треба працювати. Трудящі в ССРСР мусять обов'язково працювати. На основі конституції ССРСР, стаття 12, «праця в ССРСР є обов'язком і справою чести кожного здатного до праці громадянина» за принципом: «хто не працює, той не їсть». Большевики мало турбуються тим, щоб зацікавити трудящих працювати в силу тільки самої економічної konieczности. Вони кожнoчасно, коли їм тільки цього потрібно, заставляють трудящих працювати звичайною голою силою поліційного примусу.

Обов'язок і примус праці практично відносяться тільки до працюючих і по зовсім протилежному, як це записано у конституції, принципу, а саме: «хто працює, той не їсть». Трудящі в ССРСР, які працюють найважче і найбільше, звичайно мусять їсти найгірше, а часто буває так, що взагалі не їдять і вмирають голодною смертю, так як це було, наприклад, в роках 1921, 1933 і 1946. Зате большевицькі вельможі, які дуже мало «працюють», а то й взагалі не працюють – живуть так, як навіть і не мріє багато буржуа і дворян у капіталістичних країнах. Причому «праця» цих вельмож, коли вони працюють, дуже особлива. Суть її полягає в тому, щоб заставляти працювати трудящих. Примушуючи трудящих працювати на своїх гнобителів, большевицькі вельможі намагаються осолодити цей важкий тягар підневільної праці трудящих дешевою сахаринною пропагандою, вмовляючи в них, що «праця в ССРСР – це справа чести, справа слави, справа доблесті і героїства». Та як большевики не намагалися б приховати і замаскувати справжню суть їхньої експлуатації праці трудящих, їм це не вдається. Свідомі маси трудящих не хочуть працювати по власній волі на експлуататорський клас большевицьких вельмож за саму тільки «славу, честь і героїство». Тому-то для трудящих ССРСР праця є обов'язком, важким тягарем.

Розглянемо, як цей обов'язок праці діє у колгоспах. Щоб примусити селян працювати у колгоспах, большевики, як вже згадувалося, відібрали у селян землю, всі сільськогосподарські знаряддя праці і майже все їхнє майно

та перетворили все це у т. зв. соціалістичну колгоспну власність. Селяни, в яких насильно, по-варварськи відібрано всі засоби і знаряддя виробництва, щоб не згинуть з голоду, мусять поступити на працю в колгоспи на найневигідніших для них умовах. Цей саме момент становить весь зміст економічного примусу праці в колгоспах.

Та самого економічного примусу було мало, щоб заставити селян працювати у колгоспах. Багато селян втікали б зі сіл у міста, поступали б на працю на промисловій виробництва чи будь-куди інде, де умовини праці, в порівнянні з колгоспними, все-таки кращі. Тому большевики відповідними адміністративно-поліційними заходами не випускають селян із сіл. Таким найпростішим заходом є паспортизація міського і приміського населення та робітництва. Колгоспникам паспортів не видається і, тим самим, не можуть вони свobodно покинути село і поселитися в місті чи поступити на працю в промисловість, бо всюди там обов'язково треба мати паспорт. Цілим рядом того роду адміністративно-поліційних заходів селяни фактично закріплені за колгоспом напостійне, і без дозволу большевицької влади не можуть його покинути.

В самому ж колгоспі селяни примушені працювати на основі т. зв. дисципліни праці. Дисципліна праці – це законом, або на основі закону встановлений внутрішній розпорядок, який перечислює всі обов'язки праці трудящих і їх відповідальність за невиконання цих обов'язків. Большевицька дисципліна праці – це, практично, позаекономічний, опертий на силі закону і фізичного примусу, обов'язок праці трудящих. Такі форми примусу праці існували тільки при рабовласницькій системі господарства. Цю систему большевицький економіст Островітянов характеризує так:

«Раб не володіє засобами виробництва і не має права розпоряджатися своєю робочою силою. Він самий, як і вся його праця, приналежний рабовласникові, який заставляє його працювати шляхом позаекономічного примусу» (Полит. економия, ст. 29).

В питанні застосування примусової праці большевицька колгоспна система ні в чому не відрізняється від рабовласницької системи. Так же само як колись рабовласник примушував своїх рабів працювати, так сьогодні це саме роблять большевицькі рабовласники і їх різні наставники по відношенні до селян-колгоспників.

Большевики завжди присвячували дуже багато уваги питанню дисципліни праці в колгоспах, бо інакше не могли б існувати колгоспи. Про це вони й самі пишуть, що «без встановлення твердої дисципліни праці неможливе зміцнення колгоспів» (Постанова ЦИК ССРСР від 30.І.1933 р.). Завжди, коли тільки йде мова про «зміцнення колгоспів», большевики ставлять вимогу «дальшого зміцнення дисципліни праці», так що під сучасну пору всі гайки дисципліни праці у колгоспах загвинчені до відказу.

Дисципліна праці у колгоспах існує від самих початків їх існування

і тільки в оперті на неї можливе існування колгоспної системи. Про дисципліну праці виразно говориться також у примірному статуті с/г артілі у пункті 17. Згідно з цим пунктом статуту колгоспники зобов'язані чесно в колгоспі працювати, коритися вимогам статуту, слухати правління, голови, бригадирів і інших начальників та безоглядно виконувати всі їхні накази і доручення, додержуватися правил внутрішнього розпорядку та суворо придержуватися усіх правил дисципліни праці. За невиконання наложених зобов'язань колгоспника жде відповідна кара, як наприклад:

«за безгосподарне і недбале ставлення до суспільного майна, за невихід без поважних причин на роботу, за недоброякісну роботу і за інші порушення трудової дисципліни й статуту правління накладає на винних стягнення, згідно з правилами внутрішнього розпорядку, наприклад: переробити недоброякісну роботу без нарахування трудоднів, попередження, догана..., штраф у розмірі до 5 трудоднів, переміщення на іншу роботу, тимчасове усунення від роботи» (Прим. статут, п. 17).

В окремих випадках колгоспника викидають з колгоспу, відбирають від нього присадибну ділянку і не виплачують йому за вироблені в колгоспі трудодні.

В колгоспах, подібно як і всюди на виробництві, керівництво працює побудовано на засаді єдиноначальства. Накази колгоспного начальства – голови, бригадира, ланкового, як також і інших, – зобов'язуючі для кожного колгоспника, а найменший навіть спротив уважається порушенням дисципліни праці. В руках колгоспного начальства, як це видно з пункту статуту 17 прим., є вистачаюче довгий і тугий бич для того, щоб справно підганяти колгоспників до праці.

Колгоспне начальство, звичайно, не лише строго виконує, але і значно перевиконує всі свої управління в справі «зміцнення дисципліни праці», і вже навіть за незначні порушення цієї рабської большевицької «дисципліни праці» карає колгоспників з усією суворістю, на яку тільки може спромогтися хамська вдача большевицького холоуя-вислужника. Для підтвердження вищесказаного може послужити ствердження, подане у постанові СНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 19 квітня 1938 р.

«... в багатьох областях, краях і республіках мають місце факти необоснованого виключення колгоспників з колгоспів».

«Провіркою встановлено, що подавляюча більшість виключень з колгоспів є цілковито необосновані і проводяться без будь-яких серйозних причин, по найбільш маловажних мотивах».

«Правління колгоспів ... поголовно виключають колгоспників з колгоспів за просте порушення правил внутрішнього розпорядку в колгоспі. Коли за статутом с/г артілі виключення з артілі може бути проведене тільки за рішенням загальних зборів і то при обов'язковій участі не менше 2/3 членів артілі, то на практиці це статутове правило цілковито порушується і є

нерідкі випадки, коли виключення проводиться колгоспним правлінням, а навіть одним головою колгоспу.

Керівні партійні і радянські районні працівники... самі часто нашттовхують голів і правління колгоспів на шлях незаконних виключень колгоспників з колгоспів під флангом очищення колгоспів від соціально чужих і класово ворожих елементів».

«Такі керівники не розуміють, що виключити колгоспника з колгоспу означає відняти в нього джерело існування... і засудити його на голодне животіння».

Вищезацитовані слова постанови – це незаперечний документ цілковитої сваволі большевицького колгоспного начальства по відношенні до працюючих колгоспників. Під видом «скріплювання дисципліни» прерізні большевицькі вельможі села і району не тільки «по закону» змушують колгоспників до праці, але й поза законом різно над ними знущаються і глумляться. А коли колгоспник схоче себе перед тією зграєю большевицьких п'явок тільки боронити, його за це викидають геть з колгоспу, відбирають присадибну ділянку і спихають на самісіньке дно нужди і голоду. Згадана постанова, хоч і викриває ці «незаконні» практики низових большевицьких вельмож, проте ніяк не міняє положення колгоспників, а тільки вимагає, щоб на будуче все це відбувалося «з суворим додержанням встановленого статутом порядку виключення». Врешті, нічого дивного в тому нема, бо і ці, що такі «постанови» вгорі складають, і ті, що внизу безпосередньо сидять на шиї колгоспника, становлять один спільний експлуаторський клас.

Не для полегшення долі колгоспників, а навпаки, для ще більшого її погіршення ці ж самі вельможі з СНК СРСР і ЦК ВКП(б) видали 17 квітня 1942 р. нову постанову про підвищення для колгоспників обов'язкового мінімуму трудоднів, що їх кожний колгоспник мусить впродовж року виробити. Згадана постанова збільшила існуюче досі обов'язкове «мінімум», в залежності від економічних районів, від 50 до 65 %. Згідно з цією постановою обов'язкове «мінімум» трудоднів виносить:

у бавовняних районах – 150 трудоднів,

у чорноземних районах – 120 т/д,

у нечорноземних р-нах – 100 т/д.

В Україні обов'язкове «мінімум» трудоднів повинно виносити 120, але для окремих районів є воно значно більше і доходить до близько 150 т/д. Це тому, що РНК УРСР має право збільшувати встановлений «мінімум» трудоднів і з цього права, очевидно, користує.

Постанова не тільки визначає колгоспникам «мінімум» т/д на рік, але ще й визначає такий «мінімум» на окремі періоди року, а саме: до 15 червня кожний колгоспник обов'язково повинен виробити не менше 30 т/д, з 15 червня по 15 серпня – не менше 30 т/д, з 15 серпня по 15 жовтня – не менше 40 т/д, решта т/д може бути вироблена після 15 жовтня.

Щоб виробити 120–150 т/д, потрібно пересічному колгоспникові працювати в колгоспі безперервно майже круглий рік. Коли ж візьмемо до уваги, що кожний колгосп зобов'язаний «вкластися» у визначений йому згори плян затрат т/д, то колгоспникам буде щораз важче виробляти «мінімум».

Що означає для колгоспника не виробити обов'язковий мінімум, про те також виразно пишеться у згадуваній вище постанові:

«5. ... колгоспники, які не виробили без поважних причин обов'язкового мінімуму трудоднів за періодами с/г робіт, віддаються до суду і за вироком народного суду караються виправно-трудовими роботами в колгоспах в строк до 6 місяців з вирахуванням з оплати трудоднів до 25 % на користь колгоспу».

«Колгоспники, які не виробили протягом року обов'язкового мінімуму трудоднів, повинні вважатися вибулими з колгоспу і втрачають права колгоспника та позбавляються присадибної ділянки».

«6. ... всі справи (вироблення мінімуму) розглядати не більш, як за 10-денний строк і вироки в цих справах виконувати негайно».

«7. Голови правлінь колгоспів і бригадири за ухилення від віддання до суду працездатних колгоспників, які не виробляють мінімуму т/днів, притягаються до судової відповідальності» (Постанова СНК ССРСР).

Порядок, що його большевицькі вельможі встановили і закріпили вищезгаданою постановою, як і десятками інших того роду постанов, нічим не різниться від того порядку, який всевладно панував у часах рабовласництва чи феодалного кріпацтва. І колись, і тепер один і цей самий позаекономічний примус праці, опертий на насильстві; бо тільки насильством можна було колись держати рабів чи кріпаків у неволі; тільки насильством можна держати сьогодні селян у колгоспній неволі. Без примусу праці в формі «обов'язкового мінімуму», без суду, без «виправно-трудових робіт», без виключення з колгоспу, без заключення в тюрму і заслання «у віддалені області ССРСР», без поліції, тюрм, концтаборів і т. д., і т. п. – колгоспна невилічлива система ніколи не змогла б існувати.

В погоні за щораз вищими прибутками большевицький вельможа не тільки накинув ярмо на шії «працездатних» колгоспників, але також і на дитячі шії підлітків, встановлюючи і для них обов'язковий мінімум трудоднів.

«4. Встановити обов'язковий мінімум трудоднів на рік для підлітків – членів сімей колгоспників віком від 12–16 років у розмірі не менше 50 т/днів на рік,.. видати підліткам трудові книжки і облічувати окремо вироблені підлітками трудодні» (Постанова СНК ССРСР).

В той час, коли діти большевицьких вельмож живуть безжурно і сито, навчаються в школах, загартовують свої молоді сили у спорті, відпочинкових таборах і т. п. – діти колгоспників вже від ранніх років у голоді і злиднях приречені на примусову працю в колгоспах, виробляють обов'язковий мінімум.

Примус праці і дисципліна праці стосуються, очевидно, тільки рядових, трудящих колгоспників, але немає цього всього по відношенні до колгоспних вельмож, які позаймали вигідні і добре платні та дохідні посади. Як це воно виглядає у колгоспах насправді, для ілюстрації хай послужать дві цитати: одна з офіційної урядової постанови, а друга з газети «Радянська Україна». Ось вони:

«Неправильне використання праці внаслідок нічим не обгрунтованого, надмірного розширення штатів адміністративного й управлінського персоналу привело в багатьох колгоспах до нестачі працездатних колгоспників для роботи на полі і на фермах, у той час, як на обслуговуючих посадах виявилось багато людей, які нічого не роблять і одержують оплату вищу, ніж на виробничих роботах.

На непотрібних і видуманих посадах у колгоспах нерідко ховаються рвачі і дармоїди, які ухиляються від виробничої роботи, проїдають нагромадження колгоспників і живуть за рахунок праці тих колгоспників, які працюють у полі або доглядають за худобою» (Постанова РМ ССРСР і ЦК ВКП(б) від 19 вересня 1946 р.).

Такий порядок у колгоспах є масовим явищем. Він існує, як пишеться скромно у згаданій постанові, «в багатьох колгоспах». До цього офіційного ствердження можна тільки додати, що до такого стану в колгоспах довели самі большевики і коли у вищезгаданій постанові вони є проти цього, то тільки тому, що тих большевицьких «дармоїдів» наплодилося вже багато більше «понад плян», і постали серйозні небезпеки, що в дальшому не буде кому працювати на большевицьких вельмож. І тому постанова, хоч і виступає проти частини цих «надпланових» дармоїдів, проте на практиці ще сильніше тільки закріплює становище тих дармоїдів, які передбачені «пляном».

З черги прочитаємо, що пише на цю тему «Радянська Україна» у фейлетоні «Вельможні дами»:

« – У нас в колгоспі ім. Чапаєва, в селі Прохорівці, Гельмязівського району на Полтавщині, серед більшості хороших роботящих наших жінок є і такі, яким більше до лиця назва “вельможна дама”. Вони по кілька років не беруть ніякої участі в колгоспному виробництві. Голова правління колгоспу ніяк “не наслідуються” запросити їх на роботу..

– А що ж вони такі за їдні, оті ваші “вельможні дами”? – запитали ми.

– А це: Роздобудько Тамара, Коновал Женя, Дощечка Луша, Мельник Ганна, Доценко Параска ... Майже з десятків їх у нас, отих “вельможних дам”!

– А чого ж ваш голова, Іван Дмитрович Роздобудько, не насмілиться запросити їх на роботу?

– А тому, що Роздобудько Тамара – дружина голови правління колгоспу – Роздобудька Івана Дмитровича! Хіба насмілишся?

– Н-да! Справді-таки, не завжди насмілишся! А Женя Коновал?

– Коновал Женя – дружина бригадира. І Дощечка Луша – бригадирова

дружина, а Мельник Ганна – мірошникова дружина, Доценко Параска – дружина члена правління...

– Н-да! Народ сурйозний...

– А що ви гадаєте? Битимуть, як рознервуються! Наш голова перед ними такий уже тихий, такий уже сумирний, мов телятко! Зате з іншими він – буря! Штраф, штраф, штраф! І сам! Без ніякої згоди правління! Та воно й зрозуміло: дома проти жінки не втне, так він на стороні надолужує.

Та не тільки в колгоспі ім. Чапаєва завелися дами-білоручки. Чули ми, що й у селі Забір'ї, Васильківського р-ну на Київщині, байдикують дружини голови сільради – Лоза і голови колгоспу “Хлібороб” – Олена Слобоженко. Дамочки, хоч би не зурочити, при здоров'ї, а трудоднів не мають, бо на роботу не ходять.

А може їм нема коли? Бо доки того колгоспного возія молока діждешся, доки молоко з колгоспного бідона у своє відро переллеш, доки то молоко вип'єш, гикнеш, утрешся, та ще раз гикнеш, та ще раз утрешся, – сонце вже й низенько. Коли ж його на ту роботу йти? Воно, щоправда, пшеничка осипається, можна було б і допомогти, так ми ж “вельможні дами”, ми “присідательші” («Радянська Україна», від 10 серпня 1949 р.).

Так-то в загальному виглядає большевицька «дисципліна праці» в колгоспах. Дисципліна праці, що її стосували колись рабовласницькі вельможі, а потім февдально-кріпосні вельможі, а під сучасну пору продовжують стосувати большевицькі вельможі – по своїй суті одна і та ж. Тільки у відповідності до здобутків цивілізації експлуататори-вельможі міняли форми «дисциплінарного знаряддя». Сокиру рабовласника февдал замінив палкою, а палку останнього замінив большевицький вельможа «народним судом». У першому випадку за порушення «дисципліни праці» рабові стинали голову сокирою, у другому – за те ж саме забивали кріпака на смерть палкою; при большевицькій «дисципліні праці» прирікається колгоспника на повільну голодну смерть. Прогрес, нічого й казати!

ОХОРОНА ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В КОЛГОСПАХ

Советські закони, включно з основним законом – конституцією, присвячують дуже багато уваги питанню охорони праці і соціальному забезпеченню. Та на практиці вся суть цієї «охорони праці» і «соціального забезпечення» в основному зводиться до того, щоб лише постійно збільшувати норму визиску трудящих та підвищувати продуктивність їхньої праці. Коли ж іде про охорону праці в тому відношенні, щоб умови праці трудящих не були невиносимо важким тягарем, що передчасно заганяє їх у сиру землю, – цим большевицьке законодавство зовсім не турбується.

Про охорону праці і соціальне забезпечення можна говорити тільки у відношенні до службовців і робітників. Тільки для них встановлені законом: довжина робочого дня, відпочинок, порядок оплати праці і т. п., а на місцях праці також встановлені відповідні заходи щодо технічної безпеки, які охороняють перед нещасливими випадками, щодо санітарно-гігієнічних умов і т. п. До службовців і робітників стосується і законодавство щодо соціального забезпечення на випадок тимчасової і постійної втрати працездатності, старости і т. п. Усі советські заходи щодо охорони праці і соціального забезпечення, практично, для рядових робітників чи службовців мають тільки дуже незначне значення; вони зовсім не охороняють їхньої праці перед визиском, ані не забезпечують їх соціально так, щоб могли вони по-людському жити. З законодавства про охорону праці і соцзабезпечення по-справжньому користуються тільки т. зв. трудящі, тобто ті, що належать до класу большевицьких вельмож. Для них є і скорочений день праці до чотирьох годин, і високі ставки зарплати, і платні відпустки, курорти, санаторії і т. п.; для них існують і спеціальні пенсії – персональні, за вислугу літ тощо. Вони одині в Радянському Союзі, які можуть розкішно жити зі своєї зарплати за «працю», як також і зі своєї пенсії.

В СССР у відношенні до колгоспників практично немає ніякої законно-державної охорони праці, ані соціального забезпечення. Такий стан пояснюють большевики тим, що колгоспи – це соціалістично-колгоспна власність, якою розпоряджаються самі колгоспники по своїй волі. По своїй волі можуть вони у своїх колгоспах також встановлювати всі потрібні заходи для охорони

праці і соціального забезпечення колгоспників. Колгоспники, безперечно, можуть усе це зробити, тобто держава їм цього формально не забороняє. Але чи мають вони для того будь-які практичні можливості, це питання друге і цим, зовсім природно, большевики не турбуються. Треба пригадати, що в момент, коли большевики тільки захопили в свої руки владу і коли їм ще дуже залежало на тому, щоб з'єднати для себе селянство, вони говорили зовсім не так. У «Декреті про землю» від 26 жовтня 1917 р. большевики сповіщали: «Хлібороби, які внаслідок старости й інвалідности назавжди втратили можливість особисто обробляти землю... дістають від держави пенсійне забезпечення». Виплату пенсійного забезпечення непрацездатним хліборобам з державних засобів вважали тоді большевики за справу справедливую і наскрізь можливу, хоч не існувало тоді ще ніде колгоспів і всі селяни господарювали індивідуально. Тепер же, коли індивідуальні господарства хліборобів большевики зліквідували, а їх самих перетворили у не найману, а в примусову робочу силу своїх колгоспів – пенсійне забезпечення непрацездатних колгоспників перестало бути обов'язком не тільки держави, але також і колгоспу.

Большевицькі партійні і радянсько-державні органи аж надто опікуються колгоспами, коли йдеться про такі питання, як вирощення сільсько-господарської продукції і її розподіл, чи вірніше – про забрання цієї продукції з колгоспів на державні заготівельні пункти. Для того вони дуже часто встановлюють: обов'язкові виробничі пляни, обов'язкові пляни заготівель і т. д., і т. п., все це, розуміється, зі силою закону. Тоді вони зовсім не числяться з волею колгоспників і з тим, що колгоспи – це соціалістично-колгоспна власність, і господарять у них по своїй волі. Коли однак справа мається із встановленням в колгоспах навіть найпримітивніших заходів щодо охорони праці чи соцзабезпечення колгоспників, так це вже справа самих тільки колгоспників.

Коли б колгоспи – допустім на хвилину цю думку – справді були власністю самих колгоспників, то тоді, можливо, таке відношення держави до питання охорони праці і соцзабезпечення було б, до деякої міри, оправданим, бо тоді колгоспники мали б більше можливостей самим за себе подбати. Та так воно не є і, доки існує СРСР, бути не може. Колгосп – це ніяка колективна власність колгоспників; це власність соціалістична, якою розпоряджаються не колгоспники, а большевицькі вельможі. Колгоспники ж – це тільки примусові раби, тяглова робоча сила в колгоспах – і стільки, але у ніякому випадку власники. Саме тому колгоспна праця не охороняється ніякими советськими законами, а колгоспники позбавлені будь-якого соціального забезпечення з боку большевицько-советської держави.

На тлі існуючого в СРСР законодавства питання охорони праці і соцзабезпечення коротко представляється так:

Довжина робочого дня

На основі конституції довжина робочого дня для робітників і службовців виносить 8–4 години на день.

Для колгоспників довжина робочого дня не встановлена ніякими законами і, як правило, виносить від 15 до 19 годин на день, чи, як це звичайно говорять, триває «від зорі до зорі». «На полях треба працювати від зорі до зорі», – так, між іншим, пишеться в передовій «Известий» від дня 13 липня 1943 р.

Відпочинок

Для робітників і службовців встановлено законами щотижневий одинденний відпочинок, тобто по шістьох днях праці мають вони один день відпочинку.

Для колгоспників можливість щотижневого відпочинку існує тільки зимовою порою, а в інші пори року вони змушені працювати безперервно без будь-якого тижневого відпочинку.

Відпустки

Робітники і службовці мають законом встановлене право на щорічні платні відпустки. Довжина таких відпусток триває від 2 до 4 тижнів. Крім чергових відпусток, для деяких категорій працівників встановлені ще й додаткові відпустки, які можуть тривати від 6 до 36 днів.

Окремі категорії советсько-большевицьких «працівників», як бачимо, можуть «працювати денно по 4 години, відпочивати щонеділі, отримувати щороку чергову платну відпустку на 1 місяць і ще одну додаткову відпустку на 36 днів.

Для колгоспників протягом року не існують ніякі платні відпустки.

Оплата праці

Робітники і службовці одержують за свою працю згори встановлену зарплату, без огляду на те, чи підприємство, в якому вони працюють, є рентабельне (приносить прибутки), чи ні. Зарплата виплачується їм у встановленому порядку – що два тижні чи щомісячно.

Оплата праці колгоспників всеціло залежить від кінцевого, річного прибутку колгоспу. У випадку, коли в колгоспі, по виконанню всіх зобов'язань перед державою по поставках і податках та інших зобов'язаннях, з його ціло-річних прибутків нічого не залишилося, то тоді вся праця колгоспників залишається цілковито неоплаченою.

Охорона праці жінки

Полишаючи на боці розгляд питання охорони праці жінок в цілому, звернемо увагу лише на такий особливий факт. Жінкам – робітницям і службовцям в час вагітності відпустки виносять 35 днів до родів і 42 дні після родів, всього 77 днів, а у випадку ненормальних родів відпустка після родів виносить 56 днів, тобто всього 91 день. (Указ президії В. Р. ССРСР від 8 липня 1944 р.).

В той же час жінки-колгоспниці звільняються з роботи всього тільки на один місяць до родів і на один місяць після родів, тобто всього на 60 днів. Таке відношення большевицько-радянської влади до вагітних жінок-колгоспниць свідчить про різючу нерівноправність і скрайню несправедливість у трактуванні колгоспниць.

Охорона праці підлітків

Советське трудове законодавство підлітками вважає молодь у віці 14–18 років. На працю у виробництві допускається прийом підлітків вже у віці 14 років. Охороною праці підлітків турбуються большевики дуже мало, бо йдеться тут не про дітей большевицьких вельмож, але про дітей робітників, яких до так ранньої праці примушує голод і злидні. Хоч як незначна охорона праці підлітків у промисловості, то, проте, вона існує (скорочений день праці, довші відпустки і т. п.).

По відношенні до дітей колгоспників немає ніякої законної охорони праці. Для всіх колгоспних дітей, почавши вже від 12 років аж до 16 років, є встановлений примус праці у формі обов'язкового мінімуму трудоднів в кількості 50 т/днів на рік. Почавши з 16-ого року, ці ж таки ще підлітки мусять виробляти, як і всі члени колгоспу, повну кількість обов'язкового мінімуму трудоднів.

Техніка безпеки і санітарія

Згідно ст. 139 кодексу законів про працю, всі підприємства й установи повинні приймати всі необхідні міри, щоб усунути чи зменшити шкідливі для здоров'я працюючих умовини праці, забезпечити працюючих перед нещасливими випадками, держати місця праці в належному санітарно-гігієнічному стані і т. п. По відношенні до колгоспників все це не стосується. Колгоспники часто змушені працювати у скрайньо незадовільних і шкідливих для здоров'я санітарних умовах, виконувати різні небезпечні для життя і здоров'я роботи при машинах без найпримітивніших заходів щодо техбезпеки.

Оскільки по відношенні до праці колгоспників не існує в ССРСР ніякої державно-правної охорони, – большевицькі і радянські органи та послухне

їм колгоспне начальство мають необмежену свободу встановлювати в колгоспах такий режим праці, який тільки їм подобається. Не диво тому, що праця колгоспників нічим не легша від праці старинних рабів чи середньовічних кріпаків. Большевицькі закони свідомо не видають ніяких законів щодо охорони праці колгоспників, бо в такий спосіб мають вони всі можливості законного і безмежного визиску трудящих колгоспників.

Про соціяльне забезпечення

Під соцзабезпеченням в загальному треба розуміти законоправне матеріяльне забезпечення громадян в старості, на випадок хвороби, при втраті працездатности, по безробіттю і в інших подібних випадках, а також культурно-побутове обслуговування громадян. В СРСР згідно з конституцією, «громадяни мають право на матеріяльне забезпечення в старості, а також – в разі хвороби і втрати працездатности». Це право трудящих докладніше розроблене в ряді інших законів і постанов.

На соцзабезпечення видають в ССРСР серйозні суми в десятки мільярдів крб. Наприклад, на 1947 р. в бюджеті ССРСР встановлено видати на соцзабезпечення і соцстрахування 29,9 млрд. крб., що становить 8 % видатків бюджету. З цього виходило б, що соцзабезпечення громадян ССРСР повинно бути одним із кращих у світі. Та коли приглянемося до соцзабезпечення трудящих громадян – рядових робітників, службовців і інтелігенції, то побачимо, що їх соцзабезпечення – одне з найгірших в світі. Про соцзабезпечення колгоспного селянства не приходиться навіть говорити, воно практично не існує. Причина такого стану зовсім проста: усі ці велетенські суми йдуть на соцзабезпечення пануючого в ССРСР експлуататорського класу большевицьких вельмож. Що саме так воно є, вказує на це, між іншим, існуюча в ССРСР складна і різнорідна система соцзабезпечення:

- а) робітники і службовці забезпечуються по системі державного соцстрахування;
- б) для військових, поліції, осіб особливо заслужених, науковців і інших – існує окрема система державного соцзабезпечення;
- в) члени промкооперації і кооперації інвалідів забезпечуються не за рахунок держави, а шляхом системи кас взаємного страхування;
- г) врешті, зовсім окрему групу творять колгоспники, які можуть «забезпечуватися», якщо взагалі це можна назвати забезпеченням, через колгоспні каси суспільної взаємопомочі.

У перших двох випадках соцзабезпечення проводиться в обов'язковому порядку і з державних засобів. У кооперації, хоч соцзабезпечення відбувається на кошти самої кооперації, проте допомоги членам кооперації по соцзабезпеченні видаються в обов'язковому порядку. У колгоспах деякі допомоги потребуючим колгоспникам і їх родинам можуть видаватися тільки по

добровільному рішенні загальних зборів, але не існує ніякого законоправного зобов'язання видавати колгоспникам такі допомоги.

Засадничими формами соцзабезпечень в ССРСР є тривалі пенсійні забезпечення і допомоги.

Існують такі пенсії: 1) щодо старости, 2) щодо інвалідности, 3) щодо втрати годувальника, 4) за вислугу літ, 5) академічні, 6) персональні.

Допомоги в основному такі: 1) у випадку хвороби, 2) для матері і дитини.

Для різних категорій громадян є різний порядок виплати пенсій і допомоги та їх розміри. Найнижчі – для рядових робітників і службовців, а найвищі – для большевицьких вельмож.

Для робітників і службовців соцзабезпечення в загальному виглядає так:

1. Пенсії щодо старости виплачується мужчинам, які досягли 60 років, і жінкам, які досягли 55 років, при загальному стажі праці для мужчин 25 років, а для жінок 20 років. Розмір пенсії вносить 50–60 % місячної зарплати. Якщо місячний заробіток вносив більше, як 300 крб, то пенсія нараховується з максимуму в 300 крб, так що найвищий її розмір є 150–165 крб.

2. Пенсія щодо інвалідности вносить, в залежності від категорії інвалідности і її причин, від 33 % до 100 % (при цілковитій непрацездатності) і вираховується з місячної зарплати не вищою, як 300 крб.

3. Пенсія щодо втрати годувальника виплачується тим членам сім'ї умершого, які були на його виживленні, в тому дітям до досягнення 16 років, а коли вчаться – 18 років. Вона також рідко коли перевищує 150 крб.

4. Допомога щодо хвороби в основному заключається у безплатній медичній допомозі і в оплаті пропущених по причині хвороби днів праці. Розмір допомоги вносить від 50 до 100 % заробітку.

5. Допомога жінкам у зв'язку з вагітністю і родами вносить для всіх членів профсоюзу 100 % заробітку за весь час відпустки. Допомога для дитини видається одноразово в сумі 120 крб. на потрібне білля для дитини і 180 крб. на годування.

Так в загальному виглядає забезпечення рядових робітників і службовців. Пенсії їхні нужденні і радше вистачають на голодне животіння, ніж на життя.

Для працівників освіти, медицини, агрономів і інших рядових інтелігентів існують пенсії за вислугу літ. Призначаються вони по вислуженні на відповідній посаді 20–25 років. Розмір цієї пенсії вносить 50 % місячного заробітку, але не більше 150 руб. Такий низький розмір пенсії встановлено тому, щоб примусити пенсіонерів по вислуженні вищезгаданих років праці далі працювати.

Науковці, професори ВУЗ-ів і т. п. одержують т. зв. академічні пенсії, які незрівнянно вищі за ті, що їх одержує рядова інтелігенція.

Для верхньої прослойки класу большевицьких вельмож, для особливо заслужених осіб, для всякого роду «знатних людей» – існують т. зв. персональні пенсії.

Як виглядають персональні пенсії большевицьких вельмож, хай послужать такі приклади:

1. «З метою увічнення пам'яті видатного радянського вченого президента Академії наук ССРСР академіка С. І. Вавілова Рада Міністрів СРСР постановила:

призначити дружині академіка С. І. Вавілова – Вавіловій Ользі М. матеріальне забезпечення відповідно до Постанови РНК ССРСР від 28 грудня 1943 р. № 1435 і РМ ССРСР від 28 вересня 1949 р. № 4140 і видати сім'ї С. І. Вавілова одноразову допомогу в розмірі 75 тис. крб».

2. «... РМ ССРСР постановила:

видати дружині В. О. Дехтярова Вірі В. Дехтяровій одноразову допомогу в розмірі 50 тис. крб.

Призначити дружині В. О. Дехтярова Вірі В. Дехтяровій довічну персональну пенсію в розмірі 3 тис. крб. на місяць» («Радянська Україна» від 19.І.1948 р.).

3. «РМ ССРСР постановила:

видати одноразову допомогу дружині тов. Владімірського М. Ф. – Владімірській Лідії С. в розмірі 50 тис. крб.

Встановити персональні пенсії в сім'ї тов. Владімірського М. Ф.:

а) дружині Владімірській Л. С. в розмірі 2 тис. крб. на місяць довічно;
б) сестрі Поповій Є. Ф. в розмірі 750 крб. в місяць довічно».

4. «Рада Міністрів постановила: видати одноразову допомогу дружині Щаденка Ю. П. (генерал-полковника) Черніковій Вірі Іллівні в розмірі 50 тис. крб.

Призначити персональну пенсію сім'ї Щаденка Ю. П.:

Дружині Черніковій Вірі Іллівні – в розмірі 1.200 крб. на місяць довічно, синові Щаденку Генадію Юхимовичу – в розмірі 500 крб. на місяць до закінчення вищої освіти; Давидовій Тамарі Дмитрівні, яка знаходиться на утриманні Щаденка Ю. П. – в розмірі 500 крб. на місяць до закінчення вищої освіти» («Радянська Україна», 8 вересня, 1951 р.).

5. «РМ ССРСР постановила:

видати одноразову допомогу дружині Качалова В. І. – Литовцевій Ніні М. у розмірі 25 тис. крб. і встановити їй персональну пенсію в розмірі 750 крб на місяць довічно. Видати одноразову допомогу сестрі Качалова В. І. – Поповій С. І. у розмірі 10 тис. крб і встановити їй персональну пенсію в розмірі 500 крб на місяць довічно».

6. «РМ ССРСР постановила:

видати дружині О. С. Серафимовича – Феклі Р. Серафимович одноразову допомогу в розмірі 20 тис. крб.

Встановити дружині О. С. Серафимовича – Ф. Р. Серафимович персональну довічну пенсію в розмірі 800 крб».

7. «РМ ССРСР постановила:

видати дружині покійного академіка О. В. Щусева – Марії В. Щусевій одноразову допомогу в розмірі 15 тис. карбованців.

Встановити персональні пенсії:

а) дружині покійного академіка – М. В. Щусевій відповідно до постанови РН ССРСР від 28 грудня 1943 р. № 1435;

б) синові академіка – П. О. Щусову в розмірі 500 крб на місяць довічно;

в) дочці академіка – Л. О. Щусевій в розмірі 500 крб на місяць довічно».

З вищенаведених прикладів, взятих із урядової большевицької преси, ясно видно, як щедро видаються в ССРСР народні гроші на соцзабезпечення большевицьких вельмож. Та це ще далеко не все. Крім одноразових допомог і постійних пенсій, вони безплатно користають з найкращих і найдорожчих санаторій, курортів та цілого ряду різних інших державних заходів у т. зв. культурно-побутовому обслуговуванні «громадян». До того, у цих «громадян» є ще великі заощадження у банках, власні комфортабельні кам'яні доми та велике особисте майно.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОЛГОСПНИКІВ

Як вже згадувалось вище, колгоспники не підлягають державному соцзабезпеченню. Вони можуть в деяких випадках отримувати допомогу з колгоспу. Колгосп, згідно із статутом с/г артiлі, «створює, за рішенням загальних зборів, фонди допомоги інвалідам, старикам, тим, що тимчасово втратили працездатність, сім'ям червоноармійців, які потребують допомоги, на утримання дитячих ясел і сиріт – все це в розмірі не вище 2 % валової продукції» (пункт 11в).

Крім того, колгоспники можуть також організуватися у колгоспні каси взаємодопомоги, ціллю яких є допомагати колгоспникам у випадках, коли вони втратили можливість заробляти і потребують помочі. Фонди кас взаємодопомоги утворюються з відрахувань від особистих прибутків колгоспників і з відрахувань від колгоспного фонду допомоги. Організація кас взаємодопомоги є добровільна і колгоспники можуть їх створювати на основі рішення звичайної більшості на колгоспних загальних зборах.

Коли таких кас у колгоспах немає, то всі справи т. зв. колгоспного «соцзабезпечення» знаходяться в руках правління колгоспу. Вся т. зв. допомога потребуючим колгоспникам ґрунтується не на точно окреслених, правнозобов'язуючих законних підставах, але на добрій волі загалу колгоспників.

Що ж являє собою колгоспний «фонд допомоги»? Загальні збори можуть створити такий фонд, але не мусять. Розмір цього фонду може бути дуже малий, бо встановлена тільки горішня границя: «не вище 2 %», отже, може бути 1, пів і ще менше процента. Колгоспники, напевне, не є проти допомоги своїм односельчанам, але часто «решта», яка припадає їм на розподіл за трудодні, така незначна, що для багатьох навіть пів процента валової продукції на допомогу може виглядати забагато. Насправді навіть, коли б фонд допомоги виносив 2 % валової продукції колгоспу, то для задоволення соцзабезпечення колгоспників це було б незвичайно мало. Небагато більше може допомогти колгоспникам і каса взаємодопомоги. Фонди таких кас будуть завжди дуже мізерні, бо небагато можуть колгоспники відрахувати у фонд каси із своїх нужденних заробітків, – а потребуючих допомоги є завжди дуже багато.

Засоби, призначені на соцзабезпечення колгоспників, не є нічим і ніким визначені. Один раз вони можуть бути більші, другий – менші, а то й може їх зовсім не бути. В зв'язку з тим не може бути і ніякого стійкого та тривалого соцзабезпечення колгоспників у формі пенсій щодо старости, інвалідности, щодо втрати годувальника і т. п., чи як-небудь визначених сталих розмірів допомоги у випадках хвороби, тимчасової непрацездатности і т. п. Хворому колгоспникові трудоднів не начисляють і ніхто їм не оплачує опущених днів праці в час хвороби.

Одиноко жінкам у випадку звільнення з роботи в час вагітности начисляють трудодні у половинному розмірі за час двомісячного звільнення з роботи, в той час, коли всюди на праці поза колгоспом виплачують жінкам, як правило, повний заробіток і то за час 77 днів, чи навіть 91 день. Це ще раз підкреслює різючий наочний приклад нерівноправного трактування жінки-колгоспниці.

Оскільки немає в колгоспах точно визначеного фонду на соцзабезпечення колгоспників, то, зовсім зрозуміло, не може бути і фактично немає ніякого соціального забезпечення колгоспників. А навіть ці смішно малі допомоги, що їх часом одержують колгоспники з громадських фондів, не є для нікого зобов'язуючими. Колгоспники не мають ніякого права вимагати в обов'язковому порядку допомоги, бо ніхто ні в колгоспі, ні, тим більше, поза колгоспом, не є правно зобов'язаний видавати колгоспникам допомоги щодо соцзабезпечення. А ці допомоги, що їх часами одержують колгоспники, не є по суті ніякими соцзабезпеченнями в законоправному розумінні, а найзвичайнішою жебраниною. Існуюче законодавство щодо соцзабезпечення не відноситься до колгоспників.

Большевицькі вельможі зацікавлені у силі і здоров'ї колгоспників остільки, оскільки вони їм потрібні як конечна робоча сила. Але коли колгоспник втратив на колгоспних роботах свої сили і здоров'я, – він їм тоді більше не потрібний; вони ним більше не цікавляться і не дбають про його забезпечення.

Раніше, до колективізації, коли селяни мали власне господарство, вони не мусили турбуватися про своє забезпечення на випадок хвороби чи старости, чи про забезпечення своїх дітей на випадок смерти чи якогось нещастя. Тоді вони мали багато можливостей забезпечитися без допомоги держави. Зовсім інакше у колгоспі. Колгоспник, який став непрацездатним і далі працювати не може – не має ніяких засобів до життя; він приречений на голодну смерть. Колгоспне правління може такому колгоспникові дати часом з ласки якусь допомогу, але зовсім не зобов'язане забезпечити йому бодай мінімум конечних на прожиття засобів. Не диво тому, що на колгоспних роботах можна сьогодні бачити стареньких сивоволосих дідусів і бабусь, що, незважаючи на свій похилий вік, виробляють трудовні, – а також інвалідів та важко хворих, які, щоб жити, мусять працювати, незважаючи на стан свого здоров'я.

Так виглядає у колгоспах конституційне право громадян ССРСР «на матеріальне забезпечення в старості, а також в разі хвороби і втрати працездатности».

ОПЛАТА ПРАЦІ ТРУДЯЩИХ КОЛГОСПНИКІВ

Способи і форми оплати праці колгоспників, що їх застосовують у колгоспах большевики, дуже особливі і скрайньо експлуаторські; подібних їм немає ніде в світі. Основна особливість заключається в тому, що на працю колгоспників немає визначеної згори будь-якої ціни в натурі чи грошах. Колгоспникам за їхню працю начисляють тільки трудовні, тобто дають своєрідні квитки, на основі яких вони мають право до частини колгоспних прибутків, призначеної до розподілу за трудовні. Вартість такого квитка, званого трудовним, може бути дуже різною. В загальному вона незвичайно низька, а в окремих випадках дорівнює нулю.

ТРУДОДЕНЬ

Трудодень – це, як твердять большевики, вимірник кількості і якості виконаної колгоспником праці. Про справжнє значення трудовдя як вимірника праці буде сказано далі. Тут лише відмітимо, що трудовдень – це дуже недокладний вимірник праці, а зокрема, трудовдень ніяк не визначає ні довжини робочого дня чи часу праці, ні платні за працю.

Наприклад, за 15-годинний день праці можна, виконуючи денну норму праці, заробити від 0,5 до 2,5 трудовдня; можна заробити один трудовдень за пів робочого дня, але можна і за два робочі дні не заробити одного трудовдня.

Також ніколи наперед не знають колгоспники, скільки їм буде виплачено за один трудовдень продуктів і грошей. Про те вони зможуть довідатися щойно при кінці року, коли будуть в колгоспі ділити за трудовні частину колгоспного прибутку, що залишиться по виконанні всіх колгоспних зобов'язань по відношенні до держави і громадського колгоспного господарства.

Нараховування трудовнів також має свої особливості і тісно пов'язане з т. зв. нормами виробітку. На всі роботи в колгоспах є визначена відповідна денна норма виробітку, а за виконання норми встановлена певна кількість трудовнів чи частин трудовдня. За одну і ту ж саму працю не завжди нара-

ховується однакова кількість трудоднів і, напр., за працю, виконану понад норму, трудодні начисляються по підвищених розцінках.

Щоб в'ясувати большевицьку колгоспну систему оплати праці трудящих колгоспників (колгоспне начальство оплачується по іншій системі), потрібно в'ясувати такі питання: норми виробітку, розцінки робіт у трудоднях і відрядні форми оплати праці та додаткову оплату праці. Роз'яснення тільки самої системи оплати праці ще не дасть нам повної картини тієї безгранично жадливої експлуатації колгоспного селянства з боку большевицьких вельмож-грабіжників. Для цього потрібно в'ясувати ще питання розподілу колгоспних прибутків, реальну вартість трудодня і фактичний реальний заріток колгоспників. Про все це пишеться у чергових розділах.

НОРМИ ВИРОБІТКУ

На всі основні праці в колгоспах є згори встановлені відповідні денні норми виробітку, тобто визначено, скільки якої праці колгоспник зобов'язаний виконати впродовж дня.

Норми виробітку потрібні в колгоспах для того, щоб витискати з колгоспників стільки праці, скільки вони лише спроможні видати зі себе. Без норм важко було б большевикам визискувати працю трудящих так послідовно, так повно і з такою жорстокістю, як це діється у колгоспах.

Встановлюючи денні норми праці, большевики всяко підганяють колгоспників, щоб вони їх виконували і перевиконували. Як тільки якісь норми виконуються незначною більшістю колгоспників, тоді такі норми вважаються «заниженими», їх переглядається і встановлюються нові, підвищені норми. І так постійно підганяють большевики норми і підганяють працюючих на їх виконання і перевиконання. Бо, як сказав Сталін на першій всесоюзній нараді стахановців, «без норми неможливе плянове господарство. Технічні норми потрібні, щоб підтягати відстаючі маси до рівня передових».

Здійснюючи цю сталінську вказівку «підтягування до рівня передових», большевики шляхом норм довели експлуатацію праці трудящих до границь можливого. При нормуванні праці большевики врахували як увесь дотеперішній досвід всіх експлуататорів світу, так і свій власний. Норми виробітку в СРСР встановлюються з усією прецизністю і вирафінованістю, на яку тільки спосібний большевицький експлуататор. При встановлюванні норм до секунд порахований час, потрібний на виконання праці, і враховані всі рухи працюючого при виконанні праці.

Двома способами, як подають це самі большевики, користуються вони при визначуванні норм виробітку в колгоспах: а) хронометричним і б) хронографічним.

а) При хронометричним способом в секундах обчислюють час, потрібний

на виконання якоїсь праці (напр., в'язання снопа, подача снопа на віз і т. д.) і відповідно до тих обчислень встановлюють денну норму.

б) При хронографічним способом норми встановлюють в той спосіб, що впродовж цілого робочого дня слідкується за ходом роботи від самого її початку аж до закінчення. Вираховують в мінутах і секундах час, витрачений на працю, та докладно вимірюють усю кількість праці і встановлюють її якість. На основі пороблених обчислень і pomірів встановлюють денну норму. В той спосіб встановлюють також і збірні норми для цілих ланок.

Треба притому зазначити, що для визначення норм згаданими способами підбирається спеціальних працівників з найкращих большевицьких ударників і створюється їм умови праці, набагато кращі від тих, що існують в пересічному колгоспі.

Обидва способи визначування норм мають на цілі якнайточніше вирахувати всю кількість праці, яку тільки колгоспник спроможний виконати впродовж дня. При такому нормуванні праці витискується з колгоспників всі їхні сили, як з макухи олія, і робиться це спокійно, з олівцем і годинником в руці – так, як це може робити тільки вирафінований і бездушний большевицький експлуататор-паразит.

Варто на цьому місці пригадати, що про подібні технічні нормування праці писав Ленін у статті «Наукова система витискування поту».

«В чім заключається ця “наукова система”? В тім, щоб з робітника витискувати втричі більше праці впродовж того ж робочого дня. Заставляють працювати найсильнішого і найсправнішого робітника, відмічають при допомозі особливих годинників – в секундах і частинах секунди – кількість часу, витраченого на кожну операцію, на кожний рух; випрацьовують якнайекономічніші і якнайбільше видайні (продуктивні) прийоми праці; відтворюють працю найкращого робітника на кінематографічній ленті і т. д.

А в результаті – за ті ж 9–10 годин праці витискують з робітника втричі більше праці, безжалісно витягують всі його сили, висмоктують з потрібною швидкістю кожну краплю нервової і мускулярної енергії найманого раба» (Ленін, соч., т. XVI, ст. 340).

Це саме, проти чого колись Ленін і большевики виступали, вони створили для всіх трудящих у себе вдома, в СРСР. Причина того лежить в тому: всі експлуататори однакові і тому також однакові їх методи визиску і гноблення трудящих. Коли ж ідеться про большевицьких експлуататорів, то вони так удосконалили свої наукові і практичні методи визиску трудящих, що стоять під тим оглядом на чоловічому місці між усіма найгідкішими експлуататорами світу.

Згідно з примірним статутом с/г артілі, колгоспники повинні самі на загальних зборах ухвалювати для себе норми виробітку і розцінки робіт у трудоднях (п. 20). На практиці це право колгоспників зводиться до того, що вони тільки слухняно затверджують все, що їм «рекомендує» партія, уряд

та безпосередні начальники з райвідділу сільського господарства чи парткому. Справу норм виробітку і розцінок робіт у трудовнях вирішують не колгоспники, а роблять це большевицькі вельможі, видаючи для того відповідні постанови.

Найновішою такою постановою є постанова РС ССРСР від 19.IV.1948 р., в якій встановлено для колгоспників примірні норми виробітку і єдині розцінки робіт в трудовнях. Згадана постанова також «рекомендує»:

«Колгоспам, в яких досягнуто більш високого рівня продуктивності праці, підвищувати норми, схвалені цією постановою...

Проводити в колгоспах щороку перевірку виконання і перегляд діючих норм виробітку. В разі коли освоєні норми виробітку виявляються заниженими, такі норми підвищувати» (п. 16).

Основна турбота большевиків, як видно з постанови, це постійне збільшення норм, постійне їх підвищення. В той спосіб, витискаючи з колгоспників більше праці, збільшується кількість «додаткових вартостей», росте і міцніє добробут і щастя цілого класу большевицьких вельмож.

Згадана вище постанова згори встановляє на всі основні роботи в колгоспах нові денні норми виробітку, які значно збільшено в порівнянні з колишніми. Крім цього, ця ж постанова дозволяє:

«Радам міністрів республік, райвиконкомам і облвиконкомам в разі необхідности розробити додаткові примірні норми виробітку і розцінки в трудовнях на роботи, які не передбачені цією постановою» (п. 15).

Отже, на всі основні праці в колгоспах є згори передбачена відповідна денна норма виробітку. Хоч норми не є у всіх колгоспах однакові, але всюди є вони настільки високі, що звичайно за цілий день праці важко виконати пересічному колгоспникові встановлену денну норму.

Прикладом того, як дуже большевицьким експлуататорам до душі і до вподоби кожне підвищення денних норм виробітку, може послужити вся большевицька писанина на теми колгоспного виробництва. Такі випадки, коли в будь-якому колгоспі підвищено норми виробітку, большевицька преса зараз же підхоплює і ставить у приклад всім іншим колгоспам. Ось приклади:

а. «Колгосп ім. Леніна, Ровенківського району, Ворошиловградської обл. Норма виробітку однолемішним плугом на глибину 20 см була раніше встановлена в розмірі 0,70 га... Враховуючи рівень продуктивності праці, досягнутий передовиками-колгоспниками, загальні збори затвердили норму виробітку на наступний рік 0,80 га» (К. В. Енциклопедія, т. II, ст. 28).

б. «Після запровадження нових, рекомендованих урядом норм виробітку, в колгоспі досягнуто високий рівень продуктивності праці. У рільництві багато колгоспників виконують і перевиконують нові, підвищені норми виробітку.

Враховуючи досягнутий в колгоспі високий рівень продуктивності

праці, загальні збори колгоспників визнали за доцільне підвищити на окремих роботах вже освоєні норми виробітку. Так, денна норма на оранці м'якої ріллі підвищена у нас з 0,5 до 0,6 га зі збереженням попередньої розцінки, норма вивозу гною до 1 км збільшена з 14 до 18 возів, норму на складанні снопів у скирти довели з 25 до 35 возів і т. д.» («Колхозное производство», № 4, 1951, ст. 5).

Як це видно з наведених цитат, постійне підвищення норм виробітку «зі збереженням попередньої розцінки» робіт у трудовнях – це основний закон большевицької оплати праці в колгоспах.

РОЗЦІНКИ РОБІТ У ТРУДОДНЯХ

Рівночасно з визначенням норм виробітку встановлюється також і відповідні розцінки робіт у трудовнях. Щоб відповідно оцінити працю в трудовнях, усі с/г роботи розбито на групи, в залежності від того, наскільки поодинокі роботи важкі, складні, важливі, вимагають від працюючого відповідного досвіду і знання і т. п. По рекомендації згаданої вже постанови, усі польові роботи в колгоспі розбито на 9 груп, а в городництві і плодівництві на 7 груп. До початкових груп належать роботи легкі, нескладні, які не вимагають спеціальної кваліфікації; далі йдуть роботи середньоважкі, важкі і найважчі, а в самому кінці – роботи кваліфіковані (роботи плугаторів, косарів, машиністів і т. п.).

За виконання денної норми, яка належить до 1 групи, начисляється 0,50 трудовня, до 2-ої – 0,75 т/д, до 3-ої – 1 т/д і т. д. Чим вища група, тим на 0,25 т/д вища оцінка праці, а в групі 9-ій – за виконання денної норми начисляється 2,5 т/д.

Для прикладу подаємо декілька денних норм виробітку і їх оцінку в трудовнях, взятих з офіційного большевицького списку: «Примірні норми виробітку і єдині розцінки в трудовнях основних с/г і підсобних робіт у колгоспах», Київ, 1948 р.

Назва роботи	Норми виробітку	Розцінки в трудовнях	Групи
Роботи перевесла	1200–1400 шт	0,5	1
Ручне виламування качанів кукурудзи з очищенням	6–10 ц	0,5	1
Перебирання і сортування картоплі	1,5–2 тонн	0,75	2
Згрібання колосків кінними граблями	7–8 га	1,0	3
Збирання врожаю помідорів	6–8 ц	1,0	3

Назва роботи	Норми виробітку	Розцінки в трудоводнях	Групи
Боронування парів	6–7 га	1,25	4
Садити картоплі за плугом	0,30–0,35 га	1,25	4
Згрібання сіна вручну	1,0–1,5 га	1,25	4
Перевертання сіна вручну	1,75–2,5 га	1,25	4
Возити гній на віддалі 1 км	12–15 возів	1,25	4
Боронування ґрунту в 1 слід	6–8 га	1,5	5
Лущення стерні однолемішним плугом	0,6–0,8 га	1,5	5
Підгортання картоплі плугом	1,5–2,0 га	1,75	6
Косити сіно	0,4–0,6 га	1,75	6
Оранка 1-лемішним плугом на 20 см	0,7–0,9 га	2,0	7
Оранка 1-лемішним плугом коровами	0,3–0,5 га	2,0	7
Косити зернові косою	0,4–0,7 га	2,25	8
Оранка цілини лемішним пл. на 20 см	0,4–0,6 га	2,25	8
Косіння жаткою-самоскидкою	4,0–5,5 га	2,25	8
Скиртоправ біля великих скирт зерн.	40–50 возів	2,5	9
Оранка під буряки на глиб. 25 см	0,5–0,6 га	2,5	9

Фізично здорова сильна людина має можливість заробити далеко більше трудоводнів від людини слабосилої, а кваліфікований робітник – від чорноробочого. Все це у колгоспі так само, як і колись було за часів царату у поміщицьких маєтках. Про долю заробітку рішає сила м'язів і кваліфікації робітника. Різниця тільки в тому, що в колгоспі платять робітникам умовним квитком-трудоднем, а в поміщицькому господарстві робітник обов'язково одержував за свою працю згори визначену конкретну, реальну вартість у грошах або в натурі.

ПЛАН ЗАТРАТИ ТРУДОДНІВ

Врамцях встановлених норм і розцінок робіт у трудоводнях колгоспи все ще мали б деяку свободу у витраті трудоводнів, і в міру зросту виконаної праці зростали б витрати трудоводнів у колгоспі. Щоб такої свободи колгоспам не дати, большевики згори визначають для кожного колгоспу кількість трудоводнів на оплату всіх с/г робіт у колгоспі. Рівночасно з одержанням виробничого пляну колгоспи одержують і план затрати трудоводнів у колгоспі в цілому, а також в окремих галузях господарства, в бригадах, ланках, фермах, культурах і т. п.

Згідно з вищезгаданою постановою РМ СРСР такі пляни «рекомендується» складати самим колгоспам, але з таким суттєвим застереженням, що міністерство сільського господарства СРСР і його місцеві органи зобов'язані «колгоспам допомагати у складенні плянів затрат трудоводнів і здійснювати контроль за правильністю їх нарахування і виконання плянів затрат трудоводнів» (п. 10).

Практично це діється так: районні с/г органи точно визначають для кожного колгоспу кількість трудоводнів, що їх вільно витратити на оплату всіх с/г робіт у колгоспі, і стисло контролюють, чи дійсно витрата трудоводнів у колгоспі є згідна зі встановленим пляном.

Накидаючи колгоспам плян затрати трудоводнів, большевики мають на цілі встановити таку низьку розцінку робіт у трудоводнях, щоб колгоспники для вироблення обов'язкового мінімуму трудоводнів мусили напружено працювати впродовж цілого року. Бо чим нижча розцінка робіт у трудоводнях, тим більше і довше треба працювати, щоб виробити один трудоводень.

Вправді, при низькій розцінці робіт у трудоводнях збільшується вартість самого трудоводня, бо чим менше буде трудоводнів у колгоспі, на які треба ділити прибуток, тим більше припаде на кожний трудоводень цього прибутку.

Створюючи, шляхом низьких розцінок робіт у трудоводнях, високу реальну вартість трудоводня, большевицькі експлуататори в дуже хитрий і обманливий спосіб ставлять перед очі колгоспників наскрізь «очевидну» принаду високих заробітків і в той спосіб заохочують їх до якнайвищих зусиль у праці. Насправді ж реальні заробітки колгоспників від того не тільки що не збільшуються, а можуть ще й зменшуватися, бо при низькій розцінці робіт в трудоводнях виробіток трудоводнів колгоспниками буде дуже малий.

Хто при низьких розцінках робіт в трудоводнях, хоч і при високій вартості самого трудоводня, користує, а хто втрачає – розглянемо це на практиці.

Наприклад, у колгоспі «Комуна» вся решта зерна, що має бути поділена на трудоводні, виносить 220 тис. кг, а всіх трудоводнів у колгоспі є 110 тис. На 1 трудоводень припадає по 2 кг зерна (220 поділити на 110). Якщо ж розцінки робіт у трудоводнях занижені, напр., наполовину, то всіх вироблених трудоводнів буде тепер у колгоспі наполовину менше, тобто 55 тис. При такій самій кількості зерна, призначеного на розподіл, на 1 трудоводень припадає по 4 кг зерна (220 поділити на 55).

На перший погляд виглядало б, що для колгоспників немає значення, чи при нормальній оцінці робіт у трудоводнях вони одержать більше трудоводнів з меншою їх вартістю (по 2 кг зерна), чи менше трудоводнів, але з більшою їх вартістю (по 4 кг зерна). Однак так воно не є. На зниженій розцінці робіт у трудоводнях користує тільки колгоспна адміністрація та інший допоміжний персонал, які мають у колгоспі тверді ставки оплати праці в трудоводнях. Колгоспники при тому тільки втрачають.

Розглянемо це на прикладі. Коли б усіх трудоводнів, яких треба оплатити, було у колгоспників 100.000, а в адміністративного і іншого персоналу – 10.000,

то при кількості зерна 220.000 кг оплата на 1 трудовдень виносила б 2 кг, і розподіл зерна у колгоспі виглядав би так:

Усі колгоспники одержать (за 100.000 т/д)	– 200 тонн зерна
Уся адміністрація (за 10.000 т/д)	– 20 тонн зерна
Разом	– 220 тонн зерна.

З черги розглянемо другий випадок.

Приймім, що колгоспові накинено плян затрати трудовднів, і, замість дотеперішніх 110.000 трудовднів, на оплату всіх робіт визначено тільки 55.000 трудовднів, тобто наполовину менше. Розцінки всіх робіт в трудовднях тоді також наполовину знизяться. Але це стосуватиметься тільки трудящих колгоспників. Натомість усі, в кого тверді ставки оплати праці в трудовднях (адміністрація і допоміжний персонал) – задержать свою кількість трудовднів незмінною, і розподіл продукції в тому ж самому колгоспі виглядатиме тепер так:

в адміністрації та іншого персоналу	10.000 трудовднів
у колгоспників	45.000 –”–
Разом трудовднів до оплати	55.000 трудовднів

При тій же самій кількості продукції в 220.000 кг зерна вартість одного трудовдня виноситиме 4 кг зерна (220 поділити на 55). Розподіл зерна по трудовднях:

адміністрація і інший персонал одержать	40 тонн зерна
колгоспники	180 тонн зерна
Разом	220 тонн зерна

Як бачимо з наведеного умовного прикладу, прибутки адміністрації при зниженій розцінці робіт в трудовднях зросли на 20 тонн, а прибутки колгоспників зменшилися на тих же 20 тонн. Саме з тих причин колгоспна адміністрація дуже заінтересована в тому, щоб знижувати розцінки робіт в трудовднях, бо це збільшує їхні прибутки. Большевики також про це прекрасно знають, але поступають так тому, щоб прихилити до себе колгоспну адміністрацію, на яку вони в колгоспі всеціло спираються.

Накидаючи згори колгоспам плян затрати трудовднів, большевицькі вельможі мають на цілі:

а) витискати з трудящих колгоспників максимум праці, заохочуючи їх до того штучно збільшеною реальною вартістю трудовдня;

б) створити в колгоспах такі умови праці, щоб на вироблення обов'язкового мінімуму трудовднів колгоспники мусили працювати в колгоспі круглий рік;

в) заохотити колгоспну адміністрацію у її власному інтересі в тому, щоб вона встановляла можливо найвищі норми виробітку при найнижчих розцінках робіт у трудовднях;

г) через збільшення праці колгоспників добитися вищої продуктивності колгоспних господарств, щоб, таким чином, могли у більших розмірах побирати з колгоспів продукти і гроші для держави.

В сумі всі ті цілі – це збільшення норм експлуатації і грабежу трудящих колгоспників у користь класу большевицьких вельмож і їх держави та частинно в користь їх наглядців – колгоспного начальства, наставлених ними над спинами колгоспників.

КОЛГОСПНІ ПРАКТИКИ ПО ВІДНОШЕННІ ДО НОРМ І ТРУДОДНІВ

Теоретично на кожен роботу в колгоспі є визначена денна норма виробітку і відповідна їй оцінка в трудовднях. Виглядало б, отже, що по відношенні до праці колгоспників існує хоч і несправедливий, але певний твердий порядок і лад. Але так не є. В справі норм і трудовднів у колгоспах, як і в усіх інших справах, які стосуються колгоспників, панує неймовірна законна і протизаконна сваволя і нерозбериха. У висліді того трудовдень як вимірник праці в колгоспах спотворюється і перетворюється у «квиток», і то дуже непевний, для одержання певної частини колгоспних прибутків незалежно від виконаної праці.

Вкажемо на деякі сторінки колгоспних практик у справі норм і трудовднів:

а. Про роль пляну затрати трудовднів ми вже писали. Тут хочемо вказати ще на таке: коли колгосп у цей плян «не вклався» і за виконані роботи начислив колгоспникам більше трудовднів, тоді районне начальство має право списати всю понадплянову кількість трудовднів, навіть коли б трудовдні начислялися за всіма правилами про норми і розцінки. Списуючи в той спосіб понадплянові трудовдні, большевицьке районне начальство фактично скреслює частину праці колгоспників, визнає її неіснуючою, а вся праця колгоспників, потрачена на вироблення списаних трудовднів, остається неоплаченою. Або інакше це означає, що розцінки робіт в трудовднях знижено, а норми виробітку підвищено.

б. Згідно з постановою РМ СССР від 19 квітня 1948 р. бригадам, ланкам і колгоспникам, які не виконали визначеного для них пляну врожайності чи пляну продуктивності тваринництва, трудовдні списуються. За кожний про-

цент недовиконання пляну списується один процент трудоднів, а розмір списаних трудоднів може доходити до 25 % трудоднів, вироблених колгоспниками. Напр., бригада на групі однорідних культур виробила 5.000 трудоднів; зібраний врожай був нижчий на 25 % від запланованого або середнього по колгоспі; тоді з бригади спишуть 125 трудоднів, незважаючи на те, що всі колгоспники працювали чесно і трудодні нараховано їм згідно із встановленими в колгоспі нормами і розцінками робіт у трудоднях. Іншим знову колгоспникам за перевиконання плянів, а також окремим колгоспним начальникам нараховується додатково трудодні, хоч вони ніякої додаткової праці не виконали.

Наслідки списування трудоднів у цьому випадку такі самі, як це ми представили вище, тільки робить це не районне, а колгоспне начальство. Додаткове нарахування трудоднів, навпаки, ставить ту частину колгоспників, що їм додатково нараховано трудодні, у становище вигідніше, бо їхня праця тоді фактично оплачується трудоднями по розцінках вищих від встановлених у колгоспі.

Таке законне большевицьке поступування з трудоднями колгоспників на практиці веде до того, що одній частині колгоспників, яким трудодні списали, начислюють за проведені ними роботи трудодні по нижчих розцінках, а другій частині, якій нарахували додаткові трудодні, за ті ж самі роботи начислюють трудодні по вищих розцінках. Коли ж трудодні то скреслюються, то начислюються незалежно від виконаної праці, тоді вони фактично втрачають своє основне значення як вимірник кількості і якості праці в колгоспах.

Колгоспники ніколи не певні, чи всі вироблені ними трудодні будуть прийняті до оплати, чи часами не спишуть їм по такій чи іншій причині якоїсь частини трудоднів.

в. У кожному колгоспі денні норми і розцінки робіт у трудоднях згори встановлені тільки щодо основних робіт, а щодо цілого ряду дрібних робіт, то їх кожночасно встановлює правління, голова, а то й бригадири. Дрібні роботи, а їх у колгоспному господарстві багато, дуже низько оплачуються трудоднями, і часто на вироблення одного трудодня приходиться працювати по кілька днів. На цих роботах працюють головню жінки, перестарілі колгоспники і підручки. Наробляться вони впродовж року дуже багато, а при підрахунку – у них завжди трудоднів найменше. Працездатним жінкам рідко вдається виробити впродовж року «мінімум», бо їх праця оплачується по найнижчих розцінках, і, як правило, в найкращих випадках у них наполовину менше трудоднів від чоловіків. Експлуатація праці жінок і чорноробів у колгоспах найвища.

г. Вироблювання норм в колгоспах у ряді різних робіт майже всеціло залежить від знарядь праці, від живої тяглової сили, від природного характеру оброблюваної землі тощо. Напр., коли в колгоспника кращі коні, кращий плуг, борони і т. п., то на орних роботах він, очевидно, за день праці легше виробить норму і може ще норму перевиконати. В іншого колгоспника, в

якого все це, чи тільки дещо є гірше, він не встигне за день праці виробити навіть норми, хоч останній може напрацюватися набагато більше від першого, проте його заробіток трудоднів буде набагато нижчий.

Нормування праці у сільському господарстві – дуже складна справа, бо в кожному окремому випадку є інші конкретні умови праці. При кращих умовах праці якась норма може виконуватися легко, при гірших та сама норма може бути не до виконання. З цих самих причин у колгоспах майже неможливо порівнювати працю колгоспників на основі виконання ними норм. Таке порівнювання тільки тоді було б правильним, коли б колгоспники на однорідних роботах мали бодай приблизно однакові умови праці. Коли ж їх нема, то всяке порівнювання праці колгоспників з допомогою тільки норм – це найзвичайніша нісенітниця.

У висліді нормування робіт у колгоспах праця колгоспників оцінюється в трудоднях у більшості випадків скрайньо несправедливо. На однакових роботах за цілоденну чесну працю одним колгоспникам начислюють менше трудоднів, іншим – більше. Це з черги веде до широко розпаношеного в колгоспах протекціоналізму. Ці колгоспники, що мають, напр., у бригадира протекцію, одержать працю з найкращими умовами, наробляться менше і трудоднів зароблять більше від тих, що не мають такої протекції і мусять працювати при гірших умовах.

д. Нормування праці вимагає також докладности у вимірюванні кількості і якості виконаної праці. У колгоспах вимірювання праці здебільшого проводиться «на око», кроками, возами, купами і т. п. іншими мірничими приладами. При таких способах вимірювання праці, навіть при добрій волі, поробити помилки дуже легко, а при злій волі – це веде до найгрубших надужить, очевидного ошуканства і тому подібних других неподобств.

Жертвами того роду «мірничих» практик знову стають ті колгоспники, в яких немає протекції у колгоспного начальства, чи є вони з будь-яких інших причин йому не до вподоби (напр., наважилися критикувати роботу правління на загальних зборах чи т. п.).

В ошуканчих помірах слід шукати також і головних причин високих, рекордних врожаїв, удоїв і т. п. В той спосіб дуже часто штучно продукуються різні ударники і герої соціалістичної праці. Робиться це грубо, на очах всіх колгоспників, бо скрити цього просто неможливо. Однак ніхто не наслідуються протестувати проти таких практик, коли бачить, що такими «ділами» займається колгоспне начальство і місцева парторганізація, до того при тихій згоді районних властей. Потім про такі, шахрайством зроблені, «високі досягнення соціалістичної праці» трубить вся преса району, області, республіки, а також і Союзу.

Вигоди від таких шахрайств мають, з одного боку, колгоспне начальство і їх прихвостні, бо за це одержують додаткові трудодні, премії і додаткову оплату в натурі, а з другого боку, большевики, бо є чим похвалитися, є що

ставити в приклад до наслідування іншим колгоспникам і є оправдані причини далі підганяти норми та вимагати їх виконання. Чесні трудящі колгоспники мають тільки втрати від подібних практик, бо частину виробленої ними продукції приписують іншим; їм списують трудовні за недовиконання плянів, а на премії і додаткову оплату йде немала частина колгоспних прибутків, призначена на оплату їх трудовнів.

е. Врешті згадаємо ще про колгоспну бухгалтерію. Записи трудовнів, згідно зі статутом, повинні проводитися так: «Не рідше одного разу на тиждень бригадир підраховує всю роботу, яку зробив колгоспник, і відповідно до встановлених розцінок, записує в трудову книжку колгоспника кількість вироблених ним трудовнів».

Вимагати від бригадира, у якого в бригаді в середньому 50–60 працюючих, щоб він правильно підрахував всю роботу, яку зробив кожний колгоспник впродовж тижня, – це справа мало реальна. Подібно як з вимірюванням норм, так і з підрахунком трудовнів діються різні надуживання: одним запише трудовнів забагато, іншим замало, а у висліді спори, сварки і т. п. І знову – у кого в бригадира є протекція, у цього завжди буде більше трудовнів, ніж у того, що її не має. До того, записування трудовнів у колгоспах ведеться у цілком примітивний спосіб. Тому дуже часто створюється нерозбериха, а це ще більше сприяє можливим надужиттям.

Ми вказали тільки найчастіші «практики», зв'язані з питанням норм і трудовнів у колгоспах. Але подібних та інших «практик» у колгоспах багато більше. Та вистачить і того, щоб мати ясну картину справжньої вартості норм виробітку та розцінок робіт у трудовнях в колгоспах.

Большевицькі нормування праці та «техніка» нарахування трудовнів тільки теоретично впорядковують питання праці у колгоспах, а на практиці створюють усі умови для необмеженого визиску і грабежу праці трудящих колгоспників та сприяють найгіршим гатункам протекціоналізму, фамільярності, ошуканства і т. п. У висліді – невеличка група протегованих колгоспників, в тому свояки і родичі колгоспних начальників та ті, що всяко вислугуються большевицькій владі і її похваляють, «заробляє» за рік трудовнів у кілька разів більше від чесних колгоспників, хоч працює від них багато менше.

Найкращу оцінку вартості трудовнів віддає така колгоспна поговірка:

«Трудовні, трудовні, трудоодиниці!

Батько ходить без штанів, мати – без спідниці!».

ВІДРЯДНІСТЬ У КОЛГОСПАХ

«Сільськогосподарські роботи в артілі, – як пишеться в примірному статуті, – здійснюються на основах відрядності», тобто кожному колгоспникові індивідуально (індивідуальна відрядність) чи декільком колгоспникам (дріб-

ногруппова відрядність) точно визначається денну норму виробітку. На тій же самій основі відрядності побудована вся система оплати праці в трудовнях. Напр., плугаторові за виорання 0,8 га начислюють два трудовні, але коли б він виорав протягом дня 1 га, то йому начислять пропорційно більше, і він одержить 2,5 трудовня. Наскільки більше зробив – настільки більше і заробив у трудовнях. Це т. зв. проста відрядність.

У колгоспах стосують і інші форми відрядності, як преміяльні і прогресивну. Щоб заохотити колгоспників працювати якнайбільше напружено, стосують, напр., таку форму відрядності.

На зяблевій оранці кожному плугаторові, що до 20 жовтня виорав 20 га, начисляють додатково премії по 10 трудовнів, а за кожний га, виораний до цього часу понад 20 га, начисляють оплату в трудовнях у подвійному розмірі, як по нормальній розцінці. Це т. зв. преміяльна відрядність.

Застосовують також у колгоспах т. зв. прогресивну відрядність. Полягає вона в тому, що чим більше колгоспник виробить понад норму, тим по прогресивно вищій розцінці нараховують йому трудовні за понаднормову працю. Напр., за виконання денної норми на косінні вручну зернових у розмірі 0,7 га – нараховують 2,25 трудовня, за кожні 0,1 га понад норму нараховують трудовні по розцінці в півтора рази вищій, а за кожних 0,1 га понад 1 га – нараховують трудовні у подвійній розцінці.

За норму у 0,7 га (по 0,32 т/д за кожную 0,1 га) нараховують	– 2,25 т/д
За понад норму у 0,3 га (по 0,48 т/д за кожную 0,1 га)	– 1,44 т/д
За понад норму у 0,3 га понад 1 га (по 0,64 т/д за кожную 0,1 га)	– 1,92 т/д

Отже, за перевиконання норми на 0,6 га нараховують 3,36 трудовнів, тобто більше на 1,11 трудовня, ніж за виконання норми у 0,7 га.

При допомозі оцих різних форм відрядності, що їх застосовується в колгоспах при нарахуванні трудовнів, большевицькі експлуататори мають на цілі витискати з трудящих колгоспників останні краплі поту. Вічно голодному колгоспникові створюють в той спосіб облудну принаду більшого заробітку при збільшенні праці. Частина простодушних і малосвідомих колгоспників деколи дається ловити на цю принаду і, напружуючи усі м'язи і жили, женеться за більшим заробітком голодних трудовнів. Опам'ятовуються вони щойно тоді, коли передчасно витратять усі свої життєві сили і вже не спроможні не то що гнатися за прогресивним чи преміяльним заробітком, але навіть не можуть виробити обов'язкового мінімуму трудовнів. Большевицькі експлуататори зовсім не турбуються тим, що завдяки цим відрядним методам оплати праці колгоспники надривають своє здоров'я, хворіють і передчасно вмирають. Бо для них представляє вартість лише колгоспна с/г продукція, а не життя селян-колгоспників.

Большевицький метод відрядних систем оплати праці не новий; його стосували і стосують до сьогодні всі експлуататори, які наживаються на праці тру-

дящих. На Заході, у вільному світі, проти відрядної системи борються якнайрішучіше усі профсоюзи, всі трудящі. Прогресивно-відрядна система в найбільш обманливий спосіб «добровільно» перетворює працюючого у звичайну робочу худобу, який до того часу женеться за мнимим, ніколи не досягненим, ласим куском, поки не виб'ється зі сил і не впаде жертвою цього приманливого обману підступного експлуататора. Подібно деколи поступають у далеких снігових північних країнах погоничі собак. Вони голодним собакам, щоб заохотити їх тягти сани, чіпляють на кінець дишля кусень вонючого м'яса чи риби, і собаки, в надії досягнути поживу, біжать і тягнуть сани аж поки обезсилени не попадають на дорозі. Такий метод погонича собак викликає у кожній порядної людини зрозумілу огиду, бо це нелюдське знущання над голодними звірятами-собаками. Наскільки більше обурювати мусять точно такі самі методи, коли їх застосовують не до собак, але до людей – голодних селян-колгоспників. При здорових суспільних відносинах працюючі живуть з нормальної винагороди за свою працю і ніякий «ласий кусок» відрядно-прогресивної заохоти їх не заманить на те, щоб вони прогресивно-відрядно витрачали свої сили і передчасно відходили на той світ. У большевицьких колгоспах існують такі відносини, що їх не то що нормальними, але навіть людськими назвати не можна. Тому не дивно, що большевицьким вельможним п'явкам вдається заставити голодних колгоспників працювати при всяких собачо-відрядних системах оплати праці.

ДОДАТКОВА ОПЛАТА ПРАЦІ

Для заохочування колгоспників до якнайбільших зусиль праці большевики, почавши з 1941 р., запровадили в колгоспах т. зв. додаткову оплату праці в натурі або грошах за перевиконання встановлених плянів урожайності с/г культур, продуктивності тваринництва і ін. Для вияснення експлуаторського характеру большевицької системи додаткової оплати праці досить буде показати, як вона виглядає у галузі рільництва.

У колгоспах Української ССР додаткова оплата по зернових культурах видається колгоспникам рільничних бригад у розмірі 1/4 зерна, одержаного понад плян. При перевиконанні бригадою пляну врожайності в одній чи кількох культурах додаткова оплата видається тільки в тому випадку, коли в цілому по всіх зернових, закріплених за бригадою, плян урожайності перевиконаний. Коли ж бригада перевиконала плян урожайності лише по одній чи кількох культурах, але в цілому по всіх зернових культурах не перевиконала пляну, то додаткова оплата не видається.

По культурах, закріплених за ланками, у випадку перевиконання пляну врожайності додаткова оплата видається колгоспникам ланки.

По інших культурах додаткова оплата видається в таких розмірах: по соняшнику, сої, ріпаку, льону кудряшу, а також по кормових культурах – в

розмірі 1/3 понадплянового урожаю; по картоплях, городних культурах, садівництву, ягідництву і виноградництву – в розмірі 1/5 понадплянового урожаю.

По тих культурах, що їх здається державі по контракційних договорах, додаткова оплата видається в грошах. Напр., за перевиконання пляну врожайності по цукрових буряках колгоспникам ланок видається додаткова оплата грошми в розмірі 50 % вартости буряків, зданих понад плян. Подібно виплачується додаткова оплата за здану понад плян бавовну, тютюн і ін. технічні культури.

Додаткова оплата за перевиконання плянів урожайності розподілюється між колгоспників бригади чи ланки, включаючи трактористів, їх помічників, обліковців-заправників, причіплювачів, а також бригадирів і ланкових, – пропорційно до вироблених ними трудоднів. Притому додаткова оплата бригадирам рільничих бригад видається у розмірі на 50 % більшому від середньої додаткової оплати, одержуваної колгоспниками, а бригадирам тракторних бригад у розмірі на 50 % більшому, а їх поміщикам на 30 % більшому, ніж в середньому припадає на одного тракториста.

В загальному ця частина понадплянної продукції, що видається в рахунок додаткової оплати, невелика. До того, розділюється вона не тільки між колгоспників, але й робітників МТС, бригадирів та інших, так що користей від такої додаткової оплати для трудящих колгоспників залишається найменше. Але й ці незначні користі, що їх дає перевиконання плянів, стали для багатьох колгоспників поштовхом до збільшення вкладу праці у вирощування культур та реальною заохотою в тому, щоб встановлені пляни врожайності перевиконувати в якнайбільших розмірах.

Від такої системи додаткової оплати праці, очевидно, найбільше користають большевики. Бо зі зростом урожайності с/г культур та продуктивності тваринництва зростають розміри дарових обов'язкових поставок продукції і податків державі; також зростають розміри експлуатації праці колгоспників. Колгоспники працюють більше і краще, платню ж за це одержують у виді тільки незначної частини надплянної продукції; а найчастіше встановлених плянів перевиконати не вдається, і тоді, зрозуміла річ, за додаткову працю колгоспники не дістають платні.

Система додаткової оплати праці – це ще один із тих незчислених способів грубої експлуатації праці колгоспників. Ця система аж ніяк не спричинюється до зросту оплати праці колгоспників і покращення їх матеріального життя. Бо тільки у якомусь колгоспі встановлені пляни раз перевиконалися, їх зараз же на черговий рік большевики відповідно підвищують, і, врешті, випадки перевиконання плянів стають рідкістю. Оцю наскрізь експлуаторську ціль додаткової оплати колгоспники швидко зрозуміли, і щораз менше ставало у колгоспах таких наївних, які давались ловити на большевицьку приманку додаткової оплати. Коли тільки додаткова оплата праці втратила

свою заохочуючу обдурюючу силу, большевицькі експлуататори зараз же видумали нові способи, щоб підганяти колгоспників на виконання їх плянів збільшення праці, цим разом у формі відповідного нарахування трудоднів.

ПІДВИЩУВАННЯ І ЗНИЖУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В ТРУДОДНЯХ

Большевицькі вельможі, з метою якнайповнішого визиску праці колгоспників, у 1948 р. накинuli колгоспам нову систему оплати праці колгоспників у трудоднях. Основний зміст цієї системи полягає в тому, що колгоспникам списуються або нараховуються трудодні додатково, в залежності від виконання ними плянів щодо урожайності, щодо продуктивності тваринництва, а також щодо інших показників. Основною ж ціллю цієї нової системи – це примусити колгоспників, шляхом списування трудоднів, виконувати встановлені пляни врожайності, продуктивності і т. п. інші.

Ми покажемо, як ця удосконалена під оглядом експлуатації система оплати праці колгоспників діє у рільництві. На основі постанови РМ ССРСР від 19 квітня 1948 р. у колгоспах запроваджено такий порядок нарахування трудоднів у рільництві:

а) Бригаді або ланці, що перевиконали встановлений їм плян збору врожаю, нараховується за кожний процент перевиконання пляну 1 % трудоднів від кількості трудоднів, затрачених ними на вирощування закріпленої культури; а з бригад і ланок, що недовиконали пляну збору врожаю, за кожний процент недовиконання пляну списується 1 % трудоднів, затрачених ними на даній культурі, але не більше 25 трудоднів.

б) Додаткове нарахування або списування трудоднів колгоспникам за урожай, одержаний бригадою або ланкою, проводиться пропорційно до кількості трудоднів, вироблених колгоспником на даній культурі. Колгоспникам, які не виробили обов'язкового мінімуму трудоднів, додаткові трудодні не нараховуються.

в) Дозволяється також колгоспам, за рішенням загальних зборів, замість оцінювати результати праці колгоспників на основі встановлених плянів, оцінювати її порівняно з виконанням плянів врожайності в середньому в колгоспі, причому порядок списування і додаткового нарахування трудоднів такий самий, як вище.

Покажемо це на прикладі. Як приклад беремо 4 однакові бригади, за якими закріплено однакові розміром ділянки, з однаковим виробітком трудоднів, але з різним виконанням встановленого пляну врожайності.

Показники	1. Бри-да	2. Бри-да	3. Бри-да	4. Бри-да	По колгос.
Плян посіву зернових (в га)	200	200	200	200	800
Плян урожайності (в ц з 1 га)	15	15	15	15	15
Плян збору (в центнерах)	3000	3000	3000	3000	12000
Фактичний збір (в центнерах)	2250	2550	3000	3150	10950
Факт. урожайність (в ц з 1 га)	11,25	12,75	15,00	15,75	13,68
Виконання пляну збору в %	75	85	100	105	91,25
Кількість трудоднів, вироблених впродовж року	5000	5000	5000	5000	20000
У відповідності із ступнем виконання пляну належить списати (-) або додатк. нарахувати (+) трудодні: у %	(-)25	(-) 15		(+)5	-8,75
У кількісному обчисленні	-1250	-750		+250	-1750
Кількість т/д, прийнята до оплати	3750	4250	5000	5250	18250

Як бачимо з цього прикладу, 1-ій бригаді, яка найбільше недовиконала встановлений їй плян урожайності, списано трудоднів найбільше; 2-ій бригаді – вже менше; в 3-ій бригаді, яка виконала плян, трудоднів не списано; а 4-ій бригаді, яка на 5 % перевиконала плян, додатково нараховано 5 % трудоднів. Всіх трудоднів у колгоспі списано 2.000, а додатково нараховано 250 т/д. За рахунок праці однієї частини колгоспників нагороджено додатково тих, які перевиконали плян, а велику кількість трудоднів, тобто конкретної праці, знято з оплати взагалі. У прикладі ми прийняли, що 4-та бригада перевиконала плян урожайності на 5 %, але могло бути інакше, а саме, що і ця бригада пляну не виконала; тоді додаткових трудоднів нікому не нараховується, а лише з усіх списується.

При постійних підвищуваннях плянів урожайності такі випадки, що кожна бригада не виконує пляну врожайності, трапляються у колгоспах найчастіше. З тих-то причин дозволяється колгоспам застосовувати списування або нарахування трудоднів порівняно до виконання пляну врожайності в середньому в колгоспі. Тоді різниці між списаними і додатково нарахованими трудоднями дещо зменшуються, але завжди одній частині колгоспників спишуть трудодні, а інші нарахують додатково, зовсім не приймаючи до уваги того, що різниця в урожаях постала не з вини колгоспників. Звичайно

так у колгоспах буває, що на гірших ділянках колгоспники мусять вкладати більше праці, виробляють більше трудоднів, а потім, тому що врожай був все-таки нижчий, ніж на інших ділянках, з них списують пропорційно найбільшу кількість трудоднів.

Такий порядок нарахування трудоднів большевицькі експлуататори вихваляють як найбільше справедливий, бо при такому порядку, як вони твердять, праця оцінюється по її результатах: за більший урожай – більша платня, за менший – менша. Тому розглянемо питання «справедливості» цього большевицького порядку оплати праці колгоспників докладніше.

а) Всюди у сільському господарстві так буває, що врожаї на різних земельних ділянках, навіть при однаковому вкладі праці, будуть не однакові. Залежать вони у великій мірі від роду ґрунту (почви), від природного положення ділянки, від різних кліматичних умов і від багатьох інших чинників, на які людина не завжди може впливати. Якщо, отже, вже самі природні умовини дуже часто вирішують долю врожаю, незалежно від волі хліборобів, то карати чи нагороджувати їх за те, так як це діється в колгоспах, це ніяка справедливість.

б) Великий вплив на вислід урожаю мають ще такі чинники, як якість посівного матеріалу, застосування штучних добрив та інших агротехнічних і технічних заходів, якість знарядь праці, спосіб обробітку ріллі і т. п. Всі ці засоби знаходяться повністю в руках колгоспного начальства, і таке чи інше застосування будь-яких агротехнічних заходів на колгоспних полях всеціло залежить також від колгоспного начальства. Вся виробнича діяльність колгоспу проходить по твердих, згори настановлених плянах, а всі праці в колгоспах відбуваються на основі єдиноначальства і дисципліни. Колгоспники, це треба виразно пам'ятати, можуть лише те робити, що їм кажуть, так, як їм наказують, тоді, коли наказують, там, де наказують і т. д., бо вони є лиш виконавці, тяглова людська робоча сила в колгоспах і нічого більше.

Чи ж справедливо тоді карати або нагороджувати колгоспників за вислід урожаю, коли вони не мають ніяких впливів на застосування таких чи інших агрономічних, технічних і т. п. заходів, що можуть підносити врожайність?

в) Все, чим можуть колгоспники впливати на вислід урожаю – це праця їхніх рук, і цю працю у вирощення врожаю воникладають у максимальних розмірах. Як заплату за працю їм нараховуються трудодні. Напевне, кожний колгоспник хоче, щоб його праця увінчалася успіхом – якнайкращим урожаєм. Але з різних, незалежних від праці і волі колгоспників, причин їм не вдалося виконати пляну врожайності і за це їх карають в той спосіб, що частину праці, яка може становити 1/4 всієї праці, не оплачують. Чи ж подібне поступування, коли в людини грабується частина важко запрацьованої винагороди, має будь-яке відношення до справедливості?

г) Врешті, саме визначування згори плянів урожайності. Чи їх постійне підвищування, яке робиться з єдиною метою збільшення розмірів експлуата-

ції праці колгоспників і розмірів ограблювання колгоспників з їх прибутків в користь держави большевицьких вельмож – можна будь-як погодити з людським поняттям про справедливість?

Так-то мається справа з т. зв. большевицькою справедливістю. Нещадний грабіж і безжалісний визиск праці – це в розумінні большевицьких експлуататорів називається справедливим оплачуванням праці трудящих колгоспників.

Коли б у большевицьких експлуататорів було хоч трохи людського чуття по відношенні до трудящих колгоспників та коли б вони справді хотіли як-небудь хоч трохи по-людському оплачувати працю колгоспників, то досить їм було б знизити визначені розміри плянної урожайності, а за понадплянову врожайність видати колгоспникам бодай половину продукції, вирощеної понад плян. Тоді у колгоспах відразу піднялася б і фактична урожайність, і продуктивність тваринництва, і взагалі продуктивність праці у кожній галузі господарства; тоді не потрібно було б підганяти колгоспників таким бичем кар, як списування трудоднів, чи дисципліною праці на виконання плянів, бо вони виконувались би і перевиконувались би і без того.

Та навіть таких, здавалося б, дрібних заходів, але бодай трохи людських і справедливих, не спосібний зробити засліплений і жадний зиску большевицький вельможа. Його єдиними улюбленими засобами є тільки примус, кари, грабіж і т. п., а також підступні й облудні приманки-заохоти.

Та не той вже час, щоб такими «заходами» вдалося большевицьким експлуататорам заставити колгоспників працювати від душі, охоче і радо на своїх гнобителів. Колгоспники працюють – бо мусять, але продуктивність їхньої праці дуже, дуже низька. Підвищити продуктивність праці колгоспників не вдається большевицьким вельможам ніякими «заходами», так як це не вдалося рабовласникам підвищити продуктивність праці рабів, так як це не вдалося і вельможам-поміщикам підвищити продуктивність праці своїх селян-кріпаків. І ніколи, ніде і нікому експлуататорові не вдається ні примусити, ні заохотити невільну людину до того, щоб вона працювала продуктивно на свого експлуататора. Тільки вільна праця вільних людей, праця на себе одиноко може бути найбільше продуктивна, творча і радісна.

ОПЛАТА ПРАЦІ АДМІНІСТРАТИВНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ТА ІНШОГО ДОПОМІЖНОГО ПЕРСОНАЛУ В КОЛГОСПАХ

Адміністративно-управлінський та інший допоміжний персонал в колгоспах в основному оплачується в грошах і трудових по сталих, твердих місячних ставках. До них не стосується відрядність у її різних формах, по якій оплачується праця рядових колгоспників; їм щомісячно нараховують встановлену кількість трудових та видається грошова допомога незалежно від кількості і якості проробленої ними роботи. Крім того, вони одержують ще й допомогну оплату, розмір якої залежить, здебільшого, від зросту продуктивності праці трудящих колгоспників, а не від їхньої власної праці.

Система оплати, а зокрема додаткової оплати, так побудована, що зацікавлює начальницько-управлінський персонал колгоспів у тому, щоб він вживав всіх заходів для якнайбільшого витискування продуктивності праці колгоспників. В залежності від того, чим сильніше вдається колгоспному начальству заставити колгоспників працювати понад норму, перевищувати пляни врожайності, продуктивності і розвитку тваринництва та взагалі збільшувати ріст успішного сектору колгоспу, тим вище буде їхня основна і додаткова оплата.

У випадку невиконання визначених колгоспові плянів урожайності, продуктивності тваринництва і ін., большевицька система оплати праці передбачає також зниження заробітку різним колгоспним начальникам як покарання за те, що не вміють чи не хочуть заставити колгоспників працювати понад сили.

В той спосіб, то нагороджуючи, то караючи, зацікавлюють большевики своїх колгоспних наставників-гайдуків у тому, щоб вони в інтересі власної користі і наживи вживали навіть «найрішучіших заходів», щоб приневолити колгоспників перевищувати всі большевицькі пляни. Треба признати, що багато є в кожному колгоспі різних начальників, які пильно слідкують і контролюють працю колгоспників, щораз сильніше затягують пута дисципліни праці, підвищують норми виробітку і т. п. Коротко: большевики добре подбали, щоб створити в колгоспах шайку своїх гайдуків, зацікавану в постійному збільшенні норм визиску праці трудящих селян-колгоспників.

Як побудована система оплати праці начальницько-адміністративного

персоналу в колгоспах, розглянемо на прикладах оплати праці найважливіших начальників колгоспу. Всі підрахунки про розміри оплати праці колгоспного начальства зроблені на основі постанови РМ СРСР № 1259 від 19 квітня 1948 р. «Про заходи поліпшення організації, підвищення продуктивності і впорядкування оплати праці в колгоспах» та відомостей про конкретні колгоспи, опублікованих в большевицькій пресі.

ОПЛАТА ПРАЦІ ГОЛІВ КОЛГОСПІВ

Згідно з вищезгаданою постановою (розділ V, пункти 33–38) розмір оплати праці голів колгоспів встановлюється так:

Основна оплата. В залежності від наявної у колгоспі посівної площі нараховується голові щомісячно від 27 до 54 трудових; від наявного маточного поголів'я худоби на фермах – від 5 до 18 трудових за кожну ферму; від наявних у колгоспі конематок – від 2 до 15 трудових; від наявної у колгоспі птиці – від 3 до 10 трудових.

В залежності від грошового прибутку в колгоспі видається голові щомісяця грошова оплата в сумі від 25 до 400 крб.

Додаткова оплата (цитуюмо). «Зберегти діючий порядок, за яким голові колгоспу за перевищення колгоспом пляну збирання врожаю с/г культур і продуктивності тваринництва додатково нараховуються трудові і видається грошова доплата:

За перевищення пляну по врожайності та продуктивності тваринниц.	Розмір перевищ. пляну	Додатково нараховуються до щомісяч. оплати в т/д та грош. доплаті
В середньому по всіх зернових	до 10 %	15 %
	від 11–25 %	25 %
	понад 25 %	40 %
По всіх технічних, овочевих культурах та картоплі	до 10 %	15 %
	від 11–25 %	25 %
	понад 25 %	40 %
По двох і більше тваринницьких фермах	до 10 %	15 %
	від 11–25 %	25 %
	понад 25 %	40 %

Крім того, головам колгоспів за кожний процент перевищення пляну розвитку тваринництва на кінець року по кожному виду худоби додатково нараховувати один процент трудових від нарахованих йому за рік по основній оплаті за тваринництво.

Нараховувати додатково трудові, залежно від стажу роботи, головам колгоспів, які працюють у колгоспі третій рік, у розмірі п'ять процентів, чет-

вертий та п'ятий рік – в розмірі 10 процентів, які працюють п'ять років та більше – 15 % від кількості трудоднів, які нараховуються щомісяця».

Крім того, голови колгоспів в рахунок додаткової оплати одержують ще – 2 % від живої ваги свиней, зданих державі в рахунок м'ясопоставок або проданих по державних закупівлях, 2 % яєць від одержаних понад плян по птахофермі і 5 % молодняка птиці від збережених понад 90 % курей та індиків, 92 % гусей і 94 % качок (Колгоспна виробнича енциклопедія, т. II, ст. 87).

За кожний центнер кондиційних буряків, зданий колгоспом до 1 грудня, головам і бригадирам продається по пільгових цінах по 40 грам цукру, а з 1 грудня до 1 лютого – по 20 грам. З цієї кількості цукру 40 % продається голові, а 60 % бригадирам, пропорційно до кількості буряків, зданих кожною бригадою.

За перевиконання пляну врожайності по цукрових буряках голови колгоспів одержують грошові премії у таких розмірах:

Розмір здачі буряків понад плян (у центнерах з 1 га)	Розмір премії в крб		
	При пляні посіву буряків		
	До 20 га	Від 20–50	Понад 50 га
Від 10 до 20	150	200	300
Понад 20 до 30	225	300	450
Понад 30	300	400	600

(К. В. Е., т. I, ст. 358).

Для підрахування платні голів колгоспів візьмемо для прикладу середній по величині колгосп в Українській ССР, після укрупнення, в якому знаходиться: посівної площі – понад 1500 га, 4 тваринницькі ферми, 1 птахоферма, понад 36 конематок, та який має понад 700 тисяч крб. річного грошового прибутку. Приймемо також, що пляни врожайності по основних с/г культурах та пляни продуктивності і розвитку тваринництва перевиконуються на деяку кількість процентів.

Нарахування платні голові у такому колгоспі представляється так:

Основна платня.

У колгоспі знаходиться	За кожний місяць платні нараховано	
	карбованців	трудоднів
Посівної площі понад 1500 га		54
Корів понад 150		18
Свинематок понад 30		14
Вівцематок понад 551		9
Конематок понад 36		10 т/д

Курей понад 1000	10 т/д
Грошового прибутку понад 700 тис. – 300 крб. 95 т/д (з переносу)	
Разом місячна платня 300 крб. 115 трудоднів	

Додаткова платня.

а) За перевиконання пляну врожайн.:	Додатково нараховано до щомісячної платні в т/д і грошах
В середньому по зернових на 11 %	25 %
По технічних, овочевих і картоплі на 1 %	15 %
За перевиконання пляну продуктивності тваринництва по двох фермах на 26 %	40 %
Разом за перевиконання плянів	80 %

80 % від основної місячної платні – 300 крб та 115 трудоднів – становитиме 240 крб та 92 трудодні.

б) За перевиконання пляну розвитку тваринництва по видах худоби:	Додатково нараховано до основної міс. платні за тваринництво
По коровах на 8 %	8 %
По вівцях на 10 %	10 %
По конях на 7 %	7 %
По свинях на 15 %	15 %
Разом	40 %

40 % від основної місячної платні за тваринництво, яка виносить 51 трудодень, становитиме 20,4 т/д.

За 6-річний стаж роботи нараховано 15 % трудоднів від кількості трудоднів, нарахованих на місяць, тобто 15 % від 115 трудоднів – виноситиме 17,25 т/д.

Разом місячна платня голови колгоспу буде виносити:

Основна платня	115,0 т/д, 300 крб
Додаткова платня:	
а) За перевиконання пляну врожайності і продуктивності тваринництва	92,0 т/д, 240 крб
б) За перевикон. пляну розвитку тваринництва	20,4 т/д
За 6-річний стаж роботи	17,25 т/д
Разом місячна платня	244,65 т/д, 540 крб

Річна платня виносить 2935,8 трудоднів та 6480 крб.

ОПЛАТА ПРАЦІ КОЛГОСПНИХ РАХІВНИКІВ (БУХГАЛТЕРІВ)

Згідно із згадуваною постановою виглядає так (цитуємо):

«Рекомендувати колгоспам встановлювати оплату праці рахівника (бухгалтера) колгоспу залежно від обсягу роботи та його кваліфікації в розмірі від 60 до 80 % т/днів і грошової доплати, що нараховується голові колгоспу. За хорошу постановку обліку видавати рахівнику (бухгалтеру) додаткову оплату праці в розмірі 50 % додаткової оплати, які одержує голова колгоспу. Крім того, додатково нараховувати рахівнику колгоспу, який працює на цій посаді в даному колгоспі третій рік, в розмірі 5 %, четвертий і п'ятий рік – в розмірі 10 %, який працює п'ять років і більше – 15 % трудоводнів від встановленої йому основної оплати в трудоводнях».

Місячна платня рахівника, у нашому прикладі, виглядає так:

Основна платня		
80 % від основної місячної платні голови колгоспу	82 трудоводні	240 крб
Додаткова платня		
50 % від додаткової платні голови	56,2 трудоводні	120
За 6-річний стаж роботи	12,3	
Разом місячна платня вносить 150,5 трудоводнів і 360 крб.		
Річна платня рахівника колгоспу вносить	1806	4320

ОПЛАТА ПРАЦІ БРИГАДИРІВ РІЛЬНИЧИХ БРИГАД

Основна платня бригадирів, подібно як і голів, залежить від розмірів площі засівів, закріплених за бригадами, а додаткова платня – від перевиконання плянів урожайності та стажу роботи. Однак бригадири не одержують окремої платні в грошах.

Місячна платня бригадира в колгоспах з посівами зернових і технічних культур виглядатиме так:

Основна платня	
	Нараховано трудоводнів
Від посівної площі у розмірі 700 га	55,0
Додаткова платня	
За перевиконання плянів збору врожаю:	

по зернових в середньому на 20 %	11,0
по картоплі – на 20 %	11,0
За 6-річний стаж 15 % від основної платні	8,2
Разом місячна платня	85,2 трудоводнів
Річна платня бригадира вносить 1022,4 трудоводнів.	

Платня завідуючих фермами, будівельних бригадирів і ін. знаходиться приблизно на такому самому рівні, що й бригадирів рілних бригад.

При посівах цукрових буряків бригадирам відпускається за впору здану продукцію по пільгових цінах частину цукру, а за перевиконання пляну врожайності буряків видається премія у таких розмірах: 200 крб – за здані понад плян від 10 до 20 ц з гектара, 300 крб – за здані понад 20 до 30 ц, і 400 крб – за здані понад 30 ц з га понад плян (К. В. Е., т. I, ст. 358).

Про розміри заробітків бригадирів наведемо для прикладу родину бригадира будівельної бригади, якогось Фуклева, у колгоспі ім. 8 березня, Новоіванівського р-ну Ізмаїльської обл. (Подаємо за газетою «Колгоспне село» від 7.III.1951 р.).

«Родина М. І. Фуклева одержала за 1950 рік: пшениці – 24 ц, кукурудзи – 30 ц, картоплі – 12 ц, городини – 10,60 ц, соняшника – 2 ц, вина – 800 літрів. Крім того, з присадибної ділянки родина Фуклева збрала 7 ц картоплі, 1 ц квасолі, тонну кормових гарбузів,... близько тонни яблук, груш та слив».

Про свої заробітки цей бригадир розповідає так:

«Хліб у нас ще позаторішній не перевівся. В 1948 р. ми одержали три тонни зерна, 1949 р. – три з половиною, 1950 року – ще більше... В льоху ми зберігаємо 200 кг фруктів та 250 літрів вина. За допомогою колгоспу ми відгодували і восени закололи кабана на 150 кг. Другого кабана відгодуємо до весни. Є в нас 50 літрів олії. Живемо тепер дуже добре. Грошовий прибуток родини становить 18 тисяч крб. Недавно одружився молодший син. Весілля справляли урочисто... Весільні столи ломилися від пшеничних короваїв, від смаженого і вареного, від різних ковбас домашнього виробу, від графинів... з вином.

На весілля Фуклеви виділили близько 2 тис. крб... Цього року придбали швейну машину і радіоприймач. Родина купила також три чоловічі костюми, три пари хромових чобіт, дві пари жіночих туфель, дванадцять метрів шовку, 30 метрів ситцю, 6 пар галош та багато іншого.

У хаті колгоспника – щодня свіжі газети, книжки, журнали, разом зі своєю сім'єю він регулярно відвідує кіно. На все це виділено 1000 крб. З решти – шести тисяч крб – половина піде на будівництво будинку старшому синові, а друга – на різні господарські витрати».

Так приблизно виглядають заробітки і рівень життя середнього колгоспного начальства. Коли взяти до уваги, що родина нашого «колгоспника»

складається з шести дорослих осіб, то, остаточно, заробіток цієї родини у колгоспі ще не надто великий, але в порівнянні з робітниками родин рядових колгоспників, це, очевидно, дуже високий заробіток. Про такі заробітки і такий рівень життя рядові колгоспники не можуть навіть і мріяти.

ОПЛАТА ПРАЦІ КОЛГОСПНОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

Колгоспна інтелігенція (агрономи, ветеринарні лікарі, інженери, різні техніки і т. п.) одержує за свою працю в колгоспі платню у грошах і в натурі. Розмір місячної зарплати цієї категорії колгоспних працівників залежить від кваліфікації і виноситься приблизно 1000 і більше крб. Вартість натуральної продукції, що їй вони одержують з колгоспу, збільшує їх місячну зарплату принайменше ще раз остільки.

Додаткова оплата за перевиконання плянів по урожайності с/г культур, по продуктивності тваринництва тощо агрономам і зоотехнікам видається у розмірі 100 %, а агротехнікам – у розмірі 75 % додаткової оплати, встановленої за ці досягнення для голови колгоспу.

Ось один приклад про оплату праці колгоспних спеціалістів. У колгоспі «Здобуток жовтня» (укрупнений), Тальнівського р-ну на Київщині, заробітна платня спеціалістів сільського господарства представляється так:

«Добре живуть у нас спеціалісти сільського господарства, – говорив голова цього ж колгоспу на нараді передовиків сільського господарства УРСР в м. лютому 1951 р. – Колгоспний зоотехнік одержав 1950 р. 9.618 крб основної зарплати і 4.848 крб додаткової (разом 14.466 крб.). Крім цього, йому видано 12 ц хліба і, порядком додаткової оплати, 1.200 літрів молока і два кабани» («Вільне життя» від 21.II.1951 р.).

Отже, місячна платня зоотехніка з середньою освітою у вищезгаданому колгоспі виглядає так:

Основна платня	801 крб
Додаткова	404 крб
Разом	1205 крб.
Річна платня 14.566 крб.	

Вартість одержаної натуральної продукції по ринкових цінах виносила:

12 ц зерна – по 500 крб за 1 ц	6.000 крб
2 кабани – по 1.500 крб за 1 шт	3.000 крб
1200 літрів молока – по 2 крб за 1 л	2.400 крб
Разом вартість одержаної продукції	11.400 крб

В сумі річний заробіток зоотехніка виносив приблизно 26 тис. крб, що становить понад 2 тис. крб місячно. Спеціалісти з вищою освітою, немає в тому сумніву, одержують платню принайменше ще раз, а то й кілька разів більшу.

Про великі розміри оплати праці колгоспного начальства може свідчити також така нижчеподана відомість, взята з большевицького видання «Історії України»:

«Тисячі колгоспних дворів одержують на вироблені трудодні від 500 до 1000 пудів (82–164 ц) хліба і понад 10.000 крб за рік» (Історія України, Київ, 1940 р., ст. 372).

Коли ж узяти до уваги, що в 1939 р. в Україні (без західних областей) було понад 27 тис. (точно – 27.397) колгоспів, то ці «тисячі колгоспних дворів», про які пишеться в згаданій «Історії України», якраз становили двори різного колгоспного начальства.

Щоб мати приблизне уявлення про висоту оплати праці колгоспного начальства тільки в трудоднях, порівняємо їх з заробітком трудящих колгоспників. Обов'язковий мінімум трудоднів, що його мусить виробити колгоспник впродовж року, виноситься 100–120 до 150 трудоднів, тобто 8,3–10 до 12,5 трудоднів на місяць. На вироблення цього мінімуму колгоспник мусить працювати круглий рік, а багато колгоспників навіть не встигає виробити встановленого мінімуму трудоднів. Якщо вірити большевицькій урядовій статистиці, яка подає, що середній річний виробіток чесно працюючих колгоспників виноситься 200 трудоднів, то й тоді місячний заробіток колгоспника виносиме всього приблизно 17 трудоднів. Для порівняння заробітків у колгоспах ми приймемо оцю подану большевиками цифру за середній річний виробіток трудоднів колгоспниками, хоч вона рішуче перебільшена.

Порівнюючи заробітки колгоспного начальства із заробітками рядових колгоспників тільки у трудоднях, одержимо таку картину:

Рядовий колгоспник заробляє річно	до 200	трудоднів	
Бригадир	1000	трудоднів	або 5 разів більше
Рахівник	1700	трудоднів	або 8,5 разів більше
Голова	2800	трудоднів	або 14 разів більше.

Дещо інакше представлятимуться заробітки у колгоспі, коли до вартості трудоднів, приймаючи 1 трудодень рівний вартості 10 крб, додамо грошові платні колгоспного начальства і виразимо розміри заробітків у колгоспах в карбованцях. Тоді річні заробітки в колгоспі виглядатимуть так:

Рядових колгоспників	до 2000 крб	
Бригадирів	10000 крб	або 5 разів більше
Рахівників	21000 крб	або 10,5 разів більше

С/г спеціалістів	26000 крб	або 13 разів більше
Голів колгоспів	34000 крб	або 17 разів більше

Такі вичислення розмірів заробітних платень зроблено на основі урядових большевицьких постанов у питанні оплати праці в колгоспах. Вони ясно показують ту кричущу несправедливість в оплаті праці трудящих колгоспників порівняно з різним колгоспним начальством. Справжні розміри матеріального забезпечення колгоспного начальства фактично набагато вищі і, залежно від колгоспу, можуть вносити в кілька разів більше від того, що їм за їхню працю належиться «по закону». В їхніх руках усе колгоспне добро і вони мають необмежену можливість «брати» з цього добра все, що їм забагнеться. Крім того, в них, крім великих прибутків від громадського господарства, є ще добре прибуткові власні підсобні господарства.

Про колосальні розміри «заробітків» колгоспного начальства може свідчити ось такий, між іншим, факт:

«В 1942 р. саратовський колгоспник Головатий подарував советській армії бойовий літак, збудований за його особисті заощадження. В 1944 р. Головатий подарував советській армії ще один літак-винищувач» (Відривний календар за 1952 р., під датою за 7.XII., госполитиздат.).

Як видно, неабиякі мусили бути ці «заощадження» саратовського «колгоспника», коли він за два роки подарував армії аж два бойові літаки. Напевне, що й живе собі цей «колгоспник» також неабияк розкішно і весело.

У зовсім іншому положенні знаходяться рядові чесні колгоспники. Вони майже не мають ніяких можливостей забезпечувати себе додатково поза заробітком у колгоспі. Нічого з громадського добра вони майже не можуть «взяти» (дуже сильна охорона і жорстокі кари), а їх підсобні господарства ледве клигають. У злиднях і важкій праці коротають вони своє життя.

У кожному колгоспному селі сьогодні дуже виразно вдаряє у вічі, з одного боку, загальне жебрацьке, напівголодне животіння широких мас колгоспного селянства, а з другого боку, розкішне і сите життя невеличкого гуртка різного большевицько-советського начальства.

В руках цих большевицьких глитаїв і гадів уся влада в селі і все громадське господарство. Живуть вони так, як не мріяв колись жити навіть найбільший багатій села. В цього гуртка сільського розряду большевицьких вельмож все, що їм тільки забагнеться: сита і добірна їжа, смачні напитки, культурні розваги, предмети комфорту і т. п., включно до власних легкових автомашин. Так виглядають сьогодні соціальні відносини в колгоспному селі, в країні «перемігшого соціалізму», на тлі оплати праці в колгоспах.

ВСТУП

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОЛГОСПНИХ ПРИБУТКІВ

Валові прибутки колгоспів – це мільйони тонн зерна, городовини, сировини і т. п.; мільйони тонн різних продуктів тваринництва, як м'яса, молока, масла, сиру, яєць і т. п.; різних видів промислової сировини, як шкіри, вовни, волокна, бавовни, цукрових буряків, кавчуконосів і т. п; а також готова промислова продукція колгоспних підприємств, як цегла, черепиця тощо. В грошовому вимірі вартість колгоспних прибутків вносить мільярди карбованців і на багато разів перевищує їх номінальні грошові прибутки.

В загальному щорічні прибутки колгоспів настільки великі, що вповні можуть забезпечити не тільки колгоспне селянство у все необхідне для справді заможного і культурного життя, але й дати вповні вистачаючу кількість с/г продукції на виживлення всієї нехліборобської частини населення і потрібну кількість сировини для відповідних галузей промисловости. Так воно і було б, якщо б колгоспними прибутками розпоряджалися самі селяни-колгоспники, якщо б не розподіляли їх большевицькі вельможі.

У висліді большевицького розподілування колгоспних прибутків у селян-колгоспників залишається така мізерна частина з тих прибутків, що їм ледве вистачає на нужденне животіння. Колгоспне селянство знаходиться у таких жахливо нужденних умовах, на такому примітивно низькому життєвому рівні, як ніде в світі.

При обговорюванні питання колгоспних прибутків потрібно дещо докладніше з'ясувати саму суть поняття колгоспних прибутків. У колгоспах існують два роди прибутків: натуральні і грошові.

Натуральні прибутки – це вся продукція колгоспу, одержана від рільництва, садівництва, тваринництва і інших галузей с/г-ства, а також від різних підсобних підприємств колгоспу. Обчислюються вони у валовому (брутто) розмірі, без відрахувань себевартости випродукованої продукції.

Грошові прибутки. Утворення грошових прибутків у колгоспах має ряд характеристичних особливостей, які вимагають деяких ближчих пояснень.

Всі грошові засоби колгоспу в основному утворюються у висліді реалізації (продажу) його натуральної продукції, а незначна частина походить від прибутків підсобних підприємств, одержаних оплат за роботи на стороні (фірманки) та інших джерел.

Ціни на с/г продукцію колгоспів. У понятті ціни на будь-який товар включається вартість праці, витраченої на його випродукування, вартість сировини, зжитих знарядь праці і т. п., або інакше: ціна товару в основному визначається коштами продукції. Крім того, в ціну товару мусить бути врахований ще натуральний прибуток, щоб можна було відтворювати процес продукції. Впливають на визначення [ціни] товару ще й ряд інших моментів, як попит, пропозиція тощо.

Коли ж ідеться про ціни на колгоспну продукцію, то вони в ССРСР утворюються по зовсім відмінному принципу і не мають нічого спільного із справжньою вартістю продукції.

Селяни-колгоспники, а також колгоспи позбавлені можливостей встановлювати ціни на свою продукцію згідно з нормальнодіючими економічними засадами визначування цін на товари. Вони, реалізуючи (продаючи) основну частину своєї продукції, одержують такі «ціни», що їх ніяк не можна назвати цінами в загальноприйнятому розумінні цього слова.

Реалізація с/г продукції колгоспів відбувається за такими різними цінами:

а) державними заготівельними, б) державними закупівельними, в) державними контрактними, г) кооперативно закупівельними і д) ринковими. В кожному окремому випадку за одну і ту ж продукцію одержують селяни і колгосп інші ціни.

Державні заготівельні ціни так смішно низькі, що не покривають навіть якоїсь 1/50-ої частини коштів продукції. Ті ціни – це прямий глум над працею селян-колгоспників. Наприклад, за 1 ц пшениці по державній заготівельній ціні платиться від 7,05 крб до 10,60 крб., а по ринковій ціні – від 500 до 700 крб. Приблизно на такому самому рівні, хоч і дещо вищі, державні закупівельні і контрактні ціни. По таких «цінах» колгосп «реалізує», тобто здає державі, понад половину натуральної продукції, а одержані гроші вчисляються в грошовий прибуток колгоспу. Який це насправді «прибуток», пояснювати, здається, не потрібно.

Закупівельні ціни кооперативних і інших організацій по деяких видах продукції наближаються до ринкових цін, але в загальному є від них нижчі. Одинокі ринкові ціни ще найбільше наближені до справжньої вартості проданої продукції. Але по ринкових цінах продає колгосп вже небагато після того, як «закупила» в нього держава.

Щодо ринкових цін, то слід відмітити, що і ці ціни на деякі продукти не раз нижчі від себевартості. Бо досить, щоб держава відпустила у продаж потрібну населенню кількість продукції по відповідно низьких цінах, як рин-

кові ціни впадуть до цін, що по них продає держава. Так поступає держава у таких випадках, коли якихось с/г продуктів у неї забагато. Зробити це державі дуже легко, бо набула вона цю продукцію просто задармо і по якій ціні вона її не продавала б, все ж ще дуже багато на тому заробить. Таке штучне здешевлювання вартості с/г-ких продуктів ще більше погіршує і без того нужденне матеріальне життя селян. Також знані є і інші практики державних торговельних організацій, коли вони у продаж по офіційній державній торговельній сітці відпускають тільки дуже малу кількість потрібної населенню продукції (таку, щоб забезпечити тільки потреби класу большевицьких вельмож), а решту продають через систему т. зв. комерційних організацій по цінах, що складаються на ринку.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗПОДІЛУ КОЛГОСПНИХ ПРИБУТКІВ

Багато мусять колгоспники працювати через цілий рік, щоб утворилися в колгоспі прибутки, але коли приходиться їх ділити, то тоді ніхто не питає в колгоспників їх думки про те, як це зробити. На розподіл колгоспних прибутків колгоспники не мають жодного впливу, колгоспні прибутки ділять большевицькі вельможі і розпоряджаються ними, як своєю власністю. Найбільшу частину прибутків забирають для себе, а деяку частину призначають на розбудову громадського колгоспного господарства, на оплату колгоспного начальства, а решту, що лишилась, на оплату праці колгоспників.

Свою політику розподілу колгоспних прибутків большевицькі вельможі проводять з допомогою відповідних державних органів: заготівельних, фінансових, сільськогосподарських, а в потребі також судових і поліцейних. Т. зв. розподіл колгоспних прибутків – це ніщо інше як звичайний грабіж. Цей наглий і насильницький грабіж колгоспних прибутків намагаються вони прикрити і завуалювати різними правними поволоками в формі відповідних «законів» про порядок розподілу прибутків в колгоспах, щорічних постанов партії і уряду про заготівлі с/г-кої продукції, відповідною податковою політикою і т. п.

Розподіл колгоспних прибутків показує у найбільш яскравих кольорах всю картину звірячої експлуатації колгоспів і колгоспників та ті всі користі і вигоди, що їх тягнуть з колгоспу большевицькі вельможі.

У відповідності із встановленими законами вся вирощена і зібрана в колгоспі продукція, а також його грошові прибутки розподіляються на такі три основні частини:

а) першу частину, найбільшу – побирають большевицькі вельможі під видом обов'язкових поставок, натуроплати за роботи МТС, податків, страхових платежів тощо;

б) друга частина йде на піддержання і розширення с/г-кої діяльності колгоспу;

в) третя частина, найменша, або, як пишеться в статуті с/г артілі, «решта», розподіляється за трудовнями. З цієї решти значна частина йде на оплату трудоднів адміністративно-управлінського персоналу, а тільки дуже незначна частина припадає на оплату трудоднів трудящих колгоспників.

ДЕРЖАВНИЙ ГРАБІЖ КОЛГОСПНИХ НАТУРАЛЬНИХ ПРИБУТКІВ

Колосальні прибутки, що їх постійно побирає клас большевицьких вельмож з колгоспів, відбуваються під фірмою держави. Всі зобов'язання колгоспів по обов'язковій здачі продукції державі стягаються безоглядно і при всяких умовах. Це т. зв. перша і найголовніша заповідь кожного колгоспу. До цієї категорії обов'язкових зобов'язань належать:

1. Обов'язкові натуральні поставки.
2. Обов'язкові здачі продукції по контракційних договорах.
3. Натуроплата за роботи МТС.
4. Повернення насінних, фуражних і продовольчих позик.
5. Понадпільні поставки продукції.
6. «Добровільна» продаж продукції державі.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ПОСТАВКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ДЕРЖАВІ

Кожну продукцію, що її тільки колгосп вирощує, мусить в обов'язковому порядку здавати в відповідній кількості державі, а часто буває, що мусить здавати і таку продукцію, що її в себе не вирощує.

По обов'язкових натуральних поставках здають колгоспи державі таку с/г продукцію:

а) Продукти рільництва.

1. Зернові культури (пшеницю, жито, гречку, просо, кукурудзу, ячмінь, овес і інші).
2. Рис.
3. Городовину (капусту, столовий буряк, моркву, цибулю, огірки, помідори і інші).
4. Картоплі.
5. Насіння олійних культур (соняшнику, коноплі, льону, сої, гірчиці, рапсу, конжуру, рицини і інші).
6. Коноплі і льон-довгунець.

7. Насіння трав (люцерних, конюшини, вики, тимофіївки, експарцету і інші).

8. Сіно.

б) Продукти тваринництва.

1. М'ясо, 2. Молоко, (масло). 3. Бриндзу-сир. 4. Яйця. 5. Вовну. 6. Шкіряну сировину. 7. А також, в обов'язковому порядку, по згори визначених планах колгоспи постачають державі ще таку продукцію, як-от: каракулевий смушок, кінський волос, щетину, кишкову сировину, пух, пір'я і ін.

в) Коні.

Усі без винятку колгоспи, у відповідності до земельної площі, зобов'язані поставляти для потреб советської армії певну кількість придатних для війська коней.

Погектарний порядок начислювання обов'язкових поставок

Почавши з 1940 р., большевики встановили т. зв. погектарний порядок обкладування колгоспів обов'язковими поставками і цей порядок існує до сьогодні. Полягає він у тому, що розмір поставок начислюється у відповідності до закріпленої за колгоспом земельної площі (ріллі, городів, сіножатей, пасовиськ). Обов'язкові поставки зерна, картоплі, городовини, насіння олійних культур, насіння трав, а також яєць – начислюються від кожного гектара ріллі (включаючи городи), закріпленої за колгоспом. Поставки рису – від кожного гектара встановленого для колгоспу державного пляну засіву. Обов'язкові поставки м'яса, молока-масла, бриндзи-сиру, вовни, шкіряної сировини – від кожного гектара земельної площі (ріллі, в тому садів і городів, сіножатей і пасовиськ), закріпленої за колгоспом. Обов'язкові поставки коней, гідних для армії, визначається також у відповідності до загальної площі.

При погектарному визначуванні обов'язкових поставок с/г продукції державі колгоспи мусять здавати визначену їм кількість продуктів рільництва не залежно від посівів, але від всієї ріллі, що числиться за ними, хоч би рілля лежала облогом, чи була необроблена. Продукти тваринництва здаються колгоспами від земпліщі, без огляду на наявність поголів'я тварин. Коли, наприклад, у колгоспі мало корів, так що не вистачає молока на виконання встановленого розміру молокопоставки, тоді мусять всю решту молока здати за колгосп колгоспники від своїх корів. Так також практикується і по інших видах поставок, як по яйцях тощо. Чого не в силі здати колгосп від громадського господарства, це лягає додатковим тягарем на колгоспників і стягається з них в примусовому порядку.

До 1940 р. обов'язкові поставки нараховувалися при здачі продуктів рільництва – від посівів, а при здачі продуктів тваринництва – від наявного поголів'я. Чим більше було у колгоспі ріллі під посівами та більше поголів'я худоби, тим більше у такому колгоспі забирала держава продукції по обов'язкових поставках.

Ось що з цього приводу пишуть самі большевицькі вельможі:

«Колгоспи, які мали розвинуте господарське тваринницьке стадо і його з року в рік збільшували, мусять здавати все більше і більше м'яса, молока, вовни, по обов'язкових поставках державі» (Постанова уряду СРСР від 8 квітня 1940 р).

Що означає для колгоспів погектарний метод стягування обов'язкових поставок, наведемо для характеристики вислови секретаря ЦК КП(б)У Хрущова про поставку коней:

«Це (тобто погектарний метод – прим. авт.) найсправедливіше і найправильніше рішення. Якщо у кого немає коня, ми його примусимо купити жеребця від хорошої конематки, нехай його виростить, сам поїздить, і потому здасть державі. Це вигідно з точки зору держави і точки зору колгоспу».

Сказано цілком ясно. Коли у колгоспі немає відповідних для здачі коней державі, чи іншої продукції, то він мусять купити і обов'язково здати; до цього, як каже Хрущов, «ми його примусимо». В цьому «ми примусимо» здавати державі все, що тільки на колгоспі наложено, міститься вся суть нового погектарного методу ограблювання колгоспів.

Про вдосконалення грабіжницького погектарного методу стягування поставок найкраще можуть послужити вислови члена політбюро ЦК ВКП(б) Андреева про значення нового закону стягування обов'язкових поставок:

«... Треба відзначити, що в перший же рік застосування цього закону в 1940 р. це його прогресивне значення яскраво позначилось... і надійшло зерна від колгоспів на 400 млн. пудів більше, в тому по обов'язкових поставках на 276 млн. пудів більше, ніж у попередньому 1939 році» (Доповідь на пленумі ЦК ВКП(б), Київ, 1947 р.).

Вигідність погектарщини для большевицьких вельмож очевидна; вона «докровно означилась» у збільшенні їхніх прибутків. Для колгоспників, навпаки, погектарщина тільки збільшила розмір їхньої експлуатації, який і до того часу був незвичайно великий.

Визначування розміру норм обов'язкових поставок

Висоту норм обов'язкових поставок по цілому СРСР, по республіках, краях і областях встановляє окремими постановами РМ СРСР. На основі цих норм визначаються відповідні норми по районах і окремих колгоспах.

При визначуванні норм обов'язкових поставок большевицький уряд виходить з ним самим визначених загальних розмірів поставок по кожному виду с/г продукції. В згаданій вже постанові від 8 квітня 1940 р. про це пишеться так: «Норми обов'язкових поставок державі зернових культур і рису (на 1940 р. – прим. авт.) встановити, виходячи з необхідності довести загальний розмір зернопоставок по СРСР до 925 млн. пудів». Наперед, як бачимо, визначається, скільки якої продукції колгоспів в даному році мається стягнути, а потім це розкладається на закріплені за колгоспами землі, і норми погектарні – готові.

Загальний розмір обов'язкових поставок с/г продукції большевики щорічно підвищують, а в парі з тим підвищують також погектарні норми здачі обов'язкових поставок. Кожного року видаються окремі постанови з визначенням постійно вищих норм здачі обов'язкових поставок.

Для ілюстрації большевицької політики визначування норм обов'язкових поставок подаємо дані, взяті з постанови РМ ССРСР і ЦК ВКП(б) «про заготівлі продуктів тваринництва» («Радянська Україна» від 27 травня 1949 р.).

Рід поставки	Роки	Річний плян заготівель по ССРСР	Розмір норм поставок для колгоспів в середньому по ССРСР		
М'ясо	1950	(в млн. тонн) 2.300	(в кг від 1 га) 3,0		
	1951	2.700	3,5		
Молоко	1950	(в тис. тонн) 8.900	(в літрах з 1 га) 10,6		
	1951	10.000	13,6		
Яйця	1950	(в млн. шт) 3.000	(в штуках з 1 га) 10		
	1951	4.200	17		
Вовна	1949	(в тис. тонн) 140	(в грамах від 1 га) 360		
	1950	158	405		
	1951	188	480		
Сирих шкір	1949 1950 1951	(в млн шт з 1 га) 57 (в млн. шт) 63, 7 73,2	(в штуках від 100 га)		
			Великих	Дрібних	Свинячих
			1,06	3,2	2,2
			1,18	3,6	3,8
			1,35	4,2	3,6

При встановлюванні річних плянів заготівель на всі види с/г продукції большевицькі вельможі руководяться виключно вигодами і інтересами свого класу, зовсім нехтуючи інтересами широких мас селян-колгоспників, які вирощують цю продукцію. Загальний розмір заготівель с/г продукції, в тому і по обов'язкових поставках, як також і погектарні норми поставок, визначають большевики зовсім вільно, по-диктаторськи, шляхом звичайної постанови їхньої ж ради міністрів.

Погектарні норми поставок с/г продукції не є для всіх колгоспів однакові; вони є різні. Їх визначається окремо для кожної республіки, краю, області. Напр., погектарні норми обов'язкових поставок у 1940 р. виносили:

- а) по вовні – від 40 грам до 700 грам, в УСССР – 180 г;
- б) по бринзі-сиру – від 50 г до 150 г, в УСССР – 80 г;
- в) по яйцях – від 3 шт. до 15 шт., в УСССР – 15 шт.

Загальний розмір обов'язкових поставок, як й розмір погектарних норм по окремих республіках, краях, областях, районах, а навіть окремих колгоспах визначаються у відповідності до рівня урожайності с/г культур чи продуктивності тваринництва. Якщо, наприклад, в Україні врожайність зернових найвища, то пропорційно стягається з України найвищий процент хлібопоставок і рівночасно є найвищі погектарні норми. Ось приклади.

В середньому по ССРСР норма здачі м'яса від 1 га виносила в 1950 р. 3 кг, а від 100 га – 3 ц, але (цитуємо) «колгоспи Іркліівського району, Полтавської обл., 1949 р. здали державі з кожних 100 га по 7,3 ц свинини, а колгоспи ім. 18-го партз'їзду і “Перемога” – з кожних 100 га здали по 9–15 ц свинини» («Колхозное производство», № 11, 1950 г., ст. 10, стаття Д. Муратова, члена колегії Міністерства сільського господарства ССРСР).

Як бачимо, середня норма по ССРСР від 100 га виносить 3 ц м'яса. В Іркліівському районі колгоспи здали від 100 га по 7,3 ц, а окремі колгоспи – по 9 ц і навіть по 15 ц свинини від кожних 100 га.

Про розмір погектарних норм по зернових можуть послужити такі-от приклади, взяті з журналу «Колхозное производство», № 6, 1950 р.:

– Колгосп ім. 18-го партз'їзду, Усманського р-ну Воронізької області. Голова колгоспу комуніст, якийсь Безрядін, «який, – як пишеться у журналі, – у своїй практичній діяльності ставить інтереси держави понад усе». В 1949 р. під озимими і яровими у цьому колгоспі було зайнято 776 га ріллі. В рахунок обов'язкових поставок і натуроплати колгосп повинен був у цьому році здати 5.446 ц зерна, що становить по 7,1 ц зерна від 1 га посіву зернових. Можна не сумніватися, що партієць-голова подбає, щоб цю норму здачі перевиконати.

– Колгосп «Красные горные орлы» – один з найбільших у Семипалатинській області. У колгоспі 3.518 га ріллі; валовий збір зернових у 1949 р. виносив – 33.155 ц; здано в цьому році зерна державі 18.526 ц. Отже, норма здачі зерна від 1 га виносила – 5,27 ц, а врожайність зернових у роках 1944–49 виносила 13,2 ц з 1 га. В середньому державі здано по обов'язкових поставках 60 % валового збору зерна.

– У колгоспі ім. Будьонного, Березівського р-ну Одеської області в 1950 р. норма здачі державі пшениці від 1 га ріллі виносила 13,24 ц, що становило 64 % від валового збору пшениці з гектара. (Докладніше про це гляди у «Розподіл прибутків – у прикладах»).

Наведені приклади ясно показують, що т. зв. середні норми – це тільки орієнтаційні цифри, які визначають обов'язковий мінімум здачі, а на практиці большевицькі вельможі забирають з кожного колгоспу стільки всякої продукції, скільки це лише їм вдається, і по таких нормах, що в кілька разів вищі від середніх.

Весь змісл большевицької політики т. зв. диференційних норм здачі обов'язкових поставок полягає в тому, щоб з кожного колгоспу забирати стільки сільськогосподарської продукції, скільки це лише можливо.

У висліді такої заготівельної політики большевиків майже всі колгоспники знаходяться на однаковому нужденному рівні, бо всюди там, де вища врожайність сільськогосподарських культур чи вища продуктивність тваринництва, там вищі погектарні норми обов'язкових поставок. Це одна з причин, що колгоспники найурожайніших районів майже однаково погано живуть, як і в районах, де урожайність дуже низька. Так у практиці виглядає большевицька рівність усіх колгоспників, – рівність у загальній спільній біді, злиднях і горю: гине худоба; силою забирають від колгоспників і на посів, і для корму колгоспної худоби його так тяжко запрацьований мізерний заробіток.

У стягуванні обов'язкових поставок с/г продукції генеральна лінія большевицької партії й уряду заключається в тому, щоб ограбити селян з усього їхнього прибутку і залишити їм тільки наймізерніший мінімум, конечний для напівголодного животіння. У відношенні до колгоспного селянства стосують большевики таку саму тактику, як це колись у Росії робили поміщицько-дворянські експлуататори, і яка заключається у тому: «крест'янину не давай обрости, но стрижи его, яко овцу, до гола».

Оплата с/г продукції, зданої по обов'язкових поставках

Розміри сільськогосподарської продукції, що її рік-річно «заготовляють» большевицькі вельможі, величезні і вимірюються в тисячах мільйонів тонн. Та діло не в розмірах, бо с/г продукцію заготовляють в усіх країнах світу, але в тому, як саме ці заготівлі відбуваються. В усьому світі, поза кордонами СРСР, існує такий порядок, що селяни вільно розпоряджаються вирощеною і зібраною ними продукцією; коли продають її, то одержують ціни, які складаються на вільних ринках. По ринкових цінах заготовляє сільськогосподарську продукцію також і держава чи її організації, як, наприклад, армія.

В країні «соціалізму» усі державні заготівлі відбуваються по зовсім відмінних, як у цілому світі, законах. Большевицька держава заготовляє всю потрібну їй продукцію в примусовому порядку, нічого фактично не купуючи. Вправді, колгоспи і колгоспники за здану державі продукцію по обов'язкових поставках одержують плату по згори визначених т. зв. твердих державних цінах, але розмір тих, з позволення сказати, цілком низький, що звати їх цінами за с/г продукцію смішно і нерозумно.

Для вияснення, що собою являють державні заготівельні ціни, хай послужить таке невеличке зіставлення різних ціл деяких сільськогосподарських продуктів і промислових товарів (осінь, 1950 р.):

Назви продуктів і товарів	Державні заготівельні ціни (в крб)	Ринкові ціни (в крб)	Кооперативні роздрібні ціни (в крб)
1 центнер пшениці	7,05–10,60	500–600	–
1 ц жита	3,90–6,40	400–450	–
1 ц волового м'яса	16,80–24,6	700–800	–
1 ц свинини	70,0	1500–2000	–

1 кг масла вершкового	4,5	25–30	–
1 пляшка одеколону	–	–	10
1 шт. зубної пасти	–	–	4
1 кусок мила	–	–	9
20 шт. папіросів	–	–	4–5
1 кг цвяхів	–	–	15
1 пара шкарпеток	–	–	10
1 метр сукна	–	–	160–300

Як бачимо з вищенаведеного зіставлення ціл, ціни на здану с/г продукцію державі по обов'язкових поставках такі, що, наприклад, за 1 ц пшениці найкращої якості можна купити всього 1 пляшку одеколону найнижчої якості, або 2 пачки поганих папіросів. А щоб купити 3 метри сукна середньої якості, потрібно було б «продати» державі аж 60 ц доброякісної пшениці, або аж 100 ц жита.

Вся с/г продукція, заготовлювана советською державою по обов'язкових поставках – це найзвичайніший, правно узаконений грабіж, що його проводять большевицькі вельможі для свого вигідного і розкішного життя та для загарбницької, імперіалістичної політики в усьому світі.

Судова відповідальність колгоспів за невиконання обов'язкових поставок. (На основі інструкції НК Юстиції СРСР № 7 від 1 лютого 1945 р.)

Про те, щоб колгосп відмовився виконати наложені на нього обов'язкові поставки, не може бути й мови. Колгосп мусить здати кожен кількість продукції, яку тільки йому визначать. У випадку, коли б колгосп з якихось причин затягнув здачу поставок поза визначений термін, його притягають до судової відповідальності. На основі рішення суду нездану колгоспом продукцію стягають натурою у примусовому порядку і накладають ще на колгосп грошовий штраф у розмірі незданої продукції по державних закуповочних цінах (які є вищі від ціл заготівельних).

Коли б суд ствердив, що невиконання поставок мало злісний характер, то, крім того, прокурор притягає винних до кримінальної відповідальності.

КОНТРАКЦІЙНІ ДОГОВОРИ

Крім перелічених вище видів с/г продукції, що її здають у порядку обов'язкових поставок, колгоспи здають ще багато різної продукції в порядку т. зв. контрактних договорів. Згідно з цими договорами колгоспи зобов'язані давати в основному різні роди технічних культур, як бавовну-сирець, коноплі, льон, цукрові буряки, тютюн різних сортів, кок-сагіз, різні плоди садовини і т. п. іншу продукцію. Практично в порядку контрактних

договорів большевицькі вельможі заготовляють всю с/г продукцію, яка не включена в засяг обов'язкових поставок.

Для здачі продукції по контрактійних договорах характерне те, що різні державні заготівельні організації (напр., Союзтабаксирьо) чи підприємства (напр., цукрозавод) заключають з колгоспом т. зв. контрактійний договір. В такому договорі одна сторона, колгосп, зобов'язується виростити дану с/г продукцію у визначеній кількості, а друга сторона, напр., цукрозавод, – усю цю продукцію «закупити», очевидно, по згори визначеній ціні. В кожному контрактійному договорі діють такі пункти основні: а) норми здачі, б) кількість запланованої продукції, в) заготівельні ціни на продукцію, г) премії за надпланову здачу продукції. Усі контрактійні договори заключаються на основі державних плянів у яких згори вже визначено рід і кількість продукції, що її має здати кожна республіка, край, область і т. д. Отже, фактично ніхто колгоспу не питає – хоче він, чи не хоче дану продукцію вирощувати і заключати на її здачу контрактійний договір. Для кожного колгоспу згори, в пляновому й обов'язковому порядку щорічно визначається, на які с/г культури він має скласти контрактійні договори та скільки на підставі тих договорів має здати продукції. В цілому ряді с/г культур (бавовна-сирець, цукровий буряк, льон, коноплі, тютюн, виноград, ягоди і інші) контрактійні договори мають силу закону, і їх колгоспи мусять виконати точно і безумовно.

У випадку невиконання колгоспом контрактійного договору, з нього в примусовому порядку стягується недовиконана частина в натурі, а, крім того, голову колгоспу і членів правління притягується до кримінальної відповідальності за проявлення недобросовісного відношення до службових обов'язків (стаття 112 уголов. кодексу РСФСР, або стаття 119 карного код. УССР).

Для замаскування примусового характеру контрактійного договору большевики доручають давати ці «договори» на обговорення загальних зборів колгоспників. В той спосіб має створюватися враження, що колгоспники добровільно згоджуються з «договором» і усіма встановленими в ньому зобов'язаннями. На практиці колгоспники рідко обговорюють такі договори, і приймає їх колгоспне правління до виконання так, як і всі інші того роду державні примусові зобов'язання.

За здану с/г продукцію по контракціях платять заготівельні організації по т. зв. твердих заготівельних цінах, які вже дещо вищі від цін по обов'язкових поставках. Але якщо взяти до уваги, що здавані по контракціях культури (цукровий буряк, тютюн і ін.) здаються вповні, і не вільно ні колгоспникам, ні колгоспові користуватися цією продукцією для своїх потреб; якщо взяти до уваги, що вирощення різних контрактованих культур вимагає незвичайно великого вкладу праці, – то користі від дещо вищих цін на законтрактвану продукцію не представляють ніякого серйозного значення. Справа в тому, що визначені большевиками тверді ціни на законтрактвану продукцію набагато нижчі від їхньої справжньої вартості. Тому колгоспники воліють, наприклад,

вирощувати зернові культури, ніж технічні (в порядку контракції), бо у першому випадку менше напрацюються і все-таки залишиться їм частина продукції на власне виживлення, а в другому випадку – напрацюються дуже багато, а за одержані гроші за здану продукцію не зможуть купити на ринку потрібної кількості хліба на прожиття.

Шляхом контрактійних договорів большевицькі експлуататори одержують з колгоспів майже за безцінь різні види промислової сировини. З цієї сировини фабрики, часто навіть після не дуже складної переробки, виготовляють різну продукцію, необхідну для населення, як полотно, матерії, сукна, шкіри, цукор і ін., але купити колгоспникові усе це – дуже важко. Причина в тому, що заготівельні ціни на с/г продукцію, забрану з колгоспів по контракціях, дуже низькі, а ціни на промтовари порівняно дуже високі. Шляхом державного регулювання цін большевицькі вельможі обдирають колгоспне селянство два рази: перший раз, коли «купають» у селян продукцію, а другий раз, коли їм продають цю ж продукцію після фабричної обробки. Ось декілька прикладів:

– За 1 ц слив першого сорту держава платить колгоспам від 50 до 100 крб, а продає сливковий джем (мармолад) по ціні 22 крб за 1 кг.

– За 1 ц промислового винограду середніх сортів держава платить 120 крб, а продає 1 літру вина найгіршої якості (квас) по 25 крб.

– За 1 кг тютюну кращих сортів держава платить по 5,50 крб, а продає 1 кг тютюну по 70–100 крб, а 1 кг махоркових корінців (відпадки) – по 14,40 крб.

Про грабіжницький характер большевицьких заготівель по контрактійних договорах найкраще свідчить відношення до тих договорів селян-колгоспників. Де тільки це можливе, вони завжди відмовляються від заключування таких договорів, відчуваючи добре на власній шкірі весь їх експлуаторський характер. Вороже відношення колгоспників до контрактійних договорів примусило большевиків надати цим договорам силу закону, силу безоглядного примусу.

Про невідність для колгоспників контрактійних договорів стверджують також і большевики в своїх постановах. В одній з постанов пишеться: «Контратаційні зобов'язання по здачі державі сіна мають не всі колгоспи, а лише частина, що ставить всі інші колгоспи у вигідне становище і являється несправедливим по відношенню до колгоспів, які беруть участь у здачі сіна державі» (постанова СНК ССРСР і ЦК ВКП(б) від 27 травня 1947 р.).

Большевицьке ствердження, що колгоспи, які не мають контрактійних договорів, є у вигіднішому положенні від тих колгоспів, що такі договори мають, – зовсім вірне. Вигідність ця заключається в тому, що їх не грабують з даної продукції і вона залишається в розпорядженні колгоспу. Такий стан большевики вважають несправедливим. І щоб була «справедливість», большевики, у їхньому розумінні справедливості, встановили законом такий порядок, при якому можна було б в однаковій мірі «справедливо» грабувати усі без вийнятку колгоспи.

Обов'язкові здачі с/г продукції державі по контракційних договорах у своїй грабіжницькій суті зовсім такі самі, як і обов'язкові поставки. Різниця лише в зовнішніх формах, які для колгоспників не являють ніякого практичного значення.

Контракційні договори – це друга форма большевицького грабежу натуральних прибутків з колгоспів.

НАТУРОПЛАТИ ЗА РОБОТИ МТС

Основні знаряддя виробництва, як трактори, комбайни і інші складні с/г машини, знаходяться в руках держави. Мати їх у власності колгоспів заборонено. Для обслуговування колгоспів машиновою технікою існують державні МТС-и. За всі роботи, проведені МТС-ом на колгоспних полях, колгосп мусить платити натуральною продукцією по твердих, згори визначених ставках; це називається натуроплатою. За роботи, на які не встановлена натуроплата, колгосп платить грошми, але також по згори визначених розцінках. В той спосіб большевики дуже сильно узалежили все колгоспне виробництво від державних МТС-ів. Через МТС-и впливають большевики не тільки на сам процес виробництва, але також і на розподіл колгоспної продукції, визначаючи згори норми в натуроплаті і в грошах за проведені МТС-ом роботи.

Розмір натуроплати залежить від характеру робіт, що її провела МТС, і від урожайності на колгоспних полях. Чим вища врожайність у колгоспі, тим і вищий розмір натуроплати. Через визначування розміру натуроплати большевики з повним успіхом регулюють натуральні прибутки колгоспів і не дозволяють їм розживатися навіть у кращі, врожайні роки.

Ця частина продукції, яку побирають большевики шляхом натуроплати, дуже висока. Наприклад, у 1937 р. питома вага натуроплати в централізованих заготівлях СРСР, що становили 22,5 млн тонн зерна, виносила 50 %, тобто половину всього заготовленого зерна.

Крім того, обов'язком колгоспів є оплачувати натурою і частинно грошми працю робітників МТС (трактористів, бригадирів тракторних бригад, їх помічників і ін.), які працювали в колгоспах на машинах МТС-у. Оплата в натурі робітників МТС-у за вироблені ними трудовні не може бути нижча від загарантованого для них мінімуму, що виносить 3 кг зерна на 1 трудовдень. Грошову оплату в сумі 2,50 крб на 1 т/д одержують вони від МТС-у, але коли в колгоспі припадає на 1 т/день грошей більше ніж 2,50 крб, то колгосп зобов'язаний видати їм доплату, так щоб вони на 1 т/день одержали стільки грошей, скільки припадає їм на 1 трудовдень в колгоспі.

Взаємовідносини між колгоспом і МТС-ом спираються на т. зв. договори, що має силу закону. Форма і зміст цього «договору» визначені большевиками згори, і на практиці колгосп ні про що з МТС-ом не договориється;

він приймає накинений йому «договір» до обов'язкового виконання навіть тоді, коли він є для колгоспу крайньо не вигідний.

Про не вигідність для колгоспів «договорів» з МТС свідчить той факт, що всюди, де тільки колгоспи мають можливість, радо відмовляються від допомоги МТС-ів, бо дуже дорого приходить їм платити за цю допомогу. Щоб «заохотити» колгоспи користуватися послугами МТС-ів, большевики, почавши з 1947 р., встановили розмір обов'язкових поставок зерна для колгоспів, що не обслуговуються МТС-ами, вищий 25 % порівняно з нормами, встановленими для колгоспів, обслуговуваних МТС. Ця підвишка до 1947 р. виносила всього 15 %. Постає питання: чому колгоспи, що працюють власними знаряддями і не хочуть «допомоги» МТС, мусять аж на 25 % більше здавати зерна й іншої продукції по обов'язкових поставках? Відповідь на це дає один з большевицьких главарів, член політбюро ЦК ВКП(б) Андреев:

«Необхідність такого підвищення для колгоспів, не обслуговуваних МТС, випливає з того, що в межах одного і того ж району колгоспи, не обслуговувані МТС, перебувають у більш вигідних умовах. Фактично колгоспи, обслуговувані МТС, здають по обов'язкових поставках і натуроплаті більше процентів на 40–50, ніж колгоспи, не обслуговувані МТС. Це, звичайно, несправедливо щодо колгоспів, обслуговуваних МТС, тому і треба виправити норми» («Про заходи піднесення с/г-ства в післявоєнний період», Київ, 1947, ст. 42).

Відповідь, безсумнівно, ясна і зрозуміла, а зокрема для колгоспників. Отже, не колгоспи одержують допомогу від МТС, а большевики через МТС побирають з колгоспів на 50 % більше с/г продукції. Це дуже несправедливо, але виправляти цю несправедливість «щодо колгоспів, обслуговуваних МТС» піднесенням норм обов'язкових поставок колгоспам, не обслуговуваним МТС – це найогидніший глум над всякою справедливістю і трудящими колгоспниками.

Під видом натуроплати за роботи МТС большевики додатково обдирають колгоспи з їх натуральної продукції. По своєму експлуататорському характері натуроплати – це ті ж самі обов'язкові поставки, з тією лише різницею, що за здану продукцію по натуроплаті колгосп не одержує ніякої оплати. Натуроплати здають колгоспи рівночасно з обов'язковими поставками на одні і ті ж державні заготівельні пункти.

Відповідальність за невиконання зобов'язань по натуроплаті така сама, як і по обов'язкових поставках. Нездана в термін визначена продукція стягається, по рішенні суду, в примусовому порядку. За кожних 10 днів прострочки начисляється колгоспові кара в розмірі одного процента незданої продукції. При встановленні злісного затягування здачі натуроплати, крім того, на колгосп накладається грошова кара (штраф) в розмірі половини ціни незданої продукції, а винні притягаються до судової відповідальності.

Натуроплати – це третя форма большевицького грабежу колгоспних прибутків. (Література: Типовий договір МТС з колгоспом від 27 січня 1948 р.,

ПОВЕРНЕННЯ НАТУРАЛЬНИХ ПОЗИК І ЗАДОВЖЕНОСТІ

Натуральні позики і заборгованість настільки характерні для колгоспної системи, що про них кончебно згадати у розділі розподілу колгоспної продукції. Такі явища мають місце головню в неврожайні або маловрожайні роки. Колгосп, виконуючи свою «першу заповідь», мусить розрахуватися з державою по всіх видах обов'язкових поставок продукції, незалежно від одержаного врожаю. Якщо врожай був низький, колгосп, хоч здав державі всю вирощену ним продукцію, залишається ще в боргу перед державою, бо на повне виконання всіх своїх зобов'язань перед державою не має потрібної кількості продукції. Зрозуміло, що в такі роки не залишається майже ніякої «решти» на оплату трудоднів колгоспників.

Забравши навіть не вповні «свою» частку колгоспної продукції, держава прирікає колгосп на цілковиту руїну. Але така руїна колгоспу не бажана для большевицьких вельмож, бо у наступні роки не було б звідкіля черпати дарових поставок. Щоб до того не допустити, большевицькі вельможі «великодушно» позичають колгоспові деяку кількість посівного і фуражного матеріялу.

При морально здоровому і незіпсованому суспільному ладі садиноким розумним виходом було б у такі неврожайні роки взагалі не стягати поставок або зменшити їх до такого рівня, щоб не доводити господарство до руїни, а селян – до голодної смерті; спровадити потрібну кількість зерна з-за кордону та вможливити всім громадянам купувати хліб по нормальних цінах. У большевиків зате своєрідна мораль, мораль суто большевицька. Тому вони, незважаючи ні на що, забирають з колгоспів по обов'язкових поставках усе зерно до решти, а потім це ж саме, пограбоване у колгоспі, зерно йому позичають.

Усе в такий спосіб «позичене» колгоспи зобов'язані зараз же на черговий рік повернути в обов'язковому порядку, а також повернути і виникнену заборгованість. Повернення позики і заборгованості стягають большевики з перших партій продукції, здаваної по обов'язкових поставках; щойно після того здавана колгоспом продукція зачислюється в рахунок обов'язкових поставок і натуроплати на біжучий рік.

ПОНАДПЛЯНОВІ ЗДАЧІ С/Г ПРОДУКЦІЇ

Большевицька політика грабежу с/г продукції з колгоспів не обмежується тільки до вже перерахованих форм заготівель; вони вживають ще ряд інших форм, під видом яких додатково дограбовують колгоспні і селянські

господарства. Однією з таких форм є т. зв. понадплянові задачі с/г продукції державі. Понадплянові задачі с/г продукції ніби не є обов'язкові; такі зобов'язання приймають на себе нібито самі колгоспи добровільно й садиноким для того, «щоб дати радянській батьківщині більше хліба та інших с/г продуктів». Так, принаймні, про це говорить і пише большевицька пропаганда. Та насправді справа всяких понадплянових поставок виглядає якраз навпаки.

Ні колгоспи, ні селянські господарства не приймають жодних зобов'язань щодо понадплянових поставок продукції державі, та ще й добровільних. Такі зобов'язання приймають в республіках: секретарі ЦК партії большевиків, голови Ради Міністрів, міністри і т. п. інші. Подібно мається справа по областях і районах; там такі зобов'язання приймають секретарі обл- чи райкомів партії, голови обл- чи райвиконкомів і т. д. Отже, зобов'язання щодо понадплянових поставок приймають самі большевицькі вельможі, а виконують їх селяни-колгоспники. Коли большевицькі вельможі роблять це дійсно добровільно, бо це в їх інтересі, то колгоспники відносяться до таких большевицьких практик грабежу скрайне вороже.

Машина понадплянових поставок діє незвичайно просто і дуже справно. Большевицькі вельможі, одержавши докладні відомості про врожай і про задовільне виконання колгоспами наложених на них обов'язкових поставок, негайно накладають на колгоспи нові, додаткові зобов'язання по тих же поставках. Роблять це в той спосіб, що своєму обер-вельможі Сталінові дають «слово» здати ще відповідно великий розмір продукції понад встановлений плян хлібоздачі. Маючи в своїх руках повноту диктаторської влади, шляхом наказу визначають усім підлеглим адміністративним садиноким, скільки ще процентів мається стягнути у понадпляновому порядку. У відповідності до даного Сталінові «слова» накладається на кожний колгосп обов'язкові норми задачі продукції понад плян. Кожне таке «слово» большевицькі вельможі не тільки виконують, але й перевиконують. Колгоспники не сміють сказати навіть одного слова проти таких «добровільних» понадплянових поставок, бо це було б рівнозначне з протидержавним злочиним, за що грозить найвищий вимір кари. Всі, отже, понадплянові поставки, хоч як це дивно звучить, стягуються у наскрізь пляновому, згори визначеному порядку, тобто по пляну.

Щоб зорієнтувати читачів у характері понадплянових поставок та в розмірах продукції, що їй тим шляхом грабують большевики у колгоспників, приведемо декілька прикладів, взятих з большевицької преси. Ними вона переповнена впродовж усього періоду збирання врожаїв с/г культур.

1) «Товаришеві Сталіну Й. В.

Раді доповісти вам, дорогий Йосифе Віссаріоновичу, що 3 вересня 1948 р. колгоспи, радгоспи, селянські господарства Української РСР... державний плян заготівель пшениці виконали на 127 %, жита – на 132 %,... взяли на себе зобов'язання здати понад плян не менше 31 млн 600 тисяч пудів хліба» і т. д. (Підписали) Секретар ЦК КП(б)У – М. Хрущов, Голова

РМ УРСР – Д. Коротченко, уповноважений мін. заготівель ССРСР по УССР – В. Калашніков, міністр с/г-тва УССР – Г. Бутенко, міністр радгоспів УССР – Д. Кальченко.

2) «Доповідаємо вам... і т. д., що колгоспи, радгоспи і сільські господарства УРСР на 15 листопада 1949 р. виконали плян заготівель плодів і винограду.

Понад плян заготовлено плодів і винограду 34861 т. Трудящим Москви і Ленінграду відвантажено понад плян 187 вагонів фруктів... заготівля фруктів триває» (підписали, як вище).

3) «Доповідаємо вам... і т. д., що колгоспи, радгоспи і селянські господарства УРСР (на грудень 1948 р. – прим. авт.) виконали державний плян заготівель овочів... відвантажено овочів до Москви і Ленінграду 4 млн 633 тисяч пудів» (підписи, як вище).

4) «Доповідаємо вам... і т. д. Колгоспи, радгоспи і селянські господарства здали соняшника понад плян 3 млн 424 тисяч пудів, замість 2 млн 747 тисяч пудів... заготівля соняшнику, рапсу, сої, льону-кудряшу, рицини і конжуту триває» (стан на листопад 1948 р. – прим. авт.). Підписи, як вище.

По окремих областях УССР подібні надплянові зобов'язання большевицьких вельмож виглядали у 1948 р. так (тільки по хлібних культурах):

5) (стан на 3 вересня 1948 р.) «Доповідаємо вам, дорогий Йосифе... і т. д., що колгоспи, радгоспи Полтавської області взяли на себе зобов'язання – здати державі понад плян 3 млн 200 тисяч пудів хліба. Запевняємо вас, дорогий т. Сталін, що і це зобов'язання буде виконане з честю. Секретар Полтавського обкому КП(б)У /-/, Голова виконкому облради /-/, уповноважений мін. заготівель ССРСР по Полтавській обл. /-/, начальник обласного управління с/г-тва /-/».

Щоб не повторяти нудних форм тотожних «зобов'язань» різних сталінських холуїв, подамо коротко величину розмірів понадплянових поставок ще по деяких областях Української ССР:

6) Харківська область: у 1947 р. здала понад плян понад 5 млн пудів.

7) Запорізька область (стан на вересень 1948 р.): здано понад плян 2 млн 500 тисяч пудів.

8) Сталінська область (стан на 15 жовтня 1948 р.): здано понад плян 1 млн 518 тисяч пудів, замість 1 млн 50 тис. пудів.

9) Сумська область (стан на 18 жовтня 1948 р.): здано понад плян 1 млн 511 тис. пудів, замість 1 млн 500 тис. пудів.

10) Київська область (стан на 1 листопада 1948 р.): здано понад плян 1 млн 23 тис. пудів.

11) Одеська область (стан на жовтень 1948 р.): здано понад плян 1 млн 300 тис. пудів, замість 500 тис. пудів.

12) Кіровоградська область (стан на 1 жовтня 1948 р.): здано понад плян 723 тис. пудів, замість 500 тис. пудів.

13) Чернігівська область (стан на 25 вересня 1948 р.): здано понад плян 535 тис. пудів, замість 250 тис. пудів.

14) Житомирська область (стан на жовтень 1948 р.): здано понад плян 503.770 пудів, замість 500 тис. пудів.

15) Станіславівська область (стан на 20 вересня 1948 р.): здано понад плян 445 тис. пудів, замість 300 тис. пудів,
і т. д. по всіх інших областях Української ССР.

Для характеристики розмірів понадплянових поставок по районах наведемо для прикладу дані по деяких районах Запорізької області, за станом на вересень 48 р.

16) В цілому по області здано понад плян 2 мільйони 500 тис. пудів. В тому окремі райони здали понад плян:

Куйбишевський – 5000 тонн

Якимівський – 4200 –”–

Михайлівський – 4000 –”–

Василівський – 3200 –”–

(«Понадплянова здача хліба триває»).

Для приблизної орієнтації про розміри понадплянових грабежів по інших частинах рабського ССРСР хай послужать ще деякі приклади:

17) Ростовська область (стан на жовтень 1948 р.). «Колгоспи і радгоспи Дону взяте зобов'язання здати державі понад плян 11 млн пудів хліба виконали з честю. Здано державі понад плян 11 млн 35 тис. пудів. Здача хліба триває».

18) Алтайський край (стан на жовтень 1949 р.). «Колгоспи і радгоспи краю взяли на себе зобов'язання здати державі понад плян не менше 10 млн пудів хліба. На 15 жовтня 1949 р. здали державі понад плян 13 млн 628 тис. пудів. Здача хліба триває».

19) Красноярський край. «Колгоспи й радгоспи краю 1 жовтня 1948 р. ... виконали державний плян хлібозаготівель і взяли на себе нове зобов'язання – за короткий строк здати державі понад плян не менше 7 млн пудів хліба. Раді доповісти ..., що 20 жовтня здали державі понад плян 7 млн 700 тис. пудів зерна. Здача понад плян триває».

20) Новосибірська область (стан на листопад 1949 р.). Здано понад плян 4 млн 102 тис. пудів хліба.

21) Киргизька ССР (стан на жовтень 1949 р.). «Своє зобов'язання по надпляновій задачі 1 млн пудів хліба перевиконали. Здано понад плян 1 млн 202 тис. пудів хліба. Надплянова здача хліба триває».

22) Білоруська ССР (стан на жовтень 1948 р.). «Достроково виконано плян відвантаження картоплі Ленінграду. Понад плян буде здано державі ще не менше 2 млн пудів картоплі»,

і т. д. по всіх т. зв. советських республіках, краях, областях, – по цілому СССР.

З наведених вище прикладів доволі ясно видно всю грабіжницьку суть понадплянових поставок. Розміри цих поставок (навіть за неповними даними) становлять серйозну величину у цілості державних заготівель.

Тільки по одній УССР в рахунок понадплянових поставок пограбовано:	
хліба (у 1948 р.)	понад 31,5 млн пудів
соняшнику (у 1948 р.)	понад 3,5 –”– –”–
плодів і винограду (у 1949 р.)	понад 2,5 –”– –”–

і т. д. по кожному виді с/г продукції.

Повний розмір надплянових поставок ніколи ніким не визначається. Визначається тільки долішню границю надплянових поставок, але фактично стягується далеко більше. Це ясно видно хоч би на таких вищенаведених прикладах (прикладі 11, 13): по Одеській області УССР зобов'язання по надпляновій здачі хліба виносило – 500 тис. пудів, а фактично здано, за станом на жовтень 1948 р., 1 млн 3 тис. пудів, тобто дане Сталіну «слово» виконано на понад 200 %. (Гляди «Вільна Україна» від 17 жовтня 1948 р.).

По Чернігівській області УССР зобов'язання по надпляновій здачі хліба в розмірі 250 тис. пудів виконано, за станом на 25 вересня 1948 р., на 214 % і фактично здано 535 тис. пудів, і «надплянова задача триває» даліше. («Радянська Україна» від 29 жовтня 1948 р.).

Зупинімся хвилинку на тільки що наведених прикладах і розберімо їх зміст до споду. Колгоспи цих областей вповні виконали всі наложені на них зобов'язання: здали державі обов'язкові поставки, натуроплату і ін. Вся «решта» зерна (так принайменше пишеться у статуті с/г артілі) повинна б залишитися у цілковитому розпорядженні колгоспів. Але так не є. На колгоспи накладають ще додаткові зобов'язання по надпляновій здачі продукції. Колгоспи і ці зобов'язання виконали. Тоді їм ще раз накладають такі самі надплянові зобов'язання. Хоч колгоспи і ці зобов'язання виконали, то, проте, в них даліше беруть зерно, як подає преса; понадплянова задача хліба триває даліше; поки вона закінчиться – процент перевиконання понадплянових грабежів зростає, можливо, до 500 % або й більше. Коли ж врешті настає кінець цього нахабного грабежу колгоспного добра? Тільки тоді, коли в колгоспах залишається необхідний мінімум с/г [продуктів] виробничої діяльності і мінімум для нужденного, голодного животіння трудящих мас колгоспного селянства.

Шляхом політики понадплянових поставок большевицькі вельможі виконують ще одну, дуже злочинну дію, а саме: вирівнювання життєвого рівня колгоспників до середньо найнижчого і найубогішого. Подібно, як і

натуроплати, надплянові поставки визначаються в залежності від одержаних колгоспами врожаїв. Більший, наприклад, урожай зерна у колгоспах якоїсь республіки, краю чи області, – то накладаються там вищі розміри надплянових хлібоздач. Отже, у висліді у всіх колгоспах СССР селяни знайдуться більш-менш на однаковому жебрацькому рівні. Вища врожайність не забезпечує колгоспникам кращого добробуту; вона забезпечує лише вищі прибутки большевицькому класу вельмож. Логіка большевиків у тому випадку така: раз земля є державною власністю, тобто належить їм – большевицьким вельможам, то і прибутки від неї також повинні належати їм, а не колгоспникам. Більше на їх землі вродило, то більше вони заберуть. Колгоспники ж – це тільки тяглова робоча сила на безмежних лятифундіях большевицьких вельмож. Селяни не мають ніякого права на їх (большевиків) землю і тому не можуть мати і прав на збільшення своїх прибутків при вищій врожайності.

Вищенаведені приклади «зобов'язань-слів», даних Сталінові представниками большевицького класу вельмож, не тільки говорять виразно про нічим не обмежений грабіж колгоспного селянства, але також виразно показують, куди все награване селянське добре йде, а саме: «трудящим Москви і Ленінграду відправлено понад плян 187 вагонів фруктів», «відвантажено овочів до Москви і Ленінграду 4 млн 633 тис. пудів», «достроково виконано плян відвантаження картоплі Ленінграду» (гляди вищенаведені приклади 2, 3, 22).

Як бачимо, все награване йде в центри СССР-івської тюрми народів, в головні берлоги большевицько-російських акул.

ДОБРОВІЛЬНИЙ ПРОДАЖ С/Г ПРОДУКЦІЇ ДЕРЖАВІ

Колгоспи, виконавши всі, які лише існують, свої зобов'язання перед державою, мусять в обов'язковому порядку частину своєї продукції ще й «добровільно» продати державі.

«Добровільний» продаж відбувається також у пляновому порядку. В тій цілі міністерство заготівель СССР визначає по республіках, краях і областях, а нижчі його органи – по районах і колгоспах пляни «добровільного» продажу. За таким пляном кожному колгоспові згори визначено, скільки якої продукції та по яких цінах він зобов'язаний «добровільно» продати. Купцями є державні організації, в тому організації різних міністерств, які уповноважені до того роду закупівель міністерством заготівель СССР.

Такі «добровільні» закупівлі також часами відбуваються по договорах, що по змісту майже тотожні з договорами контрактаційними, про які була мова вище. Різниця між ними тільки така, що за порушення договору щодо «добровільного» продажу встановлена лише матеріальна відповідальність, зазначена в договорі, а нема відповідальності кримінальної.

Що являє собою цей «добровільний» продаж державі, найкраще зорієнтовують нас ціни, по яких зобов'язані колгоспи продавати державі свою продукцію. Держава «купує», і держава рівночасно сама встановлює для себе ціни. Колгоспи не мають ніякого впливу на визначування цін на свою продукцію, «добровільно» продавану державі. Держава купує по т. зв. закупівельних цінах, у відрізненні від цін заготівельних, по яких вона «заготовляє». Про різницю між тими цінами і їх відношення до ринкових цін зорієнтує нас нижченаведене зіставлення різних цін на деякі продукти:

Назва продуктів	Державні заготівельні ціни	Державні закупівельні ціни	Ринкові ціни
1 ц пшениці	7,05–10,60	10,20–13,95	500–600
1 ц жита	3,90–6,40	6,60–9,10	400–450
1 ц ячменю	3,65–6,15	5,55–8,05	250–300
1 ц свинини	70,0	300	1500–2000
1 кг масла (вершкове)	4,5	9	30–40

Грабіжницький характер т. зв. державних закупівель очевидний. Цю форму грабежу колгоспного добра стосують більшовики як останню. При допомозі «закупівель» дограблюють вони колгоспи з цих мізерних решток продукції, що залишилася ще по виконанню всіх основних державних грабежів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ГРАБЕЖУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Справі грабежу с/г продукції більшовицькі вельможі присвячують незвичайно багато уваги, і не без інтересу. Бо чим більше у їх розпорядженні награваного добра, тим краще можуть вони «построїть життя» для себе.

Висловлюючи інтереси цілого класу більшовицьких вельмож, Сталін сказав: «Не відхиляйтесь від головного завдання, розгорніть хлібозаготівлі з перших же днів збирання і форсуйте їх, бо перша заповідь – виконання плану хлібозаготівель...».

Для того, щоб успішно здійснювати сталінську «першу заповідь» – більшовики створили незвичайно широкий і розгалужений грабіжницький апарат під назвою «Міністерство заготівель ССРСР», яке має відповідно розбудовані підзвітні апарати при республіках, краях, областях і районах, очолені т. зв. уповноваженими міністерства заготівель ССРСР. Нижче району, у селах, діють по цих завданнях спеціальні агенти уповмінзаготівель. В розпорядженні мінзаг по всьому ССРСР є цілий ряд різних заготівельних організацій (заготзерно, заготскот і т. д.) з відповідно влаштованими для зберігання продукції елеваторами, магазинами, базами, прийомними пунктами і т. п.

Організація апарату мінзаготівель по своїй будові подібна до потворного рака, що розпустив коріння по всьому Советському Союзу і висмоктує останні соки з трудящих селян-колгоспників.

Вся продукція, що поступає по каналах мінзагу по обов'язкових поставках, іде в розпорядження московського центру, в руки главарів більшовицького класу вельмож.

Крім цього офіційного апарату, більшовики заставляють до грабежу с/г продукції майже весь партійний апарат, сільськогосподарський, а також і адміністративно-поліцейний. Всі вони натискають на якнайскоріше виконання усіх державних зобов'язань по обов'язкових поставках.

Немаловажну роль в організації стягування обов'язкових поставок відіграють більшовицькі апарати пропаганди: «В успішному проведенні збору врожаю і заготівель важлива роль належить пресі і її сількорівському активі» («Большевик», № 11, 1951 г.).

При допомозі усіх наявних засобів пропаганди (преса, радіо, мітинги і т. п.)

большевики зчиняють під час грабіжницьких заготівель неймовірну шумиху. В той спосіб вони намагаються: по-перше, вмовити в народ, що здавана в поставках продукція йде на «народні цілі»; по-друге, закрити справжній грабіжницький характер поставок; по-третє, отруїти свідомість і заглушити совість усіх тих, яких вони посилають на брудну, нечесну «роботу» в стягуванні поставок і, врешті, по-четверте, щоб заглушити прокльони, якими супроводжують колгоспники кожний центнер пограбованої в них продукції для поставок, контрактації, натуроплати і т. д. Проте, незважаючи навіть на такий сконцентрований наступ, спрямований на стягування поставок, большевицьким грабіжникам не завжди вдається забрати ці поставки з колгоспів у запланованих розмірах. Доказом цього може послужити Постанова ЦК КП(б)У від червня 1947 р., в якій стверджується:

«... В 1946 р. колгоспи, радгоспи і селянські господарства не виконали державного плану заготівель і лишилися у великому боргу перед державою». І далі, що в ряді випадків мали місце «антидержавні практики деяких керівників районів, колгоспів і радгоспів, які саботували виконання державного плану хлібозаготівель і затаювали зерно, яке підлягало здачі державі».

Треба вірити, що в 1946 р. большевикам дійсно не вдалося виконати плану заготівель, але навіть те, що вони «заготовили», вистачило, щоби в Україні у 1946/47 р. запанував голод, жертвою якого впали сотні тисяч колгоспників. І коли розмір голодової катастрофи у 1946/47 р. був менший від тієї, що мала місце в 1933 р., то тільки тому, що колгоспники навчилися бодай трохи «саботувати виконання державного плану заготівель і затаювати зерно», що його інакше були б большевики нещадно пограбували.

Організацію грабежу большевики розробили дуже докладно і прецизно, як це тільки спосібна зробити вчена голова звироднілого злочинця. Типовим прикладом на те, як проводити грабіж с/г продукції, є інструкції, вміщені в постанові ЦК КП(б)У з червня 1947 р. Ось вони в уривках:

«Про заготівлі хліба та інших с/г продуктів з урожаю 1947 р.

Пленум ЦК КП(б)У постановляє:

1) розгорнути хлібозаготівлі з першого дня збирання, не допускати затування обмолоту і осідання намолоченого хліба на токах,.. забезпечити, щоб кожний колгосп і радгосп щодня брали участь у здачі хліба державі і перебували під керівним впливом партійних і радянських організацій до повного виконання плану хлібозаготівель.

... До початку збирання і обмолоту хлібів довести до кожного колгоспу і радгоспу щоденний графік вивезення хліба державі і забезпечити його виконання.

2) ... організувати транспортні бригади для вивезення хліба державі. Використати на хлібовивезенні корів колгоспів, а також корів, які належать колгоспникам, робітникам і службовцям,.. підготувати безтарки, вози, тару, рядна, зброю і все це закріпити за транспортними бригадами.

4) Організувати найсуворішу цілодобову охорону хліба на пні, на токах, а також під час перевезень на державні пункти.

5) Забезпечити здачу... на заготівельні пункти доброякісного зерна.

7) Забезпечити своєчасну здачу належного хліба по натуроплаті.

10) Пленум звертає увагу на необхідність суворого виконання зобов'язань щодо здачі державі пшениці і жита.

11) Встановити на всіх заготівельних пунктах .., які приймають хліб безпосередньо від здавців, цілодобову роботу.

14) Забезпечити на весь період хлібозаготівель безперервну роботу автомашин на вивоженні хліба не менш 20 годин на добу» і т. д., і т. п., а на закінчення «пленум вимагає від усіх комуністів і комсомольців не на словах, а на ділі довести свою відданість радянській батьківщині і всією своєю діяльністю забезпечити безумовне виконання плану хлібозаготівель».

Вищенаведена постанова настільки ясно і зрозуміло, по пунктах, викладає всю техніку грабежу, що зайво розглядати її подрібно. Проте варто дещо зупинитися над «духом» цього документу, вірніше – «духом» авторів, що його склали.

Автори відомі. Це главари большевицької партії, верховоди большевицького класу вельмож. З кожного пункту цієї заготівельної постанови видно їх великий досвід у грабежу селянського колгоспного добра, який вони набули за роки советської влади. Приступаючи до «роботи», вони все обдумали до дрібниць, не забули навіть про рядно, мішок і шнурок. Але одного вони не змогли зробити, і ніколи їм не вдасться цього зробити: це – скрити від людей свою злочинну душу і грабіжницький характер їхньої брудної заготівельної роботи. Грабіжницько-злочинним духом большевицьких вельмож насичена вся заготівельна постанова і всі їх практичні заготівельні роботи. Цей грабіжницький «дух» большевицьких заготівель найсильніше проявляється у дуже дивній боязні і наскрізь фальшивій турботі за судьбу колгоспної продукції, а також у ще дивнішому поспіхові, з яким ця продукція вивозиться з колгоспів. Пригляньмося до цих найістотніших моментів заготівельної роботи дещо докладніше.

Большевицька турбота про судьбу колгоспних урожаїв полягає в тому, що вони доручають організувати «найсуворішу цілодобову охорону хліба на пні, на токах, а також під час перевезення на державні пункти». Як видно з цих слів, у большевиків таки дуже великий страх за колгоспне добро, коли потрібна аж така сувора охорона. У кожного, зрозуміло, постають питання: хто і що загрожує колгоспним урожаєм? Проти кого – проти чого треба ставити цю «найсуворішу цілодобову охорону»? Хто має здійснювати цю охорону? І т. д., і т. п. Відповіді ясні, принайменше ясні вони для колгоспників і для кожної чесної людини. Якщо колгоспники посіяли і виростили урожай, то, зрозуміло, вони б зібрали цей урожай і відповідно до вложеної кожним колгоспником праці, його поділили. Боятися за долю хліба на полі, на токах і т. д. немає

потреби. Зрештою, селяни вирощували хліб і до часу постання колгоспів, але не було ніякої потреби охороняти його впродовж цілих діб. Хіба ж крастиме селянин сам у себе? Очевидно, що ні. У колгоспах справа мається інакше. Хоч колгоспники виростили хліб, але він належить не їм, а большевицьким вельможам. Тому-то не колгоспники, а большевицькі вельможі «організують охорону» колгоспного хліба. Для такої охорони зорганізовано у колгоспах спеціальні озброєні відділи т. зв. ООП (охорона общественного порядку), або, як часто їх звать, стрибки. Відділи ООП підпорядковані районним відділам МГБ і діють за їхніми наказами, але вдержуються вони за рахунок колгоспів.

Завдання большевицької охорони заключається в тому, щоб охоронити колгоспні хліба саме перед колгоспниками; щоб вони (колгоспники) не могли розпоряджатися своїм хлібом по своїй власній волі; щоб можна було вивезти колгоспні хліба в потрібній для большевиків кількості на свої заготівельні пункти. Отже, большевики на те тільки ставлять під пильну охорону колгоспні хліба, щоб можна було їх без перешкод грабувати. Так, зрештою, робить кожний грабіжник-злочинець, коли краде чуже добро; він також ставить охорону, щоб можна було йому без перешкод грабувати, щоб на місце злочину не допустити господаря, щоб набрати чужого добра, скільки лише вдається.

Дуже характерною рисою большевицьких заготівель є неабиякий поспіх: «Задача державі хліба повинна розгортатися максимальними темпами з самого початку збору врожаю» («Большевик», № 11, 1950 г.)... «Розгортайте хлібозаготівлі з перших днів збирання і форсуйте їх» (Сталін). Розгляньмо, для чого потрібний большевицьким вельможам такий максимальний, форсований поспіх у стягуванні поставок? Що за цим поспіхом скривається?

Тільки почалися жнива, а вже треба і молотити, і вивозити на заготівельні пункти. Для самого ж вивозу з колгоспів зерна доручається використовувати всі транспортні засоби колгоспу, а навіть «корів, які належать колгоспникам, робітникам і службовцям». Та ж далеко економічніше і краще як з господарського боку, так і для колгоспників, щоб найперше хліб увесь зібрати, потім його вимолотити і відтак вивезти на державні заготівельні пункти ту частину, яка вже по большевицькому закону належить державі. Жоден колгосп не відмовляється від наложених на нього обов'язків по хлібоздачах (і відмовитися навіть не може), та й держава має такий сильний апарат поліційного примусу, що завжди може стягнути належну їй частину. Отже, не повинна вона боятися, що пропаде її частина колгоспних прибутків. Нормально, думаючи по-господарськи, поспіх, що його доручають большевики під час заготівель, не тільки зайвий, але в кожному відношенні шкідливий. Поспіх з вивозом хлібоздач незвичайно утруднює колгоспникам усі дуже пильні і негайні роботи по збиранні врожаю і часто не дає їм можливостей зібрати належно врожай. Поспіх з молоченням також веде до великих, непродуктивних розтрат зерна і т. п. Незважаючи ні на що, большевики так наглядя-

з вивозом хлібоздач, так безоглядно це роблять, наче б горіла їм земля під ногами, наче б від того залежить їх бути чи не бути. І воно дійсно так! Щоб грабувати селянське колгоспне добро, треба спішити, і навіть дуже спішити, бо грабувати можна лише доти, поки є що.

Щоб скоро вивезти пограбований колгоспний хліб, для того мало надаються колгоспні засоби транспорту, а зокрема такі як корови колгоспників. Тому-то при вивожуванні колгоспного добра щораз більше застосовують большевики автотранспорт. В тій цілі вже в 1949 р. в ряді областей зорганізовано спеціальні автоколони, поділені на роти і взводи, з достатньою кількістю грузових машин. В той спосіб темпо вивожування незвичайно зросло. Притому треба зазначити, що за цю «допомогу» транспортом колгосп мусить платити в натурі. Це створює для нього новий тягар, новий, черговий грабіж його натуральних прибутків.

З яким поспіхом грабується колгоспна продукція, наведемо два приклади, взяті з журналу «Колхозное производство», № 10, 1950 г., ст. 45 (перший приклад) і № 6, 1950 г., ст. 11, 12 (другий приклад).

У колгоспі ім. Хрущова, Ахтирського р-ну Сумської обл., організація хлібоздачі у 1950 р. виглядала так:

«На чотирьох токах безперервно працювали молотілки. Машиніст молотілки МО-900 М. Алферов намолочував за зміну по 23-25 тонн зерна при нормі в 12 тонн. 12 автомашин прямо з токів відвозили пшеницю і жито на пункти заготзерна. Колгосп щоденно здавав державі по 100 тонн високоякісного зерна».

У колгоспі «18 партз'їзду», обл. Вороніж, «збіжжя вимолочувалося рівночасно із збором. За добу намолочувано 250 ц. Понад 200 ц поступало від комбайна, щодоби на автомашинах і живому тяглі вивожувано 450 ц на хлібозаготівельний пункт... Після вивізки 3.500 ц на внутріколгоспні потреби і на видачу авансів на трудодні виділено 15 % від зданого державі зерна. Колгоспники одержали по 1 кг зерна на кожний трудодень».

Коли б большевики забирали з колгоспів «свою частину» тільки в таких розмірах, що їх вони встановили законом, тоді б не було потрібно так спішити. Але вони в таких випадках не числяться з ніякою законністю і грабують, скільки лише їм вдається.

Такий поспіх і боязнь, що його проявляють большевики під час заготівель колгоспного хліба, можна спостерігати тільки в «роботі» злочинця-грабіжника. Тільки злочинець в подібний спосіб боїться за чуже добро, яке він має грабувати; тільки грабіжник в подібний спосіб спішить з награбованим добром і тільки він бере стільки, скільки йому вдається взяти. Такий-то грабіжницько-злочинний характер большевицьких заготівель.

З черги ще декілька слів про форми і прийоми цих заготівель.

Большевики не просто грабують колгоспне майно; вони роблять це зі співами і музиками. В тій цілі організують т. зв. червоні валки хліба державі.

Відбувається це так. У колгоспі організується якнайбільше підвід, а також і автомашин, якщо вони є, наладовується їх «заготовленим» зерном, вози і коні прикрашаються зеленню. На передній машині або підводі хтось із колгоспників держить на високому дрючку червону плахту (прапор), а інші – портрети большевицьких главарів (Сталіна, Леніна і ін.). На дальших підводах стирчать транспаранти з відповідними написами («Хлеб государству!» чи ін.), садовлять на одну з підвод музику (деколи лише одну гармонь), і так сформована валка їде якнайскорішим темпом з колгоспу в район, щоб здати державі хліб. Всі ці большевицькі комедії виглядали б смішно, коли б не були вони рівночасно глибоко трагічні. Большевицьким експлуататорам мало того, що пограбували в колгоспників хліб; їм ще хочеться над ними покрити, поглумитися. Тому вони заставляють колгоспників радіти, співати і грати з того приводу, що їх, колгоспників, немилосердно пограбовано і приречено на голодне животіння. На такі моральні знущання над своїми жертвами спосібні тільки найзвиродніліші злочинці. Саме ці большевицькі форми грабежу не менш обурюючі, як самий грабіж, бо в огидний спосіб ображають людську гідність і честь колгоспного селянства. Але большевицьким варварам мало діла до людської гідности колгоспників; їм хочеться прикрити і приховати подібними комедіями свою власну грабіжницьку натуру, штучно витворити «миле враження», що начебто колгоспників ніхто не грабує, що вони начебто самі, добровільно, з музиками і співами віддають своє добро большевицьким експлуататорам.

ДЕРЖАВНИЙ ГРАБІЖ ГРОШОВИХ ПРИБУТКІВ КОЛГОСПІВ

Большевики не вдовольняються тільки тим, що грабують у колгоспах велику частину їх грошових прибутків. Грошовий грабіж колгоспів проводиться під видом стягування різних державних податків, страхових (аскураційних) платежів, грошових оплат за роботи МТС і т. п.

Розміри щорічних різних прямих податків і інших обов'язкових платежів виносять до 30 % і більше всіх грошових прибутків колгоспу. Але це далеко не все, що віддає колгосп із своїх грошових прибутків державі. Ще принаймні стільки само забирають большевики посередньо, продаючи колгоспам по твердих цінах необхідні в сільському господарстві агрономічні засоби, технічні знаряддя та матеріали на будівництво.

Тут ми розглянемо тільки найважливіші безпосередні грошові платежі колгоспів, що їх вони віддають державі зі своїх грошових прибутків.

ПРИБУТКОВИЙ ПОДАТОК

(На основі указу Президії ВР СРСР від 11 серпня 1948 р.)

Колгоспи зобов'язані щорічно оплачувати грошми прибутковий податок, який нараховується від прибутку за попередній рік, на основі річних колгоспних звітів, докладно перевірених радянськими фінансовими органами.

Прибутковий податок нараховується від всього прибутку колгоспу, отже, від його натуральних і грошових прибутків, а не лише від грошових.

Прибутковим податком обкладаються такі натуральні і грошові прибутки колгоспу.

Натуральні прибутки:

а) Рослинництво, а саме: рільництво, городництво, баштанництво, лугівництво, садівництво, ягідництво і виноградництво;

б) Тваринництво, а саме: рогата худоба, продуктивна худоба, продуктивна худоба убою, інше продуктивне тваринництво, птиця, кролики, риба;

в) Бджільництво.

Грошові прибутки:

а) Грошові прибутки від рослинництва, тваринництва, бджільництва і шовківництва;

б) Інші прибутки і надходження, а саме: заробітки на стороні та всякі інші прибутки;

в) Прибутки від продажу виробів підсобних підприємств, а саме: продаж несільськогосподарських виробів, оплата за зроблені послуги.

Податок нараховується в процентах до грошової вартості продукції або до суми грошей, одержаних колгоспом за продукцію й послуги. В тій цілі вся колгоспна продукція оцінюється по таких цінах:

а) по держ. заготівельних – продукція, використана на внутрішні колгоспні потреби (насіння, різні натуральні фонди і т. п.);

б) по держ. закуповочних – продукція, розподілена між колгоспниками;

в) по цінах, прийнятих колгоспом – за перероблену колгоспом продукцію і іншу продукцію, на яку немає держ. закуповочних цін;

г) по цінах, прийнятих колгоспом, але не нижчих від держ. закуповочних – за продукцію, розходувану на громадське харчування і продану колгоспним спеціалістам;

д) по фактично виручених цінах – за продукцію, продану державі по держ. закуповочних цінах і здану по контрактційних договорах, продану на колгоспному ринку, кооперації і іншим.

Процентіві ставки податку виносять від 6 % до 13 % колгоспних прибутків, а саме:

а) з прибутків від продукції, використаної на внутрішні господарські потреби колгоспів – в розмірі 6 % з обкладуваного прибутку;

б) з прибутків від продажу продукції в порядку контрактції і державних закупівель – у розмірі 6 % з обкладуваного прибутку;

в) з прибутків від продукції, розподіленої між колгоспниками, – в розмірі 12 % з обкладуваного прибутку;

г) з прибутків від продажу продукції, тварин і птиці в порядку колгоспної торгівлі (продаж на ринку, кооперації та іншим організаціям по ринкових цінах; інші продажі), від продажу виробів підсобних підприємств колгоспу, від заробітків колгоспу за виконані ним роботи і зроблені послуги та від інших грошових надходжень – в розмірі 13 % з обкладуваного прибутку.

До колгоспних «прибутків» зарахували большевики багато такого, що насправді не становить ніякого прибутку. Напр., продукція, використана на внутрішньогосподарські потреби колгоспу, насіння на посів, натуральні страхові і продовольчі фонди, фонди помочі інвалідам, на одержання дитячих ясел і ряд других натуральних фондів. Все це – жодні прибутки, а найзвичайніші витрати, що їх належало б зарахувати до коштів виробництва. Не можна вважати прибутком колгоспу також надходження від продукції, зданої

державі і її організаціям по держ. закуповочних цінах та по контрактції, бо це не прибуток колгоспу, а його втрати. Від таких торговельних операцій прибуток одержують виключно большевики і ні в якому разі колгосп. Все це, очевидно, большевицькі грабіжники добре знають і тому від того роду «прибутків» здирають тільки 6 % прибуткового податку.

У відношенні до колгоспних прибутків, розподілених між колгоспниками, ставка податку збільшується на ще раз стільки, і виносить 12 %. Насправді між колгоспників розподілюється не «прибуток», а виплачується їм мізерні цілорічні винагороди за працю. Отже, маємо в тому випадку справу не з прибутком, а зі звичайними коштами продукції, що розходуються на оплачення необхідної у виробництві робочої сили.

Про прибутки можна було б говорити тільки тоді, коли б колгосп, оплативши належну працю колгоспників (робочу силу), дійсно мав грошову надвишку, призначену на розподіл між колгоспників. Податок від «прибутків», розподілених між колгоспників по трудових днях – це звичайне зменшення заробітків колгоспників на 12 % в користь большевицького експлуататора-держави.

Від всіх інших подібних «прибутків» з колгоспу здирають 13 % податку, також не зважаючи на те, чи одержані колгоспом грошові суми дійсно становлять його прибуток, чи ні.

Такий спосіб нараховування колгоспних «прибутків» потрібний большевикам на те, щоб всяко збільшувати грошові суми, обкладувані податком, а тим самим і розміри податків.

ОБОВ'ЯЗКОВЕ ОБКЛАДНЕ СТРАХУВАННЯ

(На основі закону від 4 квітня 1940 р.)

У колгоспах обов'язковому страхуванню підлягають:

а) будівлі, інвентар, устаткування, транспортні засоби, продукція, сировина і матеріали;

б) посіви с/г культур, розсадники і врожай садів, ягідників і виноградників;

в) тваринництво.

Ставки (тарифи) страхових платежів у колгоспах нараховуються в карбованцях від 100 крб страхового забезпечення. На всі застраховані об'єкти встановлені відповідні суми страхового забезпечення і норми страхових платежів.

Для прикладу наводимо ставки страхового забезпечення і страхових платежів у колгоспах по деяких найважливіших об'єктах.

ВИТРАТА КОЛГОСПНИХ ПРИБУТКІВ НА ГРОМАДСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Об'єкти страхування	Страхове забезпечення (в крб)	Страхові платежі	
		Ставка від 100 крб страх-забез. (в крб)	Сума платежів по застрах. об'єкту (в крб)
Будівлі (в УССР)	По інвентарній оцінці	0,60	–
Зернові культури від 1 га	100	1,25	1,25
Бавовна від 1 га (УССР)	400	6,00	24,00
Тютюн від 1 га (Грузія)	2000	10,00	200,00
Тютюн від 1 га (УССР)	800	7,00	56,00
Рогата худоба від 1 шт.	600	2,00	12,00
Коні →–	600	6,00	36,00
Вівці і кози →–	100	3,00	3,00
Свині →–	150	4,00	6,00

В колгоспах обов'язковому страхуванню підлягає дуже багато різних об'єктів. Ставки страхових платежів доволі високі і тому большевики щорічно стягають з колгоспів значні суми грошей щодо страхових платежів. Зате випадки виплачування колгоспам страхового забезпечення бувають рідкі, а розміри страхових відшкодувань на застраховані об'єкти набагато нижчі від їх ринкової вартості.

Страхові платежі – це, в суті речі, такі ж самі державні податки, тільки під іншою формою їх стягається.

Крім прибуткового податку і страхових платежів, колгоспи, у випадку будівництва, платять спеціальний податок від будівництва у розмірі 1 % вартості будівлі; платять відповідні податки за право продажу на ринку і т. п. інші дрібніші податки.

ГРОШОВА ОПЛАТА ЗА РОБОТИ МТС

Ще однією з форм привласнювання большевиками частини грошових прибутків колгоспу є грошові оплати за проведені в колгоспі роботи МТС. По цілому ряді робіт колгосп платить МТС-ові грошіми по ставках, згорі визначених державою. Грошіми оплачуються, головним чином, роботи під різні технічні культури (тютюн, махорка), під городні культури, ефіро-олійні, лікарські і т. п., а також за роботи ірригаційні, меліоративні та інші, по яких не здається натуроплата.

НАТУРАЛЬНІ ФОНДИ

Колгосп, розрахувавшись у всіх видах зобов'язань з державою, з черги приступає до виділення частини продукції на утворення громадських натуральних фондів, призначених в основному для відновлення с/г виробничої діяльності. В тій цілі колгосп утворює такі натуральні фонди:

- а) насінний – для посіву під урожай на слідуючий рік,
- б) кормовий – для годівлі худоби на всю річну потребу,
- в) страховий насінний – в розмірі 15 % річної потреби,
- г) страховий кормовий – в розмірі не менше 10–15 % річної потреби в кормах,
- д) страховий продовольчий – в розмірі 2 % валового збору продовольчих культур,
- е) допомогий – в розмірі не вище 2 % валової продукції.

Крім того, колгосп виділює частину продукції для продажу.

Насінний та кормовий фонди – це конечна передумова для того, щоб колгосп міг продовжувати виробничий процес у наступному році та щоб мав чим прокормити громадське тваринництво до нового збору. Страхові фонди – також конечні для нормального продовжування с/г виробництва, бо не маючи відповідних запасів, у випадку неврожаю колгосп найшовся б у дуже скрутному положенні. Зі страхових фондів найменший продовольчий – всього 2 %. Це тому, що він призначений на прохарчування колгоспників у випадку неврожаю, а про їх життя большевики багато менше турбуються, чим про життя колгоспної худоби. Практично, страховий продовольчий фонд утворюють у колгоспах дуже рідко. В статуті с/г артілі про нього навіть не згадується.

Допомогий фонд, призначений на допомогу непрацездатним колгоспникам і на інші соціально-побутові справи та на допомоги інвалідам, сиротам і т. п., – також незначний. Про цей фонд ми вже говорили при розгляді питання соціального забезпечення колгоспників.

Колгосп змушений державними податками та іншими платежами виділити частину продукції для продажу. Про продаж державі також вже було говорено.

Сільськогосподарську діяльність колгосп зобов'язаний вести на підставі розширеного відтворення, тобто не обмежуватися тільки до відновлення виробничого процесу в дотеперішніх розмірах, але постійно їх поширювати. Большевики дуже дбають, щоб продуктивні можливості колгоспів постійно збільшувалися, бо тоді збільшуватимуться і їхні прибутки – розміри державних обов'язкових поставок і податків.

Розширення колгоспного виробництва відбувається не коштом зменшення поставок державі чи шляхом державної допомоги, але виключно за рахунок колгоспників, коштом зменшення частини продукції, що призначається на видачу на трудовні, вироблені колгоспниками. Ріст громадського господарства, його розбудова, будівництво взірцевих коровників, стаєн, свинарників тощо – все це оплачується коштом колгоспників, шляхом зменшення оплати праці колгоспників.

Громадські натуральні фонди, крім необхідної частини, вміщують в собі ще й ту частину, яка стоїть понад нормальні потреби громадського господарства. Цю надвишку частинно зуживається на понаднормальні роздуті вкладення на розбудову колгоспного господарства, а частинно її розкрадає колгоспне начальство.

ГРОШОВІ ФОНДИ

З грошових прибутків, які залишаються в колгоспі після сплатення всіх податків та інших обов'язкових державних платежів, колгосп, згідно із статутом с/г артілі, провадить такі витрати:

а) поповнює неподільний фонд артілі для проведення видатків на купівлю с/г знарядь і худоби, оплату будівельних матеріалів, розплати зі сторонніми робітниками, що затруднюється їх на будівництві. Все це у розмірі 12–15 % у зернових районах і 15–20 % у технічних і тваринницьких районах, нараховуючи від грошових прибутків артілі;

б) провадить необхідні витрати на поточні виробничі потреби, як-от: поточний ремонт с/г знарядь, лікування худоби, боротьба з шкідниками і т. п.;

в) покриває адміністративно-господарські витрати артілі, виділяючи на це не більше 2 % грошових прибутків;

г) виділяє кошти на культурні потреби, як підготовка колгоспних кадрів, організація ясел, дитячих майданчиків, влаштування радіо і т. п.

Всі вищепераховані витрати колгоспу мають, очевидно, своє оправдання. Мусить же колгосп і купувати нові с/г знаряддя праці та ремонтувати старі, і купувати будівельні матеріали, і оплачувати працю сторонніх робітників, як інженерів-будівельників, ветеринарних лікарів, агрономів, бухгалтерів і т. п., і покривати кошти адміністрації, і дещо видавати на культурні

заходи та тому подібне. Все це наскрізь самозрозумілі витрати, бо ніхто ж колгоспові нічого задармо не дасть, ані ніхто, крім власних членів колгоспу, йому нічого задармо не зробить. За все одержане поза колгоспом мусить колгосп платити.

По яких цінах колгосп свою продукцію продає – ми говорили при характеристиці колгоспних грошових прибутків. Зате колгосп купує виключно по ринкових цінах або по т. зв. твердих державних відпускних цінах. Різні с/г знаряддя, хімічні добрива, будівельні матеріали тощо може колгосп купити тільки в державних складах і магазинах, бо деінде купити неможливо, і платити такі ціни, які держава згори встановила і які, очевидно, є неспівмірно високі. В той спосіб держава побирає ще значну частину колгоспних грошових прибутків.

У статуті, вправді, сказано, скільки з грошових прибутків повинно відраховуватися в неподільний фонд і витрачатися на оплату адміністрації, але практично цього ніде в колгоспах не придержуються. Дуже часто на фінансування потреб громадського господарства і на оплату адміністрації йде вся решта грошових прибутків, так що на оплату праці колгоспників дослівно не залишається ні копійки.

На доказ саме такого фактичного стану з витрачанням колгоспних грошових прибутків наводимо таке урядове ствердження:

«Колгоспні правління, при безпосередньому потуранні з боку партійних і радянських організацій, основну частину прибутків витрачають на будівництво громадських будинків, на виробничі і адміністративні видатки, внаслідок чого частина грошових прибутків, розподілених по трудових колгоспників, є заниженою.

У деяких областях і республіках є колгоспи, в яких грошові прибутки зовсім по трудових не розподілювалися. (Саме таких колгоспів багато в кожному районі, кожній області, кожній республіці, а не тільки «в деяких» – прим. авт.).

Замість турбуватися про підвищення вартості трудового дня, колгоспні правління захопилися капітальним будівництвом, надмірними виробничими видатками і витратами на адміністративно-господарське управління. Частина відрахувань у неподільні фонди, витрати на адміністративно-господарські потреби і видатки на культурні потреби... значно перевищують встановлені статутом артілі норми.

Статут сільськогосподарської артілі вимагає, щоб правління колгоспів видаткували засоби лише в тих розмірах і по тих статтях, які передбачені кошторисом, затвердженим загальними зборами. На практиці ж багато колгоспних правлінь, по-перше, – самі кошториси складають з підвищеними видатками, по-друге, зовсім не рахуються з вже затвердженим кошторисом, не питаючи загальних зборів колгоспників, самовільно пересувають засоби з однієї статті в другу і видатковують засоби без врахування виконання пляну по прибутках.

... А ревізійні комісії, як правило, не діють або перетворені в підсобний апарат правління для винесення формального висновку по звіті в кінці року» (Постановление СНК СССР и ЦК ВКП(б) от 19 апреля 1938 г.).

Все це не окремі випадки, але, як зазначається в постанові, такий стан існує «по цілому ряді областей, країв і республік». Такий стан залишився у незміненому вигляді по сьогоднішній день.

Що стосується витрат з грошових прибутків на оплату адміністрації, то встановленого статутом розміру в 2 % грошових прибутків ніде в колгоспах не придержуються, і на свою оплату адміністрація побирає стільки грошей, скільки їй належить у відповідності до визначених щомісячних ставок.

За рахунок зменшення оплати праці колгоспників проводяться також різні заходи по піднесенню т. зв. культурного рівня колгоспного села, від чого, однак, не підноситься культурний рівень колгоспників, лише дуже погіршується їх матеріальне забезпечення. Такі ж культурні заходи як організація сезонних дитячих ясел, садків і дитячих майданчиків робляться у колгоспах не тому, щоб дійсно піднести культурний рівень дітей колгоспників, але з єдиною метою якнайповнішого використання на польових роботах жінок, у яких є малі діти.

Всякий ріст колгоспного громадського господарства, в якому напрямі він не відбувався б і які б не були його розміри, завжди відбувається за рахунок зниження оплати праці трудящих колгоспників. Про їх згоду ніхто колгоспників не питає, бо всі витрати відбуваються в пляновому порядку, і тільки часами для форми зганяють колгоспників на загальні збори, щоб вони одобрили все це, що заплановано або що вже давно здійснено.

Дуже часто буває так, що у колгоспах справді є великі суми грошових прибутків, прекрасні громадські будівлі, багато добірної расової худоби, всякі технічно-цивілізаційні урядження в стайнях, коровниках і свинарниках і т. д., а в домах рядових трудящих колгоспників – голод, злидні і такі культурні та цивілізаційні життєво-побутові умовини, що небагато чим відрізняються від первісної печерної «цивілізації».

НЕОФІЦІЙНИЙ ПРОТИЗАКОННИЙ РОЗПОДІЛ КОЛГОСПНИХ ПРИБУТКІВ

Поки перейдемо до з'ясування розподілу колгоспних прибутків по трудоднях, мусимо ще вказати на ту частину колгоспних прибутків, що її забирається з колгоспу неофіційно, протизаконно.

Большевицька наука законного грабежу колгоспів у ліс не йде. Її дуже добре засвоюють усі низові партійні, советсько-державні, с/г-кі і всякі їм подібні «работники», які по відношенню до трудящих колгоспників все-таки неабияке начальство. Всі вони добре вивчили техніку большевицьких державних заготівель і багато з них у цьому «славному патріотичному ділі» неперевершені митці. Заготовляючи для советської батьківщини, для вищого класу большевицьких вельмож, вони зовсім не від того, щоби в такий самий спосіб «заготовляти» і для себе, для своїх родин і для добрих знайомих.

Большевицьким вельможам не в смак такі неофіційні «заготовки». Від того терплять їх власні інтереси, і з тих причин вони деколи виступають в ролі оборонців (дуже фальшиві і лицемірні оборонці!) колгоспного майна та проливають крокодилячі сльози чорнила у своїх пропагандивних виданнях. Тому-то про ці незаконні заготівлі трудящі маси все-таки можуть бодай час від часу дещо довідатися з офіційних джерел.

Большевицькі відомості про того роду «заготовщиків» цінні ще й тим, що про них висловлюються такі ж самі «заготовщики», тільки вже легальні; зрештою, кажуть: «Злодій злодія – знає найкраще».

Ось декілька цитат з офіційних урядових большевицьких документів про неофіційні заготівлі.

«Розтягання колгоспного майна.

Встановлено факти зловживань, які виявляються в розтягуванні колгоспної власності з боку районних та інших партійно-радянських працівників. Розтягання колгоспного майна відбувається у вигляді взяття з колгоспів безплатно або за низьку плату колгоспної худоби, зерна, насіння, кормів, м'яса, молока, масла, меду, овочів, фруктів і т. п. Деякі радянсько-партійні і земельні районні працівники замість того, щоб суворо охороняти громадську власність,.. незаконно розпоряджаються майном, натуральними і грошовими прибутками колгоспів, примушуючи правління і голів колгоспів видавати їм

безплатно або на низьку ціну майно, худобу і продукти, що належать колгоспам.

Ці факти говорять про те, що деякі відповідальні працівники... стали на шлях сваволі і беззаконства щодо колгоспів і без всякого сорому почали залізати в майно колгоспів, як у свою власну кишеню.

Легко зрозуміти, що ці зловживання підривають основу добробуту колгоспу, розкладають керівні колгоспні кадри і штовхають їх у свою чергу на всякого роду беззаконства.

Разом з тим у практиці має місце безвідповідальне ставлення до розрахунків з колгоспами з боку ряду державних та інших організацій, коли належні колгоспам гроші за продукцію ... або за проведені колгоспами роботи своєчасно не сплачуються, що розхитує господарство колгоспів» (Постанова РМ СРСР і ЦК ВКП(б) від 19 вересня 1946 р.).

Такий стан у большевицьких колгоспах існує постійно і це не є, як міг би дехто подумати, тільки наслідок війни. Ось що також писала про таке саме «розтягування» (як большевики делікатно висловлюються, коли цим «розтягуванням» займаються їхні колеги) урядова постанова десять років тому:

«Нерідко правліннями колгоспів ... проводиться практика розтягування колгоспної продукції для видачі як всередині колгоспу, так і назовні колгоспу по низьких цінах або зовсім безплатно.

Керівники... партійних і радянських органів... по суті справи потакували такій протиколгоспній практиці» (Постановление СНК СРСР і ЦК ВКП(б) от 19 апреля 1938 г.).

Як бачимо, так самісінько «розтягували» колгоспне майно і в передвоєнні, мирні роки, і так «розтягають» його по сьогодні.

Яких розмірів прибрало у колгоспах «розтягування» майна, хай для прикладу послужать такі відомості, що їх подає большевицький знавець колгоспних справ М. Анісімов у книжці: «Сталінський статут сільськогосподарської артілі – основний закон колгоспного життя», Київ, 1948 р.

«Розкрадання колгоспного майна набрало широких розмірів за останні роки в Куйбишевській та Ярославській областях. Колгосп “Строитель” Ново-Дівиченського району мав лише 10 коней і 2 робочі бики. Незважаючи на таке важке становище з тяглом, голова райвиконкому Чехов запропонував колгоспові передати Кузькінецькому дитбудинку коня із зброєю і робочого бика. 13.8.1946 р. райвиконком ухвалив таке рішення: “зобов’язати райземвідділу Маслова виділити Ново-Дівиченській райошадкасі коня з колгоспу, який виконав плян поголів’я по коню”. Є й випадки розкрадання нерухомого майна.

В Шигонеському районі з 20 колгоспів, обслуговуваних Усольською МТС, за 1945 рік і перший квартал 1946 року з 17 колгоспів працівники МТС забрали грошей і різних продуктів на суму 50.641 крб.

... Директор Усольської МТС особисто взяв у колгоспах грошей 5.239 крб,

меду 10 кг, м’яса 11 кг, вершкового масла 18 кг, борошна 110 кг, капусти 800 кг, олії 5 л., молока 60 л., вовни 4 кг.

Багато районних і навіть обласних працівників не сплачують своїх боргів колгоспам» (стор. 58).

«Характерний лист голови Суворовської сільради, Некрасовського р-ну, Ярославської області: “голові колгоспу ‘Красная звезда’ тов. Кіндякову. Зобов’язую вас відвезти два вози дров для райпрокуратури. Вишліть один віз тов. Смірнову і Щовиріну. Висилка обов’язкова на 30.I.1946 р. Голова сільради Гур’єв, 29.I.46” (Смірнов – райпрокурор, Щовирін – його помічник).

Про таке саме порушення законності свідчить рішення Тегелінської сільради, Ярославського району, від 20.3.1946 р.: “Слухали: заяву голови сільради Чигарьової Т. І. про продаж їй продуктів по державних цінах на 1946 р. Ухвалили: прохання т. Чигарьової задовольнити, колгоспові ім. Ворошилова продати таку кількість продукції: борошна 100 кг, картоплі 300 кг, молока 300 л. на рік”» (стор. 59).

Про розміри крадіжів колгоспного майна може, бодай приблизно, зорієнтувати таке урядове повідомлення, поміщене в тій же самій книжці:

«... Виявлено і повернено колгоспам незаконно взяті у них 140 тис. голів худоби і близько 15 млн. крб... Але робота щодо повернення незаконно взятих у колгоспів майна та грошей ще не закінчена» (стор. 60).

Так виглядає оце «розтягування», або, висловлюючись звичайною мовою, крадіж і грабіж у світлі офіційних большевицьких стверджень. Все це, однак, тільки дуже дрібенька частина правди про те, як всяке начальство розкрадає і грабує колгоспне майно насправді. В кожному, без винятку, колгоспі подібних фактів, тільки набагато більше драстичних і ганебних, незрахована кількість. До того далеко не всі вони впливають на денне світло, бо, як і всі злочини, вони відбуваються у темряві і закриті таємницею.

Крадіж і грабіж – це невідлучні супутники всієї советської господарської системи, а колгоспної – особливо. Бо в державі, в якій мають місце законні грабіжницькі заготівлі, інакше і бути не може. Це цілком закономірно – коли одним, большевицьким вельможам, можна грабувати легально, по-закону, то інші, які таких законних можливостей не мають, будуть робити те саме протизаконно. Тільки подумати: як не буде красти колгоспного добра районне начальство, якщо краде обласне начальство, а далі – як не красти колгоспному начальству для себе, коли воно допомагає красти для свого начальства в районі, і так у нескінченність. Хто ж притягне до відповідальності злодіїв з колгоспного правління, коли і прокурор, і начальник з РО МВД, і МГБ, і всі вони – одна спілка взаємної поруки. Такий уже в СРСР панує всевладно неписаний закон: чим вище начальство, тим вища для нього норма крадених прибутків; для колгоспного і сільрадівського начальства вимірюється у центнерах, для районного – в тоннах, і т. д.

Коли ж, врешті, рядові колгоспники, придивляючись, як зникають продукти їхньої цілорічної праці, хотять забезпечитись перед голодуванням і не чекаючи, що їм «по-закону» виплатять на трудодні, візьмуть пару кілограмів зерна чи тільки повизбирують з колгоспних ланів залишені колоски, їх за це притягають до суворой судової відповідальности і засуджують на багаторічне ув'язнення.

Так в загальному мається справа незаконного розподілу колгоспної продукції. Визначити розміри цієї частини, що її в різні способи «заготовляє» злодійкувате большевицько-советське начальство, безперечно, важко, але вона немала і значно впливає на зменшення тієї «решти», що призначається до розподілу на трудодні.

РОЗПОДІЛ КОЛГОСПНИХ ПРОДУКТІВ НА ТРУДОДНІ

Виконавши вповні першу і другу заповіді, колгосп може решту своїх прибутків, що ще залишилися, розділювати на вироблені у колгоспі трудодні.

Розміри «решти», призначеної на оплату трудоднів, ні в який спосіб не визначені ані законом, ні постановою, ані навіть статутом с/г артілі. Отже, «решта» ця у тому самому колгоспі одного року може бути більша, іншого – менша або може її і зовсім не бути. Також не однакою вона у різних колгоспах. Розміри цієї «решти» залежать єдино від того – скільки продукції забрала держава большевицьких вельмож, це по-перше, і, по-друге, від розмірів громадських фондів.

Стан невизначености розмірів натуральної продукції і грошей, призначених на оплату трудоднів, створює цілковиту нестійкість в оплаті праці колгоспників. Колгоспники ніколи не знають, скільки їм буде заплачено за їхню важку цілорічну працю. Крім того, такий стан створює широкі можливості для найрізноманітніших форм сваволі колгоспного начальства в оплачуванні трудоднів. Колгоспники не мають ніяких правних основ для того, щоб могли законно боронити свої найконечніші життєві інтереси, щоб могли законно домогтися справедливої оплати своєї праці. Бо не існує в СРСР жодного закону, що в будь-який спосіб визначував би розміри оплати праці колгоспників чи, точніше висловлюючись, розміри оплати в натурі і грошах колгоспних трудоднів або щоб бодай визнавав за колгоспниками право на обов'язкову оплату їх праці в натурі або грошах.

Правда, в конституції СРСР сказано, що кожний громадянин має право на працю, тобто право на одержання роботи з оплатою відповідно до її кількості і якості. У відношенні до колгоспників воно полягає в тому, що колгоспники мають право на оплату праці в трудоднях. Така «оплата» праці в дійсності існує в кожному колгоспі, але ніде і ні в якому советському законі не говориться про реальну вартість колгоспного трудодня. А без визначення вартости трудодня в натурі і в грошах, хоч би тільки в розмірах найменшого мінімуму, право на оплату праці в трудоднях не становить собою жодної реальної вартости.

А може, подумає дехто, визначити реальне мінімум вартости трудовдя неможливо. Нічого подібного. Це наскрізь можливе і навіть існує, але тільки у відношенні до оплати праці деяких категорій робітників МТС. Напр., загарантоване мінімум вартости трудовдя трактористів становить – 3 кг зерна і 2,50 крб. Який розмір «решти» в колгоспі не був би, то тракторист завжди за зароблений ним трудовдень одержить загарантоване мінімум; а у випадках, коли вартість трудовдя в даному колгоспі вища, то і трудовді трактористів оплачуються у вищому розмірі.

У відношенні до оплати праці колгоспників, большевицькі вельможі не хочуть визначати ніякого гарантованого мінімуму. Це тому, щоб мати необмежені можливості грабувати колгоспне добро. При визначенні мінімальної вартости трудовдя колгоспників большевицький грабіж колгоспів був би, хоч у незначній мірі, але все ж дещо менший. Тоді розмір «решти» колгоспних прибутків, призначеної на оплату трудовнів, був би хоч частинно визначений і колгоспники бодай знали б, скільки їм мінімально за їх працю «ласкаві» пани-вельможі велять заплатити. Та большевицькі грабіжники і думати про те не хочуть, щоб загарантувати мінімум оплати праці колгоспного селянства та визначити законом мінімальний розмір продукції і грошей, призначених на розподіл між членами колгоспу. Вони думають лише про те, якими новими способами забрати для себе з колгоспу ще більше прибутків, як заставити селян постійно у щораз більших розмірах продукувати і як опісля все це випродукуване селянами добро пограбувати.

Большевицькі турботи про розміри тієї частини, що розподіляється між колгоспників за трудовні, в основному зводяться до того, щоби зробити її можливо якнайменшою. За рахунок зниження цієї частини вони в першу чергу збільшують свої власні прибутки (всіх видів державні податки і поставки) і в другу чергу – розбудовують свої власні колективні господарства (громадські фонди). Большевицькі вельможі мають необмежене число способів розподіляти колгоспні прибутки так, щоб держати колгоспників на бажаному для большевиків злиденному життєвому рівні.

ПРО РОДИ ТРУДОДНІВ

Для належного вияснення питання розподілу колгоспних прибутків за трудовні мусимо дещо зупинитися на характеристиці різних категорій трудовнів.

У кожному колгоспі бувають трудовні різної категорії, тобто по-різному вони заробляються і начисляються. Для колгоспників має велике значення, чи трудовні постали у висліді їх виробничої праці, чи у висліді інших робіт, не зв'язаних з безпосередньою виробничою діяльністю колгоспу (напр., тру-

додні за адміністративні роботи тощо), як також і те, яка оцінка в трудовнях за різні роди праці (на виробництві, в адміністрації і т. п.).

В колгоспах усі трудовні можна впорядкувати в такі основні групи:

1. Трудовні за роботи в користь держави (трудоповинність тощо).
2. Трудовні за роботи в користь різних місцевих советських установ та організацій.
3. Трудовні за адміністративну діяльність.
4. Трудовні за працю робітників МТС.
5. Так звані додаткові трудовні.
6. За виробничу діяльність колгоспників.

1. Трудовні за роботи в користь держави (трудова повинність)

На основі існуючого в СРСР законодавства громадяни зобов'язані до трудової повинности в користь держави (Пост. РНК СРСР від 10 серпня 1942 р.).

В трудовних обов'язках притягається громадян на такі роботи:

- а) для військових потреб,
- б) для заготівель палива,
- в) для виконання спеціальних державних будов та інших найважливіших державних завдань,
- г) для охорони шляхів сполучення і т. п.

На працю для трудовних обов'язків громадян притягається на протяг 2-х місяців, а робочий день на цих роботах тягнеться не менше 11-ти годин денно.

До трудовних обов'язків зобов'язані всі працездатні колгоспники, а, крім того, колгосп мусить виконати окремо в рахунок трудовних обов'язків певну кількість робіт у вивозці (гужтрудова повинність).

На роботи в трудовних обов'язках колгосп висилає колгоспників партіями, а коли ці роботи у віддалених місцевостях, то відставляє їх своїми засобами або нараховує колгоспникам на кошти дороги певну кількість трудовнів. Часто колгосп забезпечує своїх колгоспників, що працюють у трудовних обов'язках, харчами.

За роботи для трудовних обов'язків держава нічого не платить. Колгоспникам, що працюють на цих роботах, нараховується за рахунок колгоспу 25 % середньої кількості трудовнів, вироблених за даний період іншими колгоспниками тієї самої кваліфікації і спеціальности.

Колгоспник дістає за працю для трудовних обов'язків тільки чверть того, що він міг би заробити у колгоспі. Це дуже знижує його і так мізерний заробіток. Тому, що до трудовних обов'язків покликаються майже всі працездатні члени колгоспу і на доволі довгий період, то в сумі витрати трудовнів на оплату робіт щодо трудовних обов'язків становлять немалу позицію.

Большевики, доручаючи колгоспові виплачувати своїм членам частину трудовнів за роботу щодо трудовних обов'язків, створюють враження, що кол-

госпники все ж таки заробляють. Насправді ж вони нічого не заробляють, а тільки втрачають. Не заробляють тому, що вся решта колгоспного прибутку і так була б розділена за трудовні, незалежно від того – більше їх чи менше, а втрачають тому, бо за цей період, що вони потратили на роботах для трудовповинности, були б випродукували більше продукції у своїм колгоспі і заробили б більше трудовнів. Отже, якщо не було б трудовповинности, то і вартість трудовдня була б вища, а також трудовнів у колгоспників було б більше.

Усі трудовні, що їх «заробляли» колгоспники на державних роботах у трудовповинности, це, на ділі, ще одна форма большевицького грабежу колгоспників. При допомі трудоввої повинности большевики умудрилися зовсім безплатно здійснювати величезні роботи державно-військового значення та інші. В такий спосіб будуються підземні аеродроми, шляхи воєнно-стратегічного значення, канали, тунелі та інші «перетворення природи».

Трудова повинність, що її накиннули большевицькі вельможі на шию трудящих, це така сама антична (старинна) рабська праця, за допомогою якої колись східні деспоти фараони будували велетенські канали, висушували болота, здвигали храми, піраміди і тому подібне.

Трудова повинність – це найзвичайніша примусова рабська праця на паразитарний клас большевицьких вельмож.

ТРУДОДНІ ЗА РОБОТИ В КОРИСТЬ МІСЦЕВИХ СОВЕТСЬКИХ УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

Крім трудовнів, що йдуть на оплату державних робіт у порядку трудоввої повинности, в колгоспах ще широко практикується оплачування трудовднями робіт, що їх колгоспники виконують для різних районних і сільських советських організацій та установ.

Найчастіше того роду роботи – це заготівля дров і будівельних матеріалів, будівництво, ремонт приміщень і т. п., а також поїздки для обслуговування урядових осіб тощо. Наприклад: «У колгоспі “Верний путь”, Курбеського р-ну, Ярославської області, нараховано за перевезення і розпилення дров для сільради та школи – 220 трудовнів, за роботи райвідділу зв'язку – 68 трудовнів, за роботи на заготівлі лісу для районних організацій – 517 трудовнів, за поїздки для ССТ – 15 трудовнів» (М. Анісімов, Сталінський статут..., стор. 72).

Всіх трудовнів на неколгоспні потреби в цьому колгоспі нараховано 820, в іншому їх може бути набагато більше. Все це залежить не від колгоспу, а від його начальства, якого вимоги колгосп зобов'язаний виконувати.

От ще про це саме пише в «Радянській Україні» старший контролер Ради у справах колгоспів при уряді СРСР якийсь Карпов: «В ряді колгоспів (УССР – прим. а.) ще й досі збереглися непотрібні посади. На трудовні поде-

куди утримуються особи, які не мають жодного відношення до артільного виробництва, і тоді незаконно витрачаються трудовні на оплату різних робіт, що виконуються для сільських і районних установ.

У Кіровоградській області на вимогу виконкому Онуфріївської районної ради за рахунок колгоспів ім. Комінтерну, “Комсомолец”, ім. Орджонікідзе та ім. Будьонного незаконно утримуються чотири телефоністки у поштових філіях, яким за півтора року нараховано 923 трудовні.

У колгоспах “Червоний жовтень”, Великовисківського р-ну, також на вимогу місцевих советських органів утримуються чергові при сільрадах, яким тільки три вказані колгоспи у 1949 р. налічили 603 трудовні.

У 190-ти колгоспах Сумської області на оплату пожежників, сільських виконавців, завклубами і на інші роботи, не зв'язані з колгоспним виробництвом, у 1949 р. витрачено 97.445 трудовнів. У Глухівському р-ні тільки за 9 місяців минулого року витрачено на оплату добровільно-пожежних дружин 10.358 і сільських виконавців – 5.165 трудовнів» («Радянська Україна» від 4 січня 1950 р.).

Різні державні установи й організації, як у селі, так і в районі, згідно з прийнятим вже віддавна звичаєм, за роботи, що їх вони часто вимагають для своїх користей від колгоспників, не платять. Колгоспникам, що такі позаколгоспні роботи виконують, начисляються трудовні. Таким чином постала ще одна категорія трудовнів, що не має ніякого відношення до колгоспного виробництва. Така практика безпосереднього колгоспного начальства – це такий самий грабіж колгоспників і колгоспів, як і у випадку обов'язкових трудових повинностей. В обидвох випадках маємо справу з даровою, безплатною працею колгоспників у користь держави та її організацій і установ. Тільки у другому випадку того роду практики дарової праці не оформлені законом і тому протизаконні, але тим не менше широко практиковані у кожному колгоспі.

ТРУДОДНІ ЗА АДМІНІСТРАТИВНО-УПРАВЛІНСЬКІ ТА ІНШІ РОБОТИ

Колгосп – господарство велике, і для керівництва таким господарством потрібна велика кількість адміністративно-управлінського персоналу. В середньому колгоспі такого персоналу нараховується по закону до 20 чоловік, але часто його є багато більше, буває до 40–50 осіб.

Оплата цього персоналу відбувається по твердих ставках у трудовднях, а крім того, їм ще налічується трудовні додатково. Адміністративний персонал колгоспів у загальному є добре оплачуваний і його матеріальне забезпечення в порівнянні з трудящими колгоспниками є незрівнянно вище. Добре оплачуючи колгоспне начальство, большевики тим самим матеріально заохочують

його до вірної служби своїм класовим інтересам, а в парі з тим створюють у колгоспі надійну опору своєї влади на селі.

Витрати трудоднів на оплату адміністративно-управлінського й обслуговуючого персоналу становлять дуже серйозні позиції і в багатьох колгоспах доходять до 40–50 % усіх трудоднів, нарахованих у колгоспі. Наприклад:

«У Сосново-Солонецькому р-ні, Куйбишевської області, на утримання адміністративно-управлінського й обслуговуючого персоналу витрачено (по всіх колгоспах району – прим. авт.) в середньому 20 % від усієї кількості нарахованих трудоднів, у колгоспі “Пламя революції” цього ж району – 41,6 %» (М. Анасімов, Сталінський статут..., стор. 72).

В колгоспах на адміністративно-управлінських і обслуговуючих посадах знаходиться незвичайно багато осіб, і всі вони живуть за рахунок праці трудящих колгоспників на цих посадах непогано, а більшість з них – навіть прекрасно. В деяких колгоспах доходять до таких дивовижностей, що адміністративно-управлінський і інший персонал становить 25 і більше % по відношенню до всіх трудящих колгоспників. Не диво, отже, що в колгоспах склалася така пословиця: «А в колгоспі добре жить – десять робить, сто лежить».

Ще декілька прикладів:

1. «В артлі “Трудовий гігант”, Велико-Глушицького району (Куйбишевської обл. – прим. авт.), всього 174 працездатних. З них 44 особи (або 25 % – прим. авт.), головним чином чоловіки, працюють на адміністративно-управлінських і обслуговуючих посадах».

2. «В артлі ім. Мічуріна, Обонянського району, Курської області, на управлінських і обслуговуючих посадах було зайнятих 31 чоловік з 175 працездатних (або 18,7 % – прим. авт.). У штатах колгоспу були такі зайві посади, як кур’єр, два листоноші, сільський виконавець, медична сестра, санітарний уповноважений. В окремі періоди в колгоспі утримувалось до 10 вартових. Оплата штатних працівників надто висока. Обліковець одержує 330 трудоднів, кур’єри – по 300, листоноша – 240, медична сестра – 276, вартівий складу – 360 трудоднів. А між тим, середній заробіток на одного працездатного колгоспника, який працює в полі, становив лише 173 трудодні».

3. «У колгоспі “Красний Луковод”, Безсонівського р-ну, Пензенської області, на управлінських і обслуговуючих посадах було зайнято 44 чоловіки. Які там посади не вигадали: кучер голови колгоспу, кур’єр, начальник варти, 10 вартових, завідуючий картоплесховищем, збирач яєць, збирач молока і т. д.» (Анісімов, Сталінський устав..., ст. 72, 73).

4. «... у колгоспах ім. Ілліча, ім. Шевченка і “Нове життя”, Золотоніського району, Полтавської області, ще з початку збиральних робіт у 1949 р. утримувалось по 14–18 постійних сторожів. У колгоспі ім. Леніна, Нехворощанського району, за 8 місяців 1949 р. на оплату адміністративно-обслуговуючого персоналу було нараховано 7,5 % затрачених трудоднів, замість встановлених 5 %.

В Чернігівській області у 223 колгоспах в 1949 р. виявлено зайвого адміністративного і обслуговуючого персоналу 322 чоловіки. У колгоспі “Нове життя”, Великописарівського р-ну, Сумської області, замість 9 чоловік за штатом адміністративного і обслуговуючого персоналу, утримується 16 чоловік.

Порушення великі, недопустимі. Пояснюються вони, насамперед, тим, що не всі райкоми КП(б)У та райвиконкоми, не всі районні відділи сільського господарства борються з найгрубішими порушеннями Статуту сільськогосподарської артлі. У багатьох випадках вони затверджували явно роздуті штати» («Радянська Україна», 4 січня, 1950 р.).

Подібних прикладів повно у кожному колгоспі і їх можна приводити в нескінченість. Та вистачить і тих, щоб мати вірне уявлення про те, скільки трудоднів витрачається на зовсім непродуктивні посади адміністративно-управлінського характеру. Того роду витрати трудоднів дуже зменшують вартість трудодня у трудящих колгоспників, і у висліді трудящий колгоспник одержує за свою працю незвичайно низьку винагороду.

Дуже велика витрата трудоднів, яка йде на оплату адміністративно-управлінського персоналу, подекуди допровадила до того, що колгоспники цілковито втратили охоту працювати в колгоспі. Такий стан був для большевиків невідгідний, бо загрожував різким зниженням їхніх прибутків; тому-то вони виступили з критикою такого стану та поставили вимогу скорочення адміністративних штатів. Проте в колгоспах у тому відношенні нічого суттєвого не змінилось. Навіть ці штати, що їх визнають большевики за необхідні, такі великі й оплата їх така висока, що колгоспники не відчувають якоїсь практичної користи від деякого скорочення цих штатів. Наприклад, однієї тільки охорони колгоспів, т. зв. відділів ООП (Отдел общественного порядка) є 10 і більше здорових чоловіків, які дослівно нічого не роблять, а на оплату цієї поліційної частини колгосп річно витрачає 3–5 тис. трудоднів (місячна ставка одного стрибка виносить в середньому 25 трудоднів).

Цікаво буде навести урядову большевицьку характеристику про непродуктивні витрачання трудоднів у колгоспах на те, щоб ствердженнями самих організаторів колгоспної системи переконати тих, які можуть сумніватися в правдивості такого стану.

«Неправильне витрачання трудоднів у колгоспах іде по лінії роздування штатів управлінського і обслуговуючого персоналу в колгоспах і надмірно високих затрат трудоднів та грошей на адміністративно-управлінські витрати.

... На обслуговуючих посадах виявилось багато людей, які нічого не роблять і одержують оплату вищу ніж на виробничих роботах.

... У багатьох колгоспах на вимогу місцевих органів влади утримуються за рахунок трудоднів особи, які не працюють у колгоспі і не мають ніякого відношення до колгоспного виробництва: чергові, сторожі і кур’єри сільрад, начальники пожежних дружин, різного роду позаштатні працівники сільрад і районних організацій.

Крім того, у колгоспах часто утримуються за рахунок трудоднів перукарі, шевці, кравці та інші працівники...» (Постанова РМ ССРСР і ЦК ВКП(б) від 19 вересня 1946 р.).

Як бачимо з підвищої большевицької постанови, в колгоспах наплодилося чимало колгоспних дармоїдів різної масті і сорту: адміністративного, управлінського, допоміжного, охоронно-поліційного та всякого іншого. Всім їм нараховуються трудодні, хоч вони не приймають жодної участі у виробничій діяльності колгоспу. Це звичайні паразити, яких породила большевицька колгоспна система, виплекали большевицькі вельможі, і вони при їх допомозі грабують колгоспне селянство.

Як видно з постанови, большевицьким вельможам забагато вже того допоміжного колгоспного персоналу. Тому проти цієї найдрібнішої, для большевиків цілком зайвої, частини спрямовано вістря критики. Зате основний персонал адміністративно-управлінського та іншого допоміжного апарату залишається незмінним, а «поліпшені» методи начислювання трудоднів (основних і додаткових) штатним працівникам ще й збільшують їхні прибутки. Інакше і бути не може. Бо без надійної опори, що її мають большевики у колгоспному начальстві, було б неможливо держати цупко в руках колгоспні маси селянства. Тому витрати трудоднів на оплату праці колгоспної адміністрації завжди були і будуть незвичайно високі.

ТРУДОДНІ ЗА РОБОТИ ПРАЦІВНИКІВ МТС

МТС – підприємства державні. В них сконцентрована вся с/г техніка: трактори, комбайни та інші складні с/г машини. Цих машин не вільно мати колгоспам. МТС в обов'язковому порядку обслуговують колгоспи машиновою технікою. За цю обслугу колгоспи мусять платити в натурі і в грошах по ставках, згори визначених державою. Визиск колгоспів, що його проводять большевики через свої МТС, очевидний і про це ми вже говорили в іншому місці. Та на цьому не кінчається большевицький грабіж колгоспів. Колгоспи зобов'язані також оплачувати цілий ряд різних робітників МТС, які працюють у колгоспах на машинах МТС.

На основі «типового договору МТС з колгоспом» (Пост. СМ ССРСР от 27 января 1948 г.) колгоспи зобов'язані:

«21. Видавати і доставляти додому трактористам, бригадирам тракторних бригад, їх помічникам, обліковцям-заправникам, а також робітникам на льоно-коноплемашинах МТС по справках МТС про кількість трудоднів, що їх вони виробили в даному колгоспі, всі продукти, що їх розділюється між колгоспників по трудоднях. Зерно видавати на трудодень у розмірі не меншим встановленого гарантійного мінімуму.

Видавати додаткову оплату за понадпланову урожайність.

Видачу зерна виконати не пізніше 31 грудня біжучого року.

Видавати додаткову оплату зерном комбайнерам МТС, в залежності від кількості зерна, намолоченого за день. Натуральну додаткову оплату комбайнерам видавати негайно по закінченні їхньої роботи в даному колгоспі.

Видавати помічникам комбайнерів на трудодні, зароблені ними на комбайновім зборі, грошовий і натуральний гарантійний мінімум, а також всі інші продукти, які розподіляються в колгоспі за трудодні».

Гарантійний мінімум оплати трудодня робітників МТС виносить 3 кг зерна і 2,50 крб. Коли ж взяти до уваги, що усі роботи на машинах віднесені до найвищих груп розцінок в трудоднях, то, наприклад, пересічний тракторист лише за сезонні періоди заробить у колгоспі в декілька разів більше трудоднів від пересічного трудящого колгоспника, що робитиме у колгоспі цілий рік.

Таке до деякої міри упривілейоване оплачування праці робітників МТС стосують большевики тому, щоб заохочувати їх у проведенні якнайбільшої кількості робіт, бо від того залежать розміри натуральних і грошових оплат, що їх колгоспи складають в користь держави.

Питання оплати праці робітників МТС мало цікавило б колгоспників, якщо б це не відбувалося за рахунок їх прибутків. Але тому, що большевики оплату праці основної частини робітників МТС перенесли на колгоспи, це для колгоспників має дуже важливе значення, бо від того значно знижується вартість трудодня, а в парі з тим і оплата праці колгоспників.

В залежності від розмірів «допомоги» МТС колгоспові, трудоднів, що йдуть на оплату праці робітників МТС, бувають тисячі, і на їх оплачення видається сотні центнерів продукції.

Суть справи не в такій чи іншій оплаті праці робітників МТС; за свою працю вони повинні одержувати платню у ще більших розмірах, як її одержують, – але оплачувати їх працю повинен МТС, а не колгосп. Так повинно бути з таких, зовсім простих і справедливих причин: а) за всі роботи, виконані МТС на колгоспних полях, колгоспи платять, і то у незвичайно великих розмірах, державі; б) робітники МТС, які працюють у колгоспах, фактично роблять для державних МТС, заробляючи для них натуроплату та грошові прибутки; в) працюють вони на МТС-івських, а не колгоспних машинах і під безпосереднім керівництвом начальства МТС.

Та большевики по відношенню до колгоспів зовсім не приймають до уваги ніяких, навіть найбільш справедливих, аргументів. Обов'язок оплачувати робітників МТС переложили большевики на плечі колгоспів з тієї простої причини, щоб не обтяжувати цим тягарем своїх МТС.

Трудодні за роботи різних працівників МТС – це черговий звичайний грабіж колгоспників у користь держави.

ДОДАТКОВА ОПЛАТА І ДОДАТКОВІ ТРУДОДНІ

Частина «решти» колгоспних прибутків іде ще на додаткову оплату тим колгоспникам, що перевиконали плян по врожайності та по продуктивності тваринництва. Цю частину виділяють окремо і не включають до розподілу між усі трудовні.

Значну частину трудовнів у колгоспі становлять т. зв. додаткові трудовні; вони не утворюються у висліді виконання праці, лише як нагорода, премія за добру працю. У колгоспах постають в різний спосіб додаткові трудовні: за перевиконання плянів урожайності і продуктивності тваринництва, розвитку тваринництва, за перевиконання норм виробітку і т. п., а у відношенні адміністративного персоналу – ще й за стаж роботи, за добру роботу тощо. Ми вже говорили про те, за що і як нараховуються додаткові трудовні. Тут подамо тільки коротку характеристику того роду трудовнів.

Найбільше додаткових трудовнів є в усякого колгоспного начальства, героїв соціалістичної праці, стахановців, передовиків та інших «знатних» осіб колгоспу.

Колгоспне начальство одержує додаткову оплату і додаткові трудовні, головним чином, за те, що добре дбає про інтереси большевицьких вельмож у колгоспах, та за вміння заставити колгоспників перевиконувати большевицькі пляни.

Окремі представники большевицьких колгоспних вельмож заробляють за рік до тисячі і більше додаткових трудовнів, не рахуючи інших додаткових оплат в натурі і в грошах.

У прикладах, наведених у розділі «Оплата адміністративно-управлінського ... персоналу», кількість додатково нарахованих трудовнів за рік для деяких категорій колгоспного начальства й адміністрації представляється так: голові колгоспу – 1416 додаткових трудовнів, у рахівника – 762, у бригадира – 360 додаткових трудовнів і т. д., а у трудящого колгоспника – до 20 додаткових трудовнів.

В порівнянні з колгоспником у голові є в 70 разів більше додаткових трудовнів, у рахівника – в 38 разів більше, а в бригадира – 18 разів більше. Тільки на нараховані додаткові трудовні одному голові колгоспу потрібно річної праці 12 колгоспників (з річним виробітком «мінімуму» у 120 трудовнів). Крім голови, у середньому колгоспі є приблизно 25–30, а то й більше, осіб різного командного та допоміжного персоналу. Всім їм нараховується додаткові трудовні.

Кількість додаткових трудовнів у пересічного працюючого колгоспника – дуже незначна. І право на додаткові трудовні колгоспник має тільки тоді, коли виробить обов'язковий мінімум. Якщо ми приймаємо, що колгоспник заробляє на рік 20 додаткових трудовнів, то треба знати, що це можливе тільки тоді, коли даний колгоспник виробив на вирощувальних роботах при-

найменше 150 т/днів, а врожай зернових – був на 13 % вищий від запланованого. Велика частина колгоспників не одержує не тільки жодних додаткових трудовнів, але навіть не встигає виробити обов'язковий мінімум.

Додаткові трудовні на оплату праці рядових колгоспників становлять дуже незначну кількість. Переважна більшість їх іде на оплати колгоспного начальства та різних большевицьких вислужників, які творять «надійну опору» большевицького колгоспного ладу.

Користі, що їх мають окремі трудящі колгоспники від додаткових трудовнів, дуже незначні. Найкраще для колгоспників було б, щоб у колгоспі не було додаткових трудовнів взагалі; тоді їх праця була б багато краще оплачена, бо реальна вартість т/дня була б значно вища.

ТРУДОДНІ ЗА ВИРОБНИЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Трудовнів за виробничу діяльність у колгоспі пропорційно найбільше. Але в розподіленні на всіх працездатних колгоспників ця кількість зовсім невелика. За большевицькими даними, колгоспники виробляють впродовж року у середньому приблизно 200 трудовнів. Але ця середня норма вирахована на основі всіх т/днів у колгоспі, включаючи трудовні за адміністративні та обслуговуючі роботи робітникам МТС і інші. Справжня середня норма річного виробітку трудовнів буде на рівні обов'язкового мінімуму, тобто приблизно на 120–140 т/днів. Велика частина колгоспників, зокрема жінок, впродовж року не встигає виробити навіть обов'язкового мінімуму. В загальному рядові колгоспники мусять дуже важко працювати, щоб заробити впродовж одного дня праці 1 т/день; на чорних роботах протягом дня важко заробити навіть 0,5 трудовня. Вся «політика» оплати праці в трудовнях така складна, що колгоспна адміністрація має завдяки тому великі можливості оплачувати роботи колгоспників по власній волі і вподобі. Такий стан довів до того, що всюди у колгоспах широко розвинулися найнижчого сорту протекціоналізм, фаміліярність, підкупство і т. п. Якщо у колгоспника чи колгоспниці немає жодної протекції у колгоспного начальства, йому чи їй доручають найгірше оплачувані роботи, у висліді чого вони завжди важко напрацюються, але дуже мало заробляють, не виробивши обов'язкового мінімуму. Зате той, що таку протекцію має, легко виробить мінімум та ще й багато трудовнів понад мінімум.

Трудовні за виробничу діяльність колгоспників – це одинока категорія трудовнів, що в їх збільшуванні та у високій реальній оплаті колгоспники зацікавлені. Якщо б розподіл колгоспних прибутків справді відбувався тільки по трудовнях, що постають у висліді праці, то матеріальне забезпечення колгоспників було б набагато вище, ніж воно є.

Колгоспні прибутки, призначені на оплату трудовнів, розподіляються по всіх трудовнях, незалежно від їх категорії, так що на оплату трудовнів

трудящих колгоспників припадає лише частина з того, що вони виробили. У багатьох колгоспах ця частина не дорівнює навіть половині цієї «решти», що призначена до розподілу.

Большевицькі вельможі не тільки грабують колгоспників у власному, большевицькому, інтересі, але ще й дозволяють грабувати їх своїм прислужникам з колгоспного правління.

«Решта», призначена на оплату трудоднів у колгоспі, поділяється в загальному на дві основні частини: перша, що йде на задоволення потреб командного класу сільських глитаїв, цієї найнижчої прослойки класу большевицьких вельмож на селі, і друга, що призначена на оплату праці трудящих колгоспників.

РЕАЛЬНА ВАРТІСТЬ ТРУДОДНЯ І ЗАРОБІТОК КОЛГОСПНИКІВ

Згідно зі статутом с/г артiлі всю «решту» натуральних і грошових прибутків розподіляється між членами артiлі по трудоднях. У висліді такого поділу на один день припадає певна кількість натуральної продукції і грошей, що становить реальну вартість трудодня в даному колгоспі.

Вартість трудодня в окремих колгоспах різна, а також в одному і тому самому колгоспі вона мiняється з кожним роком.

Докладно визначити вартість трудодня можна щойно з закінченням с/г року. Однак колгоспники не можуть так довго ждати; вони, щоб жити і працювати, мусять їсти щодня. Тому, не чекаючи на точне вирахування «решти», колгоспне правління видає авансом частину продукції і грошей на трудодні.

Авансом видають оплату не на всі трудодні, а тільки на певну частину. Напр., зараз після жнив видали авансом на 1 трудодень по 3 кг зерна і 3 крб., але тільки на ті трудодні, що їх колгоспники виробили на збиранні врожаю і других польових роботах під час збирання та на транспорті. В той спiсiб може бути оплачена авансом, наприклад, 1/3 з усіх трудоднів, що їх виробили колгоспники впродовж року. По закінченні року, докладно устійнивши, скільки припадає продукції і грошей до розподілення по трудоднях, колгоспне правління відповідно оплачує всі трудодні. Найчастіше буває так, що видана авансом продукція становить вже оплату всіх трудоднів, тому що при кінцевому річному підрахуванні не залишається жодної продукції і грошей для дальшого розподілювання.

Розглянемо це на прикладі.

Колгоспникові видано авансом на 1 трудодень по 3 кг зерна і 3 крб. за 50 т/днів. Він одержав 150 кг і 150 крб. Усіх т/днів протягом року він виробив 150, але тому, що при закінченні року не було більше зерна ні грошей до розподілу на трудодні, 100 т/днів залишаються неоплаченими, або інакше: всі 150 т/дні оплачені в розмірі 150 кг зерна і 150 крб., тобто фактично вартість одного трудодня виносила 1 кг зерна і 1 крб.

У багатьох колгоспах авансова оплата трудодня може бути навіть висока, але справжня вартість трудодня завжди є середня або й низька.

Ми спинилися на «авансах» тому, бо часто можна почути в большевицькій пропаганді, що, наприклад, у такому-то колгоспі на 1 т/день тільки авансом видали по 10 кг зерна і 15 крб. грішми, свідомо промовчавши той факт, що така оплата стосується тільки незначної частини вироблених трудоднів. Подібні пропагандивні «фокуси» про високу вартість трудодня стосують большевики для того, щоб у такий найбільш брехливий спосіб створювати враження про високу оплату праці колгоспників і їх заможне щасливе життя.

Крім зерна і грошей, видають на трудодні ще таку продукцію, як картоплі, городовину, солону тощо. М'ясо, молоко, яйця і т. п., як правило, йдуть для держави або продаються на ринку і на трудодні не розподілюються.

Зерно – це для селян найвартісніший продукт. Під зерновими культурами звичайно найбільше площі, і тому гуртова продукція зерна становить найсерйознішу позицію у натуральних прибутках кожного колгоспу, а зокрема зернових колгоспів. Розмір оплати трудодня в зерні найвірніше віддає його реальну вартість. Також наскрізь конкретну вартість представляють і гроші, видавані на трудодні. Інша продукція, яка деколи розповсюджується по трудоднях, хоч має свій вплив на вартість трудодня, але несуттєвий. Тому для визначення вартості трудодня подаватимемо його оплату в зерні і грошах.

Ми можемо говорити про вартість трудодня тільки в конкретних колгоспах, бо у кожному вона інша. Найвища буде у передових колгоспах, а зокрема – в показових, взірцевих, про які пишеться і говориться по всьому СРСР і які також показуються всім закордонним делегаціям і гостям. Коли говоримо, що в передових колгоспах вартість трудодня найвища, то це зовсім не означає, що в тих колгоспах також найвищий заробіток колгоспників; у передових колгоспах є також і найвищі норми виробітку, а високі норми виробітку дуже впливають на зменшення кількості трудоднів, вироблюваних колгоспниками впродовж року.

Розглянемо вартість трудодня і заробіток колгоспників у передових колгоспах. Усі дані взяті з книжки «Опыт управления делами сельскохозяйственной артели», ОГИЗ, Москва, 1946 г. Книжка написана колективом авторів (11 осіб). Большевицькі автори напевно нічого не применшили і коли пишуть правду, то підібрали найкращі приклади, яких тільки могли знайти між передовими колгоспами.

Приклад 1. Колгосп «Борец», Бронніцького району Московської області. Основні галузі господарства: рільництво, городництво, молочне тваринництво. Під посівами – 574 га, під городовиною – 70 га, великої рогатої худоби – 110 голів, овець – 152 і т. д.

Грошові прибутки колгоспу в 1943 р. виносили – 1.165.800 крб.

Середня оплата трудодня у воєнні роки (1941–43) була вища, ніж у передвоєнні роки, по зерну на 56 %, по городовині – на 18 %.

В середньому на трудодень видавали 1,66 кг зерна, 5 крб. грошей, 6,3 кг картопель і 4,3 кг городовини.

Відносний ріст оплати трудодня натурою і грішми в процентах до 1938 р. у цьому колгоспі представлявся так:

	1938 р.	1939 р.	1940 р.	1941 р.	1942 р.	1943 р.
Натурою	100,0	106,0	137,9	133,3	104,5	134,9
Грішми	100,0	137,8	113,7	61,0	86,3	182,3

Якщо в 1943 р. оплата трудодня виносила 1,66 кг зерна і 5 крб., то в окремі роки оплата трудодня виглядала так:

	1938 р.	1939 р.	1940 р.	1941 р.	1942 р.	1943 р.	В серед. 1938–43 рр.
Зерно в кг	1,23	1,30	1,69	1,64	1,29	1,66	1,47
Гроші в крб.	2,74	3,78	3,12	1,67	2,37	5,00	3,11

(Вирахування автора)

Про кількість вироблених трудоднів одним працездатним колгоспником обо однією колгоспною родиною в книжці не подано. Треба припускати, що вона була невелика і большевицьким агітаторам було незручно про те писати. Приймім, що в середньому колгоспник виробляв за рік 200 трудоднів (за большевицькими твердженнями, 200 трудоднів приймається як середній виробіток колгоспників у більшості середніх і передових колгоспів). Тоді річний заробіток працездатного колгоспника у колгоспі «Борец» виглядатиме так:

	1938 р.	1939 р.	1940 р.	1941 р.	1942 р.	1943 р.	В серед. 1938–43 рр.
Зерно в ц	2,46	2,60	3,38	3,28	2,58	3,32	2,93
Гроші в крб.	548	756	624	334	474	1000	623

(Вирахування автора)

Приклад 2. Колгосп «Завет Ільча», Мічурінського району Тамбовської області. Велике типічне господарство для чорноземної полоси. Посівна площа – приблизно 1000 га, в тому приблизно 600 га під зерновими культурами. Великої рогатої худоби – 104 голови, овець – 125 і т. д.

В 1943 р. на один трудодень видано: зерна – 1,18 кг, грошей – 1,75 крб, картопель – 2,16 кг, городовини – 1,73 кг.

Відносний ріст оплати трудодня в натурі і грошах в процентах до 1938 року виглядав так:

	1938 р.	1939 р.	1940 р.	1941 р.	1942 р.	1943 р.
В натурі	100,0	100,0	107,4	129,6	100,0	118,5
В грошах	100,0	96,5	87,4	103,5	46,0	201,1

(ст. 71)

Середньорічний виробіток трудоднів у цьому колгоспі представлявся так:

Середньорічний виробіт. трудоднів	1938	1939	1940	1941	1942	1943	в середньому за 1938–43 рр.
У колгоспника	284	204	206	199	188	273	219
У колгоспної сім'ї	393	–	356	329	340	379	359

(ст. 80)

Оплата одного трудодня в натурі і грошах за 6 років представляється так:

Оплата трудодня	1938	1939	1940	1941	1942	1943	в серед. 1938–43
Зерно в кг	1,00	1,00	1,07	1,30	1,00	1,18	1,09
Гроші в крб.	0,87	0,84	0,76	0,89	0,40	1,75	0,91

(Вирахування автора)

Середньорічний заробіток.

а) зерно в центнерах; б) гроші в карбованцях.

Середньорічний виробіток	1938	1939	1940	1941	1942	1943	в середньому за 1938–43
Одного колгоспника	а)	2,48	2,04	2,20	2,59	1,88	3,22
	б)	215,76	171,36	156,56	177,11	75,20	477,75
Колгосп. родини	а)	3,93	–	3,81	4,28	3,40	4,47
	б)	341,91	–	270,56	292,81	136,0	663,25

(Вирахування автора)

Зробім коротко зіставлення про вартість трудодня, виробіток трудоднів і заробіток колгоспника в середньому за 6 років (3 роки передвоєнних і 3 воєнних) у цих двох передових колгоспах:

Назва колгоспу	вартість т/дня		річна кількість вироблених т/днів		Середньорічний заробіток			
	зерна в кг	грош. крб.	одним колгосп.	колгоспною родиною	у колгоспника (в ц)	у колгосп. сім'ї (в крб.)	у колгосп. сім'ї (в ц)	у колгосп. сім'ї (в крб.)
«Борець»	1,47	3,11	200	350	3,0	623	5,2	988
«Завет Ильича»	1,09	0,91	219	359	2,4	212	4,0	341

Середньорічний заробіток колгоспника вищеназваних передових колгоспів за 1938–1943 рр. виносив:

у колгоспі «Борець» – 3 цнт. зерна і 623 крб.;

у колгоспі «Завет Ильича» – 2,4 цнт. зерна і 212 крб.

В розрахунку на один день (річний заробіток поділити на 365 днів) заробіток колгоспника виносив:

у колгоспі «Борець» – 821 г зерна і 1,70 крб.;

у колгоспі «Завет Ильича» – 657 г зерна і 0,58 крб.

У колгоспі «Борець», як бачимо, заробіток колгоспника на день виносив стільки, що він міг щоденно з'їсти приблизно 800 г хліба і прокурити 1 пачку (20 шт.) найдешевших папіросів, а в колгоспі «Завет Ильича» – хліба приблизно 600 г і 7 шт. папіросів.

У передових колгоспах заробіток колгоспників принайменше наповніну, а то й в декілька разів нижчий, а вартість трудодня вимірюється в грамах зерна і в копійках.

Про те, яка вартість трудодня у пересічних колгоспах, можуть свідчити такі відомості, взяті з журналу «Колхозное производство», № 4, за 1951 р. На ст. 7 цього журналу подано вартість трудодня у колгоспах Верхне-Муллінського району Молотовської області у 1948 р.: «Видано на 1 трудодень: грошей – 0,19 крб., зерна – 0,64 кг, картоплі – 1,19 кг».

Коли прийняти, що середній виробіток трудоднів на одного колгоспника виносив 200 трудоднів на рік, то пересічний річний заробіток колгоспника у колгоспах цього району виносив: грошей – 38 крб., зерна – 128 кг, картоплі – 138 кг, в розрахунку на один день колгоспник заробляв: грошей – 14 коп., зерна – 350 г, картоплі – 652 г. Як бачимо, заробіток колгоспників не в окремих колгоспах, а в колгоспах цілого району, був такий нужденний, що не вистачав, щоб за нього можна було бодай раз на день наїстися.

У колгоспах Кам'янець-Подільської обл. вартість трудодня у 1949 р. виносила в середньому по області від 100 до 500 г зерна, а кількість вироблених одним колгоспником трудоднів в середньому виносила від 100 до 150. Приблизно 1/3 колгоспників не виробляла навіть обов'язкового мінімуму трудоднів. Цілорічні заробітки колгоспників були такі мізерні, що навіть не вистачали на прожиток одного місяця.

Такі-то, як бачимо, «високі» реальні заробітки селян у большевицьких колгоспах. Вони дають, як твердить брехлива большевицька пропаганда, усі підстави для «щасливого, заможного і культурного» життя колгоспників.

Наскільки низький і нужденний заробіток селян у большевицьких колгоспах, досить провести тільки найзагальніше порівняння колгоспних заробітків з заробітками найманого робітника (т. зв. форналя) у польських панів-поміщиків в час від 1933 до 1939 рр.

У цьому наскрізь експлуататорському панському фільваркові найманий робітник річно заробляв тільки самого зерна (пшениця або жито) – 12 ц, гро-

шей заробляв річно 100–120 польських золотих, за які можна було купити 10 ц зерна. Річна платня коваля у такому фільваркові виносила: зерна – 16 ц, грошей – 180–200 польських зол. Крім того, пан забезпечував своїх постійних найманих робітників безплатною квартирою, давав у користування площу під город в розмірі приблизно у 0,5 морга, видавав також фураж на одержання двох корів та потрібну на цілий рік кількість дров на топлення. Притому такий робітник не платив жодних податків, ані поставок від свого присадибного господарства.

Коли ж ідеться про поденних робітників, які наймались тільки на один день праці, то їх денний заробіток в грошах виносив приблизно 1–1,20, а під час жнив – 1,50 польських зол., що дорівнювало в середньому 10–15 кг зерна (твердого).

Треба відмітити, що заробітки на фільварках польських поміщиків уважалися найнижчими, і на фільваркові роботи наймалася тільки найбільш бідна частина селянства, коли не могла знайти інших, кращих заробітків.

Денний заробіток у сільського господаря в тому часі в середньому виносив приблизно 15–20 кг твердого зерна, притому найманий робітник працював на харчах господаря.

Такі були заробітки у буржуазно-поміщицькій Польщі у фільварках та середніх приватновласницьких селянських господарствах.

Вся сільськогосподарська система передвоєнної панської Польщі була дуже нездорова і вимагала багатьох радикальних змін. Зокрема дуже гостро стояло питання земельне. Життєвою необхідністю було зліквідувати панські фільварки і наділити землею безземельних і малоземельних селян, а також кінечним було провести у сільському господарстві ряд основних реформ, щоб полегшити долю селянства.

Наведені приклади про висоту заробітків с/г робітників у панській Польщі зовсім не означають, що ми в будь-який спосіб одобрюємо цю систему. Ні! Ми вважаємо, що це була наскрізь реакційна і прогнила система. Але і при такій гнилій системі заробіток с/г робітника був 10, 20 і більше разів більший від того, який зараз існує при большевицькій колективній системі сільського господарства.

Деяку подібність (високих) колгоспних заробітків можна знайти тільки при рабовласницьких системах, і то лише в найбільш відсталих країнах. Таких злиднених заробітків, які має селянин у колгоспах, немає сьогодні в жодній країні світу; це можна твердити з цілою рішучістю і непомильністю.

РОЗПОДІЛ КОЛГОСПНИХ ПРИБУТКІВ (Приклади)

1. «Передовий колгосп ім. Чкалова, Новомосковського р-ну, Дніпропетровської області (голова колгоспу герої соціалістичної праці О. Р. Щербина), виростив у 1948 р. на всій площі посіву зернових 1023 га в середньому по 23,5 ц з 1 га, в тому числі озимої пшениці на площі 423 га по 24,5 ц і кукурудзи на 161 га по 73 ц з гектара» (К. В. Енциклопедія, т. I, ст. 281).

Розгляньмо, яка частина з цих високих урожаїв припала колгоспникам. У II-му томі цієї ж енциклопедії у розділі «Розподіл прибутків» про цей самий колгосп на сторінках 251 і 252 сказано:

«Цілком виконавши зобов'язання перед державою щодо поставок і натуроплати за роботи МТС, засипавши насіння і фураж на всю річну потребу і створивши страхові фонди та фонди допомоги, загальні збори колгоспників затвердили до розподілу на трудовні: зернових культур – 5134 ц, соняшника – 728 ц, баштанних культур – 729 ц, соломи і полови – 3390 ц.

Щоб збільшити грошові прибутки, з цієї кількості виділено було для продажу державним заготівельним органам, кооперації і в порядку колгоспної торгівлі: зернових культур – 814 ц, соняшника – 395 ц і всю кількість призначених до розподілу баштанних культур, тобто 729 ц.

Отже, для видачі колгоспникам на трудовні виділено: зернових – 4320 ц, у тому числі для розрахунків по додатковій оплаті 984 ц, соняшника – 333 ц, в тому числі для розрахунків по додатковій оплаті 160 ц, і всю кількість соломи та полови, тобто 3390 ц.

Середня оплата одного трудодня становила:

зернових культур – 4320 ц :	113459 трудоднів	– 3,8 кг,
соняшника – 333 ц :	113459 трудоднів	– 0,29 кг,
соломи і полови – 3390 ц :	113459 трудоднів	– 3 кг.

Після видачі додаткової оплати колгоспникам бригад і ланок, що перевиконали завдання в урожайності, оплата на трудодень становила: зерна – 2,94 кг і соняшника – 200 г».

На підставі вищеподаних даних не трудно докладно вирахувати ту частину натуральних прибутків, що при розподілі припала колгоспникам. Ми розглянемо тільки розділ зерна, по-перше, тому, що про збір зернових маємо

докладні відомості, а по-друге, тому, що зерно становило основу натуральної оплати трудодня, а тим самим і заробітку колгоспників.

Під зерновими культурами було в колгоспі в цьому році 1023 га. Урожай на всій площі посіву виносив 23,5 ц. Отже, зібрано у колгоспі зернових: $1023 \text{ га} \times 23,5 \text{ ц} = 24040 \text{ ц}$.

З усього врожаю зернових, який виносив у 1948 р. 24040 ц, до розділу на всі наявні колгоспні трудодні припало заледве 4320 ц, що становить 18 % від всього зібраного врожаю. Така мізерна частина з усього врожаю, пам'ятаймо, припала на всі наявні колгоспні трудодні, в тому і на трудодні, що їх нараховано адміністративно-управлінському та іншому допоміжному персоналові, на трудодні, нараховані працівникам МТС, на трудодні, нараховані за роботи в користь держави та її різних установ. В цю суму врахована також і вся кількість зерна (984 ц), призначена на додаткову оплату.

Після підрахування всіх цих своєрідних трудоднів тільки в мінімальному розмірі, на долю трудящих колгоспників припадає в найкращому випадку не більше 13 % від усього зібраного врожаю; це становитиме заледве 3120 ц зерна. А оскільки зерно в цьому колгоспі становить його основний натуральний прибуток, то сміло можна твердити, що решта, яка припала трудящим колгоспникам при розподілі усіх натуральних прибутків, також не перевищувала 13 % від усіх натуральних прибутків колгоспу.

Розподіл зерна в даному колгоспі в центнерах становить:

забрали держава і громадське господарство колгоспу	– 19.720 ц	то є 82 %
розділено між трудящих колгоспників	– 3.120 ц	то є 13 %
видано на оплату адміністрації і допоміжного персоналу	– 1.200 ц	то є 5 %
разом	24.040 ц	то є 100 %

2. Цей наш приклад про розподіл прибутків у колгоспі оснований на відомостях, вміщених в органі ЦК КП(б)У «Колгоспне село» від 4 лютого 1951 р., а саме у заяві голови колгоспу М. Посмітного до секретаря ЦК КП(б)У Мельникова і голови РМ УССР Коротченка.

М. Посмітний – герой соціалістичної праці, депутат верховної ради УССР і голова колгоспу ім. Будьонного Березівського р-ну Одеської обл., типовий представник класу большевицьких вельмож на селі. Він живе так, як не жив, може, ні один багатший поміщик за часів царської Росії. В своєму особистому розпорядженні має власну легкову машину та користується «всіма здобутками соціалізму».

У своїй заяві «Про результати роботи колгоспу в 1950 р.» подає деякі цікаві дані, що на їх основі можна зорієнтуватися, як виглядав розподіл колгоспних прибутків у 1950 р. в цьому передовому колгоспі.

У колгоспі орної землі 2650 га, в тому під посівами озимих 1113 га, або 42 % від усієї орної площі. Врожай озимих в середньому на всій площі озимих становив 20,7 ц з одного га. Треба зазначити, що в цьому районі сіють головню пшеницю з озимих культур. Тому не зробимо жодної похибки, якщо приймемо, що у колгоспі під озимими була тільки пшениця.

Валовий збір пшениці повинен виносити: $1113 \text{ га} \times 20,7 \text{ ц} = 23039 \text{ ц}$. Як подає Посмітний, «державі здано 100 тис. пудів хліба, в тому числі 90 % пшениці». На основі вищеподаних даних не важко вирахувати, як виглядав розподіл зерна. Візьмемо до уваги тільки пшеницю, бо це основна культура цього колгоспу: пшеницею здано 90 % усіх зернових поставок і пшеницею виплачено за трудодні. Державі здано 100 тис. пудів хліба, тобто 16380 ц, в тому пшениці 90 %, тобто 14749 ц.

Від одного га орної площі колгосп здав державі зерна 6,2 ц (16380 ц : 2650 га). Але тому що 90 % хлібоздачі становила пшениця, то цікаво знати, скільки з одного га озимих (тобто фактичного посіву пшениці) здано пшениці. Від одного га посіву озимої пшениці колгосп здав державі пшениці 13,24 ц (14749 ц : 1113 га). Розмір здачі пшениці державі від 1 га становив: валовий збір пшениці з 1 га виносив 20,7 ц; розмір здачі пшениці державі з 1 га виносив 13,24 ц, або 64 %.

Розглянемо, як виглядав розподіл пшениці по всіх трьох частинах (державна, громадське господарство, колгоспники):

- а) валовий збір пшениці виносив 23039 ц,
здано державі пшениці 14742 ц, або 64 % від вал. збору,
залишилося пшениці в колгоспі 8297 ц;
б) з цих 8297 ц колгосп мусив засипати такі фонди:
посівний фонд прибіл. 2 226 ц (на 1113 га x 2 ц)
посівний страховий фонд 334 ц (15 % від 2 226 ц)
допомоговий фонд 461 ц (2 % від 23 039 ц)
3 021 ц;

в) до розподілу на оплату всіх трудоднів залишилося 5276 ц, або 23 %, з того треба відрахувати щонайменше 15 % на оплату трудоднів адміністративно-управлінського та іншого персоналу, що становитиме 781 ц. Отже, на оплату трудоднів трудящих колгоспників залишилося пшениці всього 4495 ц, або 19,5 % до валової продукції.

Розподіл пшениці у колгоспі виглядає так:

Розподіл пшениці	в цнт.	в % до валового збору
Здано державі	14.742	64,0
Колгоспні господарські фонди	3.021	13,0
Розділено на т/дні колгоспників	4.495	19,5
Розділено на т/дні адміністрації	781	3,5
Валовий збір пшениці	23.039	100,0

Як бачимо, вирощену колгоспниками пшеницю в колгоспі ім. Будьонного поділено так, що держава забрала 64 % усього збору, а колгоспники на свої трудовні одержали менше як 1/5 частину збору (19,5 %). Такий розподіл треба вважати ще дуже добрим, бо переважна більшість колгоспів в Україні взагалі не видає пшениці на трудовні, її майже всю забирає держава, залишаючи колгоспові конечний мінімум на насінні фонди.

Большевицький грабіж колгоспної продукції на зерні не кінчається. Колгосп, як подано у цьому повідомленні Посмітного, здав державі ще таку продукцію: «Бавовнику по 7,5 ц з га. Плян здачі м'яса виконано на 217 %, яйцепоставки – на 105 %, молокопоставки – на 120 %, здачу вовни – на 100 %, бринзи – на 136 %, шкір різних – на 222 %. Колгосп здав авансом в рахунок заготівель 1951 р.: хліба – 1950 ц, (або 43 % до суми, виданої колгоспникам на трудовні), соняшнику – 100 ц, м'яса – 207 ц, яєць – 1840 шт., молока – 11.667 л, бринзи – 122 кг, шкір різних – 365 шт.».

Вищеподані відомості розкривають увесь зміст большевицького розподілу продукції в колгоспах. Колгосп не тільки виконав усі наложені на нього зобов'язання щодо здачі с/г продукції державі, але ще й здав багато різної продукції понад плян. Напр., м'яса і шкір здав 2 рази більше, як було на нього наложено. Так само й щодо інших продуктів. Що більше, ми бачимо, що колгосп (цитуємо) «здав державі багато різної продукції авансом, в рахунок чергового року». Так поступив колгосп, вірніше, колгоспне начальство, в 1950 р., про який Посмітний пише:

«1950 р. в умовах півдня України був посушливим і несприятливим для вирощування високих урожаїв».

Якщо прийняти за правду, що колгосп здав державі добровільно стільки продукції понад плян і авансом в рахунок чергового року, то немало треба дивуватися причинам такого нерозумного господарського поступування колгоспу. Бо тільки подумати: колгоспникам на оплату трудовнів залишено всього 4.495 ц пшениці, а державі, якій вже здано 64 % від всього збору пшениці, дається ще й авансом в рахунок чергового року 1.950 ц зерна, тобто майже половину (точно 43 %) від того, що залишено на оплату трудовнів колгоспників.

Та жодного здивування не буде, якщо усвідомимо собі всю істину большевицького розподілу колгоспних прибутків, яка полягає в тому, що большевики беруть, деруть і грабують стільки, скільки їм забажається. Жодні законодавчі норми не обмежують большевицького грабежу. У висліді такого необмеженого грабежу при кінцевих підрахунках награвованого колгоспного добра виявляється, що колгосп вже «здав» багато понад плян і авансом на черговий рік.

Коли б усі ці понадплянові здачі поставок державі колгоспної продукції залежали від волі самих колгоспників, то їх напевне ніколи ні в якому колгоспі не було б. Та ніхто колгоспників не питає про їх думку щодо розподілу

вирощеної ними продукції. Колгоспною продукцією розпоряджаються большевицькі вельможі так, як це єдино їм вигідно і корисно.

Цікаві відомості подає Посмітний також щодо того, як його село перетворюється в агромісто. Очевидно, якщо це правда, то воно відбувається за рахунок прибутків колгоспників. Хоч грошові прибутки колгоспу великі, але на оплату колгоспних трудовнів іде лише незначна частина того, що залишається по виконанні перших двох заповідей: державної і громадсько-колгоспної. Посмітний подає, що «грошовий прибуток колгоспу 1951 р. становив понад 2,5 млн. крб. В будівництво колгосп вклав понад 1 млн. крб. грошей. Трудодень оплачується грішми по 5 крб.».

Цікаво було б знати, яка частина грошових прибутків іде на оплату трудовнів колгоспників. Цього в повідомленні не подано, але на основі інших відомостей, які нам відомі, поспробуємо це вирахувати.

Насамперед треба вирахувати – скільки вироблено в колгоспі трудовнів. Це зробити можна. Знаємо, що пшениці до розподілу на т/дні було 449.500 кг, на один т/день видано пшениці 3 кг, отже усіх т/днів до оплачення було: $449.500 \text{ кг} : 3 \text{ кг} = 149.893 \text{ т/днів}$, або кругло 150.000 т/днів. Знаємо, що на 1 т/день видано 5 крб., отже на всі трудовні в колгоспі видано: $150.000 \text{ т/днів} \times 5 \text{ крб.} = 750.000 \text{ крб.}$, що становить 30 % до загального грошового прибутку. 70 % грошових прибутків колгоспу витрачено на різні державні податки, страхові та інші платежі і на розбудову громадського колгоспного господарства.

З цих 750.000 крб. треба відрахувати суму, видану на оплату т/днів адміністративно-управлінського апарату, на щомісячні грошові доплати для голови і інших колгоспних спеціалістів (агрономи, ветлікарі, інженери і т. д.) і на додаткові оплати їх праці в грошах незалежно від нарахованих їм т/днів. Лише за найскромнішими підрахунками всі ці видатки виноситимуть разом приблизно 250.000 крб.

На оплату т/днів трудящих колгоспників, включаючи в це й оплату т/днів робітників МТС, припало у тому колгоспі не більше як 500.000 крб., що становить всього 20 % до всієї суми грошових прибутків колгоспу. Колгоспникам при розподілі грошових прибутків припала всього 1/5 частина колгоспних прибутків. Дуже велику частину грошових прибутків вложено в розбудову колгоспних господарств.

Як же представляється розбудова громадського господарства в 1951 р.? Посмітний подає щодо цього таке: «Колгосп у минулому році купив два племінних бугаї, 4 племінних кнури, 3 племінних жеребці і 8 племінних конематок».

У 1950 р. ми продовжували широким фронтом вести капітальне будівництво, поступово перетворюючи наше колгоспне село в агромісто. За рік збудовано 15 будинків колгоспників (розуміється, не для рядових колгоспників), нове приміщення сільмагу, другу олійню, ковбасний цех, бригадну

електростанцію потужністю 50 квт., два свинарники на 600 голів, воловник, корівник, артезіанський колодязь і т. д. В будівництво колгосп вклав понад 1 млн. крб. грошей.

Розробляємо програму будівництва на 1951 рік. Ми запланували в цьому році збудувати лікарню..., двоповерховий будинок школи..., двоповерховий жилий будинок для колгоспної інтелігенції – лікарів, учителів, агрономів, зоотехніків та інших спеціалістів сільського господарства; тваринницькі приміщення – стайні для племінних коней, телятник, пташник; збудуємо водопровід, механічну пральню, хлібозавод, а також будемо продовжувати спорудження нових будинків для колгоспників... Плянуємо впорядкувати на селі нову вулицю з цегельною огорожею і тротуарами».

Так, як бачимо, росте і міцніє громадське колгоспне господарство. Все це робиться без допомоги держави, а тільки самим коштом праці колгоспників, за рахунок зменшення їхніх заробітків.

Врешті підрахуймо заробітки колгоспників у тому колгоспі-мільйонері. Цитуємо: «Колгосп видає колгоспникам на трудовні (в 1950 р.) по 3 кг пшениці, по 1 кг кукурудзи, по 0,3 кг соняшника і, крім того, по 4 кг кормів для худоби колгоспників; грішми трудовні оплачується по 5 крб.».

Річний заробіток колгоспника, який виробив 150 т/днів, виглядає так: пшениці – 4,5 ц, кукурудзи – 1,5 ц, соняшнику – 0,45 ц, кормів для худоби – 6 ц, грошей – 650 крб.

Маємо дуже багато підстав серйозно сумніватися щодо таких високих заробітків колгоспників у тому колгоспі. Але коли навіть прийняти, що все це, що подав Посмітний, дійсно правдиве, то й тоді річний заробіток колгоспника в загальному наполовину нижчий від того, що його одержував некваліфікований найманий робітник у поміщицькому маєтку. Так оплачується праця колгоспників у колгоспі-мільйонері, в якому збираються високі урожаї і грошові прибутки якого виносили два з половиною мільйони крб.

Причина такого низького рівня оплати праці трудящих колгоспників зовсім проста. Хоч прибутки колгоспу були й великі, але їх так розподілено, що на оплату праці колгоспників лишилася тільки мізерна решта. З великих колгоспних прибутків колгоспники мали дуже малі користі, зате советська держава, большевицькі вельможі скористали дуже багато. Тільки самого зерна забрали вони понад 16.000 ц. Добре також поживилися за рахунок колгоспних прибутків і колгоспні большевицькі вельможі – вся т. зв. колгоспна інтелігенція. Тільки по найзагальнішому підрахуванні річний заробіток голови колгоспу Посмітного виносив: грошей – понад 20.000 крб. і пшениці – приблизно 100 ц. На такому більш-менш рівні були річні заробітки й інших колгоспних начальників.

Та не лише на задоволення потреб большевицьких колгоспних паразитів пішла подавляюча частина колгоспних прибутків, але з цих прибутків також перебудовується колгоспне село, будуються прекрасні культурні свинарники,

воловники, корівники, будується двоповерховий жилий будинок для колгоспної інтелігенції, вулиці з цегельною огорожею та тротуаром і інші будови. Коротко – росте і збагачується большевицький клас вельмож у колгоспному селі, розвивається і розширюється большевицьке колгоспне господарство, а в парі з тим і внаслідок того бідніє та нидіє трудяще колгоспне селянство. В країні «соціалізму» відбувається все так точно, як написав колись Маркс:

«... Нагромадження багатства на однім полюсі є в той же час нагромадженням нужди, муки праці, рабства, безпросвітності, здичавіння і моральної деградації на протилежному полюсі, тобто на стороні класу, який продукує свій власний продукт як капітал» («Капітал», т. I., 1949 р., стор. 651).

Оцей знаменитий закон Маркса найвірніше характеризує всю суть «нагромадження багатства» найогиднішого в світі експлуаторського класу большевицьких вельмож.

3. Розподіл грошових прибутків у колгоспі «Борець», Бронницького району Московської області (всі ці дані взяті з книжки «Опыт управления делами»).

Усіх грошових прибутків у колгоспі у 1943 р. було 1.165.800 крб.; призначених до оплати трудовнів – 79.500, видано на 1 т/день грошей – 5 крб.

На основі цих даних можемо вже вирахувати ту частину грошових прибутків, що припала на оплату трудовнів, і ту частину, що її побрала держава та громадське господарство. На всі трудовні випало (79.500 x 5) 397.500 крб., що становить 34 % від усього грошового прибутку. По відрахуванні суми грошей, виданої на оплати трудовнів колгоспного начальства, колгоспної інтелігенції та іншого допоміжного персоналу, тільки у мінімальних розмірах, то на оплату трудовнів трудящих колгоспників могло припасти найбільше яких 25 %, або 1/4 частина колгоспних прибутків.

Розподіл грошових прибутків у цьому колгоспі виглядає так:

	крб.	%%
Забрала держава і колгосп	768.300	66
Видано на трудовні колгоспникам	291.450	25
Видано на т/дні колгоспного начальства та ін. допоміж. персоналу.	106.050	9
Загальний прибуток	1.165.800	100

В середньому трудящий колгоспник, який виробив впродовж року 150–200 т/днів, одержав 720–1000 крб., що становить на 1 день 2,0–2,77 крб. Отже бачимо, у колгоспі-мільйонері так поділено грошові прибутки, що на одного працездатного колгоспника припало стільки грошей, що міг він купити за них, по цінах 1943 р., 10 шт. найгіршого сорту папіросів. Притому ні на хвилю не забуваймо, що все це діється у колгоспі, що належить до найпереводіших в СРСР та у якому грошові прибутки виносили понад 1 млн. крб. У пересічних колгоспах, де грошові прибутки невеликі, та частина грошей, що

припадає на оплату трудоднів колгоспників, буде виносити у кращих випадках 5–10 %, у гірших – 0 % від грошових прибутків колгоспу; у найгірших випадках, що часто трапляється, колгосп для оплати податків та інших грошових зобов'язань мусить зятягати ще й позику в банку.

4. Про те, що неспівмірно зростають большевицькі грабежі колгоспної продукції в порівнянні зі зростом у колгоспах натуральних прибутків, можуть послужити такі цікаві приклади, поміщені в книжці «Опыт управления делами...».

а) Колгосп «Борец», Бронницького р-ну Московської обл. Середньорічна валова продукція у роках 1941–43 у цьому колгоспі зросла в зернових культурах на 65,2 %, зате здача зерна державі у цьому самому періоді збільшилася в 2 рази, а видача зерна на трудодні зросла лише на 56 %. Щодо картоплі продукція зросла тільки на 15,2 %, а здача картоплі державі збільшилася в 2,5 рази. В городових культурах – продукція зросла на 63,3 %, зате здачі державі збільшилися в кілька разів, а видача городовини на т/дні зросла заледве на 18 % (стор. 7).

б) Колгосп ім. 8 марта, Чкаловського р-ну Горківської обл. За роки війни (1941–43) посівна площа збільшилася на 11 %, урожаї зернових зросли на 13,4 %, а здача зерна державі в тому періоді збільшилася аж у 4 рази. Продукція картоплі зросла на 10,2 %, а здача картоплі і городовини державі зросла більше як в 2 рази. Здача державі худоби в порівнянні з передвоєнними роками збільшилася в 3 рази (стор. 7 і 8).

в) Колгосп «Вторая пятилетка», обл. Алма-Ата, Казахська ССР. За роки війни поголів'я тваринництва зросло в 2 рази, а здачі державі м'яса – у 10 разів. Крім того, в тому самому часі колгосп здав державі ще 100 коней. Продукція городніх культур зросла в 2 рази, а здачі цих культур державі збільшилися в 3 рази. Затє оплата трудодня у тому періоді задержалася на попередньому рівні, а видача зерна на т/дні навіть знизилася і виносила 0,90 кг (ст. 8 і 9).

г) Колгосп «Победа», Вурнарського р-ну Чувашської АССР. За роки війни валовий збір зернових зріс на 23 %, а здача зерна державі збільшилася на 87 %. Збір картоплі зріс в 3 рази, а здача картоплі державі – в 3,3 рази. Видача зерна і других продуктів на оплату трудоднів залишилися на передвоєнному рівні.

Цих кілька прикладів ясно показують, що:

а) Розмір поставок натуральної продукції колгоспами державі зовсім не визначається ніякими погектарними нормами. Ріллі ж у згаданих колгоспах не збільшилося, але поставки продукції державі зросли на 2, 3, 4 або й 10 разів. Якщо б розмір поставок продукції державі залежав тільки від наявої площі у колгоспах, то, зрозуміло, поставки ніяк не могли б збільшуватися з такою швидкістю і були б приблизно на однаковому рівні.

б) В парі зі зростом у колгоспах натуральної продукції розмір грабування колгоспів державою зростає зі швидкістю, яка в кілька разів перевищує зріст продукції.

в) Збільшення валової продукції колгоспів не дає колгоспникам дослівно ніякої користи. У наведених прикладах, хоч валова продукція збільшилася, то вартість трудодня або не змінилася, або знизилася, або тільки дуже незначно піднеслася. Коли ж візьмемо до уваги, що все це відбулося у воєнні роки, коли з колгоспів забрали всіх здорових чоловіків в армію і число працездатних осіб у колгоспах зменшилося бодай наполовину, то ті, що залишилися, мусили працювати принайменше ще раз стільки, щоб вдержати виробництво продукції на передвоєнному рівні. І якщо валові збори продукції мимо того зросли, то, виходить, вони працювали в два, три рази більше, як перед тим, і тим самим фактична оплата праці значно знизилася. За кілька разів більшу кількість праці колгоспники повинні були одержувати на т/дні і в кілька разів вищу оплату. А цього не сталося.

ГРАБІЖ КОЛГОСПНИХ ДВОРІВ

Для повного уявлення розміру грабежу колгоспного селянства треба брати до уваги не лише грабіжницьку політику большевиків по відношенні до колгоспів як цілоти, але також і по відношенні до колгоспних дворів. Большевицькі вельможі грабують колгоспне селянство подвійно: раз через грабій колгоспу – це колективний грабій, а другий раз грабують кожний колгоспний двір зокрема – це індивідуальний грабій.

Під колгоспним двором треба розуміти то мізерне господарство колгоспника, що його він може розвести на присадибній ділянці. Розміри присадибної ділянки, визначені статутом с/г артілі, можуть коливатися від 1/4 до 1/2 гектара. В Україні пересічний розмір присадибної ділянки виносить 0,25 га. На такій грядці, у чверть гектара завбільшки, можна хіба посадити трохи городини чи розвести невеликий садок, квітник або що-небудь інше в тому роді; по-справжньому нема там на чому господарити.

Статутом с/г артілі большевицькі вельможі обмежили підсобне господарство колгоспника і у всіх інших відношеннях, точно визначаючи, що колгоспник може у своєму дворі держати і в якій кількості.

Згідно статуту, пункт 5, «кожний колгоспний двір у зернових, бавовнярських, буряківницьких... районах може мати в особистому користуванні корову, до 2 голів молодняка рогатої худоби, 1 свиноматку з приплодом, або, якщо правління колгоспу визнає за необхідне, 2 свиноматки з приплодом, до 10 овець і кіз разом, необмежену кількість птиці і кролів і до 20 вуликів».

Це все, що колгоспник може мати у своєму господарстві. Небагато цього дозволеного майна, але для пересічного колгоспника – це майже ніколи нездійсненна мрія. Вже дуже добре, коли колгоспник може вдержати корову, свиню та кільканадцять курей. Основна причина цього лежить, по-перше, у великих податках, бо чим більше у господарстві є тварин, тим вищий податок; по-друге, в тому, що колгоспник не має звідки роздобути для своїх домашніх тварин потрібної кількості паші. Присадибна ділянка замала, щоби з неї можна виживити більшу кількість тварин, а заробітки в колгоспі також на це не вистачають. Зокрема дуже дошкульно відчують колгоспники брак сіна і соломи зимою. Досить, щоб у колгоспі не видали на т/дні соломи,

і колгоспники будуть змушені позбутися майже всього свого домашнього тваринництва. Також легко може позбутися колгоспник і цілого свого двору, бо на основі постанови ЦК партії і советського уряду колгоспники, які не виробили встановленого мінімуму трудоднів, вважаються вибулими з колгоспу і тим самим втрачають право на користування присадибною ділянкою (Постанова ЦК ВКП(б) і РНК ССРСР від 27.5.1939 р.).

Господарство колгоспного двору своїми розмірами настільки незначне і мізерне, що не запевняє колгоспній сім'ї навіть найнижчого прожиткового мінімуму. Його характер наскрізь вузькопідсобний, допоміжний і до того всеціло узалежнений від праці членів двору у колгоспі.

Большевицькі експлуататори, незважаючи ні на що, немилосердно грабують і ці нужденні підсобні господарства колгоспників, обкладаючи їх різними обов'язковими натуральними поставками і податками.

ОБОВ'ЯЗКОВІ НАТУРАЛЬНІ ПОСТАВКИ

Кожний колгоспний двір зобов'язаний здавати державі по обов'язкових поставках: а) частину продукції, що її він одержує від вирощування с/г культур на присадибній ділянці; б) різні продукти тваринництва і птахівництва, а саме: м'ясо, молоко, яйця, вовну, шкіряну сировину.

Розмір обов'язкових поставок рослинної продукції нараховується від фактичного посіву; щодо молока і вовни – від наявності у дворі відповідних тварин; щодо м'яса, яєць і шкіряної сировини, то незалежно від наявності у дворі відповідних тварин – нараховується від кожного двору.

Норми здачі державі натуральних поставок визначаються для колгоспних дворів у залежності від того, до якого розряду по даній поставці віднесений район, в якому знаходиться колгоспний двір. Отже, у різних республіках, краях, областях і районах існують різні норми здачі; чим вищі у даному господарському районі врожаї с/г культур, чим вища продуктивність тваринництва, тим вищі будуть там норми обов'язкових поставок.

Подібно, як це є у випадку визначування норм обов'язкових поставок для колгоспів, так само і в випадку колгоспних дворів большевицькі експлуататори завжди більше грабують там, де більше є, щоб у висліді зрівняти в нужді всіх селян-колгоспників і якнайбільше награвувати для себе.

Для орієнтації розміру грабежів колгоспних дворів наводимо нижче дані про розміри середніх норм обов'язкових поставок по ССРСР, в тому і по УССРСР. Всі дані взяті з офіційних большевицьких законів, партійних і советських постанов та інструкцій. Притому треба зазначити, що від середніх розмірів норм в окремих районах можуть бути деякі відхилення.

Річні норми натуральних поставок від колгоспних дворів:

1) зерно з 1 га посіву (в ССРСР)	3–4 ц
соняшник	2 ц
гірчиця	2,1 ц
льон, соя	1 ц
2) картоплі	6–20 ц;
	в УССРСР 8 ц
3) м'ясо	від кожного двору в УССРСР 40–50 кг
4) молоко	від кожної в госп. корови в УССРСР 230–250 л
5) яйця	(в ССРСР) від двору 30–150 шт.; в УССРСР 150 шт.
6) бриндза-сир від одної вівцематки	750–1200 г;
	в УССРСР 1000 г
7) вовна	від одної вівці 200–1100 г;
	в УССРСР 900 г
	від одної кози 130–200 г;
	в УССРСР 200 г
	від двогорбого верблюда 2400 г
	від одногогорбого вербл. 1500 г
8) шкіряна сировина від кожного двору	
свинячих шкір	0,5–1 шт.;
	в УССРСР 1 шт.
овечих і козячих шкір	0,5–2 шт.

Свинячі шкіри мусять бути вагою не нижче 4 кг; овечі і козячі шкіри мусять бути з вовною і розміром не менше 35 кв. дециметрів.

Всі шкіри великої рогатої худоби від забою або загину від незаразливих хворіб колгоспні двори також мусять в обов'язковому порядку «продавати» заготівельним організаціям.

При заготівлях с/г продуктів слід ще згадати про доволі особливу постанову в питанні свинячих шкір. Цією постановою забороняється:

- «1. а) опарювати і осмалювати свинячі шкіри,
- б) обробіток свинини для продажу і власного вживання без попереднього зняття шкіри,
- в) знищування свинини, що загинула від незаразливих хворіб, без попереднього зняття шкіри.

2. За порушення цієї постанови винні притягаються до відповідальності по 105 ст. кримінального кодексу» (Постановление ВЦИК и СНК РСФСР от 12.5. 1932).

Підсумуймо усі ці обов'язкові поставки на прикладі середнього господарства колгоспника в Україні, в якому знаходиться:

присадибна ділянка розміром 0,25 га, засаджена картоплею; 1 корова, 6 овець, 1 свиня і деяка кількість домашньої птиці.

З такого господарства колгоспник мусить здати державі: 2 ц картоплі, 50 кг м'яса, 250 л молока, 150 шт. яєць, 6 кг бриндзи, 5,40 кг вовни і 1 сиру (свинячу або іншу) шкіру.

Вартість зданої державі продукції по ринкових цінах вносить:

2 ц картоплі, по 50 крб. за 1 ц	100 крб.
50 кг м'яса, по 6 крб. за 1 кг	300 ->-
250 л молока, по 2,5 крб. за 1 л	625 ->-
150 шт. яєць, по 1 крб. за 1 шт.	150 ->-
6 кг бриндзи, по 30 крб. за 1 кг	180 ->-
5,4 кг вовни, по 85 крб. за 1 кг	459 ->-
1 шт. сирої шкіри	50 ->-

Разом вартість зданих продуктів вносить (по ринковій ціні) – 1.864 крб. (Ціни, що їх тут подається, як також інші в тому розділі – це середні ринкові ціни в західних областях України. В інших областях можуть бути від них відхилення. Найвищі будуть у промислових районах, а найнижчі у тих районах, де по окремих продуктах пропозиція продажу перевищує попит).

Коли порівняти розміри норм обов'язкових поставок, наложених на господарства колгоспників, з подібними нормами для колгоспів, то норми, встановлені для господарств колгоспників, є багато десятків разів вищі. Наприклад:

м'яса колгосп здає від 1 га 3 кг, а колгоспник від 1/4 га – 50 кг, що становить 66 разів більше;

свинячих шкір колгосп здає від 100 га 4 шт., а колгоспник від 1,4 га – 1 шт., що є 100 разів більше і т. д.

Обов'язкові поставки, наложені на господарства колгоспників, тільки на перший погляд можуть виглядати, що вони невеликі, але коли взяти до уваги розміри господарства, мізерність заробітку колгоспника в колгоспі і всю сім'ю колгоспника, яка знаходиться на виживленні цього підсобного господарства, то приходиться ствердити, що це страшне, нечуване в світі здириство.

На селі, крім господарств колгоспників, є ще господарства неколгоспників, які також мають у своєму підсобному господарстві присадибну ділянку, корови, вівці, свині, багато птиці тощо. Але до них советські закони по поставках не стосуються. Чому? Бо вони не колгоспники; вони службовці, чиновники большевицького класу вельмож, опора большевицько-советської диктаторської влади на селі.

На основі інструкції міністерства заготівель ССРСР від 20 квітня 1948 р., № 656, а також інших постанов партії й уряду щодо обов'язкових поставок м'яса, молока, яєць, бриндзи, сира, вовни і шкіряної сировини не притягаються:

«господарства агрономів, зоотехніків, землевпорядчиків, медичних і ветеринарних лікарів, фельдшерів, мелиораторів і техніків сільського господарства, інженерів, старших механіків і директорів МТС і радгоспів, заступників директорів по політчастині, а також районних керівних працівників».

У сільських місцевостях є ще також цілий ряд других категорій господарств неколгоспників, які здають поставки, наполовину нижчі від тих, що встановлені в даному районі для господарств колгоспників, та по деяких видах поставок звільнені зовсім. Одинокі господарства робітників та найнижчих службовців цими привілеями дуже слабо охоплені. Якщо в їх особистих господарствах є, напр., корова, то вони здають поставки м'яса, молока, вовни і шкіряної сировини нарівні з колгоспниками.

Кожне наймізерніше господарство колгоспника обложене поставками навіть тоді, коли в ньому немає взагалі ніяких тварин, ні птиці. Зате господарства таких большевицьких вельмож, як директорів МТС, директорів радгоспів, районних советських і партійних начальників та їм подібних – від поставок цілком звільнені.

Ці різні упривілейовані (лучшие люди) советського суспільства одержують місячні зарплатні, які не раз у 20 і більше разів більші від нужденних цілорічних заробітків колгоспників; їх особисті господарства набагато заможніші від господарств навіть найзаможніших рядових колгоспників, але обов'язків щодо поставок продукції державі вони не мають жодних. Так-то на ділі виглядає «советская социальная справедливость».

Особливою формою державного грабежу господарств колгоспників є ще т. зв. гарнцевий збір, який побирає держава з колгоспників через млини та круп'яні й олійні підприємства. Гарнцевий збір стягається з колгоспників у натуральній формі з зернових, бобових, круп'яних, олійних культур і рису, які поступають на переробку. Розмір ставок гарнцевого збору вносить 10–15 % від кількості продукції, що її колгоспник переробляє в млині. Все зерно з гарнцевого збору здається на державні пункти заготзерна. За здану продукцію платять млинам по державних закупівельних цінах. З одержаних грошей відчисляється в розпорядження райвиконкому і сільради 10 %, з того для сільради призначається (на території якої є підприємство) 70 % і для райвиконкому 30 %.

Грабіж колгоспного двору не обмежується тільки до натуральних поставок на користь держави. Господарство колгоспника грабується ще й колгоспом. Для поповнення громадського колгоспного тваринництва колгоспники мусять віддавати у колгосп телята, ягнята тощо. Це називається у колгоспах контракція молодняку. Пляни контракції, тобто скільки і якого молодняку має законтрактувати колгосп у колгоспників, одержує колгосп згори, від районного відділу сільського господарства. Контракція – обов'язкова для колгоспників. Контракція – основне джерело поповнення громадського тваринництва колгоспів. Ось що пише про контракцію молодняку Хрущов:

«Основним джерелом поповнювання ферм великою рогатою худобою поки що по-давньому є контракція молодняку у колгоспників, робітників і службовців. ...Контракція телят колгоспами переводиться щорічно. За час,

що минув (від 1944 до 1948 рр.) колгоспники передали в порядку контрактиції величезну кількість молодняка... В 1948 р. колгоспи України повинні законтрактувати понад мільйон голів молодняка великої рогатої худоби. Це завдання мусить бути виконане, що б там не було» («Парторганизации Украины в борьбе за новый подъём с/х-тва», Москва, 1948, ст. 53, 54).

Контрактації – це черговий найочевидніший грабіж господарств колгоспників, якими позбавляється колгоспників можливості мати у своїх господарствах молодняк для власних потреб.

Крім того, на господарства колгоспників накладають різні натуральні зобов'язання в користь колгоспу. До того роду зобов'язань належать: задача природного гною, кур'ячого посліду, попелу і т. п. Напр., у колгоспі ім. Тімірязєва, Городецького р-ну Горківської обл., «для кожного колгоспного двору, в залежності від наявності тварин, встановлено план нагромадження гною від 6–10 тонн для здачі колгоспові. При перевиконанні пляну колгоспникам додатково нараховуються трудовні» («Колхозное производство», № 11, 1950).

«В передових колгоспах кожний колгоспний двір зобов'язаний здати в колгосп 4–5 возів гною... Також визначається норма здачі кожному колгоспному двору попелу» («Опыт управления ...», ст. 52).

Це зди́рство для господарств колгоспників приносить немало шкоду, бо, здавши задармо гній колгоспові, вони не мають чим угноювати свої присадибні ділянки.

СУДОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

За невиконання обов'язкових поставок здачі продуктів державі господарствами колгоспників большевики встановили таку відповідальність (цитуємо з урядової большевицької постанови):

«1. У випадку невиконання в означений термін (строк) колгоспними дворами... поставок с/г продуктів державі народний суд ... накладає на недоїмника штраф у розмірі двократно́ї вартості незданих в термін продуктів, вирахований по ринковій ціні.

Незалежно від того, невиконана в строк частина зобов'язання підлягає, за рішенням суду, стягненню натурою, а зерно, м'ясо, картопля, насіння олійних культур стягаються у недоїмників у безспірному порядку органами наркомзагу, причому по зерні і картоплях стягається дострочно невиконана частина всього річного зобов'язання.

Якщо органами наркомзаготівель буде встановлено неможливість стягнення недоїмків в натурі, ... то стягується, незалежно від штрафу, вартість незданих в строк продуктів, вираховану по ринковій ціні.

2. Винуваті в неодноразовім, або зліснім невиконанні обов'язкових поставок ... притягуються до кримінальної відповідальности по ст. 59(6)

УК РСФСР і відповідних статтях кримінальних кодексів других союзних республік.

3. ... Якщо недоїмник погасить недоїмку до розглянення справи судом, суд виносить рішення тільки про наложення грошового штрафу за невиконання зобов'язання в строк.

4. Судове рішення про стягнення недоїмки і штрафу приводиться у виконання негайно» (Постановление СНК СССР от 24 ноября 1942 г.).

З черги подаємо ілюстрацію, як діють большевицькі органи примусу у випадку, коли колгоспник не здав державі наложених на нього поставок. Дуже докладно пише про це «Инструкция НКЮ-ста, НКЗага и НКФина СССР, утверждённая СНК СССР 24 ноября 1942 г.». Ось окремі цитати з цієї інструкції.

«2. У випадку невиконання господарствами колгоспників... у встановлений строк (термін) обов'язкових поставок райуповнаркомзаг або на його доручення агент по державних поставках доручає недоїмнику письмове попередження про те, що у випадку невиконання зобов'язання протягом 10 днів справа ... буде передана в народний суд. ...

3. Рівночасно з попередженням агент... проводить опис майна для забезпечення стягнення недоїмки і штрафу..

4. Якщо в строк, вказаний у попередженню, недоїмка не погашена, райуповнаркомзагу:

а) по поставках зерна, м'яса, картоплі і насіння олійних культур – проводить у безспірнім порядку стягнення в натурі невиконаної в строк частини зобов'язання... і подає в суд заяву про наложення грошового штрафу за невиконання в строк зобов'язання;

б) по інших видах обов'язкових поставок подає в суд заяву про стягнення недоїмки в натурі і, крім того, про наложення штрафу..

Рішення суду по стягненні недоїмки і штрафу проводиться шляхом конфіскації описаного агентом уповнізнагу майна двору колгоспника в таких спосіб:

а) с/г продукція, що підлягає вилученню (конфіскації) в натурі на погашення недоїмка, передається заготівельним організаціям;

б) с/г продукція, тварини, птиця, що підлягають продажу в цілях стягнення штрафу, передаються колгоспові для продажу на комісійних засадах;

в) інше майно... передається для реалізації на комісійних основах відповідним ... торговим організаціям;

г) валютні цінності передаються держбанкові по встановленій ним ціні. За реалізацію майна на комісійних основах виплачується нагорода торговельній організації або колгоспові в розмірі 15 % суми оцінки».

Як бачимо з вищенаведених урядових документів, большевицька жорстокість у грабежу селян не знає меж і така варварська, що людині, не ознайомленій з советським способом життя, важко навіть уявити. Колгоспник

за невиконання зобов'язань по поставках дуже легко може позбутися всього свого майна або опинитися на довгі роки у в'язниці чи на засланні. Тому колгоспники тягнуться з останнього, продають все, що лиш мають, недоїдають, голодують, щоб тільки виконати всі, наложені на них большевиками, зобов'язання по відношенні до «рідної селянсько-робітничої держави».

ПОДАТКИ, СТРАХОВІ ПЛАТЕЖІ, ПОЗИКИ ТА ІНШІ ГРОШОВІ ЗДИРСТВА

Крім обов'язкових натуральних поставок, особисті господарства колгоспників і особисто колгоспники обложені ще різними грошовими податками та платежами. Найголовніші з них це: а) сільськогосподарський податок, б) страхові платежі, в) податок за неодруження, бездітність і малодітність, г) державна позика, д) самообкладення.

Ми наводимо щодо окремих видів цих грошових драчок відповідні уривки цитат з діючих державних законів та інших обов'язуючих партійних і урядових постанов та інструкцій, які, думаємо, самі, навіть без пояснень, дадуть ясний образ нещадного грабування колгоспників з останньої копійки.

Сільськогосподарський податок

Цей податок стягається на основі закону від 1 вересня 1939 р. і на основі внесених у цей закон змін відповідними указами президії верховної ради ССРСР. На особливу увагу заслуговує указ президії ВР ССРСР від 13 липня 1948 р., яким збільшено розмір с/г податку. В указі вияснюється так причини збільшення податку:

«У зв'язку зі зростом прибутку колгоспників від особистого підсобного господарства, а також прибутків одноосібних селянських господарств, президія ВР ССРСР постановляє провести деякі збільшення ставок сільськогосподарського податку».

Більш огидного цинізму і глузу над важкою долею колгоспного селянства й уявити собі не можна. Злиденні колгоспні господарства були майже поруйновані війною. Голод в 1946 р. і грошова реформа 1947 р. цю руїну ще поглибили. І після цього всього, після пережитого голоду, в обстановці жахливих злиднів у житті колгоспників президія ВР ССРСР має нахабство твердити про зріст прибутків колгоспника. Подаємо цитати з цього закону:

«1. Сільськогосподарським податком обкладаються: а) прибутки особистого господарства колгоспників – членів с/г артілей...

2. Податок нараховується з кожного господарства від прибутків з таких джерел: а) з рослинництва всіх родів, з садівництва; б) з тваринництва всіх видів; в) з бджільництва, шовківництва.

Порядок визначення обкладуваного прибутку.

3. Обкладуваний прибуток з сільськогосподарських джерел визначається за такими середніми нормами прибутковості (подаємо в скороченні тільки найважливіші джерела прибутків і тільки по РСФСР. Зазначаємо, що середні норми прибутковості у кожній республіці інші – прим. авт.):

Прибуток з 1 га в крб.

Посіву зернових і других культур	40
Посіву картоплі	120
Городів і баштанів	160
Садів і ягідників	160

Прибуток від голови продуктивних тварин в крб.

Корови	3.500
Вівці і кози	350
Свині	1.500

Дозволити РНК ССРСР в необхідних випадках... змінювати середні норми прибутковості для союзних республік.

4. РНК союзних республік..., виходячи з середніх норм прибутковості, визначених для союзної республіки, мають право визначувати норми прибутковостей в бік збільшення або зменшення в границях до 30 %...

5. Обкладувані прибутки від посіву с/г культур... визначаються у кожному господарстві: а) з усієї площі фактичного посіву... б) з фактичної площі садів, ягідників, виноградників...

З господарств колгоспників, які мають прибуток від особистого підсобного господарства: присадибної ділянки землі, тварин і неземлеробських заробітків, с/г податок обчислюється з річної суми обкладуваного прибутку по наступній таблиці:

Розмір обкладуваного прибутку господарства за рік	Розмір податку на господарство
До 2.000 крб.	11 коп. з кожного карбованця прибутку
Понад 2000 до 3.000 крб.	220 крб. Крім того, 13 коп. з кожного крб. прибутку понад 2.000 крб.
Понад 3000 до 4.000 крб.	350 крб. Крім того, 16 коп. з кожного крб. прибутку понад 3.000 крб.
Понад 4000 до 5.000 крб.	510 крб. Крім того, 21 коп. з кожного крб. прибутку понад 4.000 крб.
Понад 5000 до 6.000 крб.	720 крб. Крім того, 26 коп. з кожного крб. прибутку понад 5.000 крб.
Понад 6000 до 8.000 крб.	980 крб. Крім того, 31 коп. з кожного крб. прибутку понад 6000 крб.
Понад 8.000 крб.	1600 крб. Крім того, 40 коп. з кожного крб. прибутку понад 8.000 крб.

10. ... Якщо у складі колгоспного двору окремі працездатні члени сім'ї не є членами колгоспів або вибули (виключені) з колгоспу і не працюють по найму, то начислена сума податку з такого господарства підвищується на 20 %» (Указ президії ВР СРСР від 15 липня 1948 р.).

Декілька пояснень про статтю 10 закону.

Ця стаття в першу чергу спрямована на те, щоб унеможливити колгоспним сім'ям посилати своїх дітей до середніх і вищих шкіл. Вже 16-річний член колгоспної сім'ї числиться вповні працездатним і повинен бути членом колгоспу. Коли ж він іде в школу, то, очевидно, не може бути членом колгоспу, і за це колгоспна сім'я мусить платити на 20 % більше сільськогосподарського податку. Це ніщо інше, як плата колгоспників за право вчитися. Зовсім подібно діялося за часів кріпаччини.

«11. Господарства робітників і службовців нечленів колгоспу..., які мають сільське господарство, притягаються до сплати с/г податку на таких самих основах, як господарства колгоспників...

27. Не обкладаються с/г податком вчителі, агрономи, зоотехніки, землевпорядчики, медичні і ветеринарні лікарі і фельдшери, акушерки, меліоратори і техніки сільського господарства, інженери, старші механіки і директори МТС, МТМ і радгоспів, а також районні керівні працівники...

31. СНК-ому СРСР надається право звільнювати від обкладування с/г податком як все населення, так окремі категорії громадян, що заселяють країни СРСР.

Відповідальність платників податків.

34. У випадках несплати податку в визначені строки по відношенні до недоїмників застосовуються заходи стягнення (покарання):

а) за прострочення платежу накладається пеня в розмірі 0,2 % за кожний день прострочення;

б) по пройденні строку сплати податку складається описання майна недоїмника і справу про несплатення податку передається в суд, за рішенням якого переводиться конфіскація майна несплатника в розмірах необхідних для погашення недоїмок;

в) при наявності кількаразових випадків несплатення податку недоїмники притягуються до кримінальної відповідальності».

Вирахуємо на основі цього закону розмір сільськогосподарського податку в пересічному господарстві колгоспника. Візьмемо для прикладу це саме господарство, що ми його приводили в приклад при обчислюванні обов'язкових поставок.

Об'єкти оподаткування	Визначення прибутковості	Сума оподаткованого прибутку
	Середня норма прибутковості	
Від 0,25 га посіву картоплі	від 1 га 120 крб.	30 крб.
Від корови	від голови 3500	3500 крб.

Від свині	від голови 1500	1500 крб.
Від 6 овець	від голови 350	2100 крб.
Разом прибутку		7130 крб.

На основі закону від 13 липня 1948 р. від прибутку 7.130 крб. належить сплатити с/г податку в сумі **1.320 крб.** У випадку, коли б у цьому господарстві один працездатний член сім'ї не працював у колгоспі, а, наприклад, вчився, то податок збільшується ще на 20 %, що становить 264 крб. Весь с/г податок тоді вноситиме – **1.584 крб.**

Обчислення с/г податку зробили ми на основі норм прибутковості, визначених для РСФСР. В Україні, напр., норми прибутковості по с/г культурах набагато вищі і виносять:

від 1 га посіву зернових 1.700 крб. (в РСФСР – 40 крб.)
 від 1 га садів і ягідників 4.000 крб. (в РСФСР – 160 крб.)

Зате норми прибутковості по тваринництву в Україні нижчі і виносять, напр., від корови – 1.500 крб., а в РСФСР – 3.500 крб.

Подібно як у всіх випадках обов'язкових поставок, так і при обкладуванні с/г податком большевицькі експлуататори проводять одну і ту ж саму лінію: де більша прибутковість по якомусь виду господарства, там вищі норми і більший податок.

ОБОВ'ЯЗКОВЕ ОБКЛАДНЕ СТРАХУВАННЯ (Закон від 4 квітня 1940 р.)

«2. В господарствах громадян обов'язковому обкладному страхуванню підлягає таке майно, яке належить їм на праві особистої власності: а) будівлі, б) велика рогата худоба в віці від 6 місяців,.. вівці і кози в віці від 1 року, свині в віці від 9 місяців; в) польові засіви с/г культур».

Ставки (тарифи) страхових платежів для господарств колгоспників нараховуються в карбованцях від кожних 100 крб. страхового забезпечення. На всі застраховані об'єкти встановлені відповідні страхові забезпечення і ставки страхових платежів.

Притому треба зазначити, що в порівнянні з колгоспами для колгоспників норми страхових забезпечень в середньому (залежно від об'єкту) є на 20–40 % нижчі, а зате ставки страхових платежів (побори) вищі на 50–70 %. Подаємо на основі вищезгаданого закону розміри ставок страхового забезпечення і страхових платежів по деяких найголовніших об'єктах.

Об'єкти страхування (від голови)	Страхове забезпечення (в крб.)	Страхові платежі	
		Ставка страх. забезп. від 100 крб. (в крб.)	Сума платежу по застрах. об'єкті (в крб.)
Велика рог. худоба	500	3	15
Вівці і кози Свині	80	5	4,50
	110	6	6,60
Будівлі	По страх. оцінці 2.000–5.000	0,90	18–45

«26. Страхові платежі, не внесені в строк, обертаються в недоїмку. На недоїмку за тиждень прострочення нараховується пеня – 0,1 %».

Сума страхових платежів у середньому господарстві колгоспника виноситиме (приклад, як вище):

від будинків	30,00 крб.
від корови	15,00 крб.
від свині	6,60 крб.
від 6 овець	27,00 крб.
Разом	78,60 крб.

ПОДАТОК НА НЕОДРУЖЕНИХ, ОДИНОКИХ І МАЛОСІМЕЙНИХ ГРОМАДЯН

(Указ президії верховної ради ССРСР від 8 липня 1944 р.)

«... Податок платять громадяни, які не мають дітей, і громадяни, які мають одну і дві дитини: чоловіки в віці понад 20 до 50 років і жінки в віці понад 20 до 45 років.

17. Податок збирати в наступних розмірах: ... б) з колгоспників ... і других громадян, які входять в склад господарств, що підлягають обложенню сільськогосподарським податком, при відсутності дітей – 150 крб. в рік, при наявності одної дитини – 50 крб., при наявності двох дітей – 25 крб. в рік».

САМООБКЛАДЕННЯ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

(Постановление ЦИК и СНК СССР от 11 сент. 1937 г.)

«1. ... самообклад переводить сільська рада.

2. Засоби, зібрані шляхом самообкладу, не включаються в бюджет сільської ради, а витрачаються сільською радою зверх її бюджету на проведення і ремонт доріг, на будову і ремонт шкіл, мостів, колодязів... і т. д.

7. Внески по самообкладі встановлюються загальними зборами громадян у таких розмірах: а) для господарств колгоспників... – до 20 крб.

10. Суми самообкладу, невплачені в строк, стягуються сільською радою в судовому порядку».

ДЕРЖАВНІ ПОЗИКИ

Шляхом державних позик щорічно грабують большевицькі вельможі з населення десятки мільярдів карбованців. Формально позики мають добровільний характер, але на практиці їх стягається у наскрізь примусовому порядку, і жоден громадянин не може відмовитися від запланованого йому суми державної позики.

Кожний працездатний колгоспник мусить «позичити» державі певну суму грошей, інакше його вважали б ворогом «соціалістичної батьківщини».

Розміри позик для громадян не визначені і тому з кожного стягається стільки, скільки лише можливо. З колгоспників стягується позики в середньому принаймні 200 крб., а з заможніших колгоспників – 500 і більше крб. Найбідніший колгоспник мусить сплатити бодай 50 крб. позики.

Державні позики – це один з найнахабніших грабежів трудящого населення з його останніх грошових засобів. Методи стягання позик такі нагальні і безцеремонні, що стероризований громадянин підписує і здає запропоновану йому суму, щоб якнайшвидше позбутися з хати грабіжницьких гостей. Одиноко ті, що вже зовсім нічого не мають, відверто відмовляються від плачення позики. Але часто і в тих скрайніх бідняків большевицькі грабіжники здирають бодай 25 крб. на позичку державі.

По проведенні позичкової кампанії кожний колгоспник залишається на довгий час майже без копійки.

Підсумуймо розмір усіх грошових платежів, що їх в обов'язковому порядку стягають большевицькі вельможі з пересічного господарства колгоспника:

сільськогосподарський податок	1.584,00 крб.
страхові платежі	78,60 крб.
бездітний податок	100,00 крб.
самообкладення	20,00 крб.
державна позика	200,00 крб.
разом усіх платежів	1.982,60 крб.

Додаймо до цього вартість продукції, зданої державі по обов'язкових поставках в сумі 1.864 крб., то матимемо суму в 3.846,60 крб.

Вищенаведена сума рівна вартості 9,61 ц жита (по ринкових цінах 1 ц жита – 400 крб.). Порівнюючи з заробітками колгоспної сім'ї у найпередо-

віших колгоспах СРСР, це становить принайменше ще раз стільки, скільки пересічна сім'я колгоспника може заробити у колгоспі впродовж цілого року праці. (У колгоспі «Завет Илича» середньорічний заробіток колгоспної сім'ї протягом 6 років в середньому виносив – 4 ц зерна і 341 крб. У грошовому вираженні, рахуючи 1 ц зерна по ціні 400 крб., весь цілорічний заробіток колгоспної сім'ї у цьому колгоспі виносив 1.941 крб.) (гляди розділ: «Реальна вартість трудодня»).

Не ознайомлені зі советською дійсністю можуть твердити, що це неможливе! Таким радимо – візьміть і самі прочитайте ці закони і постанови, що на них ми вище покликалися, і самі порахуйте. Тоді побачите, що наші рахунки ще дуже скромні, середні або місцями нижчі середніх.

Проте, ми того певні, і після того багатьом людям все ж таки залишиться нерозгаданою загадкою: як же можуть колгоспники під тягарем таких великих поставок і податків жити? Постараємося дещо роз'яснити цю дивовижну загадку большевицького грабежу селян.

Всі наші підрахунки про ограблення колгоспників в натурі і грошах є цілком вірні і нітрохи не перебільшені. Матиме колгоспник у своєму особистому користуванні усе те, що ми вище назвали, то, очевидно, муситиме він такий розмір поставок і податків здати, бо такі в СРСР закони.

Завдяки грабіжницькому законодавству, колгоспники у своїх господарствах мають тільки дуже малу кількість того, що їм дозволено мати за статутом артілі. У багатьох господарствах колгоспників немає корови, або є одна спільна корова на два господарства, бо вдержати корову одному колгоспному господарству не під силу. Ще менше господарств мають свиней, а коли мають, то тільки в віці до 6 місяців, бо такі не підлягають оподаткуванню; якщо мають старшу свиню, то стараються так держати, щоби про них не довідався податковий агент. Рідко хто в селі держить вівці і кози; хіба одиноко ті селянські сім'ї, в яких немає корови, держать замість неї 1–2 кози. Про пасіки не приходиться навіть згадувати. Їх мають тільки одиниці і ніколи рядові колгоспники, у яких немає ні крихти часу для догляду власних бджіл (їх зобов'язує дисципліна праці в колгоспі). Також майже нема між рядовими колгоспниками сімей, щоби могли дозволити собі вчити своїх працездатних дітей у вищих школах; тому згадувана нами 20 % підвишка с/г податку дуже рідко стосується рядових колгоспників.

Господарство колгоспника, що його ми привели в приклад при обчислюванні поставок і податків, по своїх розмірах дуже невелике. Але навіть таке господарство неможливо вдержати для рядового колгоспника через завеликі поставки і податки. Тому т. зв. пересічні господарства колгоспників – це найнужденніші, які можна собі уявити, господарства.

Але і з таких пересічно жебрацьких господарств розмір поставок і податків незвичайно великий. Підрахуємо це на прикладі такого підсобного господарства колгоспника, у якому знаходиться: присадибна ділянка 0,25 га, засаджена картоплею, корова і деяка кількість курей.

Обов'язкові поставки будуть в такому господарстві майже такі самі, як і в попередньому. Відпаде тільки здача державі вовни, а всі інші поставки залишаються без змін. Отже, по обов'язкових поставках колгоспник мусить здати з господарства:

2 ц картоплі, вартістю по 50 крб. за 1 ц	100 крб.
50 кг м'яса, вартістю по 6 крб. за 1 кг	300 крб.
250 л молока, вартістю по 2,5 крб. за 1 л	625 крб.
150 шт. яєць, вартістю по 1 крб. за 1 шт.	150 крб.
1 сиру шкіру, вартістю приблизно 50 крб.	50 крб.

Разом вартість зданої продукції виносить 1225 крб. (ринкові ціни).

Коли б колгоспник на присадибній ділянці посіяв зернові, напр., пшеницю, тоді він мусив би здати замість 2 ц картоплі, 75 кг пшениці (норма задачі від 1 га в Україні виносить 3 ц), що по ринковій ціні становило б вартість 375 крб. (за 1 ц – 500 крб.). Тоді вартість всієї зданої продукції виносила б 1.500 крб. В середньому фактична ринкова вартість здаваної колгоспниками продукції державі виносить від 1.000 до 1.500 крб.

Грошові платежі

Сільськогосподарський податок: за встановленими нормами прибутковості, прибутку у такому господарстві буде – від 0,25 га посіву картоплі 30 крб. і від корови 3.500 крб. Разом 3.530 крб. Від такої суми буде податку 434,80 крб.

Страхові платежі: від корови 15 крб., від будинків 20 крб. Разом страхових платежів буде 35 крб.

Інші платежі не залежать від розміру господарства.

В сумі усі грошові платежі представлятимуться так:

сільськогосподарський податок	435 крб.
страхові платежі	35 крб.
податок за малодітність	50 крб.
держпозика	100 крб.
самообкладення	20 крб.

Разом 640 крб.

Підсумовуючи разом вартість обов'язкових поставок (1.225 крб.) і розмір податків та інших платежів (640 крб.) – одержимо суму в 1.865 крб. За таку суму можна купити по ринковій ціні 4,66 ц жита. Це майже дорівнює цілорічному заробітку колгоспної сім'ї у передовому колгоспі «Завет Илича», про який ми згадували вище.

У подавляючій більшості колгоспів в Україні розмір обов'язкових поставок і податків для пересічних господарств колгоспників фактично перевищує цілорічні заробітки колгоспної сім'ї в колгоспі, а в кращих випадках їм дорівнює.

Розгляньмо це на прикладі. Приймім, що сім'я колгоспника у господарстві, що його ми вище розглядали, складається з чоловіка, його дружини, одної малої дитини і старої непрацездатної матері. У колгоспі чоловік виробив впродовж року 200 трудоднів, а жінка 120. Оплата трудодня була середня і виносила 1 кг зерна і 1 крб. Разом цілорічний заробіток сім'ї виносив – 320 кг зерна і 320 крб. У грошовому вираженні, рахуючи зароблене зерно по 400 крб. за 1 ц, весь цілорічний заробіток колгоспної сім'ї у колгоспі виносив всього 1.600 крб., тобто був на 265 крб. (або в переводі на зерно, на 66 кг зерна) менший від того, що забрали большевицькі вельможі з підсобного господарства цієї колгоспної сім'ї по поставках і податках.

Як живе така колгоспна сім'я? Прожити такій сім'ї, очевидно, дуже важко; вона напівголодує. Усі можливі харчові засоби цієї сім'ї – це зароблені у колгоспі 320 кг зерна і зібрані на присадибній ділянці картоплі, яких найбільше може бути до 25 ц, та незначна кількість городини. Це все. Розмір цих харчових засобів має вистачити на цілорічне прохарчування трьох дорослих осіб і одної дитини. Як це прохарчування колгоспної сім'ї може виглядати – уявити неважко. Це напівгоłodне животіння. А щоб одягнутись, взутись та придбати найнеобхідніші речі першої потреби – муситиме сім'я ще деяку кількість картоплі продати.

З чого ж тоді сплатити податки і чим здати поставки? Їх покривається в основному з прибутків від корови, домашньої птиці і підуть на це всі зароблені в колгоспі гроші. Масло, яйця, кури винесе господиня на базар і продасть большевицькому вельможі, а потім вторговані гроші знову віднесе цьому ж вельможі, оплачуючи податки.

Сім'я ж колгоспника їстиме пісну юшку, пісну картоплю та чорний ячмінний хліб (але це вже не щодня), а дитину годуватимуть молоком з-під сепаратора. Навіть зимою топтимуть у хаті раз на добу, а світитимуть каганцем-«сліпачком», щоб заощадити опал і нафту. Їхнє одіння все в латках. Іншого життя пересічний рядовий колгоспник за такими грабінницькими «законами» мати не може і не має.

Ті ж т. зв. колгоспники, яким живеться добре, є гарно вбрані і задоволені, живуть не з праці своїх рук, але за рахунок того, що допомагають большевицьким вельможам грабувати трудящих колгоспників.

Розгляньмо, врешті, як обдирають большевики найбідніше з бідних господарств колгоспника, в якому, напр., є присадибна ділянка, засаджена картоплею, одна коза і кілька курей. Живе в такому дворі бездітна вдова з непрацездатною матір'ю. За цілий рік праці в колгоспі виробила вона 150 т/днів (більше т/д жінці дуже важко виробити) і одержала за це 150 кг зерна і 150 крб.

На основі законів «робітничо-селянської держави» таке господарство муситиме здати державі:

обов'язкових поставок	
2 ц картоплі вартістю по ринкових цінах	100 крб.
50 кг м'яса	300 крб.
150 шт. яєць	150 крб.
200 г вовни	17 крб.
1 шкіру	50 крб.
разом	617 крб.

податків і інших платежів	
С/г податку (від прибутку з присадибної ділянки 30 крб. і від кози 350 крб. Разом від прибутку в сумі 380 крб.)	41,80 крб.
страхових платежів (від хати 14 крб. і кози – 4 крб.)	18,00 крб.
бездітного податку	150,00 крб.
позики	25,00 крб.
самообкладу	20,00 крб.
разом податків	254,80 крб.

В сумі з господарства вдови призначено стягнути (по поставках і податках) **871,80 крб.** А весь цілорічний заробіток у колгоспі виносив (рахуючи 1 ц зерна по ціні 400 крб.) **750 крб.** (Ми свідомо подаємо високий заробіток у колгоспі, хоч у пересічних колгоспах він щонайменше наполовину менший, а видане на трудодні зерно – це найчастіше ячмінь або послід. Але робимо це для того, щоб показати, як фантастично високі норми грабежу господарств колгоспників навіть при добрих колгоспних заробітках).

Такому господарству вже ніяк не вдасться виконати наложених на нього зобов'язань. Заробіток у колгоспі не вистачає навіть на найнужденніше животіння для двох осіб, а з підсобного господарства також нема що продати, щоб заплатити всі податки і здати поставки.

Що ж тоді стається далі? Районний уповноважений міністерства заготівель, або його агент по держпоставках вручає такому колгоспному двору письмове попередження, що коли до 10 днів не будуть погашені недоїмки, справа буде передана до суду. І зразу ж описує все майно колгоспника для забезпечення стягнення недоїмки і штрафу за невиконання в строк державних зобов'язань.

Минуло 10 днів. Колгоспниця не погасила недоїмок, бо не мала чим. Суд виносить рішення: накладає штраф у подвійнім розмірі незданої продукції і присуджає стягнути недоїмки в примусовому порядку. Але недоїмок в натурі стягнути неможливо, бо в господарстві колгоспниці немає натуральної продукції; тому стягають вартість недоїмок по ринкових цінах.

На господарство колгоспниці з'являється райуповмінзагу в товаристві міліції і конфіскує стільки різного майна, щоб погасити посталі недоїмки і штраф.

Сконфісковане майно передається колгоспові для реалізації на комісійних засадах.

На черговий рік в особистому господарстві вдови положення ще погіршало: кози немає, курей також немає (сконфіскували за минулорічні недоїмки), але поставки державі по м'ясі, яйцях, шкіряній сировині, а також податки однаково потрібно здавати, і то у таких самих розмірах, як перед тим.

Вдова рішуче не має вже нічого – ні на здачу поставок, ні на заплата податків, ні навіть на власне голодне животіння. Постають недоїмки одна за одною. Справа йде в суд. Цим разом суд стверджує неодноразове злісне невиконання державних зобов'язань. Справу передають прокуророві, який притягує голову господарства до кримінальної відповідальності по ст. 59(6) УК РСФСР. За такий «злочин» колгоспницю судять і засуджують до ув'язнення, а майно двору конфіскують.

У такий спосіб розправляється большевицький експлуататор-грабіжник з найбіднішими селянами-колгоспниками у різних місцях великого рабського Союзу Советських Соціалістичних Республік.

Усі вищенаведені закони і приклади їх практичного застосування не тільки до споду розкривають грабіжницьку суть большевицької держави-експлуататора, але також ясно показують, що трудящі колгоспники не мають ніяких законних спроможностей, щоб прожити один рік і не вмерти з голоду. А що колгоспники все-таки «якось живуть», то це у великій мірі тому, що навчилися вони жити «незаконно» і цієї вмілості вчать своїх дітей від найраніших років.

Життєвою необхідністю для кожного колгоспника стала «крадіж» у колгоспі. Це дуже своєрідна «крадіж»; такою крадіжжю не займається жоден фаховий злодій. За крадіж не вважають її і самі колгоспники, і напевне не назве це крадіжжю жодна сумлінна людина. Бо чи ж можна, напр., назвати це крадіжжю, коли діти назбирають на колгоспних полях трохи колосків зі зерном; коли мати, що працює у колгоспі на цукрових буряках, візьме 2–4 буряки, щоб зробити з них «мед» своїм дітям; коли колгоспник, що годує на фермі колгоспні свині, забере пару пригорщів ячменю на кашу для своїх голодних дітей і т. д., і т. п. Очевидно, що ні. Одиноко за большевицькими законами такі вчинки – це кримінальні злочини, це крадіж на основі указу президії ВР СРСР від 4 червня 1947 р. Цитуємо.

«Крадіжка, присвоєння, розтрата або інше розкрадання колгоспного... майна карається ув'язненням у виправно-трудовому таборі на строк від п'яти до восьми років з конфіскацією майна або без конфіскації»,

а коли подібна крадіж вчинена повторно, то

«карається ув'язненням у виправно-трудовому таборі на строк від восьми до двадцяти років з конфіскацією майна».

Та селяни давно вже махнули рукою на большевицьку злочинну закон-

ність і поступають по власному закону: коли за чесну працю «по закону» прожити не можна, то зовсім справедливо і законно, вважають вони, подбати про прохарчування своє і своєї сім'ї способом «протизаконним», шляхом самозабезпечення зі спільного громадського господарства.

Тих прерізних, не раз дуже оригінальних, способів дрібного самозабезпечування колгоспників є у кожному колгоспі незліченна кількість. Саме це самозабезпечення, чи, як хто воліє, «крадіж», найбільше рятує колгоспників від голодування. В цьому самозабезпеченні колгоспників і є скрита тайна, що, незважаючи на всі большевицькі грабіжницькі закони про поставки, податки і т. п., колгоспники все-таки «якось живуть».

Кінчаючи розділ про ограблення селянських колгоспних господарств, стверджуємо:

а) більш звірячо-хижацького і притому нахабно-огидного грабежу від того, що його застосували по відношенні до господарств колгоспників большевицькі вельможі-експлуататори, прямо не можна собі навіть уявити. Чогось подібного не знайдемо в історії світу навіть при описах найжорстокіших форм експлуатації при рабовласницькому устрої;

б) мерзенність і гидкість большевицького грабежу посунена до крайніх меж. Большевицькі експлуататори не соромляться грабувати навіть найбідніших з бідних селян-колгоспників, вириваючи їм прямо з горла останній шматок хліба.

КЕРІВНИЦТВО КОЛГОСПАМИ

Колгоспами, так само як і всіма іншими ділянками життя в ССРСР, керує керівний клас большевицьких вельмож, зорганізований у всевладну ВКП(б). В руках партії – державна влада, армія, поліція, все народне господарство і багатство, а також вся діяльність громадян, їх життя і смерть. Воля партії, наказ партії, диктатура партії – найвищий закон для всіх громадян советської тюрми народів. Все життя в ССРСР побудоване по лінії найстрогішого централізму, суворій підпорядкованості нижчих органів вищим. По єдиному наказові-диктантові верховодів з кремлівського центру рухаються і діють всі колісця велетенської експлуаторської і гнобительської імперіялістичної державної машини ССРСР. «Потрібно, – як писав Ленін, – єдина воля в кожному практичному питанні, потрібно, щоб всі діяли, як один, потрібно оцю єдність волі застосувати в промисловості, землеробстві» (Ленін, Соч., т. XXV, стр. 143). І цю «єдину волю» партії большевики накиннули на всі ділянки життя та силою заставили всіх громадян діяти, як один, тобто так, як їм вони (большевики) наказують.

В такій большевицькій системі, очевидно, не може бути місця для будь-якої вільної творчої діяльності громадян, а тим більше в ділянці господарській. Все господарське життя втиснуте в лещата урядових плянів і тільки в межах цих плянів може існувати і розвиватися.

Вся с/г діяльність колгоспів докладно визначена большевицькими плянами, а крім того, постійно регулюється партійними й урядовими постановами щодо кожного майже питання. Немає в колгоспах такої ділянки, де партія не давала б своїх «керівних вказівок». Навіть збирання пташиного посліду і попелу визначає відповідними постановами партії й уряду. Колгоспи можуть тільки те робити і тільки так робити, як це їм продиктує большевицька партія.

Для того, щоби всюди в колгоспах здійснювалися большевицькі пляни, щоб усі колгоспи працювали по єдиній партійній лінії, большевицькі вельможі створили колосальний апарат, при допомозі якого твердо держать все життя колгоспів. Особливу роль в керівництві колгоспами відіграють: Рада в справах колгоспів при РМ ССРСР і Міністерство сільського господарства ССРСР. Крім цих двох спеціальних апаратів, призначених для безпосеред-

нього керування колгоспами, большевицькі вельможі держать в руках колгоспи ще й при допомозі власних партійних апаратів і місцевих первинних парторганізацій у колгоспах і селах.

Розглянемо по черзі ролі цих найважливіших большевицьких апаратів у керуванні колгоспами і їх справами.

РАДА В СПРАВАХ КОЛГОСПІВ

Апарат цей створений щойно після другої світової війни, у 1946 р., при РМ ССРСР. Складається Рада з чоловічих партійних главарів, безпосередньо підзвітних ЦК ВКП(б). При республіках, краях, областях і т. д. ця Рада має свої, від місцевої адміністративної влади незалежні, апарати і своїх спеціальних контролерів. Завданням цього апарату є контролювати всю діяльність всіх інших советських органів у їх відношеннях до колгоспів, пильно слідкувати за всім колгоспним виробництвом і цілим колгоспним життям та виробляти нові проекти організації колгоспної системи. По рекомендаціях цієї Ради впроваджено вже ряд різних заходів щодо перетворення колгоспів у добре прибуткові для большевиків підприємства. Впроваджено нові, побільшені поставки с/г продукції державі, збільшено податки, застосовано нові форми оплати праці в колгоспах, підвищено норми виробітку, сильніше затиснуто дисципліну праці і т. п. По рекомендаціях Ради проходить і нова реорганізація колгоспів, їх т. зв. укрупнення.

Всі ці новості, впроваджені і рекомендовані Радою, лягли важким тягарем на плечі знедолених колгоспних селян.

Рада в справах колгоспів – це керівний большевицький орган для контролювання й унапрямування всього колгоспного життя. Вона утворена для того, щоби стояти на сторожі інтересів большевицьких вельмож і їх держави у колгоспах та дбати про зміцнення колгоспної системи. Згідно з офіційним урядовим твердженням, Раду в справах колгоспів при уряді ССРСР створено «з метою встановлення суворого контролю за додержанням статуту с/г артілі, захисту колгоспів від порушень статуту, а також для розв'язання питань колгоспного будівництва» (Постанова уряду і ЦК ВКП(б) від 19 вересня 1946 р.).

МІНІСТЕРСТВО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ССРСР (бувша назва Наркомзем)

Це найважливіший дійовий апарат, при допомозі якого большевицька партія керує колгоспами і всім сільським господарством. Міністерство с/г-тва і підзвітні йому органи при республіках, краях, областях і районах безпо-

середньо здійснюють усі директиви партії і її уряду в ділянці колгоспного будівництва і сільського господарства по всьому Советському Союзу.

Організаційна побудова (структура) міністерства с/г-тва ССРСР типово імперіялістична, яка найвиразніше підкреслює колоніальне становище усіх неросійських т. зв. советських республік. Подібно як це було за часів царизму, в міністерстві с/г-тва ССРСР створено 10 головних виробничо-територіальних управлінь: Півдня, Південного Сходу, Північного Кавказу, Центру, Півночі, Сходу, Казахстану і Уралу, Сибіру, Середньої Азії та Закавказзя. На ці управління покладено керівництво сільським господарством і колгоспами в обслуговуваній зоні. Для большевицько-російських колонізаторів в питаннях господарства окремі народи не представляють ніякого значення; вони цілковито нехтують навіть створеними ними самими карикатурними республіками. В господарських справах не існують Україна, Білорусь і другі народи, а є лише одна «неделіма» російська імперія, чи Советський Союз, з Півднем, Сходом, Центром і т. д.

Вправді, існують міністерства сільського господарства при советських республіках, як, прим., міністерство сільського господарства Української ССР і т. д., але це тільки підзвітні органи відповідних виробничо-територіальних головних управлінь імперського міністерства, а республіканські міністерські назви існують тільки для пропагандивних цілей.

Характерною прикметою міністерства с/г-тва ССРСР є ще й це, що воно фактично виконує також і основні функції міністерства с/г-тва Російської СФСР. Міністерству с/г-тва ССРСР на території Російської СФСР безпосередньо підпорядковані такі галузі сільського господарства: зернова, бурячана, тваринницька і інші. Так воно є тому, що немає ніякої доцільності в існуванні двох однакових російських с/г міністерств. Цей факт, як і багато інших йому подібних, зовсім ясно підкреслює, що ССРСР – це жоден союз республік, але звичайна большевицько-російська імперія.

В побудові міністерства с/г-тва ССРСР є ще ряд інших головних управлінь виробничого і спеціального характеру. До нього належить також і МТС.

В обсяг діяльності міністерства с/г-тва ССРСР, між іншим, входять такі завдання:

- а) складати пляни розвитку сільського господарства;
- б) регулювати землекористування;
- в) розподілювати між підзвітні йому органи грошові засоби і матеріальні ресурси (трактори, комбайни, автомашини і т. п.);
- г) встановлювати пляни кредитування колгоспів;
- д) наглядати за правильністю фінансового господарства в колгоспах;
- е) керувати справою договорів між МТС і колгоспами і т. п.

Районні відділи сільського господарства

Безпосереднє керівництво колгоспами в районах здійснюють больше-

вики через районні відділи с/г-тва, МТС і райвиконкоми. Особливу роль в керівництві колгоспами і всім сільським господарством в районі відіграють ще й районні партійні комітети.

На районні відділи с/г-тва покладено такі керівні завдання у відношенні до колгоспів (на основі постанови ЦИК і СНК ССРСР від 4 квітня 1934 р.):

- а) зведене плянування с/г виробництва в районі;
- б) складення с/г кампаній;
- в) державний контроль над якістю с/г робіт у колгоспах і одноосібних господарствах;
- г) оперативне керівництво тваринництвом і ветеринарною допомогою;
- д) оперативне керівництво полеводством, садівництвом;
- е) управління земельним фондом і т. п. інші завдання.

З перерахованих головніших завдань районного відділу с/г виразно видно, що вся с/г діяльність колгоспу визначається цим же відділом. Він складає для колгоспів на терені району всі с/г пляни, контролює їх виконання, контролює якість всіх с/г робіт, оперативно керує всім с/г виробництвом колгоспів і т. п.

Для справного виконання своїх керівних функцій райвідділ с/г-тва має спеціальні інструкторські групи, складені з організаторів, бухгалтерів і інших с/г фахівців, за якими закріплене невелике число колгоспів у районі. Ці «інструктори» райвідділу с/г-тва мають за завдання давати щоденну «допомогу» колгоспам у ділянці організаційного і господарського їх скріплення, а фактично вони керують всім с/г виробничим процесом в закріплених за ними колгоспах.

РОЛЯ МТС В КЕРІВНИЦТВІ КОЛГОСПАМИ

В керівництві колгоспами важливу роль відіграють також державні МТС. «МТС-и, – як говорив Молотов на всесоюзній нараді земельних робітників в лютому 1938 р., – повинні бути стати і стали основними державними організаціями на селі,... могутнім важелем в справі піднесення колгоспного будівництва». МТС не тільки обслуговують колгоспи всією основною с/г технікою, але в їх руках також і агрономічне обслуговування колгоспів; вони «допомагають» колгоспам при складуванні виробничих плянів, прибутково-видаткових кошторисів, в ділянці організації праці, при розподілюванні колгоспних прибутків і т. п.

МТС-и здійснюють безпосереднє державне керівництво колгоспами на всіх найважливіших ділянках виробничої діяльності колгоспів. За одержану від МТС допомогу у виробництві і в керівництві колгоспи зобов'язані дуже дорого платити так званою натуроплатою і грішми. Самі ж МТС-и повністю знаходяться на державному бюджеті і є зовсім незалежні від колгоспів.

Керують колгоспами в районі також і райвиконкоми; вони доводять до відома колгоспів пляни с/г робіт, розглядають, чи правильно розподілюються в колгоспах прибутки, затверджують особовий склад колгоспних ревізійних комісій і т. п.

РОЛЯ МІСЦЕВИХ ПАРТОРГАНІЗАЦІЙ В КЕРІВНИЦТВІ КОЛГОСПАМИ

Большевицьке партійне керівництво колгоспами не обмежується тільки до керівництва згори; воно здійснюється і на місцях у кожному районі, у кожному колгоспі.

В районному парткомітеті завдання щодо керівництва с/г-твом в районі покладені на секретаря партії, і створено для того окремий партійний с/г відділ. В колгоспах всіма справами колгоспу керують первинні колгоспні парторганізації, а де таких немає, ці завдання виконують поодинокі члени партії, що є також членами колгоспу.

Завдання партії в колгоспах Сталін ще в 1933 році визначив так:

«... Взяти в свої руки керівництво колгоспами. ... Знати все, що діється в колгоспах, щоб вчасно прийти на допомогу і запобігти небезпекам, які загрожують колгоспам» («Питання лєнінізму», вид. 11, стор. 402–403).

І партія справді так прибрала на місцях керівництво колгоспами в свої руки, що без її волі нічого в колгоспах не діється. Всі с/г та інші державні органи, що також «керують» колгоспами, – це тільки слухняні виконавці волі партії, її знаряддя. Хоч в кожному районі для керівництва с/г-твом існують советські (державні) відділи с/г-тва, то, крім того, партія має ще окремі власні партійні відділи сільського господарства. Взаємовідносини між цими обома керівними органами с/г-ва уложені в той спосіб, що советські (державні) керівники с/г-тва виконують всі обов'язки щодо керування колгоспами, а партійні органи тільки «керують» колгоспами. Отже, керують сільським господарством і колгоспами на місцях два органи. Часто партійні органи перебирають на себе всеціло обов'язки советських господарських органів і цілковито їх підмінюють. З того приводу буває постійно багато непорозумінь між самими керівниками: партією і советськими господарськими органами.

В чому заключається партійне керівництво сільським господарством в районі? Хрущов вяснює так:

«Не личить секретареві райкому говорити: “Я все тягну”. Такий секретар саме “тягне”. А нам треба не тягти, а керувати, організувати. Тягти, це одне, а керувати – зовсім інше. Партійні комітети – це політичні керівники» («Партійно-організаційна і партійно-політична робота на селі», Київ, 1948 р.).

Парткомітети, як це виходить зі слов Хрущова, мають «політично керувати», а «тягти», тобто виконувати зв'язані з керівництвом обов'язки праці,

ім «не личить». На практиці політичне партійне керівництво сільським господарством і колгоспами зводиться до того, що партія наказує, а тягнуть, виконують всі інші. Крім того, до керівних чинностей партії належить перевірка (контроль), як її накази виконуються, і «політична мобілізація», тобто примусове заставляння мас на виконання їх наказів. Такі керівні функції большевицької партії, большевицького вельможі-держиморди.

Для того, щоб справно керувати всіма ділянками колгоспного життя, щоб твердо держати в руках селян, большевицькі вельможі пообсаджували всі керівні посади в колгоспах своїми партійними кадрами. Наприклад, в Україні в селах, колгоспах, МТС і в радгоспах на початок 1948 р. налічувалося 19095 первинних парторганізацій, які об'єднували 167 тис. комуністів.

Серед голів артіль (колгоспів) комуністів було	15.666
Серед завід. тварин. фермами комуністів було	4.072
Серед бригадирів комуністів було	10.373
Серед трактористів і комбайнерів комуністів було	5.116

В середньому на один колгосп припадало 6 комуністів, а на один район у східних областях України всіх комуністів налічувалося 562 особи (Хрущов, «Парторганізаційна і партполітична робота на селі»).

Як бачимо з наведених партійних даних, большевицькі вельможі добре подбали про керівну роль комуністів у колгоспах і посадили на шії колгоспного селянства достаточну кількість своїх партійних наставників-паразитів.

Згори донизу і знизу догори все керівництво колгоспами і всіма без виинятку ділянками колгоспного життя знаходиться в кігтях експлуататорського класу большевицьких вельмож, в кігтях їх диктаторської партії, в кігтях їх советської поліційної держави, в кігтях большевицько-російського імперіялістичного кремлівського центру.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КОЛГОСПНИКІВ

Згідно зі статутом с/г артілі, «справами артілі керують загальні збори членів артілі, а в промежутку між зборами вибране загальними зборами правління» (пункт 19).

«Загальні збори є найвищий орган управління артіллю. Загальні збори:

- а) обирають голову артілі й правління артілі, а також ревізійну комісію...;
- б) проводять приймання нових членів і виключення із складу артілі;
- в) затверджують річний виробничий плян, прибутково-видатковий кошторис, плян будівництва, норми виробітку і розцінки робіт у трудовнях;
- г) затверджують договір з МТС;
- д) затверджують річний звіт правління...;
- е) затверджують розміри різних фондів і кількість продуктів та грошей, які належить видати на трудовень;

є) затверджують правила внутрішнього розпорядку артілі» (пункт 20).

З усього написаного в статуті с/г артілі виходило б, нібито справді колгоспники керують і управляють усіма справами колгоспу, вільно, по власному бажанні вирішують усі найважливіші питання їхнього колгоспного господарського життя і т. п. «Загальні збори є найвищий орган управління артіллю», пишеться в статуті. Отже, не партія, не большевицькі експлуататори керують колгоспами, але нібито самі колгоспники через свої загальні збори. Отже, нібито самі колгоспники і ніхто інший є єдиними повноправними господарями колгоспів і т. д., і т. п.

Але ця мнима видимість прав членів артілі і їх загальних зборів зникає, як миляна банка, коли тільки уважніше прочитати все написане в тому ж таки статуті. А в статуті в першому пункті виразно написано:

«Члени артілі зобов'язуються... виконувати завдання своєї робітничо-селянської держави, і таким чином зробити свій колгосп большевицьким». Виконувати ж «завдання держави» означає виконувати все, що тільки накаже, постановить чи доручить большевицька партія. Бо й ціла т. зв. робітничо-селянська держава, і уряд – це тільки послухні знаряддя в руках партії.

«Державних завдань», що їх зобов'язаний виконувати кожний колгосп, є стільки, що практично кожна ділянка колгоспного життя дуже докладно визначена цими «завданнями», і колгоспникам на їх загальних зборах нема вже про що думати чи будь-що вирішувати. В колгоспах всі питання заздалегідь обдумані і вирішені большевицькою партією та оформлені в конкретні завдання, що їх колгоспи зобов'язані безоглядно виконувати.

Наскільки колгоспники і їх збори можуть вільно вирішувати питання с/г діяльності колгоспу, досить прочитати IV розділ статуту с/г артілі, де написано так:

«Артіль зобов'язується вести своє колгоспне господарство за пляном, точно додержуючи встановлених органами робітничо-селянського уряду плянів колгоспного виробництва і зобов'язань артілі перед державою.

Артіль приймає до точного виконання: пляни сівби, підняття парів, міжрядного обробітку, збирання, молотьби і зяблової оранки..., а також державний плян розвитку тваринництва» і т. д., і т. п.

Вже з цієї короткої цитати виразно видно, що вся с/г діяльність колгоспу найдокладніше визначена згори большевицькими плянами і що по тих питаннях колгоспники не можуть прийняти на загальних зборах ніяких власних рішень, бо їх обов'язком є усі ці пляни тільки «прийняти до виконання». Подібно мається справа з усіма іншими питаннями колгоспного життя.

Рішення загальних зборів колгоспників тільки тоді є дійсні, коли вони згідні з усіма пунктами статуту артілі, з усіма діючими державними законами, з усіма партійними і урядовими постановами, директивами, інструкціями і т. д., і т. п. Іншими словами, колгоспники можуть на загальних зборах

тільки так усі справи колгоспного життя вирішувати, як це вигідно і бажане большевицькому класові вельмож, їх партії і їх державі.

Роль загальних зборів заключається в тому, що вони слухняно виконують все, що їм партія «запропонує». Це саме й становить весь зміст т. зв. колгоспної демократії. Колгоспники «вибирають» на посаду голови і в члени правління тих кандидатів, що їх запропонує уповноважений по даному колгоспі представник райкому партії. Членами ревізійної комісії можуть бути «вибрані» тільки такі особи, яких затвердить райвиконком. В цілому усі вибори у колгоспні керівні органи проходять по звичайному в СРСР виборчому порядку: всіх кандидатів визначає партія, а за громадянами залишається право й обов'язок «їх вибрати».

Щодо всіх інших пунктів управнень загальних зборів, то в статуті виразно відмічено, що вони «затверджують», отже, не вирішують. Про те, щоб загальні збори могли не затвердити усіх тих плянів, пропозицій і т. п., що їх «рекомендує» (доручає) партія, не може бути й мови. Така дія вважалася б не тільки протистатутною, але виразно протидержавною. Тому зрозуміло, чому загальні збори вибирають, затверджують і схвалюють все, що їм партія запропонує.

Характеристичним і типовим прикладом можливостей колгоспників вільно висловлювати свої критичні думки на колгоспних зборах може послужити такий випадок, що про нього написано в центральному органі ЦК КП(б)У «Правда України» від 3 січня 1950 року.

«Вечером 18 грудня 1949 року проходило зібрання колгоспників четвертої полеводевної бригади артілі ім. Шевченка, села Хутори-Кривошійнецькі, Уланівського району, на Вінниччині. Слово попросила колгоспниця Домна Сенік.

– Я хочу вказати на недоліки в роботі нашого правління і на порушення статуту с/г артілі в нашій колгоспі, – сказала вона. – Відомо, що трудодень – це головне мірило нашої праці, вложеної в громадське господарство, і всі прибутки в колгоспі повинні розділюватися між членів артілі тільки по праці. А що ж виходить у нас? Голова колгоспу Байдачний це правило порушує. Він всім необхідним забезпечує в першу чергу своїх близьких. Взяти хоча б розподіл соломи, – він забезпечив перш за все своїх родичів. Одній тещі завіз чотири вози соломи та й другій 2 (у Байдачного тещ багато – він часто жениться).

– Голова колгоспу Байдачний, – продовжувала Сенік, – побудував з колгоспного лісоматеріалу хату сестрі, відремонтував хату тещі, своєму братові і собі...

Байдачний по-своєму зареагував на справедливую критику колгоспниці.

– Я їй покажу! – погрозив він.

У той же день Байдачний сфабрикував акт, що нібито колгоспниця Домна Сенік «хулганіла» на бригадному зібранні і «образила» голову

колгоспу. А через два дні суд під головуванням судді Уланівського району Столярика засудив колгоспницю Сенік на один рік тюрми.

Після вироку суду факт про затискувачів критики став відомий райкомові КП(б)У, який, природно, поцікавився цим незвичайним випадком. Суддя Столярик, щоб закрити факти затиску критики, доказані свідками на суді, і допущену ним сваволлю, зняв зі справи Сенік протокол судового засідання, виготовив інший, сфальсифікував зізнання свідків.

Колгоспниця Сенік зараз же після суду була арештована.

Так розправились Байдачний і Столярик (обидва члени партії) з чесною колгоспницею.

Ці факти відомі Вінницькому обласному судові та обласній прокуратурі. Але там не спішать прийняти необхідні міри.

В. Деркач».

«Наш кореспондент провів вищенаведені факти. Встановлено, що Байдачний, бажаючи розправитися з колгоспницею Сенік, яка виступила з критикою неправильних його дій, разом з такими ж, як і він сам, затискувачами критики, виготовив фальшивий акт, що нібито Домна Сенік хуліганила на зборах колгоспників, і подав на неї справу до суду.

На суді численні свідки зізнали, що Сенік вела себе на зборах гідно, поділовому критикувала Байдачного. Незважаючи на це, суддя Столярик допоміг Байдачному швидко розправитися з колгоспницею і незаконно засудив її. Про цей випадок розправи за критику знають у Вінницькому обкомі КП(б)У, обласній прокуратурі, обласному управлінні юстиції та в обласному суді, але ніхто й пальцем не шевельне, щоб скоріше звільнити невинну колгоспницю і притягнути до відповідальності затискувачів критики.

Для того, щоб засудити ні в чому не винну жінку, вистачало два дні, а щоб розібратися в її справі і покарати справжніх винуватків, показується, замало і два тижні».

Вищенаведений ганебний випадок дикої большевицької розправи з колгоспницею, яка посміла вільно висловити свою думку на зборах, вплив на поверхню і набув розголосу тільки тому, що партійні чиновники в районі були між собою в незгоді, і для особистої пімсти над суддею Столяриком хтось цим випадком покористувався. Але коли б у колі районних большевицьких чиновників була злагода, то колгоспниця напевне за свій виступ на зборах посиділа б цілий рік в тюрмі.

Таких і ще ганебніших випадків можна було б привести незлічену кількість з кожного колгоспу. Навчені досвідом колгоспники сьогодні вже здебільшого мовчать або говорять тільки те, що дозволено, і критикують тільки тих, яких дозволено партією критикувати. Треба припустити, що й колгоспниця Сенік, якщо її звільнять, не матиме вже більше сміливості вільно висловлювати свої думки на колгоспних зборах.

Які бувають практики при виборах голів колгоспів – найкраще знають

самі большевики. Тому подаємо читачам два приклади на цю тему, взятих з большевицької книжки Анасімова «Сталінський статут», стор. 90–91.

Приклад I. Колгосп ім. Сталіна, Обухівського р-ну Київської обл.:

«Голова колгоспу ім. Сталіна, Обухівського р-ну, Київської обл., Савченко порушував статут с/г артілі: привласнив з колгоспного поля – 0,25 га картоплі, самочинно роздавав колгоспне добро особам, які не мають відношення до колгоспу, допустив кричущу безгосподарність у веденні колгоспного господарства.

Під час перевиборів голови артілі головою колгоспу був обраний воїн радянської армії П. Сокол.

Секретар Обухівського райкому партії проти волі колгоспників вирішив, що б то не стало, залишити в колгоспі ім. Сталіна головою Савченка. З цією метою секретар райкому скликав знову збори колгоспників і запропонував їм обрати головою Савченка. Незважаючи на те, що на зборах з 236 членів колгоспу були присутні 120 осіб, а за обрання Савченка голосували тільки 53 колгоспники, секретар райкому оголосив, що головою колгоспу обраний Савченко».

Приклад 2. Колгосп ім. П'ятирічки, Нарофомінського району Московської обл.:

«Голова колгоспу тов. Пепкін махнув рукою на статут і перестав рахуватися з думкою колгоспників. Загальні збори майже не скликалися. Обраних членів правління артілі голова усував від керівництва артіллю, а сам уявив себе безконтрольним господарем і почав пропивати громадські кошти, морально розклався.

Колгоспники скаржилися у місцевий комітет партії, але там були глухі до їх сигналів. Навпаки, працівники міському партії всіляко розхвалювали Пепкіна і прикривали його недоліки.

В лютому 1946 р. в колгоспі відбулися звітні збори. Колгоспники, розкритиковавши погану роботу Пепкіна, вимагали зняти його з посади голови і обрати головою артілі комуніста тов. Святець. Але працівник міському партії тов. Гришенкова і заступник райземвідділу тов. Мазурін не зважали на ці справедливі вимоги колгоспників. Вони запропонували знову обрати Пепкіна головою колгоспу, розхвалюючи його колишні заслуги. Тричі ставили на голосування кандидатуру Пепкіна, але щоразу члени артілі провалювали її. Нарешті все-таки представники району, горе-керівники нав'язали зборам свою волю. Пепкін, як не дивно, знову став головою артілі. Крім того, до складу правління було обрано трьох нечленів колгоспу».

Так на практиці виглядає колгоспна демократія. Вона в незмінному вигляді існує від початків існування колгоспів по сьогоднішній день. Іншою вона бути не може.

Про те, як виглядає большевицька «колгоспна демократія», не від речі буде привести в приклад також виїмки з большевицької урядової постанови.

«... в багатьох колгоспах перестали скликати загальні збори колгоспників, і фактично всі справи с/г артілі... вирішуються тільки правлінням або головою колгоспу, а правління колгоспу і голова не звітують перед загальними зборами колгоспників про свою діяльність».

«...загальні збори колгоспників для виборів правління, голови і ревізійної комісії по кілька років не збираються... Справа доходить до такого неподобства, що голови колгоспів призначаються і звільняються районними партійно-радянськими організаціями – без відома колгоспників».

«Таке становище веде до того, що голови колгоспів перестають почувати відповідальність перед колгоспниками, опиняються в незалежному від них становищі»... і т. д. (Постанова РМ СРСР і ЦК ВКП(б) від 16 вересня 1946 р.).

Причина такого стану, як це подано вище, полягає в тому, що внизу люди практичні і поступають практично. А тому, що загальні збори колгоспників не мають жодного значення у вирішуванні колгоспних справ чи виборах колгоспного начальства, то практично немає ніякої доцільності їх скликувати, і, очевидно, в багатьох колгоспах перестали скликувати загальні збори.

Большевицькі вельможі знають аж надто добре всю вартість т. зв. колгоспної демократії і тільки тому так «гостро» критикують своїх менших колег з районного начальства за порушення основ колгоспної демократії і вимагають, як даліше пишеться в згаданій постанові, «... відновити порушений у багатьох колгоспах статутний демократичний порядок скликання загальних зборів» та «заборонити під судову відповідальність райкомам партії, райрадам і земельним органам призначати або знімати голів колгоспів поза загальними зборами колгоспників».

Вся суть порушень колгоспного демократичного ладу полягає, як це бачимо, не у тому, що голів колгоспів призначає і знімає районне начальство, але в тому, що це робиться поза загальними зборами.

Большевицькі главарі з ЦК партії і уряду, немає в тому сумніву, прекрасно знають про цілковиту безвартісність загальних зборів колгоспників у керівництві колгоспними справами і саме тому так завзято боронять всі основи т. зв. колгоспної демократії.

Роблять вони це з таких, для них дуже важливих, причин:

по-перше, даючи колгоспникам можливість шляхом голосування «вибрати і затверджувати», тим самим створюють враження, начебто колгоспники самі вибирають для себе керівництво і самі встановлюють для себе усі ці рабські порядки, що існують в колгоспах;

по-друге, за туманом колгоспної демократії большевицькі вельможі хитро скривають своє експлуаторське і диктаторське рило і мають, бодай позірно, усі підстави твердити, що господарем колгоспу є колгоспники і тільки вони та що все, що діється в колгоспах, це діло рук самих колгоспників, – а партія їм «допомагає»;

по-третє, фальшиві прийоми колгоспної демократії в дуже замаскований спосіб привчають колгоспників самим натягати на свої шиї большевицькі колгоспні ярма та добре, по власній волі, в них ходити.

Усі ці моменти мають для большевиків особливе значення, бо мають вони значний вплив на зміцнення колгоспної рабської системи господарювання. Тут і причина усього того чаду про большевицький захист колгоспної демократії.

ПРАВЛІННЯ КОЛГОСПУ

Згідно зі статутом, «для завідування справами артілі загальні збори членів артілі вибирають строком на 2 роки правління в складі 5–9 чоловік, залежно від величини артілі» (пункт 21).

Голова колгоспу «є разом з тим головою правління» (пункт 22).

Як колгоспники «вибирають» колгоспне начальство, ми вже говорили. Можемо тільки додатково зачитувати ще деякі большевицькі вказівки про те, як належить в колгоспах проводити вибори колгоспного начальства. А саме:

«Місцеві радянські і особливо земельні органи зобов'язані помагати колгоспникам підбирати кращих кандидатів... для вибрання їх на керівні посади в колгоспі» («Вопросы колхозного строительства», стр. 268).

«Партійні організації, райкоми партії повинні допомагати колгоспникам обрати ... в керівні органи колгоспів гідних ... людей» («Радянська Україна» від 18 січня 1950 р.).

Большевицька «допомога» в виборах колгоспного начальства здійснюється дуже просто: вони визначають, а колгоспники зобов'язані «виробити» на загальних зборах. У висліді таких виборів у колгоспному начальстві знаходяться переважно самі партійці або т. зв. безпартійні большевики, які від душі служать своїм партійним хлібодавцям.

Правління – це орган виконний, який організує виконання всіх большевицьких плянів і доручень, наложених на колгосп, та «... відповідає за роботу артілі і за виконання нею зобов'язань перед державою» (пункт 22).

В службових обов'язках правління, отже, буде:

а) дбати, щоб всі колгоспники виходили на роботи, щоб виконували і перевиконували норми, виробляли обов'язковий мінімум т/днів і т. п.;

б) накладати на колгоспників, винних у порушенні статуту чи правил внутрішнього розпорядку, стягнення і штрафи, а також віддавати їх до судового покарання;

в) дбати, щоб колгосп в пору здавав державі натуральні поставки, податки і т. п.;

г) організувати і контролювати всі с/г роботи, а також ряд інших завдань.

Правління, як це видно з вищеперечислених його обов'язків, – це в першу чергу большевицькі наставники і наганячі над селянами-колгоспниками; їх основне завдання – добре дбати про інтереси большевицьких вельмож.

У великих колгоспах члени правління звільнені від безпосередньої виробничої праці, а займаються тільки «керівництвом» над колгоспниками. Керівні чинності члени правління примірно розподіляють так: один є заступником голови (у більших колгоспах їх може бути до трьох), другий керує рільництвом, третій – тваринництвом, четвертий – будівництвом, п'ятий має нагляд над дитячими установами і т. д.

За свою керівну роботу члени правління одержують по твердих місячних ставках вистачаюче високу платню в натурі і грошах, щоб добре служити большевицьким вельможам та проводити в життя всю їхню експлуаторську політику в колгоспі.

Для обговорювання і вирішування біжучих загальноколгоспних справ голова колгоспу скликає членів правління на засідання, які повинні відбуватися не менше як два рази в місяць. Та на практиці такі засідання відбуваються рідко, бо дуже мало є таких справ, щоб не були згори вирішені партією і щоб для їх вирішення потрібно було скликати засідання правління. Основним завданням правління – допомагати голові колгоспу в тому, щоб заставити колгоспників працювати «в поті свого чола» на большевицьких вельмож і «чесно виконувати» всі державні завдання.

ГОЛОВА КОЛГОСПУ

«Для повсякденного керівництва роботою артіль та її бригад, а також для повсякденної перевірки виконання рішень правління, загальні збори артілі вибирають голову артілі, який разом з тим є головою правління» (пункт 22). З усіх колгоспних начальників голова займає перше місце. Він користується широкими повноваженнями і правами: керує роботою правління бригад, ферм, перевіряє виконання плянів і т. п., в його руках керівництво всіма ділянками і процесами колгоспного виробництва. Голова формально підзвітний загальним зборам і в своїй діяльності повинен руководитися рішенням зборів і правління. Та це тільки звичайна статутова формальність, яка в практиці не має ніякого значення. Всією діяльністю голови колгоспу керує с/г відділ райвиконкому і с/г відділ райпарткому, і перед ними він постійно визитовується зі своєї роботи і відповідає за неї. Під час виконання своїх керівних функцій голова діє як єдиноначальник, і в колгоспі всі мусять слухатися його наказів.

Большевицькі популяризатори найкращих досвідів керівництва колгоспами подають такий приклад з методів роботи одного голови:

«Якщо голова, покладаючись на колгоспну демократію, як кажуть, «попустить віжки», не буде проявляти потрібної твердості, він рано чи пізно

опиниться на повіді найвідсталішої частини колгоспників».

«При виконванні рішень я, говорить голова колгоспу, дію як єдиноначальник і від кожного члена вимагаю беззаперечного виконання моїх наказів».

«... я був би негідним керівником колгоспу, якщо б допустив м'якотілість під час проводжування в життя прийнятого рішення» («Опыт управления делами с/х артели», Москва, 1946 г., стр. 39–40).

Такі рішучі і вимогливі по відношенні до колгоспників голови для большевиків дуже бажані, бо це дає їм запоруку, що большевицька експлуатація колгоспу проходитиме успішно, що цілий колгосп знаходитиметься твердо в большевицьких руках. Голови, очевидно, також дуже добре знають, що їм немає ніякої потреби рахуватися з волею і бажаннями колгоспників, бо про те, чи будуть вони на посаді голови колгоспу, рішають не колгоспники, а райком партії.

Коли «вибрані» голови колгоспів не вміють чи не хочуть задовільняти вимог большевицьких вельмож, тоді їх дуже швидко знімають з посади. У деяких районах є випадки, що впродовж року аж по три рази «перевибирають» голів колгоспу (так, напр., було в 1949 р. в Таращанському районі Київської обл.; гляди «Радянська Україна» від 18 січня 1950 р.). Але там, де голови служать большевикам добре, добре дбають за їх класові інтереси, то залишаються на своїх посадах по 10, 15, 20 і більше років (гляди вищеподаний часопис).

З огляду на важливість завдань, що їх виконує голова в колгоспі, большевики подбали, щоб головами колгоспів були особи цілковито їм вірні і готові виконати кожне їхнє бажання. Як подає секретар ЦК КП(б)У Малінков (гляди «Радянська Україна» від 15 грудня 1950 р.), за станом на грудень 1950 р. в УССР 83 % голів колгоспів були членами і кандидатами в члени ВКП(б). Все вказує на те, що в скорому часі і цей незначний процент безпартійних голів замінять партійними.

В парі з укрупненням колгоспів большевицька лінія «по дальшому зміцненні складу голів колгоспів» зміряє до того, щоб на посади голів «вибрано» «... перевірених у політичному і діловому відношенні спеціалістів з середньою і вищою с/г освітою». В 1950 р. в УССР головами колгоспів «вибрано» вже 3.342 спеціалісти з середньою і вищою освітою. Така партійна постанова веде до того, щоб усі посади голів колгоспів обсадити не рядовими партійними кадрами, але інтелігентами, справжніми большевицькими вельможами. Про те, щоб головою колгоспу міг бути вибраний рядовий колгоспник, а ще й до того не большевик, не приходиться навіть думати.

Тільки такий голова колгоспу вважається у большевиків добрим, який в усій своїй діяльності керується інтересами класу большевицьких вельмож, їх партії і держави. Большевицький голова колгоспу – це не тільки господарський керівник, але також і політичний. Він представник большевицького класу вельмож у колгоспі у всіх відношеннях.

У відповідності до тої ролі, яку відіграє голова колгоспу, має він і гідне матеріальне забезпечення. Цілий ряд голів колгоспів в УССР типу дубковецьких, посмітних, бойків і їм подібних большевицьких холуїв і гадів – живуть і розкошують на народному горю так, як не могли собі на це дозволити багато поміщиків. Їх річні винагороди за керівництво колгоспами виносять в середньому 50 і більше тисяч крб., не рахуючи інших натуральних прибутків від громадського і особистого господарств.

АДМІНІСТРАТИВНО-ОБСЛУГОВУЮЧИЙ АПАРАТ КОЛГОСПУ

Керувати всіма господарськими справами колгоспу і при тому твердо держати в руках всіх колгоспників можна тільки при допомозі відповідно підбраного і достаточного великого допоміжного апарату. Жоден голова без допоміжних апаратів не міг би сам ніяк урухомити складну виробничу діяльність колгоспу та заставити колгоспників працювати на большевицьких експлуататорів і грабіжників. Тому-то кожний голова колгоспу керує колгоспом при допомозі підзвітних йому апаратів.

Основне завдання такого апарату – це проводити в життя всю грабіжницьку політику большевицьких вельмож в ділянці сільського господарства, дбати за їхні державно-класові інтереси та пильно слідкувати, щоб колгоспники «чесно» виконували всі наложені на них обов'язки.

Большевики дуже старанно підбирають персональний склад апарату і добре пильнують, щоб в ньому були тільки «свої люди», тобто по-собачому вірні своїм партійним «хазяїнам». Заохотою до вірної служби є високі платні в натурі і грошах, а також нагороди в медалях і орденах.

Розміри колгоспного апарату, кількість zatrudнених в ньому осіб залежать у великій мірі від величини колгоспного господарства та наявних в ньому виробничих галузей.

У великому, багатогалузевому колгоспі склад адміністративно-управлінського апарату приблизно виглядає так: голова колгоспу, 1–3 заступники голови, 1–2 агрономи, ветеринарний лікар, 1–2 зоотехніки, інженер-будівельник, 1–2 будівельні техніки, завідувач рільництвом, зав. тваринництвом, зав. господарством (завгосп), зав. будівництвом, головний бухгалтер, 2–3 обліковці, кас'єр, секретар, 5–10 бригадирів рільничих бригад, 5–10 агро-техніків і заступників бригадира, бригадир городньої бригади, бригадир садової бригади, 1–2 бригадири кормової бригади, 1–2 бригадири будівельних бригад, 4–5 бригадирів на фермах, 8–10 завідуючих підприємствами (млин, крупорушка, молочарня, цегельня, електростанція, ремонтні майстерні, склади і т. п.), 9–15 завідуючих транспортом у бригадах, 20–40 ланкових у рослинницьких бригадах, 8–10 старших на фермах, 16–20 старших на під-

приємствах, 3–6 старших будівельних груп, 10–20 осіб відділу охорони колгоспу (відділ ООП – охорона общественного порядку). Всього в колгоспному апараті налічується 108–142 особи.

Крім того, до апарату колгоспу треба ще зарахувати багато іншого допоміжного персоналу, як-от: сторожів, посильних, кур'єрів, шоферів, кучерів, прибиральниць і т. п., а також телефоністів, радистів і ін.

У великих колгоспах тільки вищого і середнього керівного персоналу нараховується до 50 і більше осіб, а нижчого – 60–80 осіб. Все вище колгоспне начальство звільнене від безпосередньої участі у виробництві і тільки за «керівництво» одержує платню по твердих місячних ставках. Крім того, одержує платню додаткову. Інший персонал колгоспного апарату, крім платні за безпосередню працю у виробництві, одержує ще окрему платню за «керівництво». Напр., ланковим (найнижча посада в колгоспі) за керівництво роботою ланки нараховують щомісяця 2–3 % трудоднів від загальної кількості трудоднів, вироблених всіма членами ланки.

Практичне керівництво справами колгоспу у великому колгоспі приблизно виглядає так: голова колгоспу має для поміччів безпосередньо йому підпорядкованих агронома, ветлікаря, інженера-будівельника, завхоза і бухгалтера. Через агронома керує він усіма рослинницькими бригадами; через зоотехніка – тваринництвом, птахівництвом і бджільництвом; через інженера – будівельними бригадами; через завхоза – усіма підприємствами, через бухгалтера – роботами колгоспної контори.

Наприклад, у колгоспі ім. Сталіна, Черкаського р-ну Київської обл., голова мав трьох заступників, усі з вищою освітою, які відповідали: один – за рільництво, другий – за тваринництво, третій – за будівництво. Інші галузі господарства очолювали другі члени правління. Всіх членів правління було 9.

Крім того, в колгоспі працювали ще окремо: один ветеринарний лікар, 2 агрономи, 2 зоотехніки, спеціалісти по будівництву і ін.

Бригадирів рільничих бригад було 8, кормодобувних – 2; у кожній бригаді був агротехнік, який разом був заступником бригадира. Бригадирів тваринницьких бригад було 5.

На будівництві працювали колгоспники, розбиті на дві групи: перша – виробництво будівельних матеріалів, друга – безпосереднє будівництво.

Оперативний зв'язок з бригадами вдержував голова колгоспу при допомозі телефонів. Бригадири керували підпорядкованими їм колгоспниками через ланкових і старших конюхів, які разом були завідувачами транспортом у бригаді і яким підпорядковувалося 40–50 їздових.

В кожному конкретному колгоспі організаційні форми керівництва є відмінні і залежать від місцевих умов. Цілий керівний апарат так побудований, що над кожними 8–10 колгоспниками є бодай один наставник-гайдук.

Окрему роль в керівництві колгоспними справами виконують ревізійні комісії колгоспів. Членів ревізійної комісії «вибирають» загальні збори за всіма правилами колгоспної демократії, з тим, одначе, застереженням, що «ревізійна комісія затверджується районним виконавчим комітетом рад» (пункт 19).

Райвиконком, зрозуміло, затвердить тільки тих членів комісії, до яких матиме повне довір'я у їх відданій службі інтересам большевицьких вельмож.

Завданням ревізійної комісії є контролювати всю діяльність колгоспу, а зокрема господарсько-фінансову, і «як артіль розраховується по зобов'язаннях перед державою, як сплачує свої борги» (пункт 25).

За статутом, ревізійна комісія проводить ревізії 4 рази в рік, але також має право кожноразу робити ревізії. У випадках надужиття у колгоспі, а особливо, коли такі надужиття шкодять большевицьким інтересам, комісія зобов'язана доносити про те в райком партії і райвиконком, а також до слідчих органів і прокуратури.

В большевицькій поліційній державі, очевидно, крім цього офіційного контрольного органу, в колгоспах існує ще широко розгалужений контроль таємний, організований органами МГБ і прокуратури. Отже, вся діяльність колгоспу, кожний крок колгоспника постійно знаходиться під пильним таємним наглядом большевицьких поліційних органів.

Почавши з 1950 р., большевики повели чергову акцію організаційно-господарського зміцнювання колгоспної системи, тим разом у формі т. зв. об'єднування (укрупнення) колгоспів.

Ця акція, як це звичайно в ССРСР буває, почалася з дуже сильної і гарячкової пропаганди про господарські переваги великих колгоспних господарств, колгоспів-гігантів, над господарствами малих колгоспів, колгоспів-карликів, і тих благ, що їх від такого об'єднання матимуть селяни-колгоспники. В парі з пропагандою за укрупнення колгоспів малювали большевицькі пропагандисти прекрасні, рожеві ілюзії майбутнього життя колгоспників у т. зв. агромістах.

В агромістах, писали вони, усі ручні роботи будуть механізовані й електрифіковані, праця на ріллі стане різновидністю індустріальної; назавжди зникнуть останні залишки колишньої протилежності між містом і селом, а колгоспники житимуть у достатках і на такому культурному рівні, як міське населення; електрика, радіо, кіно, театр, лазні, пральні, їдальні і т. п. – усе це ввійде у побут колгоспного населення агроміст, як речі першої необхідності.

Населення ССРСР звикло вже до подібної пропаганди і, навчене досвідом, прекрасно знає, що чим більше большевики щось хвалять або обіцяють, тим більше на практиці готують вложити на плечі трудящих важчі тягарі, ще більше їх закріпостити і поневолити. Так воно є також і з тими хваленими агромістами й укрупненням.

Коли агроміста – це тільки мрія прийдешнього, то укрупнення колгоспів – справа негайна. По наказу згори на кінець 1950 р. більшість колгоспів була вже об'єднана, а решту об'єднано у черговому році, так що на кінець 1951 р. акція укрупнювання була майже завершена.

Наприклад, в Україні, за большевицькими даними, впродовж 1950 р. укрупнено більше як 20 тис. колгоспів. Тільки у східних областях України до об'єднання було 26.401 колгосп, а на 1 січня 1951 р. стало 13.948 колгоспів. В результаті укрупнення в середньому на один колгосп випадало 1.628 га орної землі; до укрупнення випадало 922 га. Кількість дворів на один колгосп зросла до 277, замість 163 двори до об'єднання.

Розглянемо, що представляє собою укрупнення колгоспів і які справжні цілі большевицьких вельмож в тому приховані та які «блага» принесло укрупнення колгоспному селянству.

Як основну причину укрупнення колгоспів большевики подають те, що в багатьох колгоспах було замало землі та що вони були в економічному відношенні ослабі, щоб могли приміняти в своєму господарстві машинну техніку. На перший погляд, такий аргумент ніби навіть переконливий. Але досить дещо уважніше прочитати большевицьку пресу, щоб побачити, що це виключно один з пропагандивних аргументів. Бо укрупненню підпали не лише дрібні колгоспи, але й колгоспи-гіганти, посівні площі яких у кілька, а навіть кільканадцять разів вищі від розмірів, які в середньому припадають на 1 укрупнений колгосп. Наприклад:

– У колгоспі ім. Сталіна, Черкаського р-ну Київської обл., – 14.614 га орної землі, понад 4.300 працездатних. Об'єднано в цей колгосп 6 колгоспів. У колгоспі 8 рільничих бригад, кожна по 10 ланок, 2 бригади по кормодобуванню, 7 бригад садо-городніх і 6 бригад будівельних.

– У колгоспі ім. Сталіна, Генічеського р-ну на Херсонщині, після об'єднання з двома сусідніми колгоспами – 14.529 га землі.

– У колгоспі «Большевик», Ямпільського р-ну Вінницької обл., після об'єднання з двома іншими колгоспами – 6.138 га землі.

– У колгоспі ім. Молотова, Верхне-Хортицького р-ну Запорізької обл., – 4.228 га землі; на 1 рільничу бригаду припадає 1.100–1.500 га орної площі (усіх рільничих бригад у колгоспі – 4).

З наведених кількох випадків бачимо, що момент розміру колгоспного господарства не був істотним при проведенні акції укрупнення, бо однаково об'єднувало як малі, так і великі колгоспи.

З черги розглянемо ще наскільки було зумовлене укрупнення причинами механізації. Зі ствердження Л. Мельникова, секретаря КП(б)У, видно, як були забезпечені колгоспи машинною технікою від МТС:

«До укрупнення в східних областях України на одну тракторну бригаду в середньому припадало близько два колгоспи, а в поліських районах навіть до трьох і більше... Тракторній бригаді доводилося обслуговувати більше як по одному колгоспові, а в багатьох випадках – по три-чотири колгоспи».

«Нині розмір тракторної бригади становить в середньому 3–5 фізичних тракторів, а в районах Полісся 2–3 трактори» («Правда» за 14.XII. 1950 р.).

Вся т. зв. висока техніка, це, як бачимо, один трактор на один колгосп, а в поліських районах один трактор на кілька колгоспів. Притому треба мати на увазі такі постійні суттєві недомагання кожної МТС (цитуюмо офіційні большевицькі твердження щодо цього питання):

«Основним недостатком в роботі багатьох МТС являються великі прості тракторного парку з причини поганого технічного догляду за ними. У Херсонській області в другій декаді м. квітня 1947 р., тобто в розгар весняних

польових робіт, простоювало із-за технічної несправності 23 % тракторів. По тій же причині в Дніпропетровській обл. в першій декаді жовтня простоювало 33 % тракторів» (Хрущов, «Партийные организации Украины в борьбе за новый подъем с/х-тва», Москва, 1948 г., стр. 40).

Про низький рівень технічного випосаження колгоспів найкраще свідчить обсяг робіт, що їх виконували МТС в колгоспах до війни і після війни. Наводимо дані по УССР, де сільське господарство одне з найкраще розвинених.

Проведені МТС роботи у колгоспах УССР

(у процентах до всіх робіт, виконаних у колгоспах)

Назва робіт	1940 р.	1948 р.
1. Посів озимих	52,4	57,0
2. Посів ярих	81,8	52,9
3. Збирання зернових	44,3	--
4. Веснооранка	73,9	--
5. Оранка на зяб	82,9	75,0
6. Підняття парів	92,0	97,6

(К. В. Енциклопедія, т. I, стор. 422)

Як видно з цих даних, на посівах механізовано приблизно половину робіт, на збиранні менше як половину, а навіть оранка ще далеко не вповні механізована. Коли брати до уваги цілий СССР, то із загальної кількості орних робіт у колгоспах МТС виконують (за офіційними даними) до 70 %. Проте у багатьох колгоспах УССР механізована оранка у 1950 р. не виносила і 50 %.

Коли ж ідеться про виробіток таких основних с/г машин як трактор і комбайн, то за офіційними даними середньорічний виробіток на трактор становив до війни 411 га, а у 1946 р. – 348 га, на комбайн у 1945 р. – 94 га, у 1946 р. – 142 га (А. Андреев, доповідь на пленумі КЦ ВКП(б), Київ, 1947 р., ст. 26).

З цього видно, що рівень механізації робіт у колгоспах як у передвоєнні роки, так і в 1950 р. був ще дуже низький і невисотаючий навіть для неукрупнених колгоспів. Після укрупнення цей стан не змінився.

Варто у цьому місці привести порівняння стану машинізації сільського господарства у СССР з іншими державами світу. За даними економічної комісії ООН в Женеві, у 1951 р. один трактор припадав: у Англії на 23 га ріллі, у Швеції на 25 га, у США на 29 га, а в СССР аж на 400 га ріллі.

Як у технічному відношенні сільське господарство СССР відстає, наприклад, від сільського господарства США, можуть послужити такі дані (подаємо за советськими джерелами: Б. С. Е., «Победа социалистического сельс. хоз.», – Сельхозгиз, М., 1947 г.).

У 1940 р. в СССР було приблизно 530 тис. тракторів (в тому в МТС 435 тис.), а у США в 1940 р. було 1.567 тис., або приблизно 3 рази стільки, у 1944 р. у США було вже тракторів 2.200 тис., або понад 4 рази стільки, як в СССР до війни.

У 1940 р. було в ССРСР 182 тис. комбайнів (в тому в МТС – 153 тис.), а у США на початку 1942 р. їх було 264 тис., або приблизно в півтора раза стільки. Притому треба мати на увазі, що в 1944 р. у США 1/3 ферм була електрифікована.

Незважаючи на таку перевагу в техніці, у США в середньому на 1 ферму припадало до війни приблизно 20 га посівної площі, а в ССРСР в тому часі припадало на 1 радгосп 2.691 га, а на 1 колгосп – 485 га посівної площі.

З цілковитою певністю можна твердити, що момент машинізації також не відіграв суттєвої ролі у справі укрупнення. «В укрупненому колгоспі, – як пишуть у «Радянській Україні» два бригадири, герої праці, – не збільшилося ні тягла, ні машин, ні робочої сили. І все ж по-іншому пішло виробниче життя, розгін у роботі взятий більший» (за 21.XII. 1951 р.). Ця коротка самохарактеристика ясно показує, що всі зміни, що їх принесло укрупнення, треба шукати не в економіці і не в машинізації, а в тому «чомусь», що надає розгону в роботі.

В господарсько-економічному відношенні колгоспні господарства і далі залишилися на тому самому рівні після укрупнення, як і були до цього часу. Також нічого не змінилося і щодо машинізації с/г робіт. Зате до серйозних змін привело укрупнення в ділянці організаційній як в цілій колгоспній системі, так і всередині колгоспу. Розглянемо ці зміни.

Зменшення чисельності колгоспів

У висліді укрупнення колгоспів кількість колгоспів різко зменшилася. Напр., тільки у східних обл. України, за станом на 1 січня 1951 р., з колишніх 26.401 колгоспу утворено 13.948 укрупнених колгоспів. Кількість колгоспів зменшилася на 12.453 колгоспи, тобто приблизно наполовину. По окремих областях процент зменшення кількості колгоспів ще вищий. Напр., у Житомирській обл., за станом на 20 серпня 1950 р., з 904 колгоспів утворено 351, тобто на 553 колгоспи менше, що становить зменшення на 61,2 %. Коли брати до уваги цілий ССРСР, то внаслідок укрупнення число колгоспів зменшилося приблизно на 2/3.

Зміни всередині колгоспу

Укрупнений колгосп створено на базі кількох колгоспів, звичайно розміщених у кількох селах і населених пунктах. На весь об'єднаний колгосп утворено нове колгоспне правління, з центром у найкращому селі. Центр зразу ж почав розбудовувати у відповідності до потреб великого господарства. Всередині колгоспу проведено укрупнення бригад. При укрупненні бригад вихідним моментом було, щоб бригада могла власними силами виконувати всі с/г роботи на закріпленій за нею землі. У висліді, бригади в укрупнених колгоспах розмірами набагато більші від попередніх бригад, а в багатьох колгоспах вони відповідають колишнім колгоспам. Всередині – бригада по-давньому складається з ланок.

На перший погляд зміни ці можуть видаватися не особливо значними. Та так не є. Це засадничі зміни. Вони мають на меті, з одного боку, твердо закріпити диктатуру більшовицької партії у колгоспах, а з другого боку, до решти закріпити колгоспне селянство, ступнево перетворити його у найбільш бідніший сільськогосподарський пролетаріат.

ЗМІЦНЕННЯ ПАРТАПАРАТУ В КОЛГОСПАХ

Роль більшовицької партії в житті громадян ССРСР – загальновідома справа. В руках партії не лише все життя держави, але і життя кожного громадянина. Чим менше якась ділянка обсаджена партійними п'явками, тим вільніше почувають себе там громадяни. Більшовицька партійна машина безперервно давила село і селян, намагаючись перетворити все і всіх у послушне, безвольне знаряддя своєї диктаторської політики. Найбільшою перешкодою у скоренні селянства була їх розпорошеність у терені. Тому ліквідація цієї розпорошеності завжди була невідлучним супутником поневолення і закріпачування селянства більшовицькими вельможами.

До 1934 р. зганяли більшовики селян у колгосп, ліквідували незалежні селянські господарства та зганяли із хуторів у колгоспні села. Думали, що такими заходами вдасться їм зламати опір селян. Показалося, зокрема це видно стало під час другої світової війни і в післявоєнні роки, що селянський опір ще доволі серйозний. Селянство навіть у колгоспах зуміло знайти певні форми боротьби проти більшовицької експлуататорської політики. Дійшло до того, що в колгоспах відродився крайній індивідуалізм, і колективне господарство фактично перетворювалося у своєрідні індивідуальні ділянки маленьких гуртків та окремих колгоспників. Не згадуючи про різні форми тихого саботажу у виконванні більшовицьких плянів та спротиву проти грабіжницьких обов'язкових поставок, колгоспники постійно зривають процес виробництва в колгоспі та взагалі колгоспну систему. Розхитування колгоспної системи, що йшло зсередини колгоспу, рішили більшовики задержати черговою згонкою селян в укрупнені колгоспи. Кожне зганяння селян в одну купу – в колгосп і колгоспне село, в укрупнений колгосп – дає більшовикам найкращі можливості твердо прибрати у свій самовладний диктаторський кулак.

Як від укрупнення колгоспів скріпилися позиції партії більшовицьких вельмож, найкращим доказом можуть послужити їх власні вислови. На республіканській нараді секретарів первинних парторганізацій укрупнених колгоспів у м. грудні 1950 р. секретар ЦК КП(б)У Мельников сказав:

«До укрупнення майже в половині колгоспів республіки не було первинних партійних організацій. Тепер партійні організації створені у 80 % колгоспів. У ряді областей первинні парторганізації є майже в кожному колгоспі. В

Полтавській обл. напр., первинні парторганізації створені у 95 % колгоспів, у Сумській обл. – в 94 %, у Сталінській і Вінницькій – 87 %. Збільшилася кількість парторганізацій і в колгоспах західних областей» («Радянська Україна» від 27.12.1950 р.).

«Загальне число комуністів в укрупнених колгоспах у східних обл. України, як подає “Правда” від 14. 12. 1950 р., збільшилося на 14 тис. чоловік».

Такі очевидні результати укрупнення колгоспів в Україні досягнули большевики лиш за нецілий рік, а по цілковитому завершенні акції укрупнення, можна бути певним, парторганізації обсядуть колгоспи у 100 %.

У руках колгоспних парторганізацій сконцентрована вся влада в колгоспах: з партійців складається колгоспне правління та інше колгоспне начальство, під їх контролем всі ділянки колгоспного виробництва, вони наставники і наглядачі над трудящими колгоспниками і т. п.

«У зв'язку з укрупненням колгоспів, – пише «Радянська Україна» від 27.8.50 р., – збільшились колгоспні партійні організації. Кількість комуністів зросла вдвоє-втриє, що дало можливість охопити партійним впливом кожен бригаду, взяти під контроль всі ділянки колгоспного виробництва».

Якщо до укрупнення колгоспні партійні організації не могли «взяти під свій контроль» половини колгоспів в Україні, то після укрупнення не тільки всі колгоспи будуть «охоплені партійним контролем», але під цим контролем опиняться вже кожна бригада, кожна ділянка колгоспного виробництва.

Кількість партійців в укрупнених колгоспах в середньому вносить 10–15 чоловік, а у багатьох колгоспах доходить до 25–30 і більше. Крім цього, біля них крутиться ще чимале число їх поплентачів – т. зв. активу або безпартійних большевиків з-посеред комсомольців. Всіх цих большевицьких кадрів у кожному колгоспі стільки, що зможуть обсадити не тільки центральні, але й всі інші начальницькі посади в колгоспах.

Ось декілька цитат з большевицької преси, які яскраво показують, як скріпила свої позиції партія в укруплених колгоспах:

«За останні місяці у нас (в УССР) значно змінився склад голів колгоспів. Якщо на 1 січня 1950 р. серед голів колгоспів було 65 % членів і кандидатів у члени ВКП(б), то вже тепер (грудень 1950 р.) їх – 83 %»

(«Правда» від 14.12.1950 р.)

Якщо таким темпом йтиме далі упартійнювання посад голів колгоспів, то через рік партійні голови будуть дослівно в усіх колгоспах. Так мається справа упартійнювання посад голів колгоспів у східних обл. України, не говорячи про упартійнювання іншого чиновницького колгоспного складу.

В окремих колгоспах упартійнювання керівництва, для прикладу, виглядає так:

«З 14 комуністів складається парторганізація укрупненого колгоспу ім. Паризької комуні, Обруцького р-ну, Житомирської обл. Більшість їх поставлено на вирішальні ділянки виробництва. Секретар парторганізації...

працює агрономом, четверо комуністів – у рільничих бригадах, троє – на тваринницьких фермах»

(«Радянська Україна» від 27.8.1950 р.)

«Якщо в колгоспі ім. Сталіна, Коростишівського р-ну, Житомирської обл., раніше (до укрупнення) один комуніст був бригадиром, то тепер чотири комуністи очолюють бригади» (там же).

«У колгоспі ім. Сталіна Козельщанського р-ну, Полтавської обл., який об'єднався з 3-х дрібних артільей, є 25 членів і кандидатів партії. Чотири комуністи працюють бригадирами рільничих бригад, два – ланковими, два – завтваринницькими фермами. Решта комуністів працює в рільничих бригадах і на тваринницьких фермах (очевидно не рядовими колгоспниками – прим. авт.). У двох бригадах створено партійні групи. Комуністи – організатори колгоспників (тобто найзвичайніші гайдуки-наганячі – прим. авт) на своєчасне високоякісне виконання всіх господарсько-політичних завдань»

(«Радянська Україна» від 27.12.1950 р.)

«У сільгоспартілі (мова про колгосп ім. Сталіна, Черкаського р-ну, Київської обл.) – 101 чоловік комуністів і комсомольців. Усі вони розставлені на вирішальних ділянках колгоспного виробництва. На сімох виробничих ділянках створені первинні парторганізації, на фермі і в транспортній бригаді організовано партгрупи» (там же).

«В багатьох укрупнених колгоспах (на Житомирщині) працюють бригади комсомольського контролю, в рільничих бригадах створені комсомольські групи. Характерно, що укрупнені партійні організації поліпшили керівництво комсомольськими організаціями, залучивши їх до розв'язання господарсько-політичних завдань (тобто залучили їх до помочі в експлуатації і грабежі колгоспників»

(«Радянська Україна» від 27.8.1950 р.)

«В усіх бригадах (в колгоспі ім. Сталіна, Ружичанського р-ну, Кам'янець-Подільської обл.) комсомольці допомагають зміцнювати трудову дисципліну, підвищувати соціалістичну свідомість колгоспників. У бригадах працюють по 7 агітаторів» («Радянська Україна» від 21.12.1950 р.)

«В укрупненому колгоспі ім. Сталіна, Генічеського р-ну, на Херсонщині, – 15 рільничих бригад; 10 з них очолюють члени і кандидати партії, 20 комуністів працюють на тваринницьких фермах, 5 – ветеринарними фельдшерами».

Наведені приклади ясно показують, що партії не досить самих командних посад. Вона намагається обсадити своїми кадрами всі ділянки і мати в колгоспі все, аж до самого низу, під своїм пильним доглядом. Для того роду завдань партії укрупнені колгоспи набагато краще надаються, ніж дрібні і розкидані в багатьох місцевостях колгоспи.

ЗМІЦНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО АПАРАТУ В КОЛГОСПАХ

Кількісне зменшення колгоспів дозволило більшовикам сильно скріпити адміністративний апарат в укрупнених колгоспах. Більшевицькі адміністративні кадри зі зліквідованих колгоспів не втратили праці, ані не стали працювати в полі чи на інших чорних роботах. Вони перейшли на різні посади в адміністративний апарат в укрупнених колгоспах. Частина з них одержала працю у розширених центральних колгоспних апаратах, інші в бригадах, фермах, підсобних підприємствах тощо.

Зі збільшенням колгоспного господарства, збільшився також і чисельний стан адміністративно-управлінського персоналу в них. Коли раніше бухгалтері й обліковці були тільки в колгоспі, то у великих укрупнених колгоспах такі посади потворено і в бригадах.

Помітно змінився і якісний стан адміністративного персоналу. До керівних колгоспних кадрів поставила партія збільшені вимоги під оглядом знання, кваліфікації, не згадуючи вже про партійну приналежність.

Особливу увагу звернено на підбір голів в укрупнених колгоспах. Про суть розв'язки більшовиками цього питання свідчать слова секретаря ЦК КП(б)У Мельникова:

«У зв'язку з укрупненням колгоспів з усією гостротою постали питання добору голів та інших керівних працівників великих колгоспних господарств. Багато голів, які керували дрібними колгоспами, виявилися неспроможними очолити укрупнені колгоспи» («Правда» від 14.12.1950 р.).

«Найважливішою умовою організаційно-господарського зміцнення об'єднаних колгоспів, – говорить тов. Л. Г. Мельников, – є поліпшення керівництва цими колгоспами, правильний добір голів, членів правління, завідуючих тваринницькими фермами, бригадирів рільничих і тракторних бригад. Від того, кому ми доручимо керівництво укрупненим колгоспом, хто працюватиме членами правління, завідуючими фермами – залежатимуть успіхи колгоспу в справі піднесення господарства, своєчасне і повне виконання зобов'язань перед радянською державою. Виконуючи рішення партії й уряду про зміцнення складу голів та інших керівних працівників колгоспів, партійні організації висунули головами колгоспів 3.342 спеціалісти з середньою і вищою освітою. Значно зміцнений склад бригадирів і завідуючих тваринницькими фермами. Партійні організації повинні і далі висувати на керівні пости в колгоспах агрономів, зоотехніків та інших спеціалістів сільського господарства...» («Радянська Україна» від 27.12.1950 р.).

Із висловів цього диктатора України ясно видно, що головою укрупненого колгоспу зможе стати тільки людина з освітою і така, що висуне її партія, тобто партійна. Очевидно, голів із середовища безпартійних колгоспників більше не буде, а також не матимуть колгоспники ніякого впливу

на їх вибір. Про право колгоспників вибирати голів колгоспів і колгоспне правління Мельников навіть не згадав, воно цілковито відіме в укрупнених колгоспах. Зате виразно говорить він, що голів та інше колгоспне начальство треба добирати, керівництво доручати, а кандидатів у колгоспні керівні органи повинна висувати партія. Це означає, що колгоспні парторганізації повністю перебирають у свої руки колгоспне керівництво укрупнених колгоспів, позбавляючи колгоспників останніх рештків впливу, що його вони мали в неукрупнених колгоспах.

Укрупнення колгоспів дало більшовикам можливість усадовити в них значну частину своєї партійної інтелігенції та різних чиновників. Начальство укруплених колгоспів – це ставленики і висуванці партії, і тому в них не буде найменшої потреби числитися з думкою і вимогами колгоспників. Матеріальне забезпечення нового колгоспного начальства буде набагато вище від того, що було в неукрупнених колгоспах, не згадуючи про зріст можливостей одержувати побічні прибутки.

Шляхом зміцнення адміністративно-управлінського та іншого допоміжного персоналу в укрупнених колгоспах під оглядом кількості, якості і партійності та під оглядом його матеріального забезпечення намагаються створити більшовики у колгоспах тверду і надійну опору своєї влади.

УТВОРЕННЯ НАДМІРУ РОБОЧОЇ СИЛИ В КОЛГОСПАХ

Впродовж всього більшевицького панування колгоспи були дешевим резервуаром робочої сили для промисловости. Рік-річно на кожний колгосп накладаються обов'язкові контингенти робочої сили для потреб промисловости, але розміри набору робочої сили з колгоспів все-таки ограничені. Враховуючи низьку продуктивність праці колгоспників та слабе вивінування колгоспів машиною технікою, робочої сили у колгоспах ніколи не було забагато, зокрема мало її було у післявоєнному періоді, коли багато селян, які пішли в армію, погинуло на фронтах, а багато повернулося у колгоспи непрацездатними інвалідами.

Потреби більшовиків у робочій силі завжди були великі, а у післявоєнному періоді зросли ще більше. Брак робочої сили в СРСР спричинено тим, що великі маси працездатних людей не беруть ніякої участі у продуктивному виробничому процесі. Тільки в армії і поліції переховується приблизно 8–10 мільйонів найвартіснішої робочої сили. Більшовики, плянуючи загарбання решти Європи та Азії, а згодом і всього світу, посилено приготівляють нову світову різню. В цих приготуваннях розбудова промисловости, а особливо воєнної, має першорядне значення. А для того, щоб у максимальних розмірах розвивати промисловість, потрібно, в першу чергу, збільшити в ній робочу силу.

В пошукуванні за новими джерелами робочої сили укрупнення колгоспів відіграють немаленьку роль. Вправді, в укрупнених колгоспах чисельність працездатних колгоспників зросла, але, в парі з тим, зросла і кількість землі та розміри господарства взагалі, так що зайвої робочої сили в укрупнених колгоспах бути не повинно. Однак коли взяти до уваги, що в укрупнених колгоспах зміцнилась партійна диктатура і, як наслідок того, зросли норми виробітку, зміцніла дисципліна праці і т. п., а також цілий ряд галузей господарства, як тваринництво та інші, з'єднано, – то потрібний большевикам надмір робочої сили таки утвориться.

Цей надмір робочої сили в укрупнених колгоспах у примусовому порядку піде частинно у промисловість, а частинно вивезуть із «перенаселених» районів, зокрема з України та інших неросійських республік, у віддалені та рідко-населені області Сибіру та Далекого Сходу.

З укрупненням колгоспів большевики, без шкоди для свого колгоспного господарства, зможуть і посилено готуватися до чергової війни, розбудовуючи воєнну промисловість, і заселювати рідконаселені області важливого стратегічно-господарського значення. Таким чином, вони стануть ще більше витискати з колгоспників праці на продукування дарової с/г продукції і сировини. Трудящі колгоспники в укрупнених колгоспах муситимуть тільки ще більше працювати – за себе і за тих, що вибудуть з колгоспу, а одержуватимуть за це так само малу платню, як і досі, або ще меншу; вирощену колгоспниками продукцію і сировину заберуть большевицькі вельможі у ще більших, як досі, розмірах на зрослі потреби власного класу, многомільйонної армії, поліції, а також для виживлення промислово-міського населення.

ЗРІСТ ГРАБЕЖУ КОЛГОСПНИХ ПРИБУТКІВ

Укрупнення колгоспів дає большевикам ще одну дуже важливу вигоду, а саме – збільшення розмірів грабежу колгоспних прибутків та прискорення темпів вивозу грабованого добра з колгоспів.

Обсадивши туго всі ділянки колгоспного виробництва своїми довіреними типами, большевицькі вельможі мають цілковиту гарантію, що належна їм державна частина колгоспних прибутків буде не лише максимальна, найвища, але ще й буде постійно збільшуватися.

Стягування грабованого колгоспного добра в користь большевицької держави з багатьох дрібних колгоспів все-таки являло деякі труднощі, і mimo дуже сильного натиску з боку партії, не завжди давало бажані для большевиків результати. В укрупнених колгоспах зникнуть того роду труднощі; грабування колгоспного добра стане легшим, його вивіз скорішим, а розміри більші. Про все це добре подбає наставлене партійне колгоспне начальство, яке так буде розпоряджатися усім колгоспним добром, як цього бажатимуть большевицькі вельможі.

ЛІКВІДАЦІЯ ПІДСОБНИХ ГОСПОДАРСТВ КОЛГОСПНИКІВ

Укрупнення колгоспів і зселювання колгоспників в укрупнені села дуже серйозно вдаряє по підсобних господарствах колгоспників. У неукрупнених колгоспах найнижчий розмір присадибної ділянки виносив 0,25 га. В укрупнених колгоспах присадибні ділянки колгоспників мають зменшитися до 0,1–0,15 га, включаючи туди площу під забудовання. На такому шматку землі, очевидно, ніякого підсобного господарства не зможуть колгоспники розвести. Вправді, большевики обіцяють колгоспникам решту площі присадибної ділянки, яка їм належить за статутом с/г артілі, відвести за межами села у спеціально відрізаному масиві, але це тільки тимчасова обіцянка. Можливо, що такі ділянки колгоспникам на короткий час і дадуть, але їх, немає в тому сумніві, дуже швидко зліквідують. Бо, як подають з огидним цинізмом деякі верховоди большевицьких вельмож, в укрупнених колгоспах колгоспники будуть настільки забезпечені усім необхідним з усього господарства колгоспу, що їм непотрібно буде мати своє підсобне господарство.

Досі присадибні ділянки колгоспників відігравали в забезпеченні колгоспної сім'ї дуже важливу роль, а часто становили цілковите її виживлення і рятунок перед голодовою смертю.

Нові зменшені норми присадибних ділянок – це фактична ліквідація підсобних господарств колгоспників і повне узалежнення їх прожитку від участі в колгоспному господарстві. В той спосіб большевики хочуть добитися того, щоб у колгоспників не було поза колгоспом ніяких інших джерел прибутку, а тим самим перетворити їх в абсолютно від себе залежних. Все це говорить про абсолютне, завершене закріпачення колгоспного селянства, яке має бути здане на ласку і неласку большевицького колгоспного начальства.

ЗРІСТ НОРМ ВИРОБІТКУ

Про значення підвищення норм праці була вже мова в іншому місці. Тут лише ще раз підкреслимо, що кожне підвищення норм, це для колгоспників – зниження заробітку в трудових днях, велика трудність у виробленні обов'язкового річного мінімуму трудових днів, а у висліді: збільшення праці і зменшення заробітку.

Про те, як зросли норми виробітку з укрупненням колгоспів, доцільно буде навести декілька цитат з большевицької преси:

– Колгосп ім. Орджонікідзе (укрупнений), район Бобринець, обл. Кіровоградська.

«До укрупнення колгоспу за бригадою Павлуші було закріплено 520 га орної землі, а тепер в розпорядженні цієї бригади 1200 га».

«Бригада (Павлуші) добре орієнтується в новій господарській обстановці (тобто бригадир Павлуша добре знає, чого хочуть від нього большевики – прим. авт.), вона застосувала підвищені норми виробітку. Торік (1950 р., до укрупнення) норма виробітку на закритті вологи в ґрунті парою коней становила 4 га на день, а тепер 4,5 га. На сівбі кінною сівалкою норму підвищено з 5 до 6 га, на збиранні хліба лобогрійкою з 4,5 до 5,5 га. Збільшено норми і на інших роботах. Зокрема, денну норму на в'язанні снопів підвищено в півтора раза – доведено до 600 снопів» («Радянська Україна» за 21.III.1951 р.).

– Колгосп ім. Димітрова (укрупнений), Коломенського р-ну Московської обл.

Розмір земельної площі в колгоспі виносить – 2.798 га.

«... В попередніх дрібних колгоспах при визначуванні норм вибиралися найменші норми з рекомендованих постановою Ради Міністрів СРСР від 19.IV.48 р. В ряді випадків норми були ще нижчі. На кошенні косаркою-самокидкою, наприклад, норма була прийнята 3 га, а ми встановили 4,5 га, на згребуванні колосся кінними граблями норма рівнялася 5 гектарам, а тепер 8 га» («Колхозное производство», № 11, 1950 г., стаття голови колгоспу).

Подібне підвищення норм відбулося у всіх укрупнених колгоспах. Адміністрація укрупнених колгоспів у власному інтересі все буде встановлювати найвищі норми виробітку, бо в неї тверді місячні ставки нарахування трудоднів, і чим менше трудоднів у колгоспників, тим більша частина колгоспних прибутків припадає на трудодні колгоспних начальників і бюрократів.

ЗМІЦНЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ПРАЦІ

Всюди в укрупнених колгоспах – як твердить большевицька преса – значно піднеслася дисципліна праці. Це річ зовсім samozрозуміла. Зі збільшенням партійного «впливу і контролю», зі зростом адміністративного апарату тиск на колгоспників значно посилювався. Колгоспники в укрупнених колгоспах мають багато менше свободи, бо всюди над ними тверда влада партійного начальства, тверді підвищені вимоги в праці, суворі карі за порушення колгоспного розпорядку, а тим самим міцніє і дисципліна.

Колгоспна дисципліна праці – це найзвичайніший голий примус праці, оснований на суворих карах, що їх вимірює трудящим колгоспникам большевицьке колгоспне начальство за будь-що. У випадках серйознішого порушення колгоспного порядку такі карі накладає на колгоспників, тільки у незрівнянно більших розмірах, большевицький т. зв. народний суд.

Зміцнення дисципліни праці в укрупнених колгоспах – це для трудящих колгоспників ніщо інше, як ще сильніше їх поневолення, ще вищі адміністративно-колгоспні і судові карі, в'язниця, концлагер, заслання і т. п.

ЛІКВІДАЦІЯ ОСТАННІХ РЕШТОК ПРАВ КОЛГОСПНИКА

Укрупнення колгоспів позбавило колгоспників останніх решток прав, що їх вони мали в колгоспах неукрупнених. Хоч як куценькі були ці права колгоспників, але все-таки давали їм можливість коли не впливати на хід справ у колгоспі, то бодай знати, що в колгоспі діється. В укрупненому колгоспі такої можливості колгоспники вже не матимуть. Колгоспне господарство велике, розміщене у кількох селах, і колгоспники найвище знатимуть справи своєї бригади.

У неукрупнених, малих колгоспах колгоспникам деколи навіть вдавалося вибрати свого голову чи своїх членів правління, а у всякому випадку мати деякий вплив на поведінку колгоспної адміністрації по відношенню до себе. У склад колгоспного правління звичайно входили люди з того самого, що й колгоспники, села, з того самого колгоспного середовища. Таке колгоспне начальство не мало достатньої сміливості вповні виявляти свою владу над односельчанами, поминаючи окремих виродків, які догоджували і вислугувалися вищому начальству коштом своїх односельчан.

Начальство укрупнених колгоспів – це вже не односельчани; вони добрані партією з круга партійної інтелігенції; вони типові службовці большевицьких підприємств – укрупнених колгоспів. Їх вже ніщо не лучить з колгоспниками, вони не знали їх раніше, і ближче їх пізнавати та з ними зживатися у них немає ні бажання, ні потреби. Дуже добре матеріальне забезпечення такого начальства створює в них підвищені культурно-побутові потреби, що ще більше відгороджує їх від нужденної колгоспної маси.

Начальство укрупнених колгоспів, складене з кваліфікованих спеціалістів і радянсько-большевицьких патріотів, має всі дані бути «настоящим» начальством по відношенню до колгоспників. На нове укрупнене колгоспне начальство колгоспники не матимуть ніякого впливу.

Колгоспні маси, відсунені від впливів на виробництво, позбавлені можливостей «вибирати» чи будь-як впливати на колгоспне керівництво, припішеним темпом перетворюватимуться у звичайну найману робочу силу, у сільський колгоспний пролетаріат.

Попередній колгосп бодай формально виглядав на спільну власність селян – членів колгоспу. З укрупненням ці риси спільної колгоспної власності зовсім стираються і колгосп перетворюється у найзвичайнішу «економію», «поместіє» большевицьких вельмож.

Що саме по такому шляху направляють большевицькі вельможі колгоспне сільське господарство, видно це також з неодноразових натяків різних партійних вождів, що при комунізмі зникнуть різниці між обома формами соціалістичної власності, тобто між державною і кооперативно-колгоспною, та все стане однією державною власністю. Укрупнення колгоспів підготовляє

цю ліквідацію колгоспної власності, це лише етап на шляху до цілковитого перетворення колгоспів у державну власність, що рівнозначне з власністю большевицьких вельмож.

АГРОМІСТА

Питання агроміст стосується сільського життя в цілому, охоплює всі ділянки життя села, в той час як укрупнення відноситься тільки до господарської сторони села, до колгоспу. Питання укрупнення колгоспів розв'язали большевики відносно просто і швидко. Не так мається справа з будовою агроміст. Реалізація плану агроміст – це справа довгих років і зтяжкої боротьби з селянством.

При розгляді питання агроміст треба мати на увазі, з одного боку, пропагандивну сторінку цього питання, а з другого, конкретні реальні заходи щодо реалізації плану будови агроміст.

У пропаганді большевики щедро годують колгоспників обіцянками про прекрасне життя у майбутніх агромістах, в які перетворяться колгоспні села при майбутньому «комунізмі». Ми не будемо зупинятися на цих вправах большевицьких пропагандистів у вигадуванні найнеймовірніших фантазій. Шкода часу і паперу.

Ніяких агроміст в Україні, ні в ССРСР поки що не збудовано. Все це тільки плани і проекти. Але пороблено вже ряд заходів по будованню таких агроміст, і ці заходи ми постараємося висвітлити.

З с е л е н н я – це перший і найосновніший большевицький захід щодо будови агроміст. Відбувається воно в той спосіб, що у примусовому порядку вигоняться колгоспників з малих сіл і населених пунктів до найближчого і найбільшого по сусідству села, у якому має колись вирости агромісто.

Зселенню колгоспне селянство поставило рішучий спротив. Вправді, у колгоспників у їх особистому господарстві звичайно тільки глиняна хата, невеличкий хлівець та ще може яка шіпчина, але і цього відректися вони не хочуть. У новому поселенні їм відводять тільки невеличку земельну ділянку, розміром 0,1–0,15 га, під забудову і город, та більш нічого. Щоб поселитися у новому «місті», колгоспники мусять перенести туди свої жилі дома і інші будівлі. Такі «переносини» рівнозначні з цілковитою руїною всіх будівель і взагалі всього особистого господарства колгоспників.

Руйнувати свої хати, своє господарство власними руками колгоспники відмовилися і, вигнані силою на нові місця поселення, дуже швидко повертались знову у свої хати. В багатьох випадках большевицька адміністрація і поліція самі порозбирали призначені до зселення будівлі колгоспників, а всю місцевість заорали тракторами і в той спосіб примусили-таки багатьох колгоспників залишитися жити у майбутніх агромістах. Приміювали боль-

шевики ще й ряд інших методів, щоб примусити колгоспників «добровільно» переселитися, як застрашування вивозом на Сибір, арештування, шантаж тощо.

За словами секретаря ЦК КП(б)У Мельникова, в Україні заплановано «зселити у великі села, де розташовані колгоспні центри, кілька тисяч дрібних населених пунктів» («Правда» за 14.XII.1950 р.). Поки що большевикам не вдалося перевести цього плану в життя. Рішучий спротив колгоспників добровільно покидати свої господарства, з одного боку, і невдалі большевицькі спроби примусових зселень, що їх пробувано майже в кожному районі, з другого боку, – привели до того, що большевики дещо злагіднили методи зселювання колгоспників, а в багатьох місцевостях припинили акцію зселювання. Все це, однак, тільки тимчасова передишка. З моментом впорядкування справ з укрупненням колгоспів нова хвиля терору примусить колгоспників покинути свої хати і насиджені місця та перенестись «у великі села, де розташовані колгоспні центри».

Розбудова сільських центрів

Логічним наслідком укрупнювання колгоспів та укрупнювання сіл було також і укрупнення різних сільських центральних органів: партійних, адміністративних, господарських тощо. Після укрупнення у селі сконцентрувалося чимало всякого, крупнішого ніж раніше, начальства, чиновництва та іншого нехліборобського населення.

Питання відповідної розбудови центру села, де змогли б знайти приміщення всі центральні сільські, колгоспні та інші установи, питання побудови жилих приміщень для начальства і т. зв. сільської і колгоспної інтелігенції, а також питання будови різних приміщень характеру культурно-побутового, спортивно-розривкового тощо – стало невідкладною справою.

Все разом – укрупнення колгоспів, зселювання дрібних сіл, розбудова сільських і колгоспних центрів – має, врешті, перетворити старе село у нове большевицьке агромісто.

Для ілюстрації, як з большевицької точки зору мали б виглядати майбутні агроміста, не від речі буде привести їх описи, зладжені самими большевиками:

«Агромісто»

... Колгоспи Черкаського р-ну (на Київщині) споруджують місто, якого не знала історія землеробства. Наукові працівники... розробили проєкт цього міста, умовно назвавши його агромістом. Воно розраховане на 10 тисяч жителів. Тут намічено збудувати майже 2 тисячі цегляних одно- і двоповерхових будинків на 2, 3, 4 кімнати з усіма вигодами – водопроводом, каналізацією, електрикою, радіо.

В центрі міста – площа, серед якої височітиме монумент Сталіна, а навколо будуть споруджені будинки міської ради, правління колгоспу,

готелю, універмагів – продовольчого і промтоварного. На різних вулицях розмістяться великі будинки чотирьох шкіл, поліклініка з лікарнею цілого ряду жіночих консультацій і молочних кухонь, зв'язку (центральна телефонна станція, радіоцентр, пошта і телеграф). Агромісто матиме свій театр, стадіон, річковий вокзал на Дніпрі.

... Повністю механізоване (під агромістом виросте електро-МТС) тутешнє с/г виробництво являтиме собою високотоварне багатогалузеве господарство...» (відривний календар за 1951 р., під датою 28 грудня).

«Місто в степу.»

У нашій країні поступово ліквідується протилежність між містом і селом. Це яскраво можна бачити на прикладі колгоспу ім. Сталіна, Генічеського району, на Херсонщині. Об'єднавшись з двома невеликими артільми... колгосп всю землю в кількості 14.529 га звів в один масив. 14 невеликих населених пунктів зводяться в одне агромісто на 950–1000 дворів.

В агромісті споруджуються з цегли і черепашника житлові будинки, адміністративні, культурно-побутові, лікарня, амбулаторія, аптека. Навколо агроміста на сотнях гектарів створюється зелене кільце саду, виноградників і тутових насаджень. Вулиці утопатимуть в зелені. В селищі будуть своя електростанція, водопровід і каналізація. Піднесення агрокультури і комплексна механізація робіт... дадуть можливість піднести врожай усіх культур, продуктивність праці і прибутки колгоспу» (там же, під 9 жовтня).

Відкинувши пропагандивний солодкавий соус обіцянок про комплексну механізацію робіт та інші тому подібні благодаті, пригляньмося до вигляду хвалених агроміст. В обох цих описах майбутній вигляд агроміста зарисовується виразно і чітко: у самому центрі на площі стирчатиме монумент найбільшого в історії людства ката трудящих Сталіна, а кругом площі цегляні і кам'яні будівлі большевицьких урядових установ – міськради, колгоспу, партії, поліції, суду і т. п.; декілька будівель торговельних установ: універмаги, ресторани, готелі і т. п.; можливо, буде ще й кінотеатр, а вже напевне буде велика і міцна тюрма. У садах, у зелені утопатимуть осібняки всякого більшого і меншого большевицького начальства. А подальше від центру розкинуться нужденні глиняні хатки або й землянки трудящих колгоспників.

У большевицьких плянах будови агроміст, а зараз центрів великих сіл та укрупнених колгоспів, є така цілком виразна і безсумнівна ціль: створити у селі тривку базу для большевицьких гнобительських установ і для сільського розряду большевицького диктаторського та експлуататорського класу вельмож.

Большевицький розрахунок так само ясний і простий: щоб назавжди забезпечитися від «несподіванок» з боку незадоволеного колгоспного селянства, треба мати у його гуші твердий і надійний кулак з людей «свого класу». Саме цих людей «свого класу» большевицькі вельможі тепер всадовляють у селі твердо і напостійне. Тому будується цьому класові і гарні поверхові жилі

будинки, будується для його послуг кіно, театри, стадіони, лікарні, запроваджується каналізація, електрика і т. п.

Нові тягарі, що їх нестимуть колгоспники у зв'язку з будовою центрів укрупнених колгоспів і сіл, – це не тягарі одноразові; їх нестимуть колгоспники дуже довго – аж до кінця большевицької влади. А це означає, що з біди та злиднів колгоспникам за панування большевицьких вельмож уже не вилізти.

Усі намагання большевиків прибрати до рук селянство давали до цього часу ще незадовільні результати. Це має направитися щойно тепер після укрупнення колгоспів і сіл, після збудування в них сильних партійних, адміністративних та поліційних центрів.

Розглянувши тільки деякі сторінки (вони далеко не всі) большевицької політики на селі у зв'язку з укрупненням колгоспів, приходимо до такого безсумнівного заключення:

а) Укрупнення колгоспів мають на меті утворити тверду базу для диктаторського панування большевицької партії на селі та запевнити класові большевицьких вельмож найкращі можливості грабежу і визиску колгоспного селянства.

б) Для колгоспного селянства воно означає збільшення його злиднів і горя, ще сильніший натиск режиму дисципліни рабської праці та остаточну пролетаризацію і цілковите закріпачення.

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ ДО КОЛГОСПІВ І ЙОГО ПРОГРАМА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПИТАННІ

У БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ НЕВОЛІ

Волелюбний український народ живе сьогодні у жахливих умовах національної і соціальної неволі під пануванням диктаторської російсько-більшевицької влади. Він позбавлений найелементарніших особистих, громадських, національних і політичних прав. Усе його життя під постійним контролем і терором большевицьких поліційних посіпак МВД, МГБ, Смершу, міліції, агентури і сексотів, під постійною загрозою суду, виселення, заслання, ув'язнення, концтаборів і т. п. Ніхто не певний завтрашнього дня, ні свого життя. Соціально-економічний визиск і грабіж трудящих доведений до крайніх границь можливого; їх зіпхнуто на саме дно людського горя і злиднів.

У таких невірливо-рабських умовах живе сьогодні весь український трудящий народ – селяни, робітники, інтелігенція. Лише невеличка купка запродавців і зрадників, що стали на службу російсько-більшевицьких поневолювачів народу, живе інакше: заможно, вигідно, сито, а навіть у розкошах, хоч і не без страху попасти в неласку вищепоставлених сатрапів. Та їх ми до українського народу не зачисляємо, вони його вороги, кати, незважаючи на те, що деякі з них вживають українську мову та називають себе українцями.

Гірше всіх живе колгоспне селянство. Становище, яке створили селянам большевицькі вельможі, в багатьох відношеннях гірше, ніж було за часів кріпаччини. Селянство в ССРСР знаходиться на становищі рабів, позбавлених всіх прав вільної людини. Селяни-колгоспники не можуть свobodно міняти своїх місць перебування, вільно порухуватися, змінювати працю, по своїй волі розпоряджатися плодами своєї праці і т. п. Їх силою загнано в колгоспне ярмо, поставлено над ними кріпосних большевицьких наглядачів і примушено майже задармо працювати на большевицьких вельмож. Матеріальний рівень життя трудящих колгоспників знаходиться на грані нужденного животіння і голодної смерті. Це становище віддзеркалює приповідка колгоспників: замало маємо, щоб жити, а забагато, щоб вмерти, або – і жити неможливо, і вмерти не дають.

Таку саму долю зготовили большевицькі вельможі і всім іншим поневоленим ними народам, а також частині трудящих росіян, головним чином

рядовим колгоспникам і робітникам-чорноробам, які терплять такий же соціальний гніт, як і інші поневолені народи.

ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА

Беручи до уваги сукупність підневільного життя українського і других поневолених народів ССРСР, український народно-визвольний революційний рух спирає свою визвольну політику на таких засадах:

а) Визвольна боротьба мусить вестися всім народом, усіма його класами і групами за рівночасне визволення всього народу – селян, робітників і трудової інтелігенції.

б) Визволення народу мусить охоплювати в однаковій мірі як національне, так і соціальне визволення, бо воля народу неподільна. Народ тільки тоді справді вільний, коли вільний у всіх відношеннях, коли вільні всі його громадяни, коли раз назавжди знищені всі форми поневолення.

в) Передумовою справжнього визволення народу є створення власної, ні від кого не залежної держави. Поки народ не має своєї суверенної держави, доти неможливе ніяке справжнє визволення. З тих же причин принцип незалежної суверенної держави – найголовніший і не може бути замінений нічим, а зокрема не може бути замінений будь-якою новою формою «федерації» з Росією, «союзу» з нею чи тому подібним.

г) Визвольна боротьба українського народу повинна поєднуватись з такою боротьбою усіх інших поневолених народів та експлуатованих мас ССРСР.

Найпевнішою гарантією того, що український народ визволиться з неволі і буде вільним, є його палке бажання до волі, ненависть до поневолювачів, його активна непримиренна визвольна боротьба та його сильна віра в перемогу своєї справедливої справи. Український народ, змагаючи до волі, проявив у постаті рідного визвольного революційного руху непереврені зразки самовідданости і героїства в боротьбі проти російсько-більшевицьких поневолювачів і, незважаючи ні на що, не припинив цієї боротьби, а хоробро бореться далі. Швидше чи пізніше визвольна боротьба українського народу завершиться його остаточною перемогою, і український народ здобуде волю, побудує свою незалежну суверенну державу та встановить у ній такий лад і порядок, який найкраще відповідатиме його життєвим потребам і бажанням.

ДЕРЖАВА

Держава – це тільки необхідний засіб для того, щоб народ міг вільно, заможно і культурно жити, всесторонньо розвиватися та щоб у своєму розвитку міг він постійно підніматися все вище і вище, аж до найвищих вершин,

що їх можливо досягнути. Держава – форма, але дуже важлива і необхідна для вільного життя народної субстанції. Без власної суверенної держави жоден народ не може бути ні вільним, ні щасливим, не може ні культурно, ні заможно жити.

З тих самих причин український визвольний рух ставить ідею Української Самостійної Соборної Держави (УССД) як першу ціль своєї визвольної боротьби і від здійснення цієї ідеї узалежнює все інше. Але щоб держава забезпечувала належно інтереси народу, їм якнайкраще служила, вона мусить всеціло знаходитись у руках народу, тобто в руках народу мусить бути вся державна влада, весь державний апарат.

Питання державної влади, наголошуємо це з особливою силою, завжди повинно знаходитися у центрі уваги трудящих, і ні на момент не вільно про це забувати. Щоб визволитися і жити вільно, замало знищити державну машину ворога і ненависний суспільно-економічний лад та тим задовольнитися. Невіддільною частиною справжньої перемоги є встановлення в своїй державі справді народної своєї влади. Бо від того, в чиїх руках знаходиться державна влада, залежить уся доля трудящих. Тому ми говоримо одверто: селяни, робітники, трудова інтелігенція, боряться за власне визволення, за власну суверенну державу, беруть керівництво державою в свої руки і самі встановлюють для себе вигідний вам лад і порядок у своїй державі.

Українська держава може постати, і постане напевно, як вислід боротьби всього поневоленого народу, а головним чином селянства і робітництва, які становлять основні сили народу та які сьогодні та за всякої окупації найбільше експлуатовані і гноблені. Тому українська держава можлива єдиною як держава народна, держава трудящих, у якій будуть якнайкраще забезпечені як усі національно-культурні і політичні інтереси народу, так і всі його соціальні та економічні інтереси.

Український визвольний революційний рух уважає, що найкращою формою державно-політичного ладу української держави може бути лад, заснований на засадах справжнього демократизму і повної рівноправності всіх громадян. Бо лише при такому ладі народ має найкращі можливості, через вибраних і умандатованих ним представників, керувати всіма державними справами і не допустити до утворення нового правлячого класу над народом, з протилежними народові інтересами.

У соціально-економічному відношенні український визвольний рух відстоює такий лад, при якому: а) зникли б раз назавжди всі форми експлуатації і гноблення людини, б) унеможливлено було б існування і постання паразитарних експлуаторських класів чи груп, в) суспільність складалася б тільки з трудящих груп, у яких не було б протилежних інтересів і які жили б між собою у дружбі та взаємній співпраці, г) кожний громадянин мав би працю і міг з неї заможно та культурно жити.

Селяни нарівні з усіма трудящими – робітниками і трудовою інтелі-

генцією – будуть в українській державі рівноправними господарями-керівниками своєї держави. Демократичний державний лад дасть їм усі можливості, щоб їх участь і значення у керівництві державою відповідали їхньому значенню в суспільному житті народу. Через участь у керівництві державою селяни зможуть самі вирішувати всі питання, що стосуватимуться їхнього життя.

Нижче подаємо, як повинно бути розв'язане питання сільського господарства в майбутній українській державі, згідно з програмою українського визвольного руху.

ЛІКВІДАЦІЯ ЕКСПЛУАТОРСЬКИХ СИСТЕМ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Український визвольний революційний рух бореться «за цілковите знищення большевицької експлуаторсько-кріпосницької колгоспної системи в організації сільського господарства, проти повороту до поміщицько-капіталістичної системи» (з Програми). Обидві ці системи однаково ненависні селянству: чи робити у колгоспах на большевицьких вельмож, чи і без колгоспів, але на поміщиків – це суті справи не міняє. Український визвольний рух бореться за те, щоб в українській державі селяни працювали тільки на себе, самі були господарями і самі по своїй волі розпоряджалися плодами своєї праці.

В українській державі сільськогосподарська система буде основана на селянських трудових господарствах, які належатимуть селянам на правах власності та у яких вони будуть справжніми вільними господарями.

ЗЕМЕЛЬНЕ ПИТАННЯ

Земля – це основне джерело всього народного багатства. «Праця батько багатства, земля його мати» (Віліям Петті). Земля це база всього економічного життя народу. В таких галузях, як сільське і лісове господарство, земля становить головний засіб виробництва. У інших галузях, як добувна промисловість, земля виступає у вигляді «комори» різних підземних багатств. А у всіх інших галузях економічної діяльності людей земля являється необхідним фундаментом. Земля в такій чи іншій мірі потрібна, крім селян, також і всім іншим громадянам: чи то для побудови житлового будинку, чи то для городу, саду, чи будь-якої іншої господарської діяльності.

Земля – це загальнонародне добро, і тому кожний народ боронить цілості своєї національної території-землі та не дозволяє нікому нарушувати її, бо він єдиний являється її правним власником і господарем.

Український визвольний рух вважає, «що земля належить народові як її єдиному господареві» (Програма), тобто становить усенациональне його добро. Визнаючи землю всенациональним добром, український визвольний рух є за те, щоб в українській державі, по-перше, кожний громадянин мав право на безплатне одержання певної частини землі для своїх потреб, по-друге, щоб ніхто не мав на ніяку частину народної землі абсолютного, нічим не обмеженого права власності, а зокрема, щоб в українській державі було заборонено торгувати і спекулювати землею, тобто продавати-купувати, міняти, заставляти тощо.

У питанні сільськогосподарської землі український визвольний рух, здійснюючи бажання переважної більшості селян, стоїть у своїй програмі «за безплатну передачу землі селянам у власність у розмірах трудових господарств». Це означає, що кожний громадянин української держави, який схоче займатися хліборобством, безплатно дістане землю у власність, з тією лише умовою, що не буде нею торгувати і спекулювати, та сам або з допомогою своєї родини буде на цій землі господарювати. Така розв'язка земельного питання дасть селянам цілковиту певність, що даної їм землі ніхто від них не відбере, бо вона їх власна. Це, в свою чергу, сприятиме тому, що кожний селянин буде свою землю якнайкраще обробляти, так щоб вона давала йому якнайкращі прибутки.

Виключення землі з торговельного обороту матиме для селян незвичайно велике значення. По-перше, вони не потребуватимуть витратити грошей на купівлю землі, що дасть їм можливість вкласти ці гроші для піднесення культури землеробства, а це сприятиме ростові добробуту селян. По-друге, жодна особа не зможе шляхом купна нагромадити у своїх руках більшої кількості землі за рахунок обезземелення інших.

Визначити вже сьогодні розмір земельної площі, що її селяни одержать для того, щоб завести трудове господарство, неможливо; це питання можна буде вирішити щойно в українській державі. Але всі землі колгоспів, радгоспів та інші землі с/господарського значення будуть передані в українській державі селянам безплатно. Розмір земельних наділів в окремих с/г районах буде залежати, головним чином, від кількості с/г землі, її якості та від кількості хліборобського населення.

Однак український визвольний рух вважає, що повинна бути визначена законом нижня і верхня межа розміру земельної площі трудових господарств. Основні причини цього такі: а) нижня межа потрібна для того, щоб кожне трудове господарство було доволі економічно міцне, тобто таке, щоб селяни могли зі своїх господарств вповні заможні і культурно жити та ще й могли частину с/г продукції відпустити у продаж для потреб виживлення нехліборобського населення; б) верхня межа знову ж потрібна для того, щоб трудові господарства не переростали у нетрудові і щоб у руках окремих осіб ніяким чином не могло нагромадитися забагато землі, так щоб вони одержу-

вали нетрудові прибутки; в) щоб унеможливити утворення на селі, з одного боку, великих багатчів, які мали б у своїх руках великі земельні простори, а з другого боку, бідних, які мали б замало землі для того, щоб могли прохарчувати себе і свою сім'ю. Це і є гарантія того, щоб в українській державі всі селяни знаходились на можливо однаковому господарському рівні та могли всі жити заможні і культурно.

Проте селяни в українській державі матимуть право за заповітом передавати свою землю потомкам.

ФОРМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Український визвольний рух не відстоює і не боронить тільки одні форми господарювання і вважає, що про це повинні рішати самі селяни по своїй власній волі так, як це буде їм виглядати найвигідніше та з господарського боку найкорисніше. Програма українського визвольного руху цілком ясно висловлюється за трудові господарства селян і кладе їх в основу с/г системи в українській державі, але в питанні форм, способів господарювання – в українській державі селяни могли б господарювати як й індивідуально, так і спільно, кооперативно. Індивідуальні господарства могли б за бажанням селян об'єднатися у кооперативні для спільного господарювання, як і навпаки, кооперативні сільські господарства могли б перетворитися в індивідуальні.

Якщо у програмі українського визвольного руху говориться про громадсько-кооперативні господарства, то їх не треба у ніякому відношенні ототожнювати з большевицькими колгоспами. В українській державі не може бути місця на колгоспи і їх, твердимо з особливою рішучістю, не буде. Досить натерпілися селяни у ярмі большевицьких колгоспів, щоб в українській державі повертати знову до них, хоч би й під іншими назвами. Український визвольний рух, так же само як і кожний селянин, від щирої душі є проти рабської колгоспної системи, є за цілковиту ліквідацію колгоспів і всіх тих жахливих наслідків, що їх разом з колгоспами принесли російсько-большевицькі загарбники.

Однак не вважаємо за доцільне, щоб в українській державі селянам було заборонено організовуватися у кооперативні спілки для будь-яких цілей. Але ці кооперативні спілки мусять обов'язково ґрунтуватися на таких засадах: а) добровільність членства, б) можливість кожночасного виступлення з членства з правом одержання внесеного у коопспілку пайка, в) вільне, справді демократичне вирішування членами всіх справ, що стосуються коопспілки, а особливо вибору керівництва, напряду діяльності і розподілу прибутків.

ЛІКВІДАЦІЯ КОЛГОСПІВ

Ліквідація колгоспів і перехід до нових форм господарювання у виді трудових селянських господарств повинні відбутися організовано так, щоб усі селяни по справедливості одержали все це, що їм належить. У тій цілі селяни кожного колгоспу, зараз же після звільнення їх села з-під большевицького панування, повинні вибрати сільський господарський комітет, який займеться усіма справами, зв'язаними з ліквідацією колгоспу в їх місцевості, та розподілом колгоспного майна між селян.

Найбільші труднощі постануть у зв'язку з сільськогосподарським реманентом, машинами та тягловою силою. Їх замало сьогодні в колгоспах, щоб могли вони задовольнити потреби всіх індивідуальних трудових господарств, які постануть після ліквідації колгоспів. Розв'язка цього питання може йти або по лінії розподілу їх між окремі групи сільських господарств (напр., пара коней на кілька господарств), або по лінії спільного користування всіма господарствами. Це стосуватиметься головню складних с/г машин, як-от: тракторів, комбайнів, молотілок, сівалок тощо.

Щодо таких галузей господарства, яких ділити неможливо або недоцільно, як-от: рибне господарство, млин, молочарня, олійня, цегельня тощо, то все це повинно залишитись спільною власністю селян. Найкращою організаційною формою для того роду підприємств буде сільська кооперативна спілка.

Український визвольний рух є також за те, щоб і МТС-и разом з їхньою машиновою технікою всеціло перейшли до рук селянських кооперативних спілок.

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ДЛЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Ліквідація большевицької системи, перехід у сільському господарстві до нових форм господарювання, основаних на земельній власності селян у трудових господарствах з довільними формами господарювання, вже самі по собі сприятимуть піднесенню матеріального і культурного рівня життя селян. Та на цих найнеобхідніших заходах політика українського визвольного руху не кінчається. Український визвольний рух уважає так же само необхідним, щоб державна українська влада всебічно сприяла якнайбільшому розвитку сільського господарства, а зокрема допомагала селянам у технічному, агрокультурному та фінансовому відношеннях. У програмі про це пишеться так: «За всебічну технічну і агрокультурну та фінансову допомогу для сільського господарства з боку держави».

Народна влада української держави дбатиме, щоб сільське господарство було якнайбільше механізованим, щоб усі основні с/г роботи виконувалися

машинами. Справитися з цим завданням промисловість української держави зможе дуже легко, бо має для цього всі необхідні засоби.

Для піднесення культури землеробства народна влада зорганізує на державні кошти потрібну кількість агрономічних інститутів та інших наукових закладів, відкриє у селах середні агрономічні школи, влаштуватиме різні спеціальні сільськогосподарські курси, лекції тощо, вдержуватиме досвідні господарства, селекційні зернові та інші станції і т. п. На кошти держави одержуватимуться для обслуговування потреб сільських господарств агрономи, ветеринарні лікарі, агротехніки, фельдшери, зоотехніки та ін. сільськогосподарські спеціалісти.

Для розвитку сільського господарства, його швидкого піднесення на вищий рівень держава уділятиме селянам потрібні їм дешеві довготермінові кредити. Допомагатиме в організуванні сільських кредитових кооперативних товариств у селах і т. п.

СЕЛЯНИ – ВІЛЬНІ ГОСПОДАРИ

В українській державі селяни будуть справді вільними господарями. В ніяких обмежень щодо того, скільки і чого селяни мають право мати в своїх господарствах – не буде. Кожний зможе по своїй волі держати стільки домашніх тварин, скільки і які захоче, плекати, які захоче, с/г культури, вживати, які завгодно, с/г машини, і т. п. Продуктами своєї праці розпоряджатимуться селяни цілком вільно і ніяких обмежень щодо цього в українській державі не буде.

Всі т. зв. обов'язкові поставки натуральної продукції державі, що їх встановили большевицькі вельможі, будуть скасовані; все, що державі буде потрібно, вона купить у селян на ринку по ринкових цінах, так як це є у всіх вільних державах світу.

Викладаючи програму українського визвольного руху щодо сільськогосподарського питання, хочемо при тому зазначити, що не робимо це для того, щоб годувати селян обіцянками різних благ, що їм їх «хтось» дасть в українській державі. Ні, все це, що селяни хочуть у їх особистому, господарському і культурному житті мати, становище, яке вони хочуть зайняти у суспільстві і державі – вони мусять здобувати разом з усім народом у боротьбі проти російсько-большевицьких поневолювачів та своєю участю в будові української самостійної держави.

Саме так поступають свідомі українські селяни. Вони борються у лавах УПА й ОУН, активно допомагають визвольному підпіллю; представники селян знаходяться у найвищому загальнонародному підпільному керівництві визвольною боротьбою – в УГВР. Саме це і є тією гарантією, що в українській державі селяни матимуть усе це, за що бореться український народно-

визвольний рух, матимуть все це, що написано в його програмі.

Програма українського визвольного руху щодо сільськогосподарського питання – це узагальнене відображення найістотніших бажань багатомільйонного українського селянства. В ній немає нічого надуманого і штучного, нічого нереального та нездійснимого. В ній не обіцянки виписано, а справедливі вимоги селян, які для всіх учасників українського визвольного підпілля є зобов'язуючим законом, бойовим наказом, що його вони поклялись здійснити у вільній українській державі. Бо все це, чого прагне народ, чого прагнуть трудящі селяни, робітники та інтелігенція – того, і тільки того, можуть прагнути й усі українські революціонери-борці, які виписали на своїх прапорах: за Українську Самостійну Соборну Державу, за волю, щастя і добробут народу!

В Україні, в підпіллі, 1952 р.

Вживані у книжці метричні міри

Міри площі

1 гектар (га)	=	10.000 кв. метрів	= 100 арів
1 ар (а)	=	100 кв. метрів	
1 десятина	=	10.930 кв. метрів	= 1,09 га
1 гектар	=	0,92 десятини	
1 морг	=	57 арів	

Міри ваги

1 тонна (т)	=	1.000 кг	= 10 центнерів
1 центнер (ц)	=	100 кг	
1 пуд	=	16, 38 кг	
1 тонна	=	61,05 пуда	
1 центнер	=	6,1 пуда	

ЗМІСТ

Розділ перший

Становище українського селянства протягом історичного розвитку українського народу. (Короткий історичний перегляд до 1917 р.)	9
<i>Вступ. Княжа доба. У польській неволі. Велика визвольна революція 1648 р. Упадок гетьмансько-козацької держави. Кріпаччина. Скасування кріпацтва. Після скасування кріпацтва. Революція 1905 і 1907 рр. Революція 1917–20 рр.</i>	
Становище селянства у російській советсько-більшевицькій колгоспній неволі	21
<i>Жовтнева контрреволюція. Воєнний комунізм (1918–20 рр.). НЕП (1921–25 рр.). Індустріалізація (1926–29 рр.). Колективізація (1929–38 рр.).</i>	
Колективізація сільського господарства в західних областях України	35
Чому більшовики колективізували сільське господарство	47
Про с/г артіль і інші форми більшевицьких колективних господарств	53
<i>Радгосп. ТСОЗ. С/г комуна. С/г артіль, або колгосп.</i>	

Розділ другий

Праця в колгоспах

Організація праці в колгоспах	61
<i>Рільнича бригада. Ланка. Праця в ланці.</i>	
Індивідуалізм і колективізм у праці в колгоспах	65
Більшевицька «критика» перекручень в організації праці в колгоспах	69
Робочий день у колгоспах	77
Дисципліна праці в колгоспах	84
Охорона праці і соціальне забезпечення в колгоспах	91
Оплата праці трудящих колгоспників	101
<i>Трудодень. Норми виробітку. План затрати трудоднів. Колгоспні практики по відношенні до норм і трудоднів. Відрядність. Додаткова оплата праці. Підвищення і зниження оплати праці в трудоднях.</i>	
Оплата праці адміністративно-управлінського та іншого допоміжного персоналу в колгоспах	120
<i>Оплата праці голів колгоспів. Рахівників. Бригадирів рільничих бригад. Колгоспної інтелігенції.</i>	

	<i>Розділ третій</i>	
Розподіл колгоспних прибутків		129
Вступ		129
<i>Загальна характеристика колгоспних прибутків (натуральні прибутки, грошові прибутки, ціни на с/г продукцію). Загальна характеристика розподілу колгоспних прибутків.</i>		
Державний грабіж колгоспних натуральних прибутків		133
1) <i>Обов'язкові поставки с/г продукції державі. (Погектарний порядок начислювання обов'язкових поставок, визначування розміру норм обов'язкових поставок, оплата с/г продукції, зданой по обов'язкових поставках, судова відповідальність колгоспів за невиконання обов'язкових поставок).</i>		
2) <i>Контракційні договори.</i>		
3) <i>Натуроплата за роботи МТС.</i>		
4) <i>Повернення натуральних позик і заборгованости.</i>		
5) <i>Понадпланові здачі с/г продукції.</i>		
6) <i>Добровільний продаж с/г продукції державі.</i>		
Організація грабежу с/г продукції		151
Державний грабіж грошових прибутків колгоспів		157
Прибутковий податок. Обов'язкове обкладне страхування. Грошова оплата за роботи МТС.		
Витрата колгоспних прибутків на громадське господарство		161
<i>Натуральні фонди. Грошові фонди.</i>		
Неофіційний протизаконний розподіл колгоспних прибутків		165
Розподіл колгоспних прибутків на трудодні		169
<i>Про роди трудоднів. Трудодні за роботи в користь держави. Трудодні за роботи в користь місцевих радянських установ і організацій. Трудодні за адміністративно-управлінські та інші роботи. Трудодні за роботи робітників МТС. Додаткова оплата і додаткові трудодні. Трудодні за виробничу діяльність.</i>		
Реальна вартість трудодня і заробіток колгоспників		181
8. Розподіл колгоспних прибутків (приклад)		187

	<i>Розділ четвертий</i>	
Грабіж колгоспних дворів		197
<i>Обов'язкові натуральні поставки. Судова відповідальність. Сільськогосподарський податок. Обов'язкове обкладне страхування. Податок на неодружених, одиноких і малосімейних громадян. Самообкладення сільського населення. Державні позики. Приклади.</i>		

	<i>Розділ п'ятий</i>	
Керівництво колгоспами		216
<i>Рада в справах колгоспів. Міністерство сільського господарства. Роль МТС в керівництві колгоспами. Роль місцевих парторганізацій в керівництві колгоспами. Загальні збори колгоспників. Правління колгоспу. Голова колгоспу. Адміністративно-обслуговуючий апарат колгоспу. Ревізійна комісія.</i>		
Укрупнення колгоспів і агроміста		233
<i>Зміцнення партапарату в колгоспах. Зміцнення адміністративного апарату в колгоспах. Утворення надміру робочої сили. Зріст грабежу колгоспних прибутків. Ліквідація підсобних господарств. Зріст норми виробітку. Зміцнення дисципліни праці. Ліквідація останніх решток прав колгоспників. А г р о м і с т а. Зселення. Розбудова сільських центрів.</i>		
	<i>Розділ шостий</i>	
1. Становище українського національно-визвольного революційного руху до колгоспів і його програма по сільськогосподарському питанні		250
<i>У большевицькій неволі. Визвольна політика. Держава. Ліквідація експлуататорських систем у сільському господарстві. Земельне питання. Форми господарювання. Ліквідація колгоспів. Державна допомога для сільського господарства. Селяни – вільні господарі.</i>		

Історико-документальне видання
Серія:
Джерела до історії українського визвольного руху

Василь Кук - «Леміш»

КОЛГОСПНЕ РАБСТВО

Науковий редактор Володимир В'ятрович

Центр досліджень визвольного руху
м.Львів, вул. Козельницька 4
тел./факс: (032) 2994515
e-mail: cdvr_lviv@yahoo.com
www.cdvr.org.ua

Макетування:

Петро Клиш

Дизайн обкладинки:

Ольга Сало

Літературна редакція:

Марія-Мирослава Ізбенко

Відповідальна за випуск:

Ярина Ясиневиц

Підписано до друку 30 березня 2007 р.
Формат 60x84/16 Гарнітура PetersburgСТТ
Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк: ТзОВ «Дизайн-студія «Папуга»
Львів, вул. Любінська, 92
Тел.: (032) 297 00 78
e-mail: papuga@mail.lviv.ua